

"fred og frihed - Årgang 2001"

"ikkevold - Årgang 2001"

Artikler fra bladet fred og frihed/ikkevold,
der udkom fire gange om året.

International Liga for fred og frihed og
Landsforbundet Aldrig Mere Krig samarbejdede
om udgivelsen, så bladene Fred og Frihed og
Ikkevold udsendtes med fælles indhold, men
hver sit omslag.

Omslaget var forbeholdt de to foreninger,
mens resten af bladet blev redigeret af en
redaktion fra begge foreninger
v. Toni Liversage (fred og frihed) og
Tom Vilmer Paamand (ikkevold).

Downloadet fra "FRED.dk"

OnLine Biblioteket - FRED.dk/bibliion/

"OnLine Biblioteket" i FRED.dk
er startet af Aldrig Mere Krig
ved Tom Vilmer Paamand og Holger Terp

Kommentarer sendes til Tom@FRED.dk



ikkeevold



Voldspolitik

Joschka Fischer troede i sin fortid på at bruge vold til at fremme politiske mål. Det gør han fortsat som tysk udenrigsminister, hvor han fik Tyskland med i Kosovo-krigen. Tidligere tævede han selv politibetjente. I dag beordrer han andre til at kaste bomber. Truslen om vold er fortsat det ultimative svar på alle politiske udfordringer, såvel for ministre som for gadedrenge. Hverken Joschka Fischer eller resten af verden lader desværre til at blive klogere.

IKKEVOLD udgives af Aldrig mere Krig (AmK), dansk afdeling af War Resisters' International (WRI).

Fred er en menneskeret, og krig er en forbrydelse mod menneskeheden. Derfor er det AmK's formål at arbejde for at fjerne krigens årsager og at modarbejde enhver form for krig og krigsforberedelse.

Ved medlemskab af Aldrig mere Krig kræves frigørelse fra eventuel tilknytning til militæret, herunder beredskabsstjeneste.

IKKEVOLD dækker ikke nødvendigvis AmK's hovedbestyrelses holdninger.

Abonnement:

IKKEVOLD udkommer med fire numre årligt. Abonnementet indgår i medlemskabet. For ikke-medlemmer koster et abonnement årligt 105,-. Løssalg: 30,-.

Abonnementsbestilling til:

Aldrig mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro 9004882

Adresseændring skal ske på posthuset i det distrikt, hvorfra der flyttes. Navneskift skal også meddeles til distriktets posthus.

Kopiering og eftertryk og anden gengivelse med angivelse af kilde anbefales.

Oplag 600. Eget tryk.

Kollektiv redaktion:

Tom Paamand 8623 0328
Holger Terp 3678 4028

Stof til IKKEVOLD sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Ølstedvej 4
Lisbjerg
8200 Århus N
E-mail: ikkevold@fred.dk

ISSN 0107-5276

Tag trykket af kedelen

Danmark vil finde de manglende FN-penge til familieplanlægning, som USA nægter at betale.

Af Geert Grønnegaard

Det kom i 1998 frem, at den FN-afdeling, som havde med familieplanlægning at gøre, havde haft overraskende god succes med nogle af sine projekter.

Man havde startet en kondomfabrik på Filippinerne, og et lykkeligt samarbejde med muslimske gejstlige i lande med meget høje fødselsrater som Indonesien og Jordan.

Projekterne havde på få år skabt ændringer, der virkelig kunne måles. Noget i retning af, at "normalkvinderne" i disse lande fra tidligere at have fostret 7-8 børn var gået over til kun at præstere 3-4 stykker. Det er noget der letter, når befolkningen i stedet for at fordobles på 20 år er 40 år om det.

Desværre blev denne markante succes standset og endog sat tilbage, fordi USA - verdens rigeste land - holdt mere end et års gæld til FN tilbage.

Befolkningsprogrammerne manglede 8% af bevillingen, svarende til 25 millioner dollars. FN-folkene havde ellers efter bedste evne forsøgt at rette ind med deres rådgivning og metoder, så de kunne blive "spiselige" selv for religiøse amerikanere, men det hjalp altså ikke.

Krigsforebyggende

I Aldrig mere Krig mente vi, at disse ellers så lovende programmer måtte have en indlysende krigsforebyggende effekt ved at lette presset på alle ressourcer i verden. At det var mere skånsomt at standse befolkningspresset så at sige ved kilden, end at lade våbenfabrikanterne gøre det på den barske måde mod de voksne.

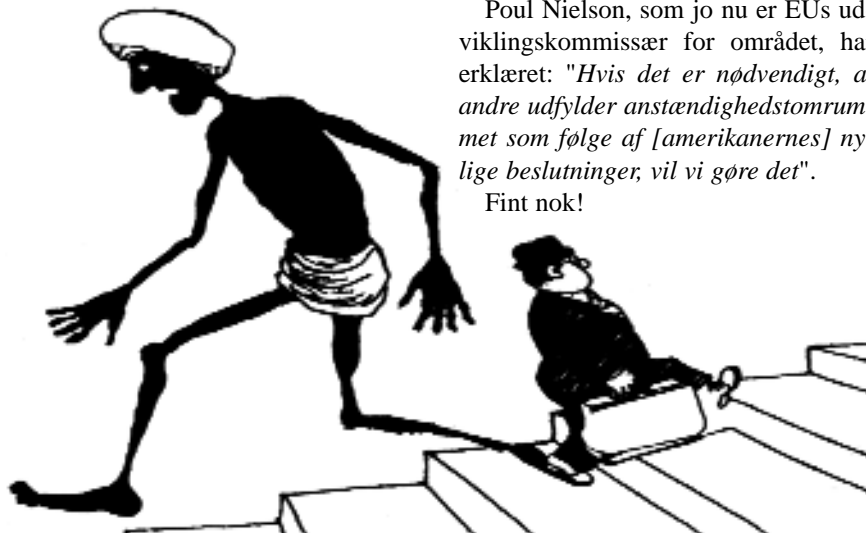
Så vi bad daværende udviklingsminister Poul Nielson, om han ikke kunne finde en udvej for at erstatte de manglende amerikanske bidrag.

Poul Nielson var slet ikke afvisende overfor tanken. Han fortalte, at der underhånden var sonderinger i gang hos private amerikanske donorer, som måske ville gå ind og erstatte kongressens påholdenhed.

Møn det gik altså heller ikke. Den nye præsident George W. Bush har helt utvetydigt erklæret, at lige meget hvad man ellers besluttede om FN-gælden, så ville der ikke mere komme én eneste amerikansk cent til befolkningsprogrammerne. Den nyudnævnte udviklingsminister Anita Bay Bundegaard har handlet meget hurtigt. Hendes kontakter til kollegaen Maj-Inger Klingvall i Stockholm og Poul Nielson i Bruxelles ser ud til at bære frugt.

Poul Nielson, som jo nu er EUs udviklingskommissær for området, har erklæret: "Hvis det er nødvendigt, at andre udfylder anstændighedstomrummet som følge af [amerikanernes] nylige beslutninger, vil vi gøre det".

Fint nok!



Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed og Landsforbundet Aldrig mere Krig har indgået et blad-samarbejde.

Vi redigerer og udgiver bladene **fred og frihed** og **ikkevold** i fællesskab.

For- og bagsiden samt side 2 og næstsidste side er forbeholdt de to foreninger. Resten af bladet redigeres af en redaktion sammensat af begge foreninger.

Trådene samles af Toni Liversage (fred og frihed) og Tom Vilmer Paamand (ikkevold).

Stof til **fred og frihed** og **ikkevold** sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Ølstedvej 4, Lisbjerg
8200 Århus N
Tlf: 8623 0328
E-mail: ikkevold@fred.dk

Gamle numre af bladet kan læses på internet-adressen www.fred.dk/amk/ikkevold



Indhold:

Hvem tager ansvaret og for hvad?	4
<i>Af Annelise Ebbe</i>	
Er ammunition med lavradioaktivt uran farligt?	
ATTAC og freden	7
<i>Af Kenneth Haar</i>	
Der er gode historiske argumenter for en "Tobin-skat".	
Atomvåben kan stoppes!	8
<i>Af Ulla Røder</i>	
Aktionerne mod atomvåben fortsætter den 11-18. maj.	
Hvad for en våbenfabrik?	10
<i>Af Tom Vilmer Paamand</i>	
Danske Invest investerer etisk - i våbenproduktion.	
Fredscykelkultur for et Europa uden våben	11
<i>Af Ralf Cüppers</i>	
Dansk-tysk kampagne for et militærfrit område.	
Dødens købmænd	12
<i>Af Holger Terp</i>	
"Krigens Købmænd" beskriver danske værnemagere.	
Våbeneksport til 17 lande i krig	14
<i>Af Tom Vilmer Paamand</i>	
Danmark leverer våben til væbnede konflikter.	
Et spørgsmål om troværdighed	16
<i>Af Jens Kimby</i>	
Flot videofilm om svensk våbeneksport.	
Østtimors vej mod selvstændighed	18
<i>Af Torben Retbøll</i>	
Østtimor har taget et stort skridt mod selvstændighed.	
Historien om en succes	20
<i>Af Annelise Ebbe</i>	
FN's Sikkerhedsråd om kvinders rolle i konfliktløsning.	
Kvinder og konfliktløsning	24
<i>Af Toni Liversage</i>	
Konflikter skal gøres synlige for at være konstruktive.	

Hvem tager ansvaret og for hvad?

Lavradioaktivt uran er blevet brugt både under Golfkrigen og under NATOs bombardementer i Bosnien-Hercegovina og i Kosovo. Er det overhovedet farligt?

Af Annelise Ebbe

Kært barn har mange navne, siger man. Forarmet uran kalder nogle det, andre depleteret uran, og atter andre har valgt den udglattende betegnelse lavradioaktivt uran. Det var på dagsordenen efter Golfkrigen, da nogle af krigsveteranerne begyndte at blive syge og er nu kommet det igen, efter at seks italienske soldater er døde af leukæmi.

Foretræde for Forsvarsudvalget

I anledning af Folketingets beslutning den 16. juni 1999 vedrørende afsendelse af 850 danske soldater til KFOR-styrken i Kosovo bad jeg på vegne af Ligaen om foretræde for Forsvarsudvalget.

Det var min hensigt at henlede Forsvarsudvalgets opmærksomhed på blandt andet de danske soldaters sikkerhed. Ikke fordi soldaternes sikkerhed lå eller ligger mig mere på sinde end civilbefolkningens, men fordi spillereglerne for et foretræde er sådan, at man må sige noget om den beslutning, Folketinget skal til at tage.

Man må ikke spørge, og man må ikke kommentere irrelevante emner, som f.eks. i dette tilfælde den omstændighed, at civilbefolkningen ville være tvangsindlagt til denne strålingsrisiko, som soldaterne (eller Folketinget på deres vegne) kunne vælge fra.

I en pressemeddelelse i forbindelse med dette foretræde skrev jeg bl.a.:

“Jeg vil opfordre til, at man forud for afsendelsen af soldaterne drager omsorg for deres sikkerhed. I Kosovo har der været bombet med ammunition med depleteret uran. Man bør derfor sørge for, at de danske soldater får samme mulighed for at kontrollere, om de bliver udsat for radioaktiv bestråling, som f.eks. medarbejdere på Risø har det. Fra Golfkrigen findes der vidnesbyrd om det såkaldte Golfkrigssyndrom blandt engelske og amerikanske

soldater, der har færdedes steder, hvor der har været bombet med ammunition med depleteret uran.”

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at jeg under dette foretræde blev mildt sagt forbavset over den uvidenhed, jeg blev mødt med. Pentagon havde bekræftet, at der var brugt ammunition med depleteret uran, og man havde ulykkeligvis disse rige erfaringer om risikoen ved brug af denne ammunition fra Golfkrigen.

Ikke desto mindre havde størstedelen af de spørgsmål, jeg fik, tilsyneladende alene den hensigt at afsløre mig som en ignorant, der var i færd med at blande mig i noget, jeg ikke havde forstand på.

Nye kendsgerninger

Da det blev klart, at de danske soldater blev udstationeret omkring den delte by Mitrovica, som var meget vigtig for det serbiske styre, kunne man formode, at der under bombardementerne havde været serbiske panservogne i området, og at der derfor også kunne være anvendt bomber med depleteret uran, der er specielt egnede til at gennembryde pansrede køretøjer.

I den anledning skrev jeg derfor et åbent brev til regeringen og Folketinget. Den 3. januar, da jeg i Radioavisen hørte, at seks italienske soldater var døde af leukæmi, og at man frygtede, at sygdommen havde med at gøre, at de havde været udsat for stråling fra depleteret uran, skrev jeg en kommentar til Information. Den blev bragt to dage efter. Ingen af disse tre henvendelser er blevet besvaret af de ansvarlige i regeringen.

Klaus Hækkerups bekymring

Onsdag den 24. januar havde Klaus Hækkerup en lille kommentar i Politiken. Under overskriften “Danmarks ansvar for Kosovo” skriver han bl.a.: “Uden at tage stilling til de lægelige

beviser i sagen har jeg den opfattelse, at vi, der stod bag den militære aktion i Kosovo, har et meget bredt og tungt ansvar i denne sag, et ansvar som også omfatter den civilbefolkning, der har været og fortsat er i området, hvor den pågældende ammunition er anvendt”.

Kommentarens næstsidste sætning lyder som følger: “Sagen kan også give anledning til en diskussion om etikken i anvendelsen af de uranforstærkede våben”. Det ser ud, som om denne Hækkerup er lidt sent ude - for at sige det mildt.

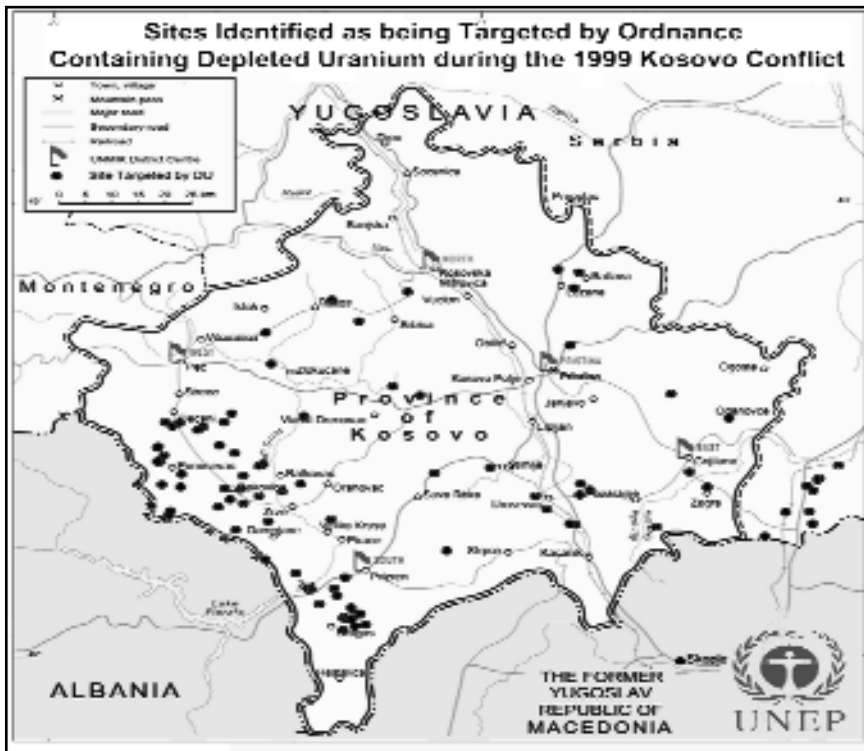
En storm i et glas vand

Så er der mere konsekvens i Wesley Clarke, NATOs øverstkommanderende under krigen i Kosovo. Han blev interviewet af Nathan Gardels fra Global Viewpoint i begyndelsen af januar.

I dette interview fremhæver Gardels, hvad Mikhail Gorbatsjov har sagt om brugen af våben med lavradioaktivt uran:

“Sådanne våben brænder ved høje temperaturer og producerer giftige skyer af uranoxid, der bliver opløst i væsken i lunger og bronkier. Enhver, der opholder sig inden for en radius af 300 meter fra eksplosionens epicentrum, inhalerer store mængder af sådanne partikler. Det kan skade forskellige typer af celler i kroppen, ødelægge kromosomer og påvirke forplantningsevnen.”

Gorbatsjov advarede mod, hvad han kaldte et “langsomt Hiroshima”. Stillet over for denne kritik svarer Clarke: “Det er typisk den form for sprogbrug, der pisker stemningen op, og det ikke er til nogen hjælp. Måske findes der en russisk våbentype, som vi ikke kender, der gør noget sådant. Ingen amerikanske våben skaber en sådan sky. (...) Det, der betyder mest i den nuværende



strid, er, at der ikke var NATO-soldater på jorden, da disse mål blev ramt med våben, hvortil der blev brugt ammunition med lavradioaktivt uran. De blev affyret af fly tusinder af fod over jorden. Så forestillingen om, at italienerne eller nogen som helst andre kan have været udsat ved at bruge eller være i nærheden af disse våben, holder ikke vand. Der er ingen mulighed for at italienerne eller nogen som helst andre kan have været udsat for nogen som helst sky”.

Gardels spørger, om det er en storm i et glas vand. Hertil svarer den ansvarlige øverstkommanderende:

“Jeg ville aldrig formulere det sådan, fordi et spørgsmål som dette skal tages meget alvorligt. Men jeg er sikker på, at der ikke vil blive fundet nye, ikke undersøgte sammenhænge mellem våben, der bruger ammunition med lavradioaktivt uran og helbred. Det, vi står med her, er to sæt kendsgerninger: For det første blev der 31.000 gange affyret ammunition med lavradioaktivt uran i en periode på to måneder over et areal på 100 gange 100 kilometer, 10.000 kvadratkilometer. For det andet er et antal europæiske soldater syge. Nogle kæder disse to sæt kendsgerninger sammen. Men der er intet videnskabeligt, medicinsk, statis-

tisk eller empirisk belæg for denne sammenkædning”.

De øvrige NATO-folk

Den skråsikkerhed og tilsyneladende enighed blandt folk, der ved, hvad det handler om, er fiktiv. Som AIM-journalisten Milan Gorjanc skriver den 14. januar, så har de besluttende myndigheder i NATO store vanskeligheder med at forklare, hvorfor de overhovedet anvendte ammunition med lavradioaktivt uran mod de armerede serbiske kampvogne for, som han skriver, “at opnå den væbnede freds sejr”.

Oppositionspolitikere har ligesom vi i fredsorganisationerne benyttet lejligheden til at problematisere brugen af våben og krig i det hele taget til at opnå fred, og så tilmed inden for et andet, suverænt lands grænser. Vi stiller spørgsmålet: Kan man bombe sig til menneskerettigheder?

Hvad angår risikoen ved anvendelsen af depleteret uran, hersker der som nævnt uenighed. Atomeksperter og fysikere er ikke enige. Nogle betoner voldsomt risikoen, andre bagatelliserer den eller benægter, at der overhovedet er en risiko.

Det er klart, at de involverede soldater og deres familier er bekymrede. Civildbefolkningen i de berørte områder,

der ikke bare kan tage hjem, vender det blinde øje og det døve øre til. Hvordan skal de ellers leve videre?

Når man ser bort fra Wesley Clarke, der traf beslutningen, er generalerne tavse. Også Solana er tavs. Han lader Romano Prodi stå for forklaringerne, mens Robinson prøver at redde, hvad reddes kan. Den evigt smilende NATO-talsmand Jamie Shea er helt ude af banen. Det kunne ellers have været ganske interessant at se, hvordan han ville bortforklare denne biomstændighed ved den humanitære krig.

Der var mange politiske studehandler i NATOs krig mod Jugoslavien. Måske var anvendelsen af depleteret uran en af dem. USA har spillet sit spil og har været dygtig til at trække sine allierede i NATO ind i det. Hvert og et land er øjensynligt kommet med sine egne motiver. Ikke alle lige hæderlige. Næppe et eneste helt rent, helt humanitært, som det kom til at hedde.

USA har spillet rollen som supermagten, der kunne skabe fred med våben, både med hensyn til Daytonaftalen med den forudgående bombing af de bosniske serberes stillinger og Rambouillet med de efterfølgende bombing af Jugoslavien. (Og i sin tid Golfkrigen for den sags skyld.)

Krigen kostede mange penge. De er gået direkte i lommerne på våbenproducenter og -handlere. Der blev afprøvet meget isenkram ved den lejlighed. Det, der måske nu kommer bag på nogle politikere, nu da Jugoslavien har fået den opposition ved magten, som Vesten har krævet, er, at freden koster endnu mere. Der er en stor regning, som man moralsk set ikke kan forsvare at undlade at tage sin del af.

Men den store forureningsregning kan ikke betales. Oprydningen efter bombingerne af de kemiske virksomheder i Pancevo, bilfabrikken i Kragujevac og de armerede kampvogne i Kosovo kan Vesten ikke betale sig fra. Forureningen er en kendsgerning. Anvendelsen af depleteret uran er blot en af flere katastrofale miljøødelæggelser.

Hvor farligt er det?

Clarke hævder, at der er to sæt kendsgerninger, der ikke må kædes sammen. Mærkværdigvis er nogle af dem, der

➔ kæder disse kendsgerningerne sammen, forskere, der både har set på materiale fra Golfkrigen, fra bombingerne i Bosnien-Hercegovina og Kosovo. I International Herald Tribune (30. januar 2001) henvises der til flere forskere, der ser denne sammenhæng.

Asaf Durakovic, en pensioneret amerikansk oberst, har insistet på, at der er en sammenhæng mellem sygdomme hos veteraner fra Golfkrigen og den lavradioaktive uran og uran 236-isotoper, som han har fundet i kroppen på dem. Uran 236 er endnu mere radioaktivt end depleteret uran.

Asaf Durakovic var leder af den nukleare afdeling på et hospital for veteraner i 1990'erne. Da hans stilling blev nedlagt i 1997, fortsatte han sin forskning for fondsmidler. Han har fundet såvel depleteret uran som det mere radioaktive uran 236 hos 62 procent af de syge Golfkrigs-veteraner, han har undersøgt.

En fransk ekspert, Monique Sene, siger, at de mængder af uran 236, som er fundet i urinen og i knoglevævet hos Golfkrigsveteranerne viser, at der må være andre forurenende stoffer. "Det kan ikke være konventionelt depleteret uran. De forholdsmæssige mængder, han har fundet eksisterer ikke i naturen. Der må være tale om atomaffald."

Man kan undre sig over, hvorfor en kapacitet som Durakovic, der i øvrigt har skrevet en bog om emnet (Depleted Uranium, Invisible War), forsvinder ud af det officielle billede. En talskvinde fra det hospital, hvor han var ansat, siger: "Vi havde ikke længere brug for en fuldtids atomfysisk mediciner." Hun siger også, at påstanden om, at prøver er gået tabt, er forkert. De er der alle sammen, og samtlige prøver viser et uranniveau, der er "inden for de normale grænser".

NATO og Pentagon har brugt videnskabelige og militære eksperter - som Clarke, der har erklæret, at denne ammunition med lavradioaktiv stråling ikke er skadelig. De fremhæver endvidere, forekomsten af naturlig uran både i miljøet og i den menneskelige krop.

En fysiker ved det Nationale Center for Videnskabelig Forskning i Paris,

Pierre Roussel, siger, at der ganske vist kun er fundet små mængder uran 236, men han tilføjer: "Problemet er at denne isotop kun kan produceres i en reaktor, hvor den ledsages af langt mere radioaktive elementer."

En talsmand fra Pentagon indrømmer, at ammunition med depleteret uran på grund af "produktionsfejl" kan indeholde spor af plutonium, neptunium og americium. Men han siger dog, at mængderne er så små, at de ikke er skadelige.



Herom hersker der uenighed i forskerkredse. Eksperter i atommedicin i Frankrig, Storbritannien og USA sætter spørgsmålstegn ved den påstand, at det ikke er farligt. Dyreforsøg har vist, at uranpartikler kan blive optaget i blodbanerne, i organer og knogler, og der kan de vedblivende give denne lavradioaktive stråling.

Asaf Durakovic henviser også til, at partiklerne er så små, at de kan føres med vinden og falde ned som støv. De er så små, at man kan indånde dem, og når de først er indåndet, kan de gå i blodet, i knoglerne, i lymfekanalerne, lungerne og nyrerne og give skader med den bestandige stråling.

Bulgarien som case study

Der har været bulgarske soldater i Kosovo. Informationen om anvendelsen af depleteret uran kom så sent til Bulgarien, at der ifølge AIM-journalisten Plamen Kulinski (28. januar 2001) ikke var tid til at oversætte materialet til bulgarsk, før soldaterne blev sendt af sted.

Uheldigvis er en bulgarsk sergent, Danail Danailov, blevet meget syg. Han blev syg i marts 2000, men man har hemmeligholdt hans sygdom. Han har siden 18. januar været på et hospital i Ulm i Tyskland, hvor der vil blive foretaget en række prøver. Læger på et tysk militærhospital har forudgående erklæret, at han lider af rabdomiolysis, opløsning af muskelsystemet.

Den bulgarske forsvarsminister, Bojko Noev, mener i overensstemmelse med nogle bulgarske læger ikke, Danailovs sygdom har noget med hans tjeneste i Kosovo at gøre. Danailovs tilstand er alvorlig. Han er begyndt at tabe håret, han har konstante smerter i brystet, har kvalme og sveder hele tiden. Nu og da har han hjertearytmier, og en gang imellem svulmer hans lever op for siden at genvinde sin normale størrelse.

Det viser sig, at 19 andre bulgarske soldater, der har gjort tjeneste i Kosovo, lider af åndedrætsbesvær, og at der er fundet samme kemiske stof i deres blod, som det, der er fundet i Danailovs. Også hos børn, der bor tæt ved grænsen, er der set en langt større forekomst af åndedrætsbesvær end blandt de øvrige børn i Bulgarien.

Den bulgarske præsident, Petar Stojanov, vil ikke sammenkalde det Nationale Sikkerhedsråd for at få afdækket denne skandale vedrørende NATOs brug af depleteret uran. Han afventer NATOs egne undersøgelser.

Den bulgarske regering gør, hvad den kan, for at forsvare teorien om den "miljømæssigt rene" krig i Jugoslavien, fordi det passer ind i dens politiske kram. Bulgarien vil gerne ind i NATO, bl.a. fordi NATO er den billigste vej til EU.

Den bulgarske befolkning tror ikke på det. Folk tror ikke på, at den måde, hvorpå NATO i 78 dage "skabte fred" i Kosovo, har været ufarlig for deres helbred.

Men uanset hvad folk mener og tror, fastholder den bulgarske regering, at hverken menneskers helbred eller miljøet i Bulgarien er skadet af NATOs fredsskabende bomber. Enhver er salig i sin tro, men det lugter ilde, når man vil pådutte andre den.

attac og freden

Der er gode historiske argumenter for ideen om en "Tobin-skat".

Af Kenneth Haar

Mange vil huske det brutale sammenbrud i en række sydøstasiatiske landes økonomi i efteråret 1997. I løbet af få uger styrtdykkede den nationale valuta i Thailand, Sydkorea, Indonesien og Malaysia. I sit kølvand trak den finansielle krise noget i nærheden af en social katastrofe. Millioner af mennesker blev kastet ud i arbejdsløshed og graverende fattigdom fra den ene dag til den anden. Året efter var det Ruslands tur.

Krisen blev et stærkt symbol på problemerne i det globale finansielle system. Efter næsten tre årtier med finansielle liberaliseringer, har vi fået en kasino-kapitalisme, som er uden for kontrol, og beslutningstagerne viser intet tegn på at ville tage initiativer i modsat retning.

De finansielle kriser affødte reaktioner i hele verden. Selv i Verdensbanken lød der en lille røst om, at det måske var på tide at revurdere forestillingen om liberaliseringer af det finansielle system som uafvendelig og som et gode i sig selv. Krisen gav også anstød til store folkelige protester og til dannelsen af nye bevægelser, som ville fremme forslag om øget regulering af det finansielle system

At eksempel er det franske ATTAC, som på engelsk er en forkortelse af Association for a Tobin Tax for the

Aid of Citizens - Sammenslutningen for en Tobin-skat til fordel for borgerne.

Tobin-skatten

Hver dag foretages valutatransaktioner til en værdi af mere end 1.500 milliarder dollars. Det er en forsvindende brøkdelt af disse penge, som er forankret i produktive investeringer, langt det meste er spekulative transaktioner.

Denne gigantiske pengemasse flyder så at sige rundt efter princippet om hurtigst mulig fortjeneste på kortest mulig tid. Der spekuleres bl.a. i valutaernes op- og nedture. Så stor er denne pengemængde, at de kan fremkalde eller bare uddybe økonomiske kriser.

Tanken ved Tobin-skatten, som er opkaldt efter ophavsmanden økonomen James Tobin, er at hvis alle valutatransaktioner pålægges en lillebitte afgift - 0,1% eller 0,05% - så vil den værste top blive taget af spekulatio- nen. Spekulanter vil være nødt til at tænke sig om en ekstra gang, før de "flytter penge", og i mange tilfælde vil afgiften få dem til at lade være. Det vil skabe større stabilitet i det finansielle system.

ATTAC tager Tobins idé et skridt videre. Indtægterne fra afgiften skal ifølge ATTAC bruges til at afskaffe fattigdom og skabe udvikling i u-landene.

De første beregninger fra ATTAC's side viste, at en afgift på 0,1% på ét år ville kunne samle 166 milliarder dollars ind. Mere end nok til at afskaffe den værste fattigdom på tre år.

Stabilitet i verden

Så det er allerede et godt argument for Tobin-skatten set med fredsbevægelsens briller. Tobin-skatten vil kunne udjævne nogle af verdens største uligheder, og afbøde for de voldelige konflikter, som kan komme af et økonomisk og socialt sammenbrud.

Men udover dette argument for Tobin-skatten, er det også værd at overveje en historisk erfaring. Det er blevet almindeligt, at se krisen i 30'erne som et forspil til Anden Verdenskrig.

I nogle kredse betragtes krisen i 30'erne som et argument for frihandel. Protektionisme - lyder argumentet - skabte en dyb krise og førte landene i væbnet konflikt. Det er en sandhed med meget store modifikationer.

Der var faktisk noget nær konsensus blandt økonomer i 30'erne om, at det var det vildt liberaliserede finansielle system i tiden før 30'erne, som skabte den økonomiske krise. Protektionisme var en reaktion på krisen, og ikke den udløsende faktor.

Med det i baghovedet er der altså gode grunde til at slutte op om ATTAC i Danmark, også for fredsbevægelsen.

ATTAC mod våbeninvesteringerne

ATTAC blev stiftet i Frankrig i 1998 og er en græsrodsbevægelse, der arbejder på et ikke-voldeligt grundlag.

ATTAC er mest kendt for kravet om en "Tobin-skat", der forklares herover. Bevægelsens hovedpunkter er:

- Valutatransaktioner skal beskattes.
- De fattige landes gæld skal slettes.
- Skatteparadiser skal afskaffes.
- Pensionsfonde skal investere etisk forsvarligt.

De første punkter kunne fremme freden ved at hjælpe til en udligning af ulighederne i verden. Især det sidste punkt er interessant i fredssammenhæng, hvor arbejdet mod pensionskassernes våbeninvesteringer har været i gang længe.

ATTAC er blevet introduceret i Danmark ved en række velbesøgte møder. Bevægelsen er organiseret i lokale grupper, og har bredt sig til mere end 20 lande.

.tom

Læs mere på www.attac.org.

Atomvåben kan stoppes!

Aktionerne i Storbritannien mod atomvåben fortsætter. Næste store aktion bliver den 11-18. maj.

Af Ulla Røder

Kære Venner

Her kommer en lille hilsen fra Faslane Peace Camp. En ung kvinde, Fungus, skal føde, så jeg bliver i Faslane Peace Camp og hjælper hende, indtil hun er klar til at genoptage sine sædvanlige opgaver i lejren. Vi ser frem til at få en lille ny fredsaktivist blandt os.

Det er også en påmindelse om, at der er en fremtidig generation, som har ret til et liv uden truslen fra Trident, og en ret til et liv uden risiko for at blive forgiftet af radioaktivitet fra atomvåben.

Vi gjorde vores bedste under blokaden for at stoppe Trident. Nogle af jer har måske allerede set billeder fra aktionen i fjernsynet.

Jeg skulle have tilsluttet mig en gruppe ved den nordlige indgang, hvor jeg havde en cykel parat til at hægte sammen med andre cykler. Desværre viste det sig, at politiet ikke ville tillade biler at stoppe nær den nordlige indgang.

Derfor var de andre allerede startet klokken 1 om natten, hvor de havde kørt en bil ind med cykler sat sammen i et sindrigt system, og blokerede den sydlige indgang i stedet for.

Jeg ankom klokken 7 om morgenen og forsøgte at få en cykel igennem, men politiet ville ikke tillade nogen adgang på dette tidspunkt, idet de havde travlt med at tage folk ned fra et Tripot (3 lange stænger, der krydser hinanden med en eller flere aktivister siddende i toppen). Det var lykkedes at sætte en af to planlagte Tripots op, også klokken 1 om natten.

Låst til et missil

Jeg skyndte mig derfor til den nordlige indgang og fik låst mig fast til et missil. Det virkede ret effektivt. Politiet havde dannet ring rundt om de forskellige grupper og marcherede frem og tilbage, mens de bar folk væk.



Aktivisternes nyeste påfund: at lænke sig til en høj trefod!

Jeg så blokaden fra jordhøjde (mest sorte bukseben fra politiet), men ind imellem dukkede gamle venner op, som jeg ikke havde set i lang tid, og det er jo altid dejligt at mødes igen.

Jeg fik at vide, at folk var blevet lukket ind til Sydindgangen og at ca. 200 blokerede denne indgang. Deriblandt en stor gruppe fra Irland, der også stod for musik, dans og sang ved Sydlågen.

Til sidst, kort før jeg blev arresteret, kom en gruppe præster, der holdt en ceremoni, og mange af dem blev arresteret.

Der var trommer og sang omkring os hele tiden, og en stor gruppe fra Socialist Worker Party råbte "Shut down Faslane" og andre slogans.

Vores missil var nu omringet, og vi gjorde os klar til at blive arresteret. Det

vil sige, at vi vikledes os sammen bedst muligt og dækkede bedst muligt over vores arme og missilet.

Politiet ankom og kikkede lidt, men forlod os igen for senere at vende tilbage med en mega stor boltsaks.

De begyndte at vikle os fra hinanden. Det tog lidt tid og jeg kunne se, at det var tyndet ud i rækkerne rundt omkring os, men der kom stadig flere til og satte sig.

Trængsel hos politiet

Til sidst fik de os fri og bar os til politibilen, som var fyldt med venner, da jeg ankom omkring klokken 11. Jeg hørte senere, at den nordlige indgang var blokeret til ca. klokken 14.30, og den sydlige indgang blev ryddet kort der efter.



Efter endeløs venten i tre timer i politibilen udenfor procescentret på Birch Steet i Glasgow kom vi omsider indenfor, hvor vi gav navn og adresse og afleverede vores ejendele.

Der var total kaos. Busser holdt i køer udenfor med ventende aktivister. Da en af kvinderne skulle lukkes ud for et toiletbesøg glemte vagten nøglen i døren, og jeg benytte lejligheden til at gå ud i den friske luft.

Der var ingen der ænsede det, bortset fra betjentene i de ventende busser. Jeg gik ind igen (ville ikke svigte vennerne indenfor) og sad og lyttede til de skotske sange, som et par gode sangere blandt os underholdt med.

Vi blev anbragt tre kvinder i en enecelle. Madrasserne var sluppet op, da jeg skulle have en, så jeg måtte sove på stengulvet. Men trætheden havde meldt sig og jeg fik en god lur indtil aftenmåltidet. Ved midnatstid blev vi lukket ud.

Politiet opgav at anklage os, og vi blev løsladt uden at have fået taget fingeraftryk eller foto, som ellers er standardprocedure, når vi bliver arresteret.

De havde stavet mit navn forkert på computeren (Rodger i stedet for Røder), og jeg tror det reddede mig fra at blive tilbageholdt. Jeg havde et tilhold mod at komme nærmere end 100 meter fra hegnet i Faslane. Det er herligt. Fri igen til endnu et par aktioner for at stoppe Trident.

Der blev arresteret dobbelt så mange i år som sidste år og vi er klar til at fortsætte vores aktioner. Næste store aktion bliver i Aldermaston 11-18. maj.

Rod i retssagerne

Vi blev kørt tilbage til vores mødested, hvor der ventede en masse mennesker og et dejligt varmt måltid. Næste dag tog Birgit fra Kvinder fra Fred og jeg sammen til retten i Helensburgh for at støtte 3 kvinder, som blev fremstillet der, deriblandt min gode ven Angie.

Angie var blevet anholdt, fordi hun ikke var mødt til en tidligere retssag. Det viste sig, at hun havde modtaget et brev fra retten om at det var et indledende møde, som hun ikke behøvede at deltage i. Retten havde blot glemt at

anføre referencenummer i brevet, så det var den forkerte sag, hun var udeblevet fra. Det gav anledning til lidt latter i retten, og hun blev løsladt igen. Det samme gjorde de to andre. Det kan være forvirrende at holde styr på alle de retssager.

Vi havde en anden morsom episode i Wiston. Politiet ankom, og en af de andre ansatte meddelte mig, at politiet ville tale med mig. Jeg ventede en arrestation, så jeg gik ud.

Det viste sig det var Jean, som også arbejder på Wiston, de var ude efter. Hun kom ud og spurgte betjenten, om hvilken af sagerne det drejede sig om.

Betjenten opgav os og grinede, idet han afleverede en stævning. "Hvor mange er I her", spurgte han, mens han forsøgte at stoppe en latter.

Dagen efter var der endnu tre retssager, hvor blandt andet Jenny blev fængslet for en tidligere sag. En af aktivisterne blev frikendt uden begrundelse. Han erklærede sig ikke skyldig og dommeren sagde blot godkendt. Måske var det det milde forårsvejr, hvem ved?

Flere aktioner på vej

En stor tak til alle jer, der har sendt mig breve og penge at leve for. Det er en kæmpe stor hjælp.

Nu skal vi i gang med at stoppe to andre Trident relateret baser, Menwith Hill og Fylingsdale. Vi skal forhindre USAs planer om opgradering af baserne til deres NMD (National Missile Defence System) - Son of Star Wars. Jeg ved, at der allerede er gang i protesterne i Danmark mod dette system i relation til Thulebasen.

Desværre må jeg endnu engang konstatere, at mennesker disse dage skal lide under beskydningerne i Bagdad, men frem for alt må vi fortsætte vores bestræbelser for nedrustning og fred.

Vi kan kun bevare håbet og give vores modstand til disse krigsforbrydere og alle deres masse mord.

Mange fredelige hilsener fra Ulla og Trident Ploughshares - 19/2-2001.

Læs mere om de fortsatte aktioner på www.tridentploughshares.org.

Fredelig pension

Af Inger Bjørn Andersen

Sidste år under Magistrenes Pensionskasses generalforsamling var emnet investeringer i våbenfabrikker lige oppe at vende.

Jeg tog ordet, men det kom der ingen debat ud af. Det er der dog kommet siden. Jeg citerer fra referatet for generalforsamlingen:

"Efter bestyrelsens beretning ville Inger Bjørn Andersen gerne drøfte det etiske i investeringerne. Hun var uforstående over for, at man havde ændret i de etiske retningslinier, så det ikke mere fremgår direkte, at MP ikke investerer i våbenproduktion.

Formanden understregede, at der ikke var sket en ændring i praksis. MP investerer fortsat ikke i våbenproduktion: Men MP investerer i f.eks. IT-virksomheder.

Og IT indgår som bekendt både i husholdninger og i høj grad også i forskellige landes forsvar. Det er derfor svært at undgå indirekte investeringer i våbenproduktion, forklarede formanden."

Med referatet fulgte en liste over alle virksomheder, pensionskassen har aktier i. En af dem viste sig at være General Electric, der har produceret (og måske stadig producerer) atomvåben.

I Pensionskassens årsberetning 1999 står, at pensionskassen har til hensigt at overholde de internationale love, som Danmark har tiltrådt. Den internationale lov af 1996 forbyder atomvåben.

Mon ikke vi i pensionskassen skulle opsigte General Electric-aktierne og lade os inspirere af bevægelsen Attacs fjerde krav om, at pensionskasser skal investere samfundsansvarligt.

Inger Bjørn Andersen opfordrer alle til at undersøge, om jeres egen pensionskasse har en fornuftig politik angående spørgsmålet om investeringer i våbenindustrien.



Hvad for en våbenfabrik?

General Electric er kendt som en af verdens største våbenproducenter - bare ikke af Carsten Koch fra Danske Invest A/S.

Af Tom Vilmer Paamand

Har du blod på fingrene fra dine investeringer?

Er du sikker på, at dine penge er investeret på en etisk forsvarlig måde - eller lader du en oversmart finansrådgiver købe våbenaktier med et dødsikkert afkast?

Spørgsmålet gælder efterhånden som alle - for vi er alle sammen blevet investorer. Enten gennem pensionskassen på en arbejdsplads, gennem Lønmodtagernes Dyrtdidsfond eller via de virksomheder, som den danske stat har interesser i.

Som investorer har vi ret til at blande os. I første omgang er det nok mest overskueligt at holde op med at støtte de mest åbenlyse våbenproducenter. På længere sigt kunne man måske tvinge en virksomhed til at lægge sin produktion om, hvis man ellers havde aktier nok i den.

Investeringerne er som hovedregel offentlige, så det er muligt at se, hvad dine penge støtter. Resten er almindeligt hårdt arbejde - nemlig at undersøge og vurdere hvilke investeringer, der lugter af blod.

Danske Invest

Geert Grønnegaard blev overtalt af sin bankrådgiver til at købe nogle aktier i Danske Invest A/S. Danske Invest har ikke en særlig afdeling for *etisk rene aktier* da man mener, at alle investeringer opfylder kravet:

"Når vi forfølger vores mål - at give vore medlemmer det højest mulige afkast under hensyntagen til risikoen - søger vi at fremme de basale menneskerettigheder, hensynet til miljøet og bevarelse af jordens ressourcer."

Danske Invest A/S



En serieproduceret atombombe, bygget af General Electric.

Geert Grønnegaard blev derfor overrasket, da han blandt andre fandt våbenfabrikken General Electric blandt investeringerne hos Danske Invest. Han skrev til Carsten Koch, der nu er administrerende direktør hos Danske Invest:

"Det er muligt, at dette ikke omfattes af investeringschefens etik, men det betyder noget for mig personligt. Jeg har været pacifist det meste af mit voksne liv og er medlem af hovedbestyrelsen i Aldrig mere Krig.

Hvis I vil holde fast i våbenaktierne, må jeg selvfølgelig afhænde min DI-andel.

Det fremgik, at du var ny i stillingen som administrerende direktør, så du vel ikke har haft mulighed for at sætte dig ind i alle detaljer.

Men hvis du har planer om også at ville håndhæve en våben-etik i forretningen, vil jeg altså gerne vide det."

Carsten Koch svarede, at han ikke havde kendskab til investeringsforeninger, som betragter aktier i General Electric som *våbenaktier*:

"Den svenske investeringsforening Banco udbyder en etisk investeringsfond kaldet "Banco Etiska Globalfond". De har direkte fraskrevet sig muligheden for at investere i våbenindustri, men de har alligevel General Electric i deres beholdning.

Skulle du være af en anden mening, er det min klare opfattelse, at du stiller så skrappe og u håndterbare krav på dette område, at det bliver særdeles vanskeligt i praksis at have afdelinger med en bred aktieportefølje.

Det er meget svært til stadighed at udelukke aktier i selskaber, der f.eks. med mellemrum og i beskedent omfang leverer ordrer til virksomheder, der producerer våben."

Atomvåben mm.

General Electric er åbenbart så rent og etisk forsvarligt et firma, som Carsten Koch kan ønske sig dem. Og det må en lille aktieejers vel så stille sig tilfreds med. Eller man kunne lige undersøge sagen en anelse dybere, end Carsten Koch og hans rådgivere har gjort.

General Electric laver meget andet end våben, men er faktisk en af verdens største våbenproducenter. Firmaet har gennem hele sin lange historie produceret våben på statskontrakt eller til almindeligt salg.

General Electric lavede verdens første masseproducerede atombombe, der blev brugt i de enorme Titan-missiler med multi-megaton atomspænghoveder - og er fortsat en stor spiller på området.

Aktuelt er der lidt ballade om en milliard-ordre på kamp-helikoptere, som Tyrkiet gerne vil købe. General Electric leverer motorerne - men er selvfølgelig helt uskyldig, hvis tyrkerne skulle finde på at bruge kamp-helikoptrene mod landets kurdiske mindretal.

Find information selv

Ovenstående oplysninger er ikke så svære at finde - specielt ikke nu, hvor internettet giver hurtig adgang via søgemaskinerne. Selv Carsten Koch burde kunne gøre det.

Sipri er et svensk fredsforskningscenter, der nyder meget høj anseelse. I 1998 var General Electric nummer 20 på Sipri's liste over verdens største våbenproducenter.

Dette faktum burde kunne overbevise selv Carsten Koch om, at General Electric er mere end en underleverandør, der kun "med mellemrum og i beskeden omfang" betjener våbenindustrien.

Carsten Koch har dog ret i, at det er meget besværligt at holde øje med de mindre og ordre-producerende småfabrikker, der af og til snupper en våbenordre.

Et dansk eksempel er LM Glasfiber A/S, der har vekslet mellem at lave grimme våben og pæne vindmøller.

I første omgang må vi altså rense de store grimme drenge ud, der helt indlysende er betydende våbenproducenter - som f.eks. General Electric.

Og når Danske Invest ikke vil skille sig af med våbenproducenten, er der vel ikke meget andet for os at gøre, end at skille os af med Danske Invest.

Top 100 listen er på <http://projects.sipri.se/milex/aprod/sipri100-98.html>

Fredscykelturn for et Europa uden våben

Kampagne for et militærfrit område i den dansk-tyske grænseregion pinsen 2001.

Af Ralf Cüppers

Nogle få kaserne i grænseregionen, f.eks. i Tønder og Leck, skal lukkes i følge den tyske minister Scharpings Bundeswehrreform og den danske regerings forsvarsforlig. Nord og syd for grænsen protesterer nogle gammeldags militærister, der vil kæmpe for at beholde deres kaserne i byen.

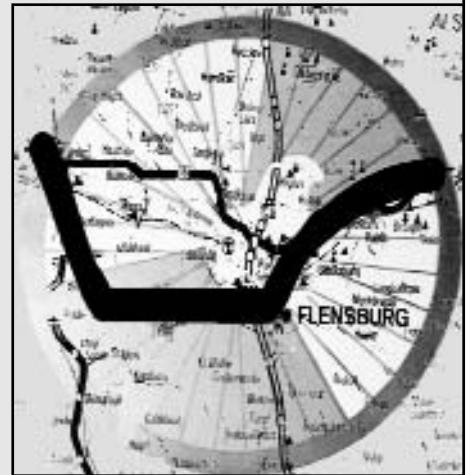
Fredsfolk har ingen grund til at juble, for kasernelukningerne er ikke det første skridt til en almen og fuldstændig omfattende nedrustning, som vi så gerne vil have.

Regeringens formål er at gøre militæret mere rationelt og effektivt med henblik på at føre krig i hele verden. Gammeldags ineffektive militære enheder og kaserne synes overflødig for disse formål og koster bare penge, som regeringen hellere vil spare ved kasernelukninger. Pengene skal bruges til at købe nye våben, så det Europæiske Fælleskab kan udvikle sig til en stærk militær alliance.

Oveni er den danske regering direkte indblandet i George Bushs stjernekrigsprojekt NMD, fordi de har stillet den grønlandske by Thule til rådighed for det amerikanske militær, som vil benytte basen missilforsvaret.

Fredscykelturn

Medlemmer af Deutsche Friedensgesellschaft - Vereinigte KriegsdienstgegnerInnen (DFG-VK) og VVN - Bund der Antifaschisten i Tyskland, Samlede Venstre samt Enhedslisten og Aldrig mere Krig i Danmark vil benytte pinsedagene til at demonstrere for yderligere omfattende kasernelukninger og for en helt militærfri grænseregion.



Pengene, som militæret sparer, må ikke benyttes til oprustning, men bør i stedet bruges til regionens civile udvikling. Militæret skal forsvinde, men pengene skal forblive i regionen.

Demonstrationen er en fredscykelturn. Vi begynder pinselørdag den 2. juni 2001 i Tønder og cykler over Sæd grænse til Leck i Nordfriesland.

Pinsesøndag den 3. juni 2001 fortsætter vi fra Leck til Flensburg og pinsemandag den 4. juni 2001 ender turen i Sønderborg.

Vi cykler uanset vejret. To overnatninger og forplejning organiseres mod betaling af indkøbspris.

Derfor bedes deltagerne tilmelde sig, helst inden den 1. maj 2001, hos:

Ralf Cüppers, Sottrupskov 29,
6400 Sønderborg.
Telefon og fax: 7446 7494:
(Ralf und Siglinde). E-mail:
flensburg@bundeswehrabschaffen.de

På www.bundeswehrabschaffen.de og www.fred.dk vil informationerne om cykelturen blive opdateret løbende, og de tilmeldte vil få alle nyheder om turen via e-mail eller almindelig post.

Dødens købmænd

Bogen "Krigens Købmænd" beskriver danske værnemagere under besættelsen med særlig fokus på DISA, og er den vigtigste bog om besættelsen i mange år.

Af Holger Terp

Der har i mange år ikke været den store interesse for dansk våbenhandel. Den sidste bog, som beskriver denne, er Jan Øbergs svenske afhandling "Myter om vor sikkerhed" fra 1982.

Ellers er det kun Aldrig mere Krig og enkelte journalister, som forsøger at løfte sløret for den danske våbenproduktion og -handel.

Når massemediernes interesse for dansk våbenhandel ikke er så stor, kan det hænge sammen med den udprægede hemmeligholdelse som denne del af dansk 'erhvervsliv' er omgivet af.

"Krigens Købmænd" løfter lidt af sløret. Bogen er delt i tre dele og beskriver Dansk Industrisyndikats historie frem til, under og efter besættelsen, samt andre danske værnemagere og retsopgøret.

Men bogen er mere end en analyse af en enkelt virksomheds forretninger i en given periode. Gennem anvendelsen af hidtil ubenyttet arkivmateriale omkring besættelsen, fortælles for første gang detaljeret historien om dansk erhvervsliv under 2. Verdenskrig med DISA som omdrejningspunktet.

DISAs historie

DISA blev grundlagt af officeren Herman Madsen, som fra 1879 begynder at udvikle et luft-afkølet maskingevær. I 1900 etableres en fabrik med kapitalisten Harald Plum som storaktionær og med adskillige officerer i bestyrelsen.

Den japansk-russiske krig 1905 er fabrikkens internationale gennembrud, idet der eksporteres maskingeværer til Rusland.

Virksomhedsledelsen ser frem til første verdenskrig som en guldgrube for forretningen, men ak. Danmark er neutral, og regeringen vedtager i god overensstemmelse med international lov et forbud mod eksport af våben.

Gode råd var dyre i den dengang eneste danske private våbenfabrik. Der fremstilles bajonetter til den danske hær, men det kan man ikke leve godt af, så en russisk ordre på 15.000 maskingeværer får fabrikkens ledelse til at investere i en russisk våbenfabrik. Den efterfølgende russiske revolution er ved at drive DISA på fallittens rand.

Efter første verdenskrig kommer der en ny ledelse i fabrikkens, men tiden var ikke til store våbensalg. En massefabrikation af lette maskingeværer udvikles i tæt samarbejde med den danske hær, og eksportordrer kom fra forskellige sydamerikanske og europæiske lande.

I 1919 drager kaptajn Westenholtz og hans kompagni af frivillige til korstog mod kommunismen i Estland med Madsen-maskingeværer monteret på motorcyklerne. Og under besættelsen bliver Westenholtz chef for DISAs vagtkorps.

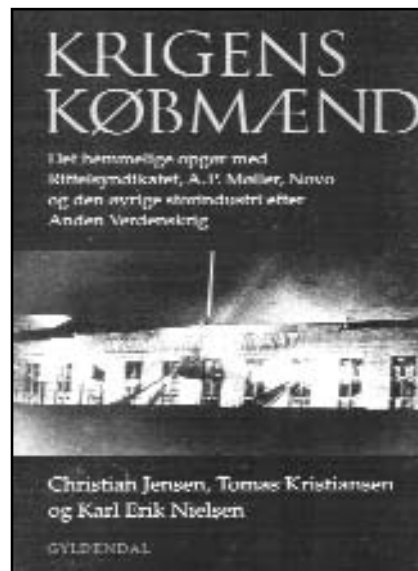
Den franske fremmedlegion brugte Madsens maskingeværer mod arabiske nationalister, og hollandske kolonialister anvendte dem mod indonesiske løsrivelsesbevægelser.

I sommeren 1922 krakker Landmandsbanken og dermed Harald Plums finanscirkus. Aktiekapitalen sælges til generalmajor Torben Grut og i 1930 køber A.P. Møller de første 15 procent af aktierne.

Vanskeligheder for DISA

Samme år afviser den radikale udenrigsminister P. Munch at give fabrikkens lov til at eksportere våben til Bulgarien, idet han ville håndhæve forbudet med eksport til krigsførende lande.

Kort tid efter indføres et forbud mod at have militærpersoner i bestyrelsen for våbenfabrikker. Frivillige militære musikkorps nedlægges og det danske militær nedrustes. A.P. Møller råber vagt i gevær, og DISA ansætter sit eget militærorkester.



I 1934 begynder fabrikkens en produktion af luftværns sirener, mod hvilket journalisten Axel Pille fra Aldrig mere Krig protesterede samme år. Også luftværns sirenerne eksporteres.

Tyskland omgik Versailles-traktatens afstraffelsesbestemmelser på flere måder. Junkerfabrikerne bestilte fly hos den svenske våbenfabrik AB Flugindustri. Disse fly blev udstyret med DISAs maskingeværer, oplyser "Foreløbig rapport om produktion og forbrug af konventionelle våben i Danmark" fra De Danske Vietnamgruppers Dokumentationsgruppe 1971.

Besættelsen

Den tyske besættelse af Danmark 9. april 1940 kom som et chok for de fleste almindelige mennesker. Nogle driftige erhvervsfolk overvandt hurtigt chokket og øjnede nye muligheder for eksport og fortjeneste.

Den store danske landbrugsproduktion kunne ikke længere eksporteres til England, så den blev sendt ned til tyskerne. Efterhånden som krigen gik og krigslykken vendte for tyskerne, blev den stadig voksende danske landbrugseksport til Tyskland mere og mere strategisk vigtig for tyskerne,

som kun importerede flere fødevarer fra Italien.

Den danske eksport til Nazityskland var så omfattende, at der opstod mangel på varer i Danmark, rationeringer og prisstigninger - ligesom den almindelige befolkning i vid udstrækning måtte klare sig med erstatningsvarer.

Det var ikke kun madpakkerne fra Danmark, som tyskerne værdsatte. Dansk industriproduktion og eksport var voksende i perioden inden 2. Verdenskrig. Danske virksomheder kunne ikke eksportere til Nazitysklands fjender, men tyskerne var villige købere og mange danske erhvervsvirksomheder rede til at levere våben.

Men eksportforbudet var fortsat i kraft. Problemet blev løst ved en glemt liberalisering af den danske våbeneksportlov 10. maj 1940: "Lov nr. 246 om Handel med samt Tilvirkning og Besiddelse af Vaaben m.m."; altså endog meget kort tid efter besættelsen.

Eksporten skulle ske, "i hvert enkelt tilfælde med Justitsministeriets tilladelse", fremgår det af Besættelsestidens fakta. Denne nye oplysning fandt jeg i forbindelse med anmeldelsen, og forfatterne til "Krigens Købmænd" er gjort opmærksom på det.

Uhæmmede salg

Våbnene strømmede til Tyskland fra Danmark. DISA solgte kanoner, A.P. Møller-virksomheder eksporterede motorer og sikkerhedsudstyr til ubåde, og en fabrik på Frederiksberg solgte flammekastere til hvad der allerede dengang var kendt som en diktaturstat, ledet af krigsforbrydere.

Det hele blev finansieret af danske skatteydere via tyskernes clearing-konto i Nationalbanken. Dansk erhvervsliv tog sig godt betalt for leverancerne. Fortjenester på helt op til 140 procent var ikke ualmindelige.

Dansk Industri og andre brancheorganisationer støttede aktivt samhandlen. Se eksempelvis Industriraadets Cirkulæreskrivelse af 5. november 1940 til Medlemmerne af Industri- raadsorganisationen om 'Eksport til Tyskland og Salg til den tyske Værnemagt. DISA holdt sig ikke tilbage. Tredvernes økonomiske og afsæt-

ningsmæssige krise var glemt med det nye herrefolk i landet, som ikke havde radikale forbehold mod våbenproduktion.

Fabrikkenes arbejdere - som producerede kanoner dag og nat under det meste af besættelsen - var, ifølge forfatterne af "Krigens Købmænd", dygtige, flittige og godt betalte.

Journalisterne på Berlingske Tidende beskriver ud fra et konservativt historiesyn indgående i "Krigens Købmænd", hvorledes ledelsen på DISA selv efter den 29. august 1943 var villige til at forcere arbejdet med at levere kanoner til tyskerne. Hærens Våbenarsenal blev inddraget i DISAs forsøg på at øge produktionen. Men to store sabotager fra BOPA satte delvist fabrikken ud af kraft.

Retsopgøret

Retsopgøret med DISA efter besættelsen beskrives indgående i "Krigens Købmænd". Værnemagerlovene var strikket sammen på en sådan måde, at de store fisk slap fri og de små fisk blev fanget. De to første Værnemagerlove var straffelovstillæg, og de to sidste love drejede sig om tilbagebetaling af for store fortjenester.

Til administration af Værnemagerlov III og IV nedsættes Revisionsudvalget for tyske betalinger, som vist nok første gang omtales i Ditlev Tamms afhandling om Retsopgøret efter besættelsen fra 1984.

Forfatterne til "Krigens Købmænd" har fået lov til at kikke i Revisionsudvalgets arkiv i Rigsarkivet. Det er en særdeles spændende historie om DISA i retsopgøret, de beretter, som jeg af

pladsmæssige grunde ikke skal referere her.

Det vil nok her være på sin plads at overveje om årsagen til, at ingen våbenfabrikanter så vidt vides blev dømt efter værnemagerlovenes straffelovsbestemmelser, netop skyldes den besynderlige liberalisering af våbeneksportloven i maj 1940, hvor al eksport netop skulle finde sted med justitsministeriets godkendelse i hvert enkelt tilfælde.

Når erhvervsorganisationerne og virksomhedernes arkiver engang bliver tilgængelige for forskning og støvet af af historikere, får vi måske svaret på det spørgsmål.

Forfatterne til "Krigens Købmænd" - som også godt kunne have heddet "Dødens Købmænd" - har skrevet den bedste og vigtigste bog om besættelsen i mange år. Bogen er meget velskrevet, detaljeret og godt illustreret.

Journalisterne fortjener meget stor ros for deres mod til at arbejde videre med en meget lidt kendt side af besættelsens historie på en avis, hvor en af aktionærerne blev dømt efter Værnemagerlovene III og IV. Man kan kun undre sig over, at faghistorikere ikke har taget dette vigtige aspekt af Danmarks nyere historie op for længst.

Nu venter vi blot på, at nogle skriver historien om den danske våbeneksport under og efter den kolde krig.

"Krigens Købmænd" - Det hemmelige opgør med Riffelsyndikatet, A.P. Møller, Novo og den øvrige storindustri efter Anden Verdenskrig. Af Jens Christensen, Thomas Christensen, Carl Erik Nielsen. Gyldendal 2000. 324 s. kr. 295.

Nogle dansk våbeneksportører til Tyskland under besættelsen:

A.P. Møller rederierne: nybygning til den tyske marines overkommando.

Burmeister & Wain A/S: granatbunde, kanonlavetter, ubådsmotorer.

Christiani & Nielsen: ubådssluse for den tyske marine i Frankrig 1942.

DFDS A/S: udlejning af passagerskibe og transportpramme.

DISA, Dansk Industri Syndikat A/S: 20 mm kanoner, våben og våbendele.

Dyrup & Co.: camouflagemaling.

Helsingør Skibsværft: ombygning og reparationer.

Hærens Vaabenarsenal: underleverandør til DISA.

Sadolin & Holmblad A/S: camouflagemaling.

Vølund: motordele til ubåde, løberuller til tanks, maskindele til krigsskibe

Aalborg Portland: cement til bunkers.

Aalborg Skibsværft: ombygning og reparationer.

Kilder: "Krigens Købmænd", Information 23/3-81 og sabotage-organisationen Bopa.

Af Tom Vilmer Paamand

Danmark leverer våben til hele verden, fra Australien til Zimbabwe. Regeringen har i årevis prælet af den danske åbenhed, men har aldrig efterlevet den. I praksis står Danmark for den ringeste åbenhed i EU.

Regeringen er langt om længe barslet med en rapport om våbeneksporten, der løfter sløret en anelse, men efterlader det meste i mørke. Som noget nyt er der sat navn på en del af modtagerlandene nu - og der er mange tvivlsomme imellem.

I 1999 var Danmark og en del andre lande inddraget i en *militær aktion* mod Jugoslavien. Det måtte ikke officielt kaldes for en *krig*, men da bomberne regnede ned, er det vel rimeligt at kalde det for en *væbnet konflikt*.

Danmark eksporterede samme år våben til 17 af de lande, der var med i krigen - udover de bomber, som befolkningen i Jugoslavien ufrivilligt modtog fra Danmark. Kosovo står for øvrigt nævnt i rapporten på linje med andre selvstændige lande - regeringen har åbenbart på egen hånd løsrevet landsdelen fra Jugoslavien.

Nøgleordene i den danske politik for eksport af våben er *krigsbegivenheder* og *væbnede konflikter*. Lande, der er inddraget i sådanne - eller hvor der er en risiko for det - vil ikke kunne modtage våben fra Danmark. Og der er ingen forbehold om, at dette ikke gælder, hvis Danmark støtter krigen.

Alligevel eksporterede Danmark våben til Belgien, Canada, Frankrig, Grækenland, Holland, Island, Italien, Luxembourg, Norge, Polen, Spanien, Storbritannien, Tjekkiet, Tyrkiet, Tyskland, Ungarn og USA - der alle var indblandet i bombningerne af Jugoslavien. Hvis den danske politik skal være andet end pæne ord, bør regeringen have en god forklaring parat på disse 17 klare undtagelser.

Ny våbeneksport til Tyrkiet

Den nu forhenværende udenrigsminister Niels Helveg Petersen stop-

Våbeneksport til 17 lande

Danmark leverer officielt ikke våben til væbnede konflikter, men glemmer at nævne de lande, der ikke opgør værdien af sine våbensalg. Det viser regeringen

pede i 1995 den danske våbeneksport til Tyrkiet, efter et langvarigt folkeligt pres. Tyrkiet havde blandt meget andet bombet kurdiske landsbyer i sin bestandige jagt på kurdiske separatister - og Danmark havde leveret dele til de fly, der bombede.

De politiske forhold i Tyrkiet er tilfredsstillende nu, synes regeringen åbenbart, for våbeneksporten er i al diskretion genoptaget. Forholdene er dog ikke bedre, end at den danske regering for nyligt måtte gribe ind for at få en dansk statsborger løsladt fra tyrkisk fængsel. Manden blev arresteret i Tyrkiet for at have støttet kurderne ved lovlig politisk aktivitet i Danmark.

Tyrkiet står som modtager af en enkelt eksportordre, men vil sandsynligvis modtage langt mere. Rapporten nævner, at Danmark leverer *dele til Leopard- og Leclerc-kampvogne, dele til F-16 fly og Cougar- og Chinook-helikoptere*. Alt dette er på det tyrkiske militærs indkøbsseddel.

Rapporten fortæller nemlig intet om hvem for eksempel en tysk fabrik sælger det færdige produkt til, selv om danske fabrikker har leveret komponenterne. En tilladelse kan forsynes med et forbud mod *reksport* eller en påtegning om *slut-bruger*, men det er ikke fast praksis og fortsat hemmeligt.

Problematiske lande

Det tyrkiske eksempel viser tydeligt hvor ringe offentlighed, der hidtil har været om den danske våbeneksport. Afgørelser om eksport til problematiske lande sker i hemmelighed og helt uden mulighed for åben demokratisk debat. Den danske regering bør fremlægge sine argumenter for de konkrete afgørelser i fuld offentlighed. Regeringen skal dog have ros for, at listen over modta-



gerne af danske våben nu er offentlig. Den har tidligere være umulig at få adgang til, måske for at undgå besværlige spørgsmål.

Israel sender jævnligt raketter og flyangreb mod sine fjendtlige naboer. Hvem der er skyld i hvad er ret ligegyldigt her - spørgsmålet er hvorfor den danske regering ikke opfatter det som en *væbnet konflikt*.

USA er næsten kronisk indblandet i væbnede angreb på andre lande, men er sandsynligvis aldrig blevet nægtet våben fra Danmark. De eneste lande, hvor der er givet afslag på udførsel, er til Indien, Pakistan, Syrien og Vietnam.

Lige som i tilfældet Tyrkiet tyder alt på, at den danske regering vurderer de forskellige lande efter vidt forskellige målestokke. Fortolkningen bør derfor indgå i fremtidige rapporter, så Folketinget kan tage stilling til den.

"Dual-use"

Regeringens åbenhed strækker sig heller ikke til modtagere af såkaldte dual-use produkter - produkter, der både anvendes militært og civil. Her er landene fortsat helt anonyme, lige som produkterne er det. Begrebet dækker for eksempel værktøjs-

maskiner af en så stort set kun brugt under kontrol, offentligheden ind-

Disa har tidligere tøjmaskiner til m Weibel Scientific militært elektronisk have formel tilladelse, altså fortsat hemmeligt eksport heller ikke nævnte navne står der ikke oplyser om på hvilke danske eksporterer våben.

Danmark er de der ikke opgør værdien af våbensalg. Rapporten er ingen brugbar statustråd, og vurderer ikke skøn værdien til ordret kroner.

Kontrollerer jern

Danske skibe transportet våben kloden til Iraks landskrigen til Irak. Dette forhold er nævnt med et ord i danske kontrol med rapporten forbliver et postum rapport tyder på, a

Land i krig

ør det alligevel - og er er det eneste EU-ens første meget lidt oplysende rapport.

stort set blot fungerer som et ukritisk formidlingskontor. En række internationale aftaler skal dog overholdes, og efterlader et svagt indtryk af reel sagsbehandling.

Som en bizar konsekvens vil staten overlade kontrollen af dual-use produktionen til virksomhederne selv, fremgår det af et oplæg fra Erhvervs Fremmestyrelsen, der er udkommet lige i kølvandet på den anden rapport. "Med det nye kontrolsystem, lægges der op til en meget højere bevidsthed om eksportkontrol i virksomhederne, helt i deres egen etiske interesse", skriver Erhvervs Fremmestyrelsen.

Ideen kan vel trods alt kaldes for ærlig snak. Når industrien alligevel stort set får lov til at gøre, som den har lyst, kan den vel lige så godt betjene stemplerne selv. Pinligt!

Det er nemlig ikke så meget kontrol at opgive, viser regeringens rapport tydeligt. Danske virksomheder producerer stort set kun halvfabrikata, og det er op til virksomhederne selv at beslutte, om der skal søges tilladelse. Staten foretager intet op-søgende arbejde.

Skjulte våben

Hovedindholdet i rapporten er en fin gennemgang af gældende love, men det er der ikke megen ny åbenhed i.

Af uforklarede årsager er fredsbevægelsernes eneste fingeraftryk i loven - de paragrafer, der tillader arbejdsløse at nægte arbejde i våbenindustrien - omhyggeligt streget ud!

Antallet af tilladelser til eksport angives omhyggeligt, men dette tal er i praksis ubrugeligt. For eksempel nævnes, at der er givet 1 tilladelse til udførsel af våben til Zimbabwe. Men om der bare er tale om en

dansk jæger, der tager sit gevær med hjem igen - eller om 1000 nye rifler, der skal blive i det krigsplagede land, fremgår ikke.

Det fremgår altså ikke, om det er nye eller brugte våben. Rapporten er også omhyggeligt begrænset, så den ingen gang fortæller, om det er dansk producerede våben. Det ville ellers have været en god anledning til også at indføre åbenhed om de danske våbenfabrikker, som fortsat er lukket land.

Størst mulig åbenhed

"Danmark ønsker størst mulig åbenhed om våbenoverførsler", erklærede forhenværende udenrigsminister Niels Helveg Petersen. Men der er lang vej op til de andre EU-lande.

Nordiske lande som Finland og Sverige har traditionelt stor åbenhed om beslutningerne. Finland brillerer ved at lægge tilladelser til eksport frem på Internettet. Sverige har siden 1985 udgivet en udførlig rapport om sine våbensalg, og tilladelserne afgøres af et politisk udvalg under den svenske Rigsdag.

Hvis den danske regering virkelig mener noget med åbenheden, er det ikke nok med en tynd rapport, der blot viser, at det står dårligt til.

Rapporten er dog et omend beskedent skridt mod større åbenhed. Men de mange ubesvarede spørgsmål, som den efterlader, er desværre som sædvanligt stort set ikke blevet nævnt i de danske medier.

Flere af de lande, som vi leverer våben til, optræder jævnlige i nyhederne fra verdens urocentre, og det burde ikke være Danmarks rolle at hælde mere benzin på bålet. Regeringens mål er i følge rapporten at sikre, at dansk våbeneksport ikke bringer freden i fare. Mon ikke for eksempel kurderne i Tyrkiet mener, at det må kunne gøres lidt bedre.

"Udførsel af våben og produkter med dobbelt anvendelse fra Danmark i 1999". Regeringsrapport fra december 2000. Tilsendes gratis ved henvendelse på tlf. 3392 0696.

Læs mere om dansk våbeneksport via www.fred.dk/artikler/vaabprod.

Tilladelser til udførsel af våben fra Danmark i 1999

Forsvarsmateriel

Land	Alliancer	Stk
Australien	-	2
Belgien	EU og Nato	2
Finland	EU	4
Frankrig	EU og Nato	11
Grækenland	EU og Nato	2
Holland	EU og Nato	9
Island	Nato mm	2
Italien	EU og Nato	7
Japan	-	2
Luxembourg	EU og Nato	1
Malaysia	-	1
Norge	Nato mm	13
Polen	Nato mm	1
Spanien	EU og Nato	2
Storbritannien	EU og Nato	7
Sverige	EU	4
Sydkorea	-	2
Tjekkiet	Nato mm	3
Tyrkiet	Nato mm	1
Tyskland	EU og Nato	26
USA	Nato mm	21

Diverse våben

Land	Alliancer	Stk
Australien	-	2
Brasilien	-	1
Canada	Nato mm	7
Chile	-	1
Estland	Nato mm	1
Frankrig	EU og Nato	5
Grønland	Nato mm	3
Holland	EU og Nato	1
Israel	-	1
Italien	EU og Nato	2
Japan	-	1
Letland	Nato mm	2
Litauen	Nato mm	3
New Zealand	-	2
Norge	Nato mm	7
Polen	Nato mm	2
Schweiz	Nato mm	13
Swaziland	-	1
Sydafrika	-	2
Tanzania	-	2
Tyrkiet	Nato mm	3
Tyskland	EU og Nato	8
Ukraine	Nato mm	1
Ungarn	Nato mm	1
USA	Nato mm	15
Zimbabwe	-	1

Kilde: Udenrigsministeriet

Et spørgsmål om troværdighed

Den danske TV kanal TV STOP har lavet en bemærkelsesværdig videofilm om svensk våbeneksport til 33 lande indblandet i væbnede konflikter..

Af Jens Kimby

Filmen "Et spørgsmål om troværdighed" handler mest om Bofors, der fremstiller kanoner og andet krigsmateriel, som gennem årene er blevet eksporteret til 33 lande, der siden 1980 har været indblandet i væbnede konflikter.

Siden den 1. Verdenskrig er våbeneksport forbudt i Sverige. Men landet eksportere alligevel årligt for ca. 3 milliarder svenske kroner. Hvordan kan det gå til? Loven er ellers god nok.

Sverige må ikke eksportere våben til lande som er deltagere i væbnede konflikter med andre lande.

Man må ikke eksportere til lande, hvor der er borgerkrig og interne uroligheder og ligeledes ikke til lande, hvor menneskerettighederne bliver overtrådt.

Alligevel har Sverige eksporteret kanoner og ammunition til Burma, Sri Lanka, Cambodia, Panama, Iran, Iraq, Indien, Pakistan, Bangladesh og Indonesien. Op gennem firserne var Jugoslavien den tredje største aftager af svensk krigsmateriel, leverancer som fortsatte efter 1991, da krigene startede.

Eksporten fortsatte også efter FNs våbenembargo, og da den Europæiske Sikkerhedskonference den 4. september 1992 forbød al eksport til Jugoslavien, blev det efterfølgende afsløret af den svenske avis Ekspresen, at våben dele var sendt med kurerpost til Beograd.

Indonesiske kanonbåde

I 19 år har Sverige solgt Bofors kanoner til Indonesien. Disse leverancer fortsatte også efter, at Indonesien havde okkuperet den tidlige portugisiske koloni Østtimor. Krigen på Østti-

mor har været i 22 år og over 200.000 mennesker har mistet livet, og endnu flere er sårede, eller er drevet på flugt.

FN protesterer og den svenske rigsdag beslutter at stoppe eksporten. Bofors gør indsigelse og får i 1984 tilladelse til fortsat eksport til Indonesien, på trods af FNs advarsler.



Under den borgerlige regering i Sverige lykkedes det Socialdemokratiet i opposition at stoppe eksporten. Da socialdemokraterne igen kom til magten i marts 1996 blev der få dage efter på ny givet eksporttilladelse.

Bofors direktør siger i filmen, at Indonesien udgør en stabiliserende faktor i Sydøstasien og desuden sælger de kun skibskanoner til landet. Hvorefter filmen viser hvordan indonesiske krigsskibe beskyder Østtimor.

Senere siger han, at Sverige har valgt at være et neutralt land og derfor må have sin egen våbenindustri. Men

da hjemmemarkedet er så lille, må man have muligheder for at eksportere for at få en rentabel produktion.

I princippet forbjuden

Filmens stærkeste scener er nærbilleder af socialdemokraten Niels T. Svensson, der sidder i det råd, som skal administrerer den svenske lov om forbud mod eksport af krigsmateriel.

Som han siger, er våbeneksport "i princippet forbjuden", og når der alligevel gives tilladelse, er det efter meget, meget strenge regler. Det er en ynkelig oplevelse at se, hvordan han vrider sig under TV Stops nærgående spørgsmål, hvordan han vikler sig ind i selvmodsigelser og lodrette løgne.

Og hvordan han forklarer, at Sverige fortsætter våbeneksport til lande i krig og som er ramt af våbenembargo med, at Sverige skal være en troværdig leverandør: Indgåede aftaler skal overholdes. Det hele er et spørgsmål om troværdighed.

Under filmen sidder man med en fornemmelse af, at se en film fra een eller anden latinamerikansk bananrepublik ledet af en skrupelløs diktator, og ikke en film om et naboland.

Filmen slutter med at fortælle, at der i 1996 blev indsendt 1.923 ansøgninger om tilladelse til våbeneksport. Ikke én blev afslået.

Bagefter sad jeg og tænkte på, hvorfor Oluf Palme blev myrdet. Men det er jo en helt anden historie. Måske.

"Et spørgsmål om troværdighed".

Dokumentarvideo om svensk våbeneksport. Videofilm på 26 minutter produceret af TV Stop 1998.

Filmene koster 40 kr. stk. for private. Bestilles via www.tv-stop.dk/salgsvhs.

Spot på verden

Samlet af Tom Vilmer Paamand

Borgerlige støtter USAs missilskjold

Både Venstre og Det Konservative Folkeparti mener nu, at de amerikanske planer om et raket-skjold er en fornuftig idé, hvis det også kommer til at omfatte Europa. Regeringen afviser fortsat at tage stilling, selv efter at udenrigsminister Mogens Lykketoft har haft et møde med sin amerikanske kollega Colin Powell i Washington.

Rusland vred over dansk demonstration

Rusland protesterer officielt imod en lille dansk demonstration mod krigen i Tjetjenien, der blev holdt foran den russiske ambassade. Det russiske udenrigsministerium erklærede demonstrationen for "antirussisk".

Nægtene kan vende hjem til Jugoslavien

Det jugoslaviske parlament har givet amnesti til alle, der er flygtet eller har gemt sig under krigen på Balkan. Omkring 24.000 skønnes at blive omfattet af ordningen. Amnestien har dog ikke fået parlamentet til at give fremtidige soldater mulighed for at nægte, og mange kosovoalbaniere sidder også stadig fængslet i Jugoslavien.

USA og Rusland i fælles kamp

I Kosovo skød bevæbnede mænd mod soldater fra USA og Rusland fra de fredsbevarende styrker, der besvarede ilden. Det menes at være første gang siden 2. Verdenskrig, at russere og amerikanere sammen har kæmpet mod en fjende.

Ny militærpropaganda: krigeren.dk

Krigeren.dk er Forsvarets Værnepligt & Rekrutterings nyeste forsøg på at nå ud til de unge. Det nye ungdomsmagasin udkommer på papir og internet, og indeholder stof om filmpremierer, surfing - og militæret. De unge skal udlevere adressen for at deltage i konkurrencer, og vil herefter modtage breve med militære tilbud.

Udenlandske soldater igen på Bornholm

Bornholm har været fri for fremmede tropper siden afslutningen af 2. Verdenskrig, hvor øen blev befriet og midlertidigt besat af Sovjet-hæren. Nu har Hærens Operative Kommando erklæret Den Kolde Krig for afsluttet, og har sendt 41 britiske faldskærmssoldater i træning på Bornholm.

Danmark ansætter lejesoldater

Det danske flyvevåben har stort besvær med at skaffe piloter trods store lønstigninger. Nu bliver konsekvensen, at de første udenlandske piloter ansættes i instruktør-stillinger. Og fra maj næste år omskoles en engelsk pilot til kampilot, i henhold til EUs regler om arbejdskraftens frie bevægelighed.

Tyrkiet stopper EUs militære planer

EU får ikke foreløbig mulighed for at låne NATOs tunge udstyr. Tyrkiet ønsker medbestemmelse, hvis EU skal trække på NATOs materiel og ressourcer. EU finder det uacceptabelt at Tyrkiet, der ikke er medlem af EU, skal have indflydelse - mens Tyrkiet bruger sin veto i NATO i et forsøg på at få tættere forbindelser til EU.

Militær fredning

Høvelte-Sandholm-Sjælsmark Øvelsesplads i Nordsjælland er blevet fredet, selvom forsvaret fortsat bruger den. Danmarks Naturfredningsforening står bag den bemærkelsesværdige fredning af de 489 hektar græslandskab

FN undersøger anklager om danske soldaters sex-overgreb

FN nedsætter en undersøgelseskommission efter at en dansk undersøgelse har frikendt en række danske soldater for et påstået sex-misbrug af en 13-årig pige. Anklagerne er fremsat af en anonym dansk soldat der hævder, at soldaterne optog mishandlingen på video.

Der er flere fredsklip på internettet: www.fred.dk, hvor der også er angivet kilder og mulige links til historierne.

Østtimors vej mod selvstændighed

Fra 1999 til 2000 tog Østtimor et stort skridt fra indonesisk besættelse mod selvstændighed, og befinder sig nu i en overgangsperiode, hvor den styres af FN.

Af Torben Retbøll

Østtimor var en portugisisk koloni i mere end 400 år. I 1975 blev den invaderet af Indonesien. Det var begyndelsen på en blodig og illegal besættelse.

I 1999, hvor Indonesien var svækket af en regional økonomisk krise, accepterede dets regering, at der skulle holdes en folkeafstemning på Østtimor for at afgøre områdets fremtid. Et overvældende flertal stemte for selvstændighed, da afstemningen fandt sted i august 1999.

Pro-indonesiske militser, der var støttet af det indonesiske militær, forsøgte at påvirke resultatet. I månederne op til afstemningen blev tilhængere af selvstændighed udsat for chikane og forfølgelse. Flere tusinde blev dræbt. Da resultatet blev offentliggjort, gik militserne helt amok: De smadrede bygninger og slog endnu flere ihjel.

I september 1999 ankom en international militær styrke (INTERFET) anført af Australien til Østtimor, og i oktober forlod de sidste indonesiske soldater området. I februar 2000 blev INTERFET afløst af en fredsbevarende FN-styrke.

Siden 1999 har Østtimor været styret af UNTAET, United Nations Transitional Administration in East Timor. Formel selvstændighed forventes ultimo 2001 eller primo 2002. Landets officielle navn bliver nok Timor Loro Sa'e.

Det østtimoresiske folk er omsider frit. Den indonesiske besættelse er forbi. Men fremtiden bliver ikke nem. Østtimoreserne står over for en række alvorlige problemer, som de bliver nødt til at løse for at opbygge deres nye nation.

Infrastruktur og økonomi

Et problem er infrastrukturen. Mange veje er i dårlig stand, især i regntiden

fra november-marts. I byerne langs med kysten skal man reparere og udvide havnene, så landet kan handle med resten af verden.

Et andet problem er økonomien. Under den indonesiske besættelse var alle økonomiske aktiviteter kontrolleret af indonesiske generaler, der tjente stort på at udplyndre Østtimor. Nu må østtimoreserne overtage kontrollen med disse aktiver.

Kaffe har længe været et vigtigt produkt, og det er det stadig. Tømmer var tidligere et vigtigt produkt, men der er fældet alt for mange træer i tidens løb, og der er fare for erosion.

Havet omkring Østtimor er rigt på fisk, men mange fiskerbåde blev ødelagt af militserne i løbet af 1999. Østtimoreserne kan ikke fiske i deres eget farvand, før de får bygget nogle nye fiskerbåde.

Der er olie og naturgas under havbunden i havet mellem Østtimor og Australien, der hedder The Timor Gap. Disse naturressourcer kan sikkert give den nye nation et solidt økonomisk fundament.

Den gamle traktat med Indonesien siger, at olieafgifterne skal deles 50-50 mellem de to underskrivere. Traktaten var illegal, da Indonesien ikke havde nogen juridisk ret til Østtimor. Derfor er man nu ved at lave en ny traktat med nye betingelser.

Uddannelse og administration

Et tredje problem er uddannelses-systemet. Under den indonesiske besættelse blev alle tvunget til at lære det indonesiske sprog, *Bahasa Indonesia*. Men sådan er det ikke mere.

Der er mange lokale sprog på Østtimor, men *tetum* er det fælles sprog. I gamle dage var portugisisk det offici-



elle sprog, og nogle østtimoresere taler det stadig, især den ældre generation. Den yngre generation foretrækker engelsk, fordi det hører til computere og internettet. Bortset fra spørgsmålet om sprog mangler de bøger, lærere og skolebygninger.

Et fjerde problem er den civile administration. Under den indonesiske besættelse var området kontrolleret af militæret, mens den civile administration spillede en mere underordnet rolle. Men det er forbi nu. En ny civil administration skal tage sig af infrastrukturen, økonomien og skole-systemet.

Den skal også tage sig af spørgsmålet om, hvor folk befinder sig. Ved slutningen af den indonesiske besættelse havde Østtimor omkring 800.000 indbyggere, hvoraf ca. 100.000 boede i hovedstaden Dili.

Efter Indonesiens tilbagetrækning er mange flyttet fra landdistrikterne og de mindre byer til Dili. Hvis denne tendens ikke stoppes, vil hovedstaden snart være fuld af folk, der er fattige og arbejdsløse. Den nye administration må gøre det attraktivt for folk i landdistrikterne og de mindre byer at blive, hvor de er.

Da militserne flygtede over grænsen til Vesttimor i september 1999, tvang de omkring 200.000 mennesker til at følge dem, og de endte alle sammen i lejre, der kontrolleres af militserne eller det indonesiske militær.



Siden da har nogle af dem fået lov til at vende tilbage til Østtimor, men ca. 100.000 bor stadig i lejre på Vesttimor, mens de venter på at rejse hjem. Det bliver en stor opgave for den nye administration at skaffe arbejde, boliger og uddannelse til dem.

Politisk system

Et femte problem er det politiske system. Østtimor skal have en forfatning. Desuden skal man vælge et parlament og en præsident. Forfatningen vil sikkert blive præget af respekt for menneskerettigheder, demokrati og respekt for international lov. Østtimoreserne ved bedre end mange andre folk, hvad der kan ske, når disse begreber ignoreres og krænkes.

Den første præsident bliver nok Xanana Gusmao, der var leder af den væbnede modstandsbevægelse i bjergene (Falintil), indtil han blev taget til fange i 1992. Den første udenrigsminister bliver nok José Ramos-Horta, der var modstandsbevægelsens diplomatiske repræsentant i eksil. Biskop Carlos Belo var en vigtig person i den humanitære kamp mod Indonesien, men han har næppe politiske ambitioner, fordi han er en kirkens mand.

Østtimors nye overgangs-regering med otte medlemmer blev etableret 15. juli 2000. Nyhedsbrevet *Timor Link*, der udgives af CIIR (Catholic Institute for International Relations), skrev:

"Både FN's Midlertidige Administration af Østtimor (UNTAET) og Timors Nationale Modstandsraad (CNRT) betragter denne institution som et nyt skridt mod selvstændighed. Den har fire østtimoresiske medlemmer, og det er første gang, østtimoresiske ledere har deltaget som ligeværdige partnere i ledelsen af deres land."

Interne modsætninger

Foruden de problemer, der gælder institutioner og organisationer, må østtimoreserne også forholde sig til den kendsgerning, at de er indbyrdes uenige. I gamle dage var det let at stå sammen imod Indonesien. Men nu hvor Indonesien har trukket sig ud, opdager de, at de ikke er enige om alting. Der er mange forskellige meninger om mål og midler.

Der er en modsætning mellem højreorienteret og venstreorienteret politik; mellem den ældre generation, der levede under den portugisisk kolonialisme, og den yngre generation, der kun kender den indonesiske besættelse; og måske en modsætning mellem den eksterne gruppe, der gik i eksil, og den interne gruppe, der blev på Østtimor.

Den katolske kirkes rolle og indflydelse kan også blive en kilde til konflikt. Under besættelsen sluttede mange sig til kirken, fordi den var den eneste legale organisation, der ikke var styret af indoneserne. På den måde kunne man (næsten) uden fare give udtryk for sin modstand mod aggressoren. Det var ikke alle, der sluttede sig til kirken, der gjorde det af religiøse grunde.

Fortidens forbrydelser

Den indonesiske besættelse af Østtimor er fortid, men historien er ikke glemt. Hvad skal man stille op med de forbrydelser, der blev begået mod Østtimor? I Latinamerika overdrog en række militære diktaturer magten til civile og demokratiske regeringer på den betingelse, at generalerne fik immunitet mod alle anklager.

I Sydafrika etablerede man en sandheds- og forsoningskommission (TRC) til at behandle de forbrydelser, der blev begået under apartheid. Tanken var, at sandheden skulle frem, og det skulle gøre en forsoning mulig. I Sydafrika ønskede man ikke at tage hævn og dermed skabe nye ofre, så voldens cyklus fortsætter.

Den sydafrikanske fremgangsmåde har mange fordele, men den blev også udsat for kritik. Nogle hvide mente, at det var en hekse-jagt rettet mod dem, mens nogle ikke-hvide mente, at TRC ikke gik langt nok: De små fisk blev syndebugke, mens de store fisk gik fri.

Når det gælder Østtimor, ønskede stormagterne aldrig en seriøs undersøgelse af fortiden. Sporene ville ikke kun føre til Suharto og hans regime, men også til de stormagter, der støttede ham med penge og våben.

Østtimor kan ikke foretage en undersøgelse alene, og Indonesien vil næppe gøre det. Derfor er der brug for

en international undersøgelse i FN-regi. Den geografiske ramme skal ikke kun være Østtimor og Indonesien, men også de vestlige regeringer og private virksomheder, der støttede aggressionen mod Østtimor.

Tidsrammen skal ikke kun være 1999, men den skal gå helt tilbage til 1974, hvor de første planer for invasionen blev lagt. Når man kender stormagternes holdning, er det imidlertid ikke særlig sandsynligt, at FN nogensinde vil gennemføre et sådant projekt for alvor.

Fra 1999 til 2000 tog Østtimor et stort skridt fra indonesisk besættelse mod selvstændighed, og lige nu finder den tidligere portugisiske koloni sig i en overgangsperiode, hvor den styres af FN.

Selv om FN-administrationen blev hilst velkommen af mange, og selv om den er der for at hjælpe østtimoreserne, så er den paradoksalt nok måske et problem i sig selv på grund af den store økonomiske kløft mellem det velstående FN-personale på den ene side og Østtimors fattige folk på den anden.

Den skandinaviske jurist Christian Ranheim, der var FN-observatør på Østtimor før og efter afstemningen i august 1999, sammenfatter situationen med disse ord:

"Mens processen med at dømme de skyldige fortsætter, bliver internationale organisationer beskyldt for at gennemføre en ny kolonisering af Østtimor. Nogle går endda så vidt, at de siger, at folk har det værre end under den indonesiske besættelse.

Østtimoreserne lever i ekstrem fattigdom, men de ser internationale bistandsarbejdere, der bor på flydende hoteller til en pris på 200 dollars pr. nat, og som drikker øl og hygger sig på den ny-etablerede strandklub i Dili. Den kaffe, de producerer, kan ikke længere eksporteres, fordi man mangler infrastruktur. Det folk, der var parat til at gøre en national indsats for at genopbygge deres land, føler nu en modløshed og apati, der kan bringe hele overgangsprocessen i fare."

Historien om en succes

WILPF fik ved FN-kvindekonferencen i New York vedtaget en åben session i FN's Sikkerhedsråd om kvinders rolle i konfliktløsning og konfliktforebyggelse.

Af Annelise Ebbe

Den 24. oktober blev der i FN's Sikkerhedsråd holdt en åben session om kvinder og væbnede konflikter. Den 31. oktober 2000 vedtog Sikkerhedsrådet enstemmigt en resolution om kvinder, fred og sikkerhed. Vejen frem til den åbne session og til vedtagelsen af resolutionen var lang, og til tider har arbejdet mere været båret af stædighed end af tro på, at det faktisk nyttede.

I 1998 begyndte Kommissionen vedrørende Kvinders Status at gennemgå den del af Platform for Action (fra FN-kvindekonferencen i Beijing, 1995), der handlede om kvinder og væbnede konflikter. Samtidig startede NGO'er at kommunikere indbyrdes og arbejde med dette område.

Kvinde- og fredsorganisationer havde lagt mærke til, at Sikkerhedsrådet lavede tematiske debatter om børn og væbnede konflikter, civile og væbnede konflikter, HIV/AIDS i forbindelse med væbnede konflikter.

Og man kunne konstatere, at disse åbne sessioner virkede oplysende for medlemmerne af Sikkerhedsrådet og førte til, at der blev skabt nogle institutionelle rammer, der sikrede rutinemæssige overvejelser om disse emner, når der blev vedtaget resolutioner i Sikkerhedsrådet eller sendt folk i marken.

En NGO-koalition dannes

WILPF mente, at kvinders specielle erfaringer under krige og konflikter fortjente en åben session og de resultater, en sådan session eventuelt kunne give. Det skulle både handle om beskyttelse mod kønsbaserede krigsforbrydelser og den kendsgerning, at kvinder ikke anerkendes som og næsten aldrig bliver brugt som fredsskabere, der sidder med ved forhandlingsbordet.

WILPF besluttede derfor at arbejde for en sådan åben session om kvinder og væbnede konflikter og blev koordinato-



tor for en gruppe NGO'er, der var enige i WILPFs vurdering og derfor ville arbejde med på sagen.

Egentlig startede denne NGO-koalition om Kvinder og International Fred og Sikkerhed sit arbejde i frustration over Beijing +5-processen, der hang fast i indbyrdes konflikter mellem forskellige regeringer.

Især to kvinder bør anstændigvis nævnes på grund af deres beslutsomhed, inspiration og smittende ildhu. Det gælder Florence Martin fra Amnesty International og Isha Dyfan, der er WILPF-medlem fra Sierra Leone.

Ud over de to nævnte organisationer deltog International Alert, Women's Commission for Women Refugees and Girls og Hague Appeal for Peace i koalition.

Præsidenten for Sikkerhedsrådet skifter hver måned. Præsidenten har magt til at kræve en åben session, og koalitionens påbegyndte et systematisk lobbyarbejde over for nøglepersoner i Sikkerhedsrådet for at overbevise dem om betydningen af en åben session.

Koalitionens havde en stærk allieret i det eneste kvindelige medlem, ambassadøren fra Jamaica Patricia Durrant, og i ambassadøren fra Bangladesh, Chowdhury. Han var præsident for Rådet i marts 2000 og holdt en banebrydende tale 8. marts, altså på Kvindernes Internationale Kampdag.

Talen i Sikkerhedsrådet

I sin tale anerkendte han sammenhængen mellem lighed, udvikling og fred, som det også allerede blev formu-

leret i sloganet for FN-konferencen i Beijing i 1995.

Han anerkendte endvidere vigtigheden af at få kvinder repræsenteret på alle niveauer af konfliktforebyggelse, konfliktløsning og fredsofbygning. Endelig vedgik han, at kvinder og børn lider uforholdsmæssigt under krige og konflikter.

Denne tale gav nyt håb og satte ekstra skub i arbejdet. Under det forberedende møde i marts til Beijing +5 blev der iværksat to arrangementer for medlemmer af Sikkerhedsrådet inden for rammerne af Kommissionen vedrørende Kvinders Status. Ved disse arrangementer fik man eksperter på området til at komme med oplæg. Både kvinder fra konfliktområder og mange Sikkerhedsrådsmedlemmer deltog i møderne.

Under Beijing +5 blev der holdt yderligere to af den slags arrangementer. Samtidig intensiveredes lobbyarbejdet yderligere.

Hvert enkelt medlem af Sikkerhedsrådet blev besøgt af en fra koalitionen for at få ham til at forstå betydningen af, at også Sikkerhedsrådet - og ikke alene Kommissionen vedrørende Kvinders Status - medtænker kvinders rolle under væbnede konflikter og anerkender kvinders deltagelse i konfliktløsning osv.

Det konkrete arbejde

Der foregik som nævnt et væsentligt lobbyarbejde over for hvert eneste medlem af Sikkerhedsrådet. Der blev lavet en liste over eksperter, der kunne tale om dette emne i Sikkerhedsrådet.

Der blev lavet en 'pakke' med relevante dokumenter og med et resumé af hvert enkelt dokument. Hvert enkelt medlem af Sikkerhedsrådet blev atter besøgt, fik udleveret pakken og fik mundtligt anbefalet at gå ind for en åben session om kvinder og væbnede konflikter.

Sammen med UNIFEM (FN's kvindeorganisation) fandt koalitionen frem til NGO'er fra Sierra Leone, Somalia, Zambia og fandt fem eksperter, der kunne tale til Sikkerhedsrådet. Der blev lagt en mediestrategi for at få mest mulig pressedækning, og der blev arrangeret en pressefrokost. Frem for

alt blev der lavet et forslag til en resolution efter den opskrift, som Sikkerhedsrådets resolutioner normalt laves over, for at vise, at man ville få det bedste resultat af en sådan resolution, hvis man krævede:

- indarbejdelse af kønsaspektet i alle FN-missioner herunder de fredsskabende.
- uddannelse af alle tropper og civilt personale til at vise sensitivitet over for såvel kultur- som kønsaspektet.
- kvinders lige deltagelse ved alle forhandlingsborde.
- beskyttelse af kvinder og piger under væbnede konflikter.

Anbefalinger

Koalitionen lavede 32 anbefalinger til medlemmer af Sikkerhedsrådet. Heri blev det bl.a. foreslået:

- at der gennemføres rutinemæssige overvejelser i de resolutioner, der vedtages, og når der sendes missioner i marken, af hvordan kvinder påvirkes af konflikter.
- at alle rapporter fra generalsekretæren indeholder et kønsperspektiv og data vedrørende adskillelse af kønnene.
- at alle missioner udsendt af Sikkerhedsrådet skal have kønsenheder i lighed med dem, der blev sendt til Kosovo og Timor.
- at også kønsbaseret kriminalitet og kønsaspekter i øvrigt bliver brugt som indikatorer for tidlig varsling.
- at alle FN-sanktionerede tredje-partforhandlere, især alle generalsekretærens specielle repræsentanter har med i deres mandat, at de skal sikre, at der er kvinder ved forhandlingsbordet.
- at der udpeges flere kvinder som specielle repræsentanter og som særlige udsendinge.
- at der indføres fælles disciplinære foranstaltninger over for tropper, der krænker kvinders menneskerettigheder.

Kulminationen på arbejdet

I oktober måned var det den namibianske ambassadør Andjaba, der var præsident for Sikkerhedsrådet. Både han og Namibias regering havde støttet arbejdet.

Allerede i marts 2000 udtrykte de ønske om at få kønsaspektet indarbejdet og få kvinder med i fredsskabende operationer.

Ambassadør Andjaba mente, at NGO'ernes input var meget væsentligt, og derfor besluttede han at organisere et specielt møde med NGO'er.

Det kaldes Arria Formula, opkaldt efter den chilenske ambassadør, der startede denne praksis med at holde lukkede møder mellem NGO'er og Sikkerhedsrådet, møder der gør det muligt for medlemmerne at blive orienteret af NGO-eksperter.)

Dette møde blev holdt dagen før den åbne session, dvs. den 23. oktober.

Ved mødet talte Isha Dyfan fra Sierra Leone, Luz Mendes fra Guatemala, Faiza Jama Mohammed fra Somalia, Inonge Mbikusita-Lewanka fra Zambia.

Som eksperter talte desuden: Cora Weiss (Hague Appeal for Peace) Mary Diaz (Women's Commission for Refugee Women and Children), Anne Burke (Amnesty International), Kate Hunt (Care International) og Betty Reardon (Columbia Universitet).

Dagen efter, dvs. den 24. oktober på FN-dagen, holdt Sikkerhedsrådet sin åbne session, og allerede den 31. oktober vedtog Sikkerhedsrådet en resolution om kvinder og væbnede konflikter.

Resolutionen

Resolutionen, som er vedtaget den 31. oktober 2000 på Sikkerhedsrådet 4213. møde, har fået nummer 1325.

Det fremgår af resolutionen, at man har lyttet til de råd, der er kommet fra NGO'erne.

Det vil føre for vidt at citere resolutionen her, for det første fordi den er meget lang, for det andet fordi den er holdt i dette specielle FN-sprog, der ikke just er meget tilgængeligt.

I det følgende blot et par vigtige punkter:



Indholdet af Sikkerhedsrådets resolutionen nummer 1325, vedtaget den 31. oktober 2000

Kvindens betydningsfulde rolle i konfliktforebyggelse og -løsning og i fredsskabende arbejde er understreget.

Kvinder skal være med på alle niveauer, i alle nationale, regionale og internationale institutioner og processer, hvor der træffes beslutninger vedrørende konfliktforebyggelse, krisestyring og konfliktløsning.

Man opfordrer indtrængende generalsekretæren til at udpege flere kvinder som specielle repræsentanter og specielle udsendinge, hvorfor medlemslandene også skal forsyne generalsekretæren med kandidater til disse hverv.

Man opfordrer også generalsekretæren til at øge kvinders bidrag til FN-baserede operationer, især som militære observatører, civilt politi, nødhjælpsarbejdere og menneskerettighedsarbejdere.

Sikkerhedsrådet udtaler sin vilje til at indarbejde et kønsperspektiv i alle fredsbevarende operationer, og opfordrer generalsekretæren til at sikre, at et sådan kønsaspekt er med i alle operationer i marken.

Man anmoder generalsekretæren om at forsyne medlemslandene med uddannelsesmateriale vedrørende beskyttelse af kvinder under konflikter og vedrørende kvinders specielle rettigheder og behov under konflikter.

Desuden skal dette undervisningsmateriale betone betydningen af at have kvinder med i alle fredsskabende og fredsopbyggende foranstaltninger.

En vigtig passage indeholder en opfordring til medlemslandene om at øge deres frivillige økonomiske, tekniske og logistiske støtte til kønssensitive uddannelsesprogrammer.

Foruden disse mange punkter, der handler om kvinders deltagelse i alle dele af fredsarbejdet, er der punkter, der handler om, at kvinder og piger kræver speciel beskyttelse under væbnede konflikter på grund af den kønsbaserede vold.

Til dette hører også, at man kræver krigsforbrydere, herunder forbrydere der har begået voldtægt eller udsat kvinder eller piger for andre former for seksuelle krænkelser, retsforfulgt og at man kræver, at sådanne forbrydelser ikke omfattes af amnestiforholdsregler.

Et punkt, der er meget vigtig for os som NGO'er, handler om, at Sikkerhedsrådet skal have kønsaspektet og kvinders rettigheder med i sine missioner, hvilket blandt andet skal ske gennem rådgivning fra lokale og internationale kvindegrupper.

Besværgelsen

De mange punkter har mange forskellige indledningsverber: Sikkerhedsrådet "genkalder sig", "husker", "udtrykker", "bekræfter", "understreger", "anerkender", "bemærker", "opmuntrer til", "opfordrer indtrængende til", "anmoder om" (med tre forskellige, stærkere og stærkere udtryk).

Hen mod slutningen "inviterer" Sikkerhedsrådet generalsekretæren til at gennemføre en undersøgelse af væbnede konflikters indvirkning på kvinder og piger, kvinders rolle i fredsopbygning og kønsdimensionerne af fredsprocesser og konfliktløsning.

Man "inviterer ham endvidere" til at forelægge Sikkerhedsrådet en rapport over resultaterne af denne undersøgelse og at stille den til rådighed for alle FN's medlemslande. Den glæder vi os til at se.

Det allersidste punkt, nummer 18, ligner næsten en besværgelse:

Sikkerhedsrådet "beslutter at forblive aktivt optaget af sagen." Det glæder vi os over.

Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed er dansk afdeling af WILPF - Womens International League for Peace and Freedom.

Venner og fjender

Udtalelse fra Samarbejdskomiteen for Fred og Sikkerhed

For få år siden konkluderede forsvarskommissionen, at Danmark ikke i en overskuelig fremtid kunne forventes truet af fremmede magter.

Nu tre år efter skal vi diskutere, om vi skal dele udenrigs- og sikkerhedspolitik med USA. Det skal ses i lyset af, at forsvarsalliancen NATO nu har skiftet politik og står som et brugbart våben, hvor medlemslandenes interesser er truede.

USA har tidligere inviteret til våbenkapløb. Det resulterede i en række staters økonomiske og politiske kollaps, og forårsagede en social deroute, der i dag kan registreres som flygtningestrømme, lavere levealder, kriminalitet og ustabilitet. Man høstede som man såede.

Thule-radaren i Grønland skal udbygges for at dette spektakulære projekt kan startes. Derfor skal danske og grønlandske politikere og deres undersåtter nu tage stilling til, om de er enige med USA. USA's formidable evne til at skabe sig fjender overalt på kloden - det de selv kalder slyngelstater - er det, der falder én først ind.

Er vi enige? Er disse stater overhovedet i stand til at true USA, og vil vi andre være truet, hvis vi bliver en del af USA's missilforsvar?

Vi skal altså vurdere, om en tvivlsom sikkerhed for USA betyder større usikkerhed for Danmark og helt naturligt usikkerhed for Grønland.

Hvorfor har USA baser og radarer i Grønland? Man kunne påstå, at de aftaler der ligger til grund herfor er mindst lige så forældede, som USA påstår at ABM traktaten er. Det allerbedste svar, når nu høgene i USA fortæller os at missilskjoldet vil blive etableret uanset protester, er at vi opsiger aftalerne.

Verden har ændret sig, vi ønsker tryk gennem nedrustning og social udvikling.

Finn Ekman, formand.

En forudsigelig krig

Oversat af Maria Bergsøe

En provokerende bosættelse

Retrospektivt kan udbruddet af palæstinensisk vrede spores tilbage til den dag den israelske regering påbegyndte Har Homa 1997, en anden "jødisk naboby" til Jerusalem, kun med nogle få kilometer adskilt fra Jerusalem, beliggende på Abu Ghneim bjerget, konfiskeret fra de palæstinensere, som i Beit Sahur bor lige op ad det.

Det foregik for øjnene af verdensoffentligheden på trods af en - bogstavelig talt - enstemmig fordømmelse fra det internationale samfund.

Dengang besluttede den palæstinensiske ledelse at imødegå den israelske provokation med ikke-voldelige metoder. De af os, som var tilstede dengang husker protestlejren, som blev rejst dér, hvor bosættelsen skulle opføres, og hvorfra palæstinensere og israelere sammen foretog adskillige protestmarcher. Vi husker, hvorledes arrangørerne fast og bestemt pålagde de store drenge ikke at samle en eneste sten op

- og hvordan drengene rettede sig efter det, selvom det harmede dem at se, hvordan de israelske bulldozere, lige for øjnene af dem, rev de træer op, som voksede på det smukke, grønne Abu-Ghneim bjerg.

Vi husker de israelske og palæstinensiske børn, der sad sammen i et - for små børn - naturligt venskab, mens de malede smukke billeder af fredsduer og håndtryk mellem arabere og jøder.

Alt dette var fuldkommen forgæves. Bulldozerne fortsatte uforstyrret deres arbejde, beskyttet af svært bevæbnet politi og militær. Efter tre måneders tilstedeværelse på Abu Ghneim blev protest-teltet rullet sammen og ligeså hele aktionen - i frustration og modløshed.

Fra leder i "The Other Israel" december 2000. "The Other Israel" er en af undtagelserne i den israelske fredsbevægelse, der ellers har holdt sig helt passiv eller gået med på Baraks side. "The Other Israel" udgives af den lille fredsbevægelse Gush Shalom, som ikke på noget tidspunkt har givet køb.

Bedre sent end aldrig

Men den 1. december skete der alligevel noget positivt, idet den største etablerede fredsbevægelse *Peace Now* fremkom med den mest utvetydige erklæring nogensinde til fordel for "en palæstinensisk stat, side om side med Israel - langs med grænserne fra 1967 og for fjernelse af bosættelserne efter en fælles aftale".

Den palæstinensiske væbnede modstand har noget at gøre med denne erklæring indrømmer *Peace Now's* leder Arie Aron:

"Det er en trist, men sandfærdig kendsgerning, at voldsomheden i denne Intifada har medført, at den israelske offentlighed må se realiteterne i øjnene.

Navnlig, at det er en illusion, at der kan opnås fred med palæstinenserne samtidig med, at bosættelserne bevares i Gaza og på Vestbredden".

Fra en artikel af Graham Usher i "Middle East International" den 8. december 2000.

Den glemte deportation af tjetjenerne

I 1944 blev hele befolkningen i Tjetjenien tvangsforflyttet som landsforrædere.

Af Helen Krag

Den 23. februar 1944 blev et døgn, ingen tjetjener nogensinde vil glemme. Om aftenen tændtes bål på torvene i landsbyerne i Nordkavkasus for at fejre den Røde Armés Dag. Men da festen var på sit højeste, blev tilskuerne arresteret.

Hele den tjetjenske og ingusjiske befolkning var anklaget for landsforræderi og skulle som straf deporteres til de centralasiatiske republikker Kasakstan og Kirgistan.

Den tjetjensk-ingusjiske republik blev opløst, fjernet fra alle landkort og jorden blev fordelt til andre.

Kvinder, mænd og børn blev anbragt i kreatur- og godsvogne, og flere uger senere læsset af i Centralasien. Så vidt vi ved, var det 387.229 tjetjener og 91.250 ingusjere. Næsten hver femte omkom.

Livet i Centralasien var barskt. Lokalbefolkningen havde fået at vide, at tjetjenerne var landsforrædere og at det var under trussel om streng straf forbudt at hjælpe dem.

I 1957 under det korte tøvejr blev regeringsbeslutningen om deportationerne erklæret for ugyldig. Nogle begyndte at vende tilbage til Nordkavkasus, hvor de blev modtaget som fjender og forrædere.

Først da Sovjetunionen begyndte at gå i opløsning, blev der vækket nye håb. De fleste tjetjener var trætte af offerrollen og ville nu bestemme selv, og det blev til krig. Men også en vilje til at komme videre. Og blandt andet at mindes den 23. februar.

De glemte deportationer er en nøgle til at forstå, hvad der sker i Tjetjenien i dag. Derfor markerer vi den 23. februar som deportationsdag og vi vil gentage markeringen, indtil den dag, hvor Rusland selv finder på at angre.

Teksten er et oplæg fra den seneste demonstration mod krigen i Tjetjenien. Læs mere på www.tjetjenien.dk.

Kvinder og konfliktløsning

For at forholde sig til en konflikt på en konstruktiv måde, skal konflikten gøres synlig, som for eksempel Kvinder i Sort gjorde under krigene i Jugoslavien.

Af Toni Liversage

Igennem de sidste 10-20 år er der i mange dele af verden blevet oprettet en række nye centre og institutioner for konfliktløsning, som arbejder professionelt med at undervise folk i, hvordan man skal forholde sig til en konflikt på en konstruktiv måde. Og her er et af de første skridt altid at forsøge at gøre konflikten *synlig*.

Det samme gælder for konflikterne af en mere generel natur - nemlig dem der udspringer af grundlæggende holdningsforskelle. Jeg tænker her på den grundlæggende konflikt mellem dem, der mener, at man kan løse interessekonflikter i verden ved hjælp af militære midler og dem, der holder fast ved, at konflikter - også mellem nationer og lande - bør løses gennem dialog og forhandling. Dette er måske et utopisk ønske, men vi er nødt til at holde fast ved det.

Imod atomoprustningen

I begyndelsen af 1980erne så man en bred protestbevægelse vokse op i Vesteuropa imod truslen fra den nye atomoprustning, der var baseret på forestillingen om, at det var muligt at føre "en begrænset atomkrig" - og et af de første og mest synlige initiativer imod denne trussel kom fra Norge.

Jeg tænker her på *Fredsmarch 1981*, hvor tre norske kvinder havde fået ideen til en fredsmarch, der skulle gå ned gennem Europa fra København til Paris for på denne måde at gøre almindelige menneskers protest *synlig*.

Marchen varede seks uger, og initiativet inspirerede en gruppe engelske kvinder til at organisere en ny protestmarch, denne gang i et af de lande, hvor de nye atomvåben skulle udstationeres, nemlig Storbritannien.

Og i september 1981 gik en gruppe kvinder fra Cardiff til militærbasen ved Greenham Common, hvor NATO plan-

lagde at udstationere krydsermissiler i december 1983. Efter at være ankommet lænkede kvinderne sig til indhegningen omkring basen og forlangte, at beslutningen om udstationeringen skulle debateres i fjernsynet. Da kravet imidlertid blev afslået, besluttede de sig for at blive, og de og mange andre kvinder etablerede nu en permanent fredsløjr udenfor Greenham Common basen, som et meget *synligt* tegn op gennem 80erne på protesten mod atomoprustningens vanvid og blev på denne måde det mest kontinuerlige symbol på denne protest.

Med mellemrum greb kvinderne også til civil ulydighed for at understrege deres holdning, idet de forsøgte at lukke basen ved at sætte sig foran indgangen i stort tal. De vidste selvfølgelig godt, at de ikke i det lange løb ville være i stand til at forhindre adgang til basen, men billederne af i hundredvis af kvinder, der sad foran indgangen var en måde at synliggøre et alvorligt problem overfor offentligheden.

Erfaringer fra det ex-Jugoslavien

Også i ex-Jugoslavien har kvinderne været aktive, når det gjaldt om at pege på ikke-voldelige konfliktløsninger, selv om de ikke har været særligt synlige i medierne. Når vi nemlig ser tilbage på krigene i det tidligere Jugoslavien i første halvdel af 1990erne, er det nogle ganske bestemte tv-billeder, der dukker op på nethinden.

Der var for det første, de billeder, der viste selve krigen - mænd der skyder, militsgrupper der invaderer en landsby osv.

Mens den anden type billeder var dem, der viste følgerne af krigsførelsen - de endeløse flygtningestrømme, der først og fremmest bestod af kvinder, børn og gamle.

Og endelig var der dem, der viste, hvad jeg vil kalde for "mændene på de

bonede gulve". Med det mener jeg, de mænd, der havde magt både til at starte og afslutte krigene, og som vi så komme og gå til vigtige forhandlingsmøder. Men intetsteds - eller i det mindste meget sjældent - så vi billeder af folk, mænd såvel som kvinder, som kæmpede imod dette vanvid, og som under utrolig vanskelige betingelser arbejdede for dialog og imod militarisering og had.

Både mænd og kvinder har været aktive i det tidligere Jugoslavien, men jeg skal her især omtale kvinderne, idet det er dem, der mest kontinuerligt og konsekvent har forsøgt at pege på alternativer til militære former for "konfliktløsning".

Kvinder i Sort

En af de vigtigste gruppe har været *Kvinder i Sort* i Beograd, en gruppe, der i øvrigt også er et eksempel på, hvorledes kvinder bliver inspireret af andre kvinders aktioner på tværs af grænserne på samme måde som de engelske kvinder blev inspireret af de skandinaviske kvinders fredsmarch.

I sommeren 1991, kort efter at krigen var begyndt i Jugoslavien, besluttede det europæiske græsrodsnetværk *Helsinki Citizens Assembly* at organisere en såkaldt Fredskaravane gennem de forskellige republikker i det, der stadig hed Jugoslavien. Planen var naturligvis ikke at køre gennem krigszonerne, men at skabe kontakter til grupper og personer i Jugoslavien, der støttede dialog og fredelig konfliktløsning.

Fredskaravane - der kørte gennem landet i september 1991 - bestod af omkring ti busser med folk fra forskellige europæiske lande og besøgte en række byer, hvor der blev organiseret møder med lokale fredsgupper. Den sidste station var Sarajevo, hvor der blev organiseret en stor fredsdemonstration sammen med byens indbyg-



gere; der blev desuden afholdt forskellige møder, blandt andet et kvindemøde, hvor nogle italienske kvinder fortalte, hvorledes de i Israel havde lært en gruppe ved navn *Kvinder i Sort* at kende. Denne gruppe havde siden begyndelse af Intifadaen fra 80ernes slutning demonstreret hver uge i forskellige byer i Israel imod besættelsen af de palæstinensiske områder - klædt i sort - med enkle paroler som "Down with the occupation" osv.; de italienske kvinder bragte ideen tilbage med sig til Italien, og under Golf-krigen i vinteren 1991 demonstrerede de som *Kvinder i Sort* imod krigen i adskillige italienske byer.

Da kvinderne fra Serbien hørte dette, besluttede de sig for at danne en *Kvinder i Sort* gruppe i Beograd, og få uger efter, at de var vendt tilbage fra Sarajevo, begyndte de deres ugentlige protest imod krigen i centrum af byen. Og de stod der hver onsdag eftermiddag i en time gennem alle krigsårene med forskellige paroler, hvoraf nogle af dem havde en temmelig provokerende virkning på Beograds borgere.

En af parolerne lød for eksempel: "At desertere er alternativ til krig", og det var en parole, der ikke kun var af teoretisk betydning for kvinderne, idet de hjalp mange af de unge mænd, som ikke ønskede at gå i krig og derfor var nødt til at skjule sig eller flygte ud af landet. En anden parole, som også gjorde folk vrede, var: "De albanske kvinder fra Kosovo er vore søstre". Det er en kendt sag, at Kosovo spiller

en særlig rolle i den serbiske nationale selvforståelse, hvilket er noget, der er blevet brugt af magthavere til at opvise en hadefuld holdning overfor Kosovo-albanerne. Det har blandt andet resulteret i, at der op gennem 1990'erne er blevet ført en hetzkampagne i medierne - ikke mindst i tv - imod albanerne fra Kosovo, så når *Kvinder i Sort* den 8. marts 1995 - på kvindernes internationale kampdag - demonstrerede i Beograds centrum med en parole, der udtrykte solidaritet med deres albanske medsøstre, fremprovokerede det mange aggressive reaktioner. Der blev spyttet på kvinderne, man sparkede til dem, men de gav ikke op - og blev stående der den sædvanlige time.

Det betød indledningen til en dialog mellem serbiske og albanske kvinder, for kvinderne fra Kosovo havde nemlig tidligere været ret mistroiske overfor kvinderne fra Beograd, men efter demonstrationen den 8. marts blev de klar over, at disse mente det alvorlig.

At overvinde grænser

En anden vigtig aktivitet fra *Kvinder i Sorts* side var forsøget på at fremme en dialog mellem de kvinder, der nu boede i de nye lande, der tidligere havde udgjort Jugoslavien. Allerede i august 1992 organiserede de det første internationale kvindemøde med det formål at samle kvinder fra hele det tidligere Jugoslavien for på denne måde at overvinde de grænser, der var blevet skabt af krigene.

Der var dog ikke mange, der reagerede i første omgang på deres invitation, for på dette tidspunkt herskede der stadig en hel del mistænksomhed også mellem fredsgrupperne, men allerede i 1993 deltog der en gruppe kroatiske kvinder; i 1995 var de Kosovo-albanske kvinder også med - og i 1996 kvinderne fra Bosnien-Hercegovina.

Dialogen mellem de serbiske og Kosovo-albanske kvinder udviklede sig i de følgende år, men samtidig optrappedes konflikten i regionen, og den blev yderligere skærpet i 1998, hvor mange mennesker i Kosovo var nødt til at flygte op i bjergene på grund af de tiltagende overgreb med afbrænding af huse og drab.

Men selv om det på dette tidspunkt kunne være meget farligt for kvinderne fra Kosovo at tage til selve Serbien, kom der alligevel omkring tyve kvinder og deltog i det internationale møde i august 1998 sammen med omkring 200 andre fra ex-Jugoslavien og resten af Europa.

Og på det afsluttende møde vedtog man en udtalelse, der blandt andet understregede vigtigheden af i langt større grad, end det var tilfældet, at inddrage kvinder i konfliktløsning. Det hed her blandt andet, at man skulle arbejde for, "at de aktive kvindegrupper fra Kosovo og Serbien bliver aktivt involveret i fredsforhandlingerne. De betyder nemlig et af de få håb for civilsamfundets værdier og for en anden opfattelse af magt, som ikke ødelægger men styrker demokratiet".

Desværre var det ikke det civile samfund, der blev styrket i de følgende måneder, tværtimod skete der en eskalering af den militære konflikt, og under NATOs bombardement af Jugoslavien blev *Kvinder i Sort* og andre tilsvarende grupper anklaget for at være landsforrædere af Milosevic's regime og blev udsat for alvorlige trusler hvilket betød, at flere af de mere aktive i en periode måtte gå under jorden.

Om kvinder og mænd, krig og fred

At bevæge sig ind på det område, der handler om køn og krig, er ikke nogen enkel sag, som ofte kan føre til meget følelsesladede diskussioner, for her kan man på den ene side finde dem, ➡

➔ der idealiserer kvinder som *det* fredelige køn stillet overfor de aggressive mænd - en meget forenklet sort-hvid måde at betragte et kompliceret problemkompleks på.

Mens der på den anden yderpol er dem, der siger, at der ikke er nogen forskel overhovedet, når det drejer sig om kvinder og mænd og deres holdning til krig og fred - se bare på Margaret Thatcher, Golda Meir osv.

Jeg er ikke enig i nogle af disse to synspunkter, men mener, at når vi diskuterer kvinder og mænd og krig og fred, og betragter de to køn som sociale grupper - og ikke som enkeltindivider - så er der en forskel.

Og det har selvfølgelig først og fremmest noget med opdragelsen at gøre, hvor kvinder socialiseres til at tage sig af børnene, hvilket får betydning for alle kvinder, ligegyldigt om de får børn eller ej. For for at tage sig ordentlig af børn, skal man være god til

at lytte, til at identificere sig med andre menneskers behov, og hvis vi mener, at det er vigtigt at styrke det civile samfund og forsøge at løse konflikter gennem dialog og ved at lytte til andre, er det også meget vigtigt at rette fokus mod kvinders erfaringer.

Jeg omtalte tidligere forskellige typer af billeder, som har domineret fjernsynets beskrivelse af krigen i det tidligere Jugoslavien, og hvor nogle af dem viste de endeløse flygtningstrømme med de mange kvinder, hvor man virkelig kunne tale om kvinder som ofre.

I forbindelse med krige er det imidlertid vigtigt ikke kun at se kvinder som ofre, men også som aktive personer i situationer, der kræver både mod og fantasi.

Kvinder i Sort er et eksempel på dette, og det samme gælder kvinderne fra Greenham Common fredsløjr og mange, mange andre...

Eller for at slutte af med et par linjer af den engelske forfatter Virginia Woolf, som stod citeret i en pjece om Greenham Common, der lyder således - uoversat:

We can best help you prevent war not by repeating your words and following your methods but by finding new words and creating new methods.

NB. Kvinder i Sort er i øvrigt blevet indstillet til Nobels Fredspris 2001 af danske og norske parlamentarikere, og den danske sektion af Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed har indstillet dem til Millennium Peace Prize for Women.

Artiklen er et let forkortet oplæg holdt i maj 2000 i Tromsø i forbindelse med en konference om fredsundervisning og fredskultur.

Mål, værdier og principper for adfærd blandt medlemmer af WILPF

Af respekt for WILPFs historie, visioner og vedholdenhed, organisationens principper og mål der drejer sig om at opnå en ikkevoldelig verden uden krig forpligter medlemmerne sig på at:

1. Arbejde på universel nedrustning, fuld respekt for menneskerettigheder, politisk og social lighed og økonomisk retfærdighed og samarbejde med alle mennesker som den eneste vej til at opnå varig fred baseret på retfærdighed og frihed - ved at arbejde inden for deres eget fællesskab, sammen med andre NGO'er, deres regeringer, FN og FN's særlige organisationer.
2. Have en klar vision om, hvad WILPF vil opnå som en feministisk kvindeorganisation og bygge på individuelle mål med helheden som perspektiv.
3. Reagere kreativt på de krav, som samfundet stiller til os som kvinder, og finde måder, hvorpå man kan arbejde sammen med alle kvinder for at nå WILPFs visioner om en fredelig verden.
4. Arbejde for en retfærdig fordeling af verdens ressourcer, således at alle basale behov kan imødekommes.

5. Hjælpe hinanden i vores bestræbelser på at levendegøre og forme fred ved, at vi opbygger virkelige fællesskaber som basis for sikkerhed.
6. Kæmpe for at gøre en ende på al brug af vold og militære løsninger.
7. Lære at udnytte individets styrke og dermed hendes bidrag til arbejdet.
8. Respektere menneskelig værdighed og dermed hinandens virkelighed og arbejde.
9. Inddrage, tage imod og værdsætte alle WILPF-kvinder og deres arbejde, uanset deres baggrund, deres sociale og økonomiske status, deres farve, deres seksuelle orientering og fysiske og psykiske evner.
10. Undgå alle negative handlinger over for hinanden, støtte, være indfølelse, åbne og ikke stridbare i måden at omgås hinanden på.
11. Hjælpe WILPF med at være demokratisk i sin proces og struktur.
12. Møde udfordringer på en dynamisk og modig måde.

13. Sikre at WILPF har en stærk konfliktløsningsproces indarbejdet i sin kultur, og at WILPF er en organisation i en læreproces, hvor en moral, der omfatter eftertanke, evaluering og besindig handling, kan blomstre.
14. Arbejde dygtigt og effektivt med beslutningsprocesser og prioriteringer og skabe et miljø, der er sjovt og givende.
15. Bestræbe os på at sikre WILPF økonomisk, så organisationen kan være effektiv, tage initiativer, gennemføre projekter og samarbejde med andre ligesindede NGO'er.

Vedttaget 1998 på kongressen i Baltimore.

Oversat af Annelise Ebbe.

Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed er dansk afdeling af WILPF - Womens International League for Peace and Freedom.

Årsmøde i Aldrig Mere Krig

Brænderup Højskole den 21-22. april 2001



Workshop lørdag eftermiddag: Intervenering i krige

Hvad kan vi gøre som pacifister for at stoppe en krig?

Oplæg med deltagere fra Balkan Peace Team, Peace Brigades International samt en dansk politimand, der har været udsendt til Balkan. Alle er velkomne!

Årsmødet slutter om søndagen, hvor det mere formelle program foregår. ➡➡

Alle medlemmer vil snarest få yderligere oplysninger via det lille blad om arrangementet, samt beretninger og lignende efter tilmeldingen.

Tilmelding til årsmødet senest den 7. april til:

Holger Terp. Tlf. 3678 4028. E-mail: amk@fred.dk

Ordinært årsmøde i AMK

Søndag den 22. april 2001 kl. 9:30
på Brænderup Højskole

Dagsorden:

1. Valg af ordstyrer og referent.
2. Beretning fra hovedbestyrelsen.
 - a) Forretningsudvalget.
 - b) Medlemssekretæren.
 - c) Kassereren.
 - d) Landskontoret.
 - e) Ikkevold.
 - f) Medie- og tryksagsudvalget.
 - g) Våbenproduktionsudvalget.
 - h) Internationalt arbejde.
3. Drøftelse og vedtagelse af arbejdsplan for det kommende år.
4. Nominering af kandidater til årets fredsrose.
5. Indkomne forslag.
6. Eventuel årsmødeudtalelse.
7. Fastsættelse af kontingent for 2002-2003.
8. Valg til hovedbestyrelsen.
På valg er Birte Wagner, Jens Thoft og Hermod Folke Hansen.
9. Fastsættelse af sted for næste årsmøde.
10. Eventuelt.

Efter årsmødet: Konstituering af hovedbestyrelsen.

Skriv af, kopier eller klip ud, sæt firmærke på - og send ind.

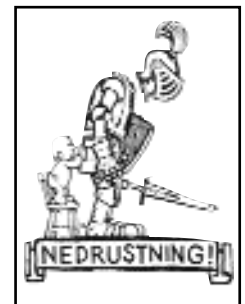
Jeg ønsker at:

- blive medlem af AmK
 få flere oplysninger om AmK
 få oplysninger om militærnægtelse
 få gratis prøvenummer af IKKEVOLD
 abonnere på tidsskriftet IKKEVOLD for 105,- kr årligt
 give én jeg kender et gavekort på IKKEVOLD for 50,- kr
 købe emblemet "det knækkede gevær" for 20,- kr
 købe dinosaurer-trøje (angiv størrelse) for 70,- kr + porto

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr. og By: _____



Aldrig mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm

Aldrig mere Krig

Aldrig mere Krig er en forening for pacifister, folk der søger fredelige/ikkevoldelige løsninger på konflikter.

At være pacifist er en livsholdning - derfor er Aldrig mere Krig en gammel forening, der ikke kun kører på enkelte mærkesager, - det er livet, det drejer sig om og den "sag" forældes ikke.

Aldrig mere Krig blev dannet i 1926 og er i dag en af landets ældste fredsorganisationer. Aldrig mere Krig er ikke knyttet til noget parti eller nogen religiøs forening.

Aldrig mere Krig er dansk af deling af Krigsmodstandernes internationale Forbund, War Resisters' International (WRI), med hovedkvarter i London.

Der er brug for pacifistiske synspunkter mere end nogensinde. Vi har brug for at blive flere.

Giv freden en chance - bliv medlem af Aldrig mere Krig. Medlemskab pr. år koster 200 kr. for enkeltpersoner, 250 kr. for par og 125 kr. for uddannelsessøgende, pensionister og civile værnepligtige.

Hovedbestyrelsen består af syv medlemmer:

Birte Wagner, Geert Grønnegaard, Hermod Folke Hansen, Holger Terp, Jens Thoft, Majken Jul Sørensen og Tom Vilmer Paamand. Suppleanter er Arne Hansen, Peter Henning og Ulla Røder.

Hovedbestyrelsen er konstitueret med:

Forretningsudvalg: Geert Grønnegaard (ordfører), Jens Thoft (kasserer) og Holger Terp (sekretær).

Internationalt udvalg: Majken Jul Sørensen (koo.).

Kartotek og bladekspedition: Hermod Folke Hansen.

Medieudvalg: Geert Grønnegaard (koordinator.).

Redaktionsudvalg: Holger Terp og Tom Paamand (koo.).

Sessionsudvalg: Peter Henning (koordinator).

Våbenproduktionsudvalg: Geert Grønnegaard (koo.).

Landskontor

Aldrig mere Krig
Nørremarksvej 4, 6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro: 9 00 48 82
E-mail: amk@fred.dk

Besøg Aldrig mere Krig på internettet: www.fred.dk

Kontaktpersoner

Holger Terp, Strandbyparken 4.1.tv.,
2650 Hvidovre, tlf. 3678 4028.

Majken Jul Sørensen, Dyssevænget 14A,
2700 Brønshøj, tlf. 4030 2563.

Finn Held, Aprilvej 24,
2730 Herlev, tlf./fax 4491 6967.

Hanna Lindstrøm, Christoffers Allé 132,
2800 Lyngby, tlf. 4444 3965.

Peter Henning, Unnasvej 3,
3000 Helsingør, tlf. 4921 6563.

Haakon Larsen, Skovbrynet 5,
3450 Allerød, tlf. 4817 2735.

Birte Wagner, Bavnebjergspark 71,
3520 Farum, tlf. 4495 3688

Erik Jeppesen, Paltholmterrasserne 77A,
3520 Farum, tlf. 4495 9141.

Else Dam, Smallesund 2,
3700 Rønne, tlf. 5695 5404.

Geert Grønnegaard, Leragervej 8,
4174 Jystrup, tlf. 5752 8250.

Uwe Riggelsen, Kåstrupvej 4, Spangbro,
4400 Kalundborg, tlf. 5350 7429.

Hanne Nielsen, J. A. Larsensvej 5,
5300 Kerteminde, tlf. 6532 4474.

Peter Kragh Hansen, Gl. Banegårdsvej 50,
5500 Middelfart, tlf. 6441 8389.

Jørgen Burchardt, Nyborgvej 13,
5750 Ringe, tlf. 6262 3617.

Lars Bang Jeppesen, Kongeåvej 63,
6600 Vejen, tlf. 7536 2201.

Hermod Folke Hansen, Nørremarksvej 4,
6880 Tarm, tlf. 9737 3163.

Svend Haugaard, Violvej 2,
7800 Skive, tlf. 9752 1037.

Jens Thoft, Stadion Allé 43 A,
8000 Århus C, tlf. 8611 2177.

Tom Vilmer Paamand, Ølstedvej 4, Lisbjerg,
8200 Århus N, tlf. 8623 0328.

Poul Gunder Nielsen, Hørslevvej 107, Hørslevbol,
8462 Harlev J, tlf. 8694 1699.

Henning Sørensen, Irisvej 17, Postbok 87,
8500 Grenaa, tlf. 8632 1679.

Tine Forchhammer, Gadebakken 15,
8600 Skanderborg, tlf. 8692 6205.

Bitten og Troels Forchhammer, Gyvelvej 7, Rebild,
9520 Skørping, tlf. 9839 1663.

Arne Hansen, Sønderjyllands Allé 35,
9900 Frederikshavn, tlf. 9842 5542.

"fred og frihed nr. 2 2001"

"ikkevold nr. 2 2001"

Artikler fra bladet fred og frihed/ikkevold,
der udkommer fire gange om året.

International Liga for fred og frihed og
Landsforbundet Aldrig mere Krig har
indgået et bladsamarbejde, så bladene
Fred og Frihed og Ikkevold udsendes med
fælles indhold, men hver sit omslag.

Omslaget er forbeholdt de to foreninger,
mens resten af bladet redigeres af en
redaktion fra begge foreninger
v. Toni Liversage (fred og frihed) og
Tom Vilmer Paamand (ikkevold).
Kommentarer til bladet sendes til ikkevold@FRED.dk

Downloadet fra "Fred på Nettet"
OnLine Biblioteket - FRED.dk/bibliion/

"OnLine Biblioteket" i Fred på Nettet
er startet af Aldrig Mere Krig
ved Tom Vilmer Paamand og Holger Terp

Kommentarer sendes til WebMaster@FRED.dk

fred og frihed

ikkevold

nr. 2 - 2001:

[Forside](#)

[Indhold](#)

[Missilskjoldet skygger](#)

[Colombias time er kommet](#)

[EUs sikkerhedspolitik og Danmarks forbehold](#)

[Civil ulydighed - udfordring og forpligtigelse](#)

[Blokader på nettet](#)

[Genocide - klinisk og skræmmende](#)

[Med frygten som drivkraft](#)

**fred
og frihed**

ikkevold

nr. 2 - 2001



En flok cyklende fredsaktivister brugte pinsen til at demonstrere for et militærfrit område i den dansk-tyske grænseregion. Her viser nogle af cyklisterne paroler frem ved Hærens Sergentskole i Sønderborg.

Indhold:

Artikler fra nr. 2 - 2001

Ubåd omdøbt til USELESS

Af Ulla Røder

Et forsøg på at nedruste en atombevæbnet Trident-ubåd.

Missilskjoldet skygger

Af David Longworth

Hvordan minimerer vi faren fra *alle* atomvåben?

Colombias time er kommet

Af Marina Jakobsen

En kamp mod narkotika er reelt USAs kamp for ressourcer.

Schengen truer friheden

Af WILPF

EUs åbne grænser erstatter jerntæppet med nye mure.

EUs sikkerhedspolitik og Danmarks forbehold

Af Aase Bak Nielsen

Forbeholdene er truet af politikere med stormagtsdrømme.

Civil ulydighed er en udfordring og en forpligtigelse

Af Holger Terp

Begrebet er meget ældre, end Henry D. Thoreaus bog.

Våbenkampagne til de unge

Af Tom Vilmer Paamand

Terma har lavet den første ærlige danske reklame for våben.

Blokader på nettet

Af Tom Vilmer Paamand

Blokaden har fået en elektronisk variant.

Genocide - klinisk og skræmmende

Af Tom Vilmer Paamand

Folkemord. To bøger forsøger at forklare det uforklarlige.

Med frygten som drivkraft

Af Holger Terp

Gert Petersens bog er den vigtigste bog i mange år.

Missilskjoldet skygger

Vi stirrer os blind på slyngelstaterne, men hvordan minimerer vi mest hensigtsmæssigt faren fra *alle* atomvåben?

Af David Longworth

Danmark kan, ved hjælp af en grundig og afbalanceret offentlig debat, og i kraft af sit FN og NATO medlemskab, være med til at vikle verden ud af det globale nukleare mareridt, og dermed yde et væsentligt bidrag til verdens fremtid.

Det gælder om at finde et svar til spørgsmålet "hvordan minimerer vi mest hensigtsmæssigt faren fra *alle* atomvåben?" Vi stirrer os blindt på "slyngelstater" i øjeblikket, men det er langtfra nok at vi kun tænker på en trussel som disse stater *muligvis* udvikler.

Hvordan sikrer vi os at Ruslands mange tusinde fuldtudviklede atomvåben, med flere tusinde i højt beredskab den dag i dag, aldrig bliver affyret imod os - måske ved en fejltagelse? Hvordan sikrer vi os at Kinas, Indiens og Pakistans atommissiler aldrig kommer til at true os?

Hvordan sikrer vi os at andre lande ikke følger Indiens og Pakistans eksempel og bliver, ikke "slyngel-stater", men anerkendte "atommagter", dvs. lande som bliver for magtfulde til at et NMD-system kunne stille noget op mod deres atomarsenaler?

Den brede debat mangler

Selvom der hersker en del usikkerhed om spørgsmålet, hvis eller når en amerikansk henvendelse om Thule kommer, skulle den danske regering i demokratiets navn gerne vide hvordan borgerne synes den skulle reagere.

Det Danske Rigsfællesskab kan pludselig blive bedt om et hurtigt svar fra Bush administrationen, og så kan den danske regering på det tidspunkt, som kunne være mere afhængig af én af yderfløjene end den nuværende regering, let blive fristet til at haste en beslutning igennem uden nogen nævneværdig offentlig debat.

Og det ville være udansk og udemokratisk. Hvis ordet demokrati skal have nogen mening har almindelige borgere både en ret og en pligt til at være så velinformerede som muligt om NMD, så de kan danne nogle fornuftige meninger, og give dem til kende til politikere. Som så skulle repræsentere borgernes holdninger ud i den store verden.

Udenrigspolitisk Nævn fortjener ros for sin høring den 25. april om NMD i Folketinget. Det var et godt initiativ - men det er ikke i sig selv nok. Hvis NMD kun skal debatteres af folketingsmedlemmer i forholdsvis lukkede fora, hvad enten debatten finder sted i Folketinget eller i NATO, bliver der et stort demokratisk underskud i debatten. Borgerne fortjener også at få hele emnet belyst så de kan tage stilling til NMD. Derfor er der et akut behov for en offentlig debat a la Euro-debat, med bl.a. diskussioner og høringer i fjernsynet. Lad os få en grundig, åben og nuanceret debat som belyser hele spørgsmålet "NMD, verdensfreden og atomvåben".

Bekymrede amerikanere

I USA er der mange borgere og NGOere imod NMD, så når vi hører om "USAs holdning til NMD" lad os derfor i den demokratiske tradition også høre fra oppositionsgrupper og ikke kun fra højrefløjen og Bush regeringen. Lad os eksempelvis høre fra "The Federation of American Scientists" (Sammenslutningen af Amerikanske Videnskabsmænd), som er imod NMD.

Kritiske videnskabsmænd påpeger faren for, at NMD systemer bliver alt for lette at snyde med attrapper og andre tekniske "tricks", og denne kritik må tages alvorligt.

Nogle vil måske sige at en dansk debat er ligegyldig, da Bush regeringen, når det kommer til stykket, vil gøre akkurat det den har lyst til.

Men USAs regering siger selv at den lytter til danske synspunkter, og ifølge "Jyllands-Posten" (4/5-2001) står Danmark højt på listen når USAs diplomater skal informere sine NATO-partnere om NMD planerne.

Dermed er ikke sagt at det er realistisk at tro at Danmark kunne forhindre USA i at udvikle et missilskjold hvis USA absolut vil.

USAs regering kan vel bruge amerikanske skatteborgeres penge som den har lyst til - selvom det næppe ville gavne NATOs fremtidsudsigter hvis "storebror USA" tromler andre NATO-broderfolk ned.

Men de fleste borgere i det Danske Rigsfællesskab vil nok heller ikke forhindre NMD bare for at være modsatte. De vil nok bare have sikkerhed for at verdensfreden ikke på nogen måde bringes i fare af NMD-projektet, hvis de, eller hvis NATO som helhed, forventes af USA at samarbejde om projektet. Og de vil sikkert også gerne vide hvor pålideligt et NMD system kan blive før de forventes at stole på det med livet som indsats.

Det er derfor nok ingen overdrivelse at konkludere at en ærlig, åben og nuanceret dansk debat vil være godt for hele verdenssamfundet, da medierne fra hele kloden, USA inklusiv, vil følge med i diskussionerne, og en god dansk

debat kan derfor være med til at skabe en global "konsensus" (bred enighed) om den bedste strategi for at minimere faren fra atomvåben.

Hvem er slynglerne?

Konsensus i Danmark ville være i overensstemmelse med den danske tradition i sikkerhedspolitik, og konsensus i verdenssamfundet ville

betyde at der ikke bliver spildt tid på u hensigtsmæssige kursskifter.

Jeg er overbevist om at en dansk NMD og nedrustningsdebat, i den bedste danske tradition, vil levere gode argumenter som kan svække højre-ekstremisterne, og styrke "moderate" Republikanere ligesom Colin Powell. Bill Clintons regering indførte udtrykket "states of concern" i stedet for det racistiske "slyngelstater". Det fordrer ikke mellemfolkelig forståelse at antyde at f.eks. alle iranere er "slyngler", som ønsker at angribe Vesten med atomvåben.

Lad os derfor i den nuværende NMD-debat lære af historien og undgå tendensen til dæmonisering og kompromisløse enten-eller holdninger, uanset hvor de kommer fra. Flere og flere admiraler og generaler fra USA, og i øvrigt fra alle de andre atommagter, anbefaler den totale afskaffelse af atomvåben som den bedste beskyttelse mod disse våben.

Og amerikanske admiraler og generaler kan ikke beskyldes for at være "urealistiske venstrefløjs-aktivister" eller "USA-fjendske".

Disse mænd er tværtimod realister, som påpeger at i en verden uden atomvåben vil USA, i modsætning til nu, stort set være urørlig - og at det endnu ikke er for sent at opnå dette mål.

Afskaffelse af atomvåben

Det er ikke for sent, fordi det endnu kun er Ruslands 6.000 og Kinas 20 langtrækkende atommissiler som kan true USA - og NATO-landene. Det er vigtigt, at vi holder os til kendsgerningerne når vi debatterer atomvåben. Dette er et vigtigt punkt at huske når vi hører overdreven tale om "de mange diktaturer der truer os", som om jorden vrimlede med fjendtlige regimer der kan angribe os med atommissiler til næste år.

Ved "the Nuclear Non Proliferation Treaty Review Conference" (NPT- konferencen) sidste år skrev de fem officielle atommagter USA, Kina, Rusland, Frankrig og Storbritannien under på, at de forpligter sig selv til den totale afskaffelse af atomvåben. Er Danmarks allierede USA, Frankrig og Storbritannien løgner-nationer?

Det tror jeg ikke de er, så vi må tro, også i det Danske Rigsfællesskab, at de mener det de skriver under på. Så lad os handle derudfra.

Lad alle NATO-lande vise, at de *virkelig* går ind for "nul atomvåben", og arbejde for at opnå dette mål.

Herved er der en realistisk chance for at NATO-landene når den første del af målet - at få Rusland og Kina til at påbegynde afskaffelsen af deres atomvåben. Dette vil også gavne "the Missile Technology Control Regime", MTCR-aftalerne, hvor atommagterne lover ikke at hjælpe andre lande med atommissil-teknologi.

Elitens våben

Både Rusland og Kina mistænkes af nogle amerikanere for at hjælpe "states of concern" med deres missilprojekter. Men i en verden på vej mod "nul atomvåben" vil både Rusland og Kina være meget opsat på at "states of concern" ikke får mere atomvåben-teknologi - de vil ikke have at de som kommende atomvåbenfrie lande kunne trues af atomvåben-bevæbnede nabolande!

Hvis NATO-landene virkelig presser på for fuldførelsen af NPT-aftalen hurtigst muligt vil den største trussel mod NATO-landene, Ruslands og Kinas missiler, forsvinde, samtidig med at kilden vil forsvinde til spredning af atomvåbenteknologi til andre lande.

Atomvåben-tilhængere i Danmark og i andre NATO-lande siger at målet "nul atom-våben" er urealistisk. De siger f.eks. at "vi er nødt til beholde vores atomvåben i NATO fordi vi ikke kan stole på andre lande". Men mindst halvdelen af verdens befolkning bor i lande som ingen atomvåben har - hvorfor forventer vi at de skal stole på os til evig tid?

NATOs atomvåben, som tilhører klodens "hvide elite", den elite som mange ikke-hvide lærte at frygte i kolonitiden, er lige så farlige og truende for ikke-NATO lande som andres atomvåben er for os.

Når Indien udvikler atomvåben, så hagler kritik fra Vesten ned over landet - men indere har ret når de påpeger at Vestens kritik er utrolig hyklerisk, når vi gør så lidt selv for at afvikle vores kernevåben. Og hvis ikke vi NATO-borgere snart lægger vores dobbeltmoral på hylden, så får vi kun os selv at takke for det, hvis flere og flere lande følger Indiens eksempel, og udvikler atomvåben så de kan forsvare sig mod bl.a. *vore* atomvåben.

Mulighedernes vindue

Hvis verden ignorerer eller latterliggør muligheden for nedrustning, så kan de dystre profetier om at en atomvåbenfri verden aldrig kan lade sig gøre, hurtigt vise sig at være en selvopfyldende profeti. Nogle af generalerne taler om "a window of opportunity" for atomvåben-nedrustning, en "mulighedernes vindue", som skal

udnyttes hurtigst muligt før andre lande end Kina og Rusland har langtrækkende missiler og avanceret teknologi som kan eksporteres.

Hvor mange gange er vi parate til at lave brændofre af vore børn og børnebørn på ideologiens og stolthedens alter? I den sidste ende, hvad kan egentlig betyde mere for os end vore børns og børnebørns lykke?

Jeg er ikke fundamentalist - jeg tror ikke på at vi igennem Guds overnaturlige indgriben vil opnå en atomvåbenfri verden "på en ny rensed jord" fra den ene dag til den anden.

Men jeg tror at hvis vi i den kærlighedsånd, som kristne kalder for Jesu Kristi ånd, arbejder for en atomvåbenfri verden igennem udholdenhed, tillid og sund fornuft, kan vi og vil vi nå målet.

[< Til oversigten](#)

Colombias time er kommet

Plan Colombia er en kamp mod narkotika, men er reelt USAs kamp for at få herre-dømmet over Latinamerikas ressourcer.

Af Marina Jakobsen

Krigen i Colombia, som sidst år er blevet optrappet som en følge af den nordamerikanske *Plan Colombia*, er en forlængelse og en forværring af den colombianske tragedie: en halvtreds år gammel borgerkrig om fordelingen af rigdommene i landet, som ejes af 3% af befolkningen samt af transnationale korporationer.

Der er mange aktører i den igangværende krig: regeringen, militæret, paramilitære styrker og især de berygtede *Colombias Selveforsvars Enheder* (AUC), forskellige guerillahære, hvoraf de mest kendte og aktive er *Colombias Revolutionære Styrker* (FARC), *Den Nationale Befrielseshære* (ELN) og *M19*, samt andre mindre væbnede grupper. Til aktørerne hører også narko-mafiaerne.

Colombias guerilla opstod i 50'erne.

På det tidspunkt opererede man med idéen om den latinamerikanske befrielse via væbnede revolutioner.

Deres kamp har social retfærdighed på dagsordenen.

I slutningen af 50'erne havde guerillaen befriet et stort område og bygget utopien Marquetalia, et velfungerende samfund primært baseret på landbrug.

Det kommunistiske spøgelse

I 1961, efter den cubanske revolutions sejr, beordrede J.F. Kennedy Marquetalia udslettet. Ét Cuba på kontinentet var nok. Det kommunistiske spøgelse, som var blevet et almindeligt genfærd i Latinamerika, blev på den ene side bekæmpet med bly og på den anden med en nordamerikanske charmeoffensiv.

Nordamerikanerne begyndte at dele fødevarer, især korn og sojaprodukter til fattige colombianere: *food for peace*, hed det hos USAID (bistands- og donororganisation).

Resultatet af denne velgørenhed blev en undergravning af vigtige dele af det colombianske landbrug, som på mange områder var selvforsynende.

Kaffe og blomster blev nogle af de få landbrugsprodukter, som bønderne kunne sende på markedet, og det under store besværligheder, da toldmurerne netop var en forhindring for afsætning af disse varer.

Her findes en ikke ubetydelig del af forklaringen på hvorfor det blev kokaplanter og opiumsvalmuer i stedet for andre afgrøder, der blev dyrket.

Men hertil skal tilføjes, at opmuntringen til at dyrke disse planter kom bl.a. fra visse grupperinger, der så dem som en stor indtægtskilde.

Af de 70 milliarder US \$ kokainen og heroinen indbringer, når kun 1% tilbage til bønderne. Hovedparten af disse penge cirkulerer i den nordamerikanske økonomi.

En krig om ressourcer

Krigen i Colombia har lange historiske rødder og er en del af nord/syd-konflikten i landet, centrals kontrol over periferien. Den er en krig om fordelingen af ressourcerne.

Denne krig koster 30.000 menneskers liv om året. Det er en beskidt krig, hvor civile - ikke mindst bondebefolkningen - bliver taget som gidsler, og er ofre for de mest gruopvækkende massakrer.

Disse massakre begås ifølge Human Rights Watch primært af AUC og af militæret, enten hver for sig eller af dem begge i samarbejde.

AUC bekæmper alle former for sociale reformer og social tænkning, de er fascistiske og i gang med en social udrensning i landet: gadebørn, tiggere, prostituerede og homoseksuelle finder ingen nåde hos dem.

De får økonomisk og logistisk støtte fra USA, har moderne våben og overvågningsudstyr, og internationale lejesoldater opererer ofte under deres kommando. AUC's klare mål er bekæmpelsen af guerillaen, et mål de har til fælles med *Plan Colombia*.

Plan Colombia: en krigsplan?

Næsten alle fredsforhandlingsforsøg er blevet mere eller mindre saboteret, idet det ville have betydet indrømmelser til guerillaens krav om sociale forbedringer.

En sådan praksis har været normen i Latinamerika under den kolde krig.

Hellere optrapning af en konflikt, end at komme frem til bredere løsninger -klassisk koldkrigslogik.

Den kolde krigs afslutning kom ikke til at betyde fred for latinamerikanerne.

Næsten tværtimod, i det fokus vendes fra Europa og rettes kraftigere mod periferien.

Da muren faldt i 1989 ændrede USA sin diskurs vedrørende sin nationale sikkerhed: nu var det ikke længere det

kommunistiske spøgelse og Castros Cuba, der udgjorde en trussel imod deres nationale sikkerhed, men narkoen fra Latinamerika.

Plan Colombia blev forfattet i Pentagon, vedtaget af Kongressen og sanktioneret af præsident Clinton i Washington, som bekræftede nødvendigheden af planen, for som han selv påpegede: "*Colombia er under USA's indflydelse*". Den blev oprindeligt skrevet på engelsk og er på 46 sider. Ingen i Colombia kendte til den, det tog flere måneder før den blev offentliggjort.

War on drugs

Jorden var gødet af bl.a. general Barry - kendt som narquoens Zar.

Han var blevet tildelt opgaven at kæde guerillaen sammen med narkotrafikken, selvom det har været veldokumenteret bl.a. fra FN's narkokontrol i Colombia, at guerillaen. Europæiske Parlament har udtrykt dyb skepsis og afvist at støtte den, i det de mener dens hovedvægt skulle være på sociale programmer inklusive menneskerettigheder, og ikke på militære løsninger. *Plan Colombia* er af europæiske parlamentarikere blevet sammenlignet med Dracula, som suger blod og ikke kan tåle dagens lys.

Men trods kritikken og skepsisen har USA ikke ændret på sin "narkopolitik" med bly og gift fra himlen.

Tværtimod. Den nye administration i Washington har allerede bebudet en udvidelse af den.

Og denne administration inkluderer tilfældigvis mennesker, som er dybt involverede i oliebranchen: vicepræsidenten Dick Cheney, som er tilknyttet Halliburton Company, handelssekretær Don Evans, tilknyttet Tom Brown og den nationale sikkerhedsrådgiver Condoleezza Rice, Chevron.

Globaliseringen

I latinamerikanske analyser af konflikten spørger man tit, hvorfor man ikke bekæmper narquo indenfor sine egne grænser? Men dette er et skinspørgsmål. For de, der spørger, er også meget bevidste om, at planen ikke blot handler om koka- og valmueplanter, og om udryddelsen af kokamarkerne med bønderne og urskovens befolkninger. Man frygter, at *Plan Colombia* hænger sammen med globaliseringen, som her viser sig med to sider: Den ene iværksættelsen af det amerikanske frihandelsområde (FTAA) med alt, hvad dette indebærer af økonomisk og militært overherredømme over Latinamerika.

Den anden overtagelsen af Amazonas med dens mange ressourcer, inklusive tonsvis af ferskvand.

De ca. 40.000 bevæbnede guerillaer i Colombia, som stadig peger på alternativer, er kun en lille sten i skoen, som snart vil være fjernet.

FTAA har mødt kritik og modstand, og overtagelsen af Amazonas kommer ikke til at foregå uden at blive en tragedie af dimensioner.

Men der er håb. Konflikten er ved at påkalde sig international opmærksomhed. I juli vil der blive afholdt en stor konference i El Salvador, med deltagelse af bl.a.

FMLN, NGO'er, kirker, guerillaer fra Colombia, Noam Chomsky, James Petras, José Saramago og Adolfo Esquivel.

Formålet er at diskutere og finde ideer til at komme tilbage til reelle fredsforhandlinger og løsninger, dvs. de processer som gik i hårdknuder efter den amerikanske soft invasion.

Den tidligere udenrigsminister Madaleine Albright erklærede *war on drugs* i sin bombastiske stil.

Den colombianske præsident Andrés Pastrana rejste hjem både med en plan Colombia, og med klar besked fra præsident Clinton, som sagde til ham, idet han klappede Pastrana på skulderen: "*Energisk politik vis-a-vis guerillaen*". Oversat til et klart forståeligt sprog betyder det optrapning af konflikten, idet meningen er, at alle kræfter skulle sættes ind for at udrydde disse grupper.

Plan Colombia er budgetteret til 7.5 milliarder US \$. USA samt EU og internationale organisationer skulle bidrage med ca. 55%, mens Colombia skulle finansiere resten.

USA's 1.6 milliarder US \$ var øremærket til våben og logistisk assistance. Colombia er med denne plan kommet på listen som den tredje største våbenmodtager fra USA - Israel og Egypten rangerer på henholdsvis første og anden plads; Colombia overtog Tyrkiets plads.

Masser af våben

Filosoffen Noam Chomsky har beskrevet planen som en oversvømmelse af Colombia med våben. Allerede før planen blev godkendt, ankom et tusinde grønne baretter til Tolemaidas militære base.

Foruden krigsfly og helikoptere af typerne Blackhawk og Huey, blev der indkøbt sofistikeret radarudstyr, spion- og overvågningsfly, aflytningsudstyr – samt trænet fem nye bataljoner med ca. 52.000 elitetropper, med det formål at assistere de 150.000 tropper involveret i konflikten.

I alt er der cirka 320.000 militærfolk, efterretningsfolk og sikkerhedsekspertter involverede i konflikten på *Plan Colombias* side. Lejesoldater er ikke inkluderet i disse tal, de hører ikke direkte under US Army, men opererer efter aftaler og kontrakter.

Disse private hære bliver anvendt i Afrika, og på Balkan og er bl.a. specialister i at destabilisere regeringer, regioner

samt skabelse af etniske konflikter.

Situationen i Colombia sammenlignes tit med Vietnam, og mange på det latinamerikanske kontinent frygter et nyt Vietnam - forstået som en katastrofe for mennesker og for miljøet.

Vietnam-gift

Dertil kommer sprøjtningsoperationer, som foretages af Vietnam-veteraner, de samme piloter som kastede de frygtelige gifte *Agent Orange* og *Roundup* fra luften i Vietnam, gentager udåden over Colombias fattige bønder, marker og regnskov.

Der er allerede blevet konstateret tragiske følge af anvendelsen af disse gifte både for mennesker, som er omkommet, samt for miljøet. Når koka- og valmuemarkerne sprøjtes, rammes også andre vegetationer og livsvigtige afgrøder som kartoffel, tomater, majs, bønner, platan, korn, bananer, peber, papaja, kassava, asparges, sukkerrør samt blomster.

Dyrelivet i skove, søer, laguner, moser og floder mærker ligeledes de skadelige virkninger. Miljø og kirkelige organisationer i Latinamerika, USA og Europa undrer sig dels over gentagelsen af forbrydelsen i Vietnam, og dels undrer man sig over at alternativer plantager også bliver sprøjtet. Giftene bliver i miljøet i lang tid. Man frygter et økologisk kollaps i Andesregionen.

Der er alt for mange krigselementer i *Plan Colombia* til ikke at betragter den som en krigsplan. Man siger i Colombia med makaber humor, at "*USA bidrager med våben og Colombia med lig. Man laver Colombia om til et slagtehus, så de (nord-amerikanerne og europæerne) kan komme og tage, hvad vi har*".

Olie, uran og guld

Dette er almen folkevisdom. Men der er også et gran af virkelighed i den. Colombia er et rigt land, i dets undergrund gemmer der sig formuer i form af titanium, uran, guld, kul (20% af Danmarks kulimport kommer derfra), og olie.

Når vi hører om volden i Colombia er den primært forbundet med narko. Men olievolden forties. Colombias olieproduktionen i dag kan sammenlignes med Kuwaits, og USA henter mere olie i Colombia end i både Venezuela og i den Persiske Golf tilsammen.

Oliekrigen kaldes den *beskidte krig*. Mens guerillaen opkræver skatter af olieproduktionen på den ene side, overvåger paramilitære rørledninger på den anden side for de store selskaber: Occidental Petroleum, Canadian Occidental Petroleum, Texas Petroleum, PB Amoco, Exxon, Shell, Elf Aquitaine. Stan Goff, en tidligere US officer fra sikkerhedsfirmaet Special Forces Intelligence, udtalte til *El Espectador* i oktober, at formålet med Plan Colombia er at "*defend the operations of Occidental, British Petroleum and Texas Petroleum and securing control of future Colombian fields. The main inte-rest of the United States is oil*".

Når guerillaen saboterer ledninger for "ubetalt olieskat", massakrerer paramilitære styrker landsbyer som hævn. Her er det også civile og fattige som bliver ofre, både som følge af angreb, og som følge af de miljøødelæggelser, som attentaterne på ledningerne afstedkommer.

Ikke kun Colombia

Plan Colombia omfatter ikke kun Colombia, men Andesregionen, som bl.a. består af Ecuador, Peru og Bolivia. Disse lande er direkte involverede i planen, og det nordamerikanske militære opererer frit i disse område.

Venezuela, hvis officielle position er imod planen og USA's politik i Latin-amerika, er i højt beredskab. Brasilien har bygget en tæt mur langs sin 1.600 km lange grænse med 35.000 svært bevæbnede tropper - med store ødelæggelser til følge i området for miljøet og de indfødte indianere, som således møder de klassiske problemer med vold, alkohol og prostitution.

Plan Colombia er blevet kritiseret og afvist over en bred front i Latinamerika, kun den argentinske regering har udtrykt ubetinget støtte til den. Den Europæiske Union og den Europæiske Parlament har udtrykt dyb skepsis og afvist at støtte den, i det de mener dens hovedvægt skulle være på sociale programmer inklusive menneskerettigheder, og ikke på militære løsninger. *Plan Colombia* er af europæiske parlamentarikere blevet sammenlignet med Dracula, som suger blod og ikke kan tåle dagens lys.

Men trods kritikken og skepsisen har USA ikke ændret på sin "narkopolitik" med bly og gift fra himlen. Tværtimod. Den nye administration i Washington har allerede bebudet en udvidelse af den.

Og denne administration inkluderer tilfældigvis mennesker, som er dybt involverede i oliebranchen: vicepræsidenten Dick Cheney, som er tilknyttet Halliburton Company, handelssekretær Don Evans, tilknyttet Tom Brown og den nationale sikkerhedsrådgiver Condoleezza Rice, Chevron.

Globaliseringen

I latinamerikanske analyser af konflikten spørger man tit, hvorfor man ikke bekæmper narko indenfor sine egne grænser? Men dette er et skinspørgsmål. For de, der spørger, er også meget bevidste om, at planen ikke blot handler om koka- og valmueplanter, og om udryddelsen af kokamarkerne med bønderne og urskovens befolkninger.

Man frygter, at *Plan Colombia* hænger sammen med globaliseringen, som her viser sig med to sider: Den ene iværksættelsen af det amerikanske frihandelsområde (FTAA) med alt, hvad dette indebærer af økonomisk og militært overherredømme over Latinamerika. Den anden overtagelsen af Amazonas med dens mange ressourcer, inklusive tonsvis af ferskvand.

De ca. 40.000 bevæbnede guerillaer i Colombia, som stadig peger på alternativer, er kun en lille sten i skoen, som snart vil være fjernet. FTAA har mødt kritik og modstand, og overtagelsen af Amazonas kommer ikke til at foregå uden at blive en tragedie af dimensioner.

Men der er håb. Konflikten er ved at påkalde sig international opmærksomhed. I juli vil der blive afholdt en stor konference i El Salvador, med deltagelse af bl.a. FMLN, NGO'er, kirker, guerillaer fra Colombia, Noam Chomsky, James Petras, José Saramago og Adolfo Esquivel.

Formålet er at diskutere og finde ideer til at komme tilbage til reelle fredsforhandlinger og løsninger, dvs. de processer som gik i hårdknuder efter den amerikanske soft invasion.

Marina Jakobsen er forskningsadjunkt i filosofi & videnskabsteori på RUC.

[< Til oversigten](#)

EU's sikkerhedspolitik og Danmarks forsvarsforbehold

De danske forbehold er truet af politikere, der har stormagtsdrømme om EU som militær konfliktløser ved internationale kriser.

Af Aase Bak Nielsen

Da et flertal af danskerne den 2. juni 1992 havde stemt nej til Maastricht-traktaten, opfandt regeringen som bekendt en række "forbehold", som bevirkede, at der blev et ja-flertal året efter.

Et af disse forbehold gælder forsvaret, men teksten er noget sludder, og lige siden har regeringen gjort alt for at få danskerne til at mene, at det er meget uværdigt, at Danmark ikke er med i EU's militære samarbejde.

Selve forbeholdet siger, at

"Stats- og regeringscheferne tager til efterretning, at Danmark efter opfordring fra Den Vesteuropæiske Union (WEU) har fået status som observatør i denne organisation.

De noterer sig også, at intet i traktaten om Den Europæiske Union forpligter Danmark til at blive medlem af WEU. I overensstemmelse hermed deltager Danmark ikke i udarbejdelsen og gennemførelsen af afgørelser og aktioner inden for Unionen, som har indvirkning på forsvarsområdet, men Danmark vil ikke hindre, at der udvikles et snævrere samarbejde mellem medlemsstater på dette område."

Den Vesteuropæiske Union

WEU er en forsvarspolitisk organisation, der rækker tilbage til 1948 og oprindeligt omfattede Frankrig, Storbritannien og Benelux-landene, men efterhånden kom de fleste europæiske lande med enten som medlemmer eller som observatører.

WEU sygnede helt hen i skyggen af EF, men da EU fik militære tilbøjeligheder genopvækkede man WEU, og fik indskrevet i Maastricht-traktaten, at WEU kunne integreres i EU. I Amsterdam blev det strammet, så Det Europæiske Råd på egen hånd kunne beslutte at integrere WEU - og altså dermed automatisk skabe et EU-militær uden folkelig debat og traktatændring.

Det er for det første besynderligt, at det i forbeholdet bemærkes, at EU-traktaten ikke forpligter Danmark til at være medlem af WEU. Det er der nemlig heller ingen andre lande, der er forpligtet til!

Hvis der dernæst skulle være logik i den følgende sætning, at "*i overensstemmelse hermed*" deltager Danmark ikke i det, der har med forsvarsområdet at gøre - så skulle alle de andre EU-lande, som heller ikke er forpligtede til at være medlem af WEU, altså heller ikke deltage i sager vedrørende forsvarsområdet!

Det ville da være en fin beslutning, for så kunne EU slet ikke oprette noget forsvar!

Petersberg-opgaverne

WEU udsendte i juni 1992 Petersberg-erklæringen hvori der siges, at det især er de så-kaldt "bløde" sikkerhedsopgaver som k r i s e s t y r i n g , konfliktforebyggelse og fredelige løsninger, der skal arbejdes med. Dog afskriver man sig ikke muligheden for at gribe til regulære kamphandlinger.

Danmark var i december 1991 blevet observatør i WEU og tog i 1992 ikke noget forbehold over for disse "bløde" opgaver. En observatør i WEU har "*samme rettigheder og ansvar som fuldgældige medlemmer for funktioner, der er overført til WEU fra andre fora eller institutioner, som de allerede tilhører*".

Det vil sige, at hvis EU - som Danmark jo tilhører - overfører opgaver til WEU, så er Danmark forpligtet til at deltage.

Nu har EU vist kun en enkelt gang overført en opgave til WEU. Da WEU selv intet beredskab har skal den, hvis den får opgaver, låne hos NATO - som de fleste EU- og WEU-lande også er medlem af - men da USA jo er hovedaktør i NATO og længe absolut ikke var venligt stemt over for WEU, var det et rent Storm P-cirkus at få det til at se ud, som om WEU kunne bruges til noget konkret.

WEU ind ad bagdøren

Men WEU kunne bruges til én vigtig ting: At give EU en militærpolitik ad bagvejen.

Dertil kræves der som sagt "bare", at Det Europæiske Råd, EU's statschefer, vedtager det og får det konfirmeret i deres hjemlandes parlamenter.

Som endnu et nyt element er der i Amsterdam-traktatens artikel 17 indskrevet de opgaver på de "bløde" sikkerhedsområder, som hører ind under WEUs Petersberg-erklæring - og som EU altså skal overtage, hvis WEU integreres i EU.

Der foreligger ikke noget dokument fra Det Europæiske Råd om, at EU nu har integreret WEU, og at denne beslutning er godkendt i de enkelte medlemsstaters parlamenter.

Det ser man helt bort fra i Formandskabets rapport fra Helsingfors december 1999, hvor det fremstår, som om det allerede er sket. Rapporten omtaler uden videre EUs forpligtelser, "*der er fastlagt i Amsterdamtraktaten, Petersberg-opgaverne*". Senest i 2003 skal EU "*være i stand til inden for en frist på 60 dage at udsende og i mindst et år opretholde militære styrker på op til 50.000 - 60.000 mand, der kan påtage sig at løse samtlige Petersberg-opgaver*".

Det danske forbehold

I Helsingfors mindede Danmark godt nok om sit forbehold. Men de otte gange, hvor Danmark har aktiveret forsvarsforbeholdet, ligger i tidsrummet juni 1996 til marts 1999. Danmark har valgt at forstå "forsvarsområdet" som om det omfatter alle de humanitære opgaver. Og det har Danmark gjort, før regeringen kunne undskylde sig med deres forståelse af Amsterdam-traktaten, som blev ratificeret 1. maj 1999, og før Formandskabets "bagdørs-integrering" i december 1999.

Hvis regeringen havde villet, kunne den have valgt at sige, at den slags humanitære opgaver ikke indvirker på forsvaret af EU, og derfor kunne Danmark godt deltage i minerydning, flygtningehjælp osv.

WEU-funktionerne

Det er ikke hele WEU, man har overtaget, men "*de WEU-funktioner, der vil være nødvendige, for at EU kan påtage sig sit nye ansvar i forbindelse med Petersberg-opgaverne*". (Formandskabets rapport fra Köln 3-4. juni 99). Den 13. december 2000 vedtog WEU på et møde i Marseille at overlade Petersberg-opgaverne til EU. Det var sikkert klogt gjort, for EU havde jo i praksis allerede selv taget dem i Helsingfors et år før! Det er måske udtryk for diplomati - af hensyn til WEUs selvforståelse - at der i konklusionerne fra topmødet i Nice 7- 9. december 2000 (fire dage før WEUs beslutning) står, at EU "agter at overtage WEUs krisestyring". Da medlemmerne af EU og af WEU stort set er de samme, tager man det åbenbart ikke i praksis så nøje, om formaliteterne er i orden. Det blir jo inden for familien!

Humanitært er militært

Men det formelle har stor betydning, når Danmark bruger forbeholdet som undskyldning for ikke at ville deltage i de humanitære hjælpeforanstaltninger, som EU iværksætter. Den undskyldning holder ikke! Hvad var det, Danmark tog forbehold overfor i 1993? Det var sager med "*indvirkning på forsvarsområdet*". Mon nogen i Danmark dengang drømte om, at minerydning på Balkan, flygtningehjælp i Afrika, opbygning af politi i Albanien, evakuering af nødhjælpsmedarbejdere i ulande har noget at gøre med forsvar af EU? I Danmark er politi ikke underlagt militæret, men er en civil instans; hverken flygtningehjælp eller nødhjælp er militære foranstaltninger, og selv minerydning kan foregå i civil regi. F.eks. gør Danish Demining Group, som er en sammenslutning af danske hjælpeorganisationer, et stort arbejde i Afghanistan, Somaliland og Ingusjetien.

Et symbol på verdensmagt

Men EU har jo ikke noget at bruge traditionelt militær til. Der er ingen, der truer EUs grænser. Soldaterne skal have noget at lave, og så sender man dem ud at hjælpe flygtninge osv., og i fremtiden skal de løse konflikter af politiske, etniske, sociale og andre ikke-militære årsager. Det er opgaver, det er vigtigt at få løst, men soldater er ikke er uddannet til den slags, og regeringerne forsømmer at give FN og OSCE midler, så de kan uddanne civile konfliktløser, mæglere og andre folk, der kunne give gode råd om at indføre menneskerettigheder og opbygge demokratiske systemer i kriseområderne. Det er der åbenbart ikke så meget prestige i som i et stort militærapparat. EU har uden lovhjemmel tiltaget sig den slags opgaver uden for EUs område. Man har prøvet at bøde på denne mangel ved i Helsingfors i 1999 at understrege, at Det Europæiske Råd har vilje til "*at iværksætte og gennemføre EU-ledede militæroperationer som reaktion på internationale kriser*".

Magt og ret

Hvem har givet eller kan give EU ret til den slags? Visse stormagter tiltager sig desværre denne ret, men EU burde - som en forsamling af demokratiske stater - i alle tilfælde tage afstand fra denne form for selvtægt i stedet for at kopiere den. Verdenssamfundet har oprettet FN til at tage sig af internationale forhold. EU erkender godt nok på papiret fra Helsingfors, at FN har "*hovedansvaret for at opretholde international fred og sikkerhed*". Men i praksis underkender EU altså FN for selv at optræde som selvbestaltet verdensmagt. Og her er nok selve forklaringen på den iver, hvormed EU arbejder på at få opbygget eget militær: EU vil være en verdensmagt og for at være "troværdig" som en sådan, må man vise muskler og tiltro sig selv ret til at agere over hele verden. Det er denne håbløst forældede indstilling, som et flertal af danske politikere vil have danskerne til at acceptere i al deres iver efter at afskaffe vores forbehold over for EU-militær. Hvorfor skulle vi dog det?

Danmarks brug af forsvarsforbeholdet

- 1) Juni 1996: Planlægning for evakuering af civile EU-statsborgere i tilfælde af uroligheder i et tredjeland.
- 2) Oktober 1996: Bidrage til at stoppe for den vilkårlige anvendelse og globale spredning af personelminer samt bidrage til at løse de problemer, som personelminer allerede har forårsaget.
- 3) November 1996: Sikre iværksættelsen af FN-resolutioner om levering af humanitær nødhjælp til omkring 500.000 flygtninge i Zaire, koordineret af EU.
- 4) Juni 1997: EUs initiativer til at fremme de afrikanske landes muligheder for konfliktforebyggelse og konfliktløsning.
- 5) September 1998: Fremskynde en færdiggørelse af en undersøgelse af muligheden for at iværksætte internationale politiaktioner i Albanien, med henblik på hurtigst muligt at oprette lov og orden i landet.
- 6) November 1998: Iværksættelse af en EU-aktion vedrørende hjælp til mi-nerydningsbistand i Kroatien.
- 7) November 1998: Overvågning af flygtningesituationen i Kosovo.
- 8) Marts 1999: Træning og rådgivning af det albanske politi i demokratiske og moderne politimetoder.

(Kilde: Dansk Udenrigspolitisk Institut, 2000).

Civil ulydighed er både en udfordring og en forpligtigelse

Begrebet har en meget længere historie bag sig, end Henry D. Thoreaus bog.

Af Holger Terp

Det er en udpræget international misforståelse, at det var den amerikanske forfatter Henry D. Thoreau (1817-1862), der opfandt begrebet civil ulydighed. Men Thoreau var, som jeg vil vise i det følgende, ikke den første, som beskrev eller anvendte civil ulydighed.

Specielt en række svenske og norske forfattere har brugt denne påstand i de sidste 10-15 år, hvor en dansk debat om civil ulydighed har glimret ved sit fravær. Det drejer sig eksempelvis om Jørgen Johansen, Per Hørgren, Bernt Hørgren og andre.

Myten om Thoreaus fadderskab til begrebet civil ulydighed har som konsekvens, at flere hundrede års anvendelse af civil ulydighed skæres ud af historien.

Hermed vanskeliggøres muligheden for en forståelse af hvordan begrebet har udviklet sig, og dermed også forståelsen af begrebets indhold, der dermed lettere kan blive genstand for misbrug.

Som jeg vil vise i det følgende, var f.eks. Mogens Glistrup ikke civilt ulydig. Han var bare ulydig.

Ikke passivitet

Men hvad er så civil ulydighed? Jeg tror, at folk har været civilt ulydige lige så længe, som der har været uretfærdige herskere.

Civil ulydighed er ikkevoldelig kamp mod det onde, med det formål at overvinde volden eller undertrykkelsen med en stærkere fællesskabsfølelse.

Udgangspunktet for civil ulydighed i den vestlige verden er først og fremmest Jesus bjergprædiken.

Bjergprædiken er Jesus bud på, hvordan kristne skulle opføre sig. Han siger blandt andet: "Men jeg siger jer, at I må ikke sætte jer imod det onde", eller som det hedder på engelsk, "That ye resist not evil".

Man må ikke sætte sig imod det onde; man skal altså afstå fra selvforsvar. Den kristne må ikke bruge vold i selvforsvar mod undertrykkeren.

Manglende modstand (resistance) mod det onde er dermed det første led i forståelsen af begrebet civil ulydighed.

Det er ikke ensbetydende med passivitet overfor uretfærdigheden, når man undlader at sætte sig mod det onde, men det er et valg af en anden metode - man vælger at virke på et andet plan.

Jesus indledende bemærkninger om saliggørelsen af den kristne viser og tydeliggør bl.a., at den kristne "hungre og tørste efter retfærdigheden".

Og det fordrer altså en eller anden form for aktivitet, nødvendiggjort af ens samvittighed, til fremme af retfærdighed.

Fredskirker

I 1200-tallet dannes de første pacifistiske sekter, eksempelvis de fattige mænd fra Lyon. Reformationen satte yderligere skub i dannelsen af pacifistiske sekter. Disse tidlige pacifistiske sekter kaldes nu for de historiske fredskirker.

Samtidig adskiltes den kirkelige og verdslige magt i de protestantiske lande. Nationale stater dannes, og fyrster fik eller tiltog sig mere eller mindre enevældig magt.

Inden for fredskirkerne opfattede man Jesus bjergprædiken bogstaveligt.

Kristne må ikke slå ihjel - uden nogen form for undtagelser. Et budskab som udbredes samtidig med, at folk fik muligheden for selv at læse i bibelen.

Forhenværende soldater og officerer afmønstrede fra deres militærtjeneste efter at de var blevet kristne, hvilket medførte forfølgelse og ofte langvarige fængselsstraffe. Kristne pacifister flygtede derfor fra midten af det 17. århundrede til de nye kolonier i Nordamerika, i håb om et fristed for deres religion.

Men ak. Magthaverne dér var lige så snævertsynede som deres kolleger i det gamle Europa. Puritanerne i Massachusetts vedtog i 1657 en lov, som forbød kvækere adgang til kolonien.

De brød loven og rejste ind alligevel, hvor bl.a. Mary Dyer i 1660 blev henrettet for kætteri.

Aktiv civil ulydighed

De tidlige militærnægttere i Nordamerika kaldes nonresistans. Udtrykket non-resistance anvendes muligvis første gang i 1676 i en bog af Thos. Bentley: "An examination of the Doctrine of non-Resistance, as held by the people called Quakers" og med disse sproglige varianter har vi her anden del af begrebet civil ulydigheds indhold, men begrebet er stadig passivt.

Også under den amerikanske frihedskrig er der militærnægttere, men det er inden for kampen mod slaveriet de næste eksempler på civil ulydighed kommer - efter dannelsen af de første amerikanske fredsbevægelser, som opstår i

kølvandet på Napoleonskrigenes afslutning i 1815.

Kvækeren Jonathan Dymond skriver i 1824 en bog: "Inquiry into the Accordancy of War", hvori han nægter militærtjeneste:

"Hvis nogen skulle spørge om betydningen af ordene "dem som modsætter sig magten, modsætter sig Guds salvelse" svarer vi, som henviser til aktiv modstand: passiv modstand, eller ikke lydighed, at det "praktiserede apostlene selv".

Hermed udvides begrebet civil ulydighed til at være aktivt også sprogligt. Dymond kan have læst Boéties essay "De la servitude ou Le contré un";

Det vides endnu ikke med sikkerhed, men den amerikanske filosof Ralf Emerson anvender dele af Boéties essay i en tale, War, i 1838. Talen er en af årsagerne til, at borgerrettighedsforkæmperen William Lloyd Garrison samme år grundlægger The New England Non-Resistance Society.

Senere argumenterede Garrison med, at grunden til at ingen af dets medlemmer blev dræbt i kampen for slavernes frigørelse, netop skyldes deres anvendelse af nonresistance. Her er tredje del af civil ulydigheds indhold.

De første amerikanske foreninger mod slaveriet oprettes i 1780. I 1832 grundlægger Garrison The New England Anti-Slavery Society.

Foreningen boykotter varer, der var produceret af slaver og dens Underground Railroad hjalp mange slaver med at flygte. Forhenværende slaver, som Frederich Douglass, arbejdede fra 1841 sammen med Garrison, hvor de anvendte civil ulydighed for at befri slaver.

Medlemmer af the New England Anti-Slavery Society overfaldes af slaveejere.

En bogtrykker forsvarer sig selv og sit trykkeri ved hjælp af våben, men Garrison og hans tilhængere fastholdt, at slavemodstanderne blandt dem selv havde lovet at undgå voldsanvendelse, selv i selvforsvar.

Her er fjerde del af civil ulydigheds indhold.

Thoreaus læremestre

Ud fra de skriftlige fremstillinger, jeg har gennemgået, er der intet der tyder på, at Thoreau selv har læst Boétie, men Thoreau og Emerson kendte hinanden og Emerson kan godt have fortalt Thoreau om Boéties essay.

Titlen på Thoreaus oprindelige foredrag om civil ulydighed fra 1848 var: "The Rights and Duties of the Individual in Relation to Government".

Den blev først efter hans død ændret til "Resistance to Civil Government" i anatalogien "A Yankee in Canada", udgivet i 1866.

På det tidspunkt, hvor Thoreau offentliggør sit essay, er civil ulydighed altså allerede veldefineret som: borgeres samvittighedsfulde kamp mod ondskab og uretfærdighed med ikkevoldelige metoder.

En kamp, som foregår i fuld offentlighed, og som har til formål at forbedre sociale forhold for undertrykte som slaver og militærnægttere.

Litteratur:

De bedste bøger om civil ulydighed er: *Niels Lindberg, Gammelgaard Jacobsen og Karl Erlich : Kamp uden Vaaben, 1937.*

Bart de Ligt : The conquest of violence, 1938.

The Power of the people : Active non-violence in the United States, 1978.

Gene Sharp : The politics of nonviolent action, 1973.

Refereret litteratur: *Per Herngren : Handbok i civil olydnad, 1990.*

Jørgen Johansen og Åsne Berre Petersen : Den nødvendige ulydigheten, 1998.

Bernt Hagtvet (red.) : Den vanskelige ulydigheten, 1981.

Se også <http://eserver.org/thoreau>.

Blokader på nettet

Af Tom Vilmer Paamand

Den gammelkendte blokade, hvor masser af aktivister sætter sig i vejen som protest, har fået en elektronisk variant på internettet.

Medierne fortæller ofte om "angreb" på hjemmesider, som der pludselig ikke er adgang til, fordi hackere bevidst har skabt en "trafikprop".

Hackerne skaber så mange opkald til hjemmesiden, at ingen kan komme igennem til den.

Angrebene er oftest sket mod sider, der på en eller anden måde har irriteret hackerne - og har krævet en særlig teknisk kunnen. Selvom teknikken ikke er sværere, end at de fleste kvikke knægte kan lære det, har det været for besværligt for alle andre.

Det har smarte aktivister rådet bod på. Rundt om på nettet ligger adskillige gratis programmer, hvor alle - blot ved at følge en simpel vejledning - kan deltage i de elektroniske blokader.

Blokaderne drejer sig fortsat om at være mange, der følger et fælles mål - for det kræver tusinder af aktivister for at virke. Teknikken er så, at der mobiliseres via elektronisk post og hjemmesider - så alle deltager hjemmefra på samme tidspunkt.

Aktionerne har f.eks. været for zapatista-bevægelsen mod den mexicanske regerings hjemmesider, mod dødsstraf og mod skofirmaet Nikes underbetaling af sine arbejdere.

Dygtige hackere har lavet mange andre politiske aktioner, hvor indholdet på en webside er udskiftet med et politisk budskab.

I modsætning til disse sabotageaktioner ødelægger blokaderne intet, men blokerer blot for adgangen i en periode.

Læs mere om *Electronic Civil Disobedience* i www.thehacktivist.com.

[< Til oversigten](#)

Genocide - klinisk og skræmmende

Ordet "genocide" betyder folkemord. To bøger forsøger at forklare det uforklarlige - og de er er skræmmende læsning.

Af Tom Vilmer Paamand

Jeg har forsøgt at læse mig igennem to beretninger om folkemord, henholdsvis i Bosnien og Rwanda - men forstår mindre og mindre. Det er sikkert ikke de udmærkede bøgernes skyld. Trods flere forsøg måtte jeg springe store dele over - det var simpelthen for ubehagelig læsning.

"Vanviddets vidner" er skrevet af Birte Weiss og Karsten Fledelius, og "We Wish To Inform You That Tomorrow We Will Be Killed With Our Families" af Philip Gourevitch.

Beretningerne er saglige. Der er langt mere udpenslet vold i en normal aften foran fjernsynet, men det er netop det kliniske i oplysningerne, der gør ondt. Begge bøger forsøger at forklare det uforklarlige - hvorfor gode naboer pludselig slagter hinanden.

Historien fortælles omhyggeligt gennem grundige interviews med både ofre og bødler. Begge steder var der grumme episoder, hvor præster og skolelærere gik forrest i myrderierne - og var effektive mordere i kraft af deres kendskab og tætte forhold til lokalbefolkningen.

Effektivitet

Bødlerne var langt mere effektive i Rwanda, end i Bosnien. Antallet af dødsofre er simpelthen ufatteligt stort. Rwanda havde 7½ million indbyggere og mindst 10% blev dræbt.

800.000 døde mennesker er et lavt skøn. Ikke på vestlig maner med fjernbetjente bomber, men med håndkraft - en for en. Mange af mordene må have været hårdt og langvarigt arbejde, da de foregik med macheter - en slags lange knive. Philip Gourevitch rejser rundt i det hærgede land, møder ofre og refererer pænt undskyldninger og bortforklaringer fra mordere. Det er en meget velskreven og nærmest lavmælt bog, på trods af sit omhyggelige emne.

Bogens titel er fra et brev en gruppe præster skrev til kirkens ledelse i et forsøg på at få hjælp. Svaret var, at det var Guds mening, at de skulle dø!

En skole med teenage-piger blev angrebet af bevæbnede hutuer. Pigerne fik besked på at stille sig i to grupper, henholdsvis som hutuer og tutsier. De nægtede, og erklærede sig i stedet solidarisk alle som rwandanere. De modige hutu- og tutsi-piger blev derpå skudt ned sammen.

Rwanda ligger langt væk. I hvert fald langt væk fra os, så myrderierne kunne få lov at foregå i lang tid, før Verden vågnede.

Kofi Annan var chef for FN's fredsbevarende styrker og blev orienteret via fax om planerne - tre måneder før blodbadet startede. Han valgte ikke at blande sig, og er nu FN's generalsekretær.

Rwanda havde været på storindkøb på våbenmesserne lige inden blodbadet, og f.eks. Frankrig fortsatte med levere friske forsyninger mens massakrerne stod på.

Endelig var det jo mest sorte mennesker, der slagtede hinanden. Det er jo noget ganske andet, hvis det var hvide mennesker midt i Europa.

I tusindvis af døde

Men vi hvide mennesker kan sagtens være med, når det drejer sig om masse mord. Selv lille Danmark nåede lige at være med i bombningerne af Jugoslavien i 1999, men det var jo i fredens navn. Antallet af døde viste sig bagefter at være forholdsvis beskedne.

Det samme gjaldt for mængden af albanere i serbiske massegrave, der svandt drastisk fra NATOs formodning om 100.000 til et sted langt under 10.000.

At et regime tillader overgreb på sine egne borgere, der medfører tusinder af døde, er naturligvis en afskyelig handling. Det er umuligt at gradbøje afsky, når mord skal optælles i tusinder - men vi er åbenbart blevet så vant til tanken, at der nu skal mindst 100.000 til, før der er grund til at reagere.

De blodige uroligheder i det tidligere Jugoslavien omkring 1992-95 medførte 250.000 døde. Ofte er det kun dødstallene der nævnes, men tallet for de skadede er voldsomt meget større. Krigen efterlader en befolkning, der er handicappede på krop og sjæl - og ofte så fattig, at krykker og psykologer ikke kan opdrives.

Asyl i Danmark

Under krigene er der naturligvis mange, der forsøger at slippe væk fra urolighederne. Danmark tog mellem 1992 og 1995 imod 20.000 bosniske flygtninge fra krigshelvedet.

Krigene i det tidligere Jugoslavien berører os umiddelbart mere - ikke mindst, når ofrene strømmer mod Danmark.

Men det kan være svært at forestille sig, hvordan det er for dem.

F.eks. kaldte Venstres Birthe Rønn Hornbech bosniernes midlertidige asyl her i landet for et "betalt ferieophold". Birte Weiss og Karsten Fledelius fokuserer i deres bog på en lille gruppe flygtninge fra et område i Nordvestbosnien. Bogen fortæller om deres liv både før og efter flugten. En endte som mange andre udhungret bag pigtråd i en fangelejr, og kom på for-siden af bladet Time i et omdiskuteret foto.

De to forfattere rejser rundt i Bosnien efter krigen. Opsøger ofre og bødler - drikker likør hos en skolelærer, der indsamlede en gruppe mennesker, som endte i en massegrav.

Birte Weiss er selv med ved åbningen af en anden massegrav med 258 lig.

Efter blodet

Begge bøger gør heldigvis også meget ud af at fortælle de rare historier. Fortællinger om sammenhold på tværs af alle grænser og overvældende hjælpsomhed mellem fremmede. Livet går videre i de tidligere krigsområder, og fjender bliver i mange tilfælde naboer igen.

Disse glimt af håb, der ind i mellem afbryder bøgernes strømme af blod, har hjulpet mig igennem mange af de deprimerende afsnit. Men generelt er der ikke megen fortrøstning eller tro på fremtiden at hente her.

Det var en fornøjelse i stedet at læse den lille bog "Hvordan hænger det sammen?" af Thyge Christensen. En munter fortælling om det multikulturelle samfund Burkina Faso i Vestafrika.

Det er et af verdens fattigste lande med mere end 60 etniske grupper.

Landet er blevet presset til at indføre demokrati efter vestligt mønster, og har også haft de militærkup og lignende dårligdomme, vi ofte hører om.

Thyge Christensens ærinde er et andet.

Han vil hellere fortælle om landets venlige befolkning og spændende kulturhistorie. Bogen bærer præg af forfatterens dybe kærlighed til landet.

De mange folkeslag lever tæt sammen ved hjælp af et formaliseret system af drillerier, der både afbøjer og opløser mange af de konflikter, der naturligvis opstår.

Thyge Christensen mener, at Burkina Faso grundlæggende har en fredskultur med mange fine værktøjer til konfliktløsning og kulturel integration, som resten af verden burde tage ved lære af.

Thyge Christensen : Hvordan hænger det sammen? - Burkina Faso - et multi-kulturelt samfund. SøftenDal 2001.

Birte Weiss og Karsten Fledelius : Vanviddets vidner. Gyldendal 2000.

Philip Gourevitch : We Wish To Inform You That Tomorrow We Will Be Killed With Our Families. Farrar, Straus & Giroux 1998.

At begrænse krigen

Uddrag af "Hvordan hænger det sammen?" af Thyge Christensen.

Selv om familiedrillerier og andre fredstraditioner har haft og endnu har stor betydning for samfundene i denne del af verden, så har de trods alt ikke altid kunnet sikre freden. ...

For at konsekvenserne af en konflikt ikke skulle blive for voldsomme, havde man dog visse regler.

Det var f.eks. forbudt at anvende vold og våben på en markedsdag og på de veje, der førte til markedet. Den slags fredszoner har efter sigende været udbredte i hele Afrika. ...

Tussianfolket har også kendt til voldelige konflikter, men man havde visse systemer til at styre dem, så de ikke løb løbsk.

Hvis der var en væbnet konflikt mellem to tussianlandsbyer eller en tussianlandsby og en turkalandby, og en mand blev såret eller endda dræbt, så kom grioterne løbende og anbragte sig mellem de to grupper. En af dem bar et rombeformet, helligt stykke jern, som lavede en lyd, der skulle være meget frygtindgydende for dem, der ikke var indviet.

Grioten lod lo-jernet dreje rundt, mens de andre slog sig på brystet og bad de to lejre om forladelse. Og dér sluttede så kampen. Et fælles offer forsonede dem, og så var det udelukket at søge hævn.

Sidst i det 18. århundrede kom en prins med navnet Diarra i konflikt med en prins med navnet Traoré, selv om Diarra og Traoré har drilleforhold til hinanden.

De to hære fyrede løs på hinanden hele dagen, men om aftenen måtte officererne konstatere, at der hverken var sårede eller døde.

Soldaterne havde skudt med løst krudt. Så vendte generalerne sig mod hver deres prins med ordene: "Vi er trætte". Det skulle forstås som en alvorlig bebrejdelse, for den krig skulle aldrig have været startet. ...

Med frygten som drivkraft

Gert Petersens nye bog er den vigtigste bog om den kolde krig på dansk i mange år.

Af Holger Terp

Den forhenværende formand for SF, Gert Petersen, har gjort sig en hel del tanker om hele den kolde krig i sin nye bog "Med frygten som drivkraft".

Udgangspunktet er Sovjetunionens etablering under første verdenskrig og bogen slutter med opløsning af unionen. Første verdenskrig 1914-1918 kom ifølge Gert Petersen til at præge den efterfølgende tid meget mere, end man skulle tro. Politik var blevet en slags religion, hvor et "menneske anser en bestemt verdensforklaring og et bestemt menneskesyn for den eneste sandhed, og at de, der ikke indser denne sandhed, er vantro, i bedste fald fortabte og i værste fald fjender".

Vi gode og de onde

For forfatteren lever vi i en historieløs tid, hvilket muliggør manipulation i bestræbelserne på at nedgøre kommunismen og socialismen. Vi har så let ved at glemme vores egen voldelige fortid.

De vestlige landes kolonialisme og massemyrderierne under første verdenskrig viser, at en afgrundsdyb foragt for menneskeliv stikker dybt i vor egen kultur.

Det revolutionære Sovjetunionen fremstod efter første verdenskrig som et kommunistisk og socialistisk ideal for mange. Efter Stalins magtovertagelse i 1924 bruger han de samme metoder, som han har set anvendt af de vestlige regeringer under første verdenskrig, til at bevare og udbygge magten.

Sovjetunionen forandres fra et landbrugsland til en moderne industri-nation på forbløffende kort tid. Men Stalins diktatoriske magt og samfundsomvæltningerne skaber modstand, som undertrykkes med hård hånd. Dødsstraffen genindføres og slaveleje sættes i system. Når den kolde krig kunne bryde ud kort tid efter anden verdenskrig var det bevidst politik fra magteliter i vesten på at bevare magt og handelsinteresser i kolonilandene, og begrænse Sovjetunionens indflydelse.

NATO grundlægges, og til trods for stor krigsfrygt har alliancen "i flere tilfælde skabt øget fare for krig". Og "I alle den kolde krigs år var det den militære konfrontation, der helt overvejende stod i forgrunden".

Tøbrud fra fredsfolk

Gert Petersen understreger igennem hele værket de vestlige fredsbevægelser betydning for tøbrud under den kolde krig, og deres betydning for afslutningen af den kolde krig.

Denne beskrivelse, som jeg mener er rigtig, er en kontrast til højreorienterede politikere og samfundsdebattørers udokumenterede opfattelse af, at fredsbevægelserne under den kolde krig var nyttige idioter for Moskva.

Den grænseoverskridende dialog fra neden mellem uindbudte aktører på scenen mellem fredsbevægelser i Vest og Øst førte til de første nedrustningsaftaler efter 1960. Fra 1957 er det Pugwash-bevægelsen, der er den første brobygger til sovjetiske videnskabsfolk, som var "betydelig mere selvstændige i tankegang og væremåde, end mange udenforstående ville have troet".

Samarbejdet mellem videnskabsfolk og de folkelige protester i de vestlige lande førte til traktaten om begrænset stop for atomprøvesprængninger i 1963.

Sovjetiske medlemmer af Pugwash overtaler Bresjnev til at gå ind for ABM-traktaten som underskrives i 1974.

Fra 1980 og frem til afslutningen på den kolde krig er det dels de internationale fredsbevægelser og specielt den danske fredsforsker Anders Boserups ideer om et ikke offensivt forsvar, som fik stor betydning for den sovjetiske vilje til at debattere militære ændringer, hvilket var en af forudsætningerne for, at den kolde krig kunne stoppes.

En vigtig bog

Forlaget har produceret en stor bog, som er nem at læse for svagtseende.

Der mangler dog illustrationer, specielt portrætter af de historikere og debattører, som har været med til at forme vores opfattelse af den kolde krig.

Forfatteren er godt hjemme i sit enorme historiske materiale, og bringer mange nye oplysninger ind i den danske debat om den kolde krig.

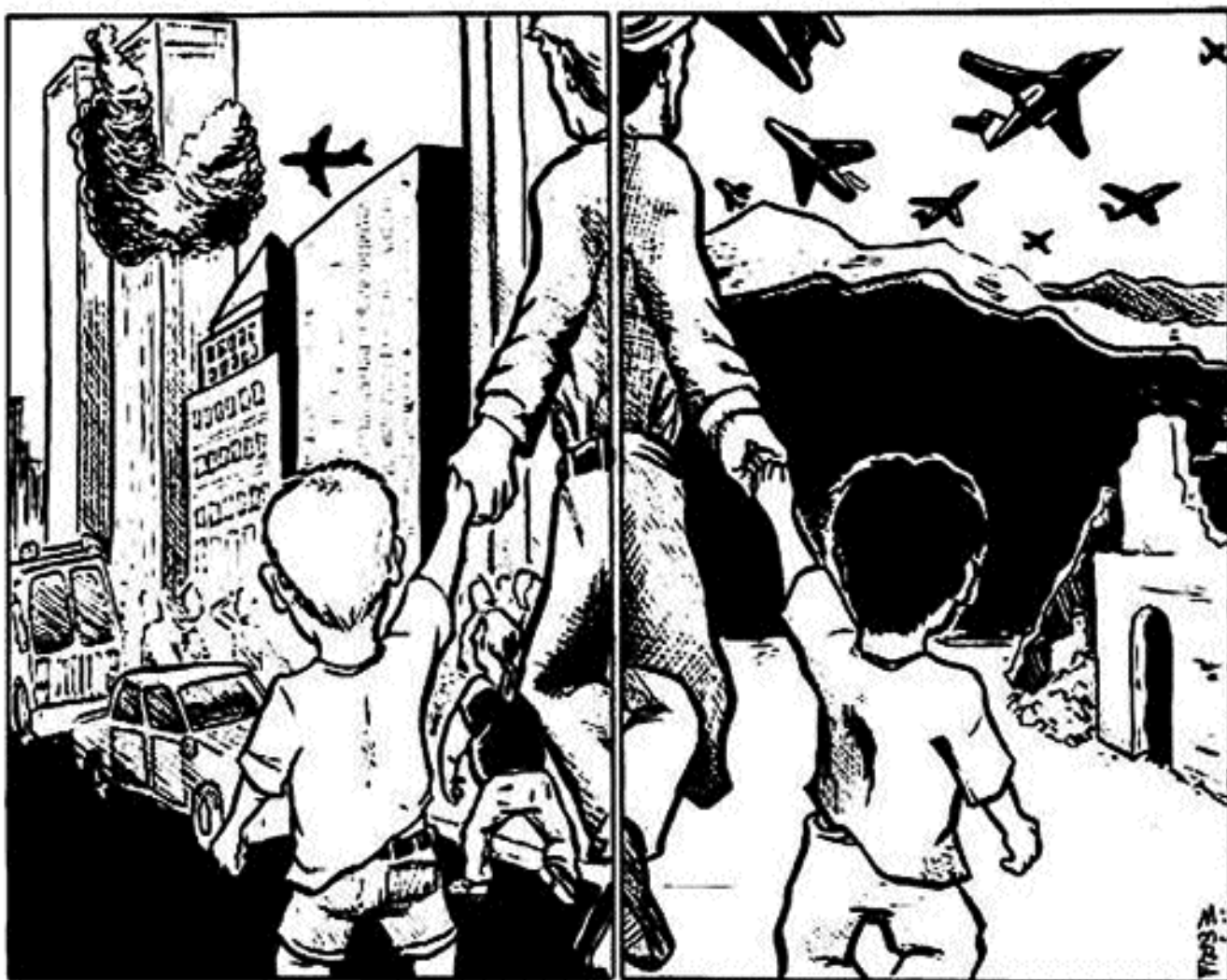
Med frygten som drivkraft er for mig at se den vigtigste bog om den kolde krig på dansk i mange år.

Nu mangler kun, at historikerne for alvor kommer på banen. Der mangler dansk forskning om den internationale fredsbevægelses historie og politiske indflydelse fra 1815 og fremefter, samt seriøs forskning om de danske fredsbevægelser historie fra første verdenskrig og fremefter.

Gert Petersen: Med frygten som drivkraft : Tanker om den kolde krig. Aschehough 2001. 464 s. Er udkommet.



ikkeevold



Sorgen over alle de døde dulmes ikke med blodhævn.
Stop terror og krig med fredelige midler!

Tidsskrift for antimilitarisme og pacifisme Nr. 3 2001 76. årg.

IKKEVOLD udgives af Aldrig mere Krig (AmK), dansk afdeling af War Resisters' International (WRI).

Fred er en menneskeret, og krig er en forbrydelse mod menneskeheden. Derfor er det AmK's formål at arbejde for at fjerne krigens årsager og at modarbejde enhver form for krig og krigsforberedelse.

Ved medlemsskab af Aldrig mere Krig kræves frigørelse fra eventuel tilknytning til militæret, herunder beredskabstjeneste.

IKKEVOLD dækker ikke nødvendigvis AmK's hovedbestyrelses holdninger.

Abonnement:

IKKEVOLD udkommer med fire numre årligt. Abonnementet indgår i medlemskabet. For ikke-medlemmer koster et abonnement årligt 105,-. Løssalg: 30,-.

Abonnementsbestilling til:

Aldrig mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro 9004882

Adresseændring skal ske på posthuset i det distrikt, hvorfra der flyttes. Navneskift skal også meddeles til distriktets posthus.

Kopiering og eftertryk og anden gengivelse med angivelse af kilde anbefales.

Oplag 600. Eget tryk.

Kollektiv redaktion:

Tom Paamand 8623 0328
Holger Terp 3678 4028

Stof til IKKEVOLD sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Ølstedvej 4
Lisbjerg
8200 Århus N
E-mail: ikkevold@fred.dk

ISSN 0107-5276

Fredsobservatører

Officiel rapport om civil samfundspligt går uden om alle de væsentlige spørgsmål.

Af Peter Henning

Vi har i Aldrig Mere Krig gennem mange flere år arbejdet på at få 45.000 kr til at lave et projekt om et forslag til en uddannelse af fredsobservatører. I det forhadte Østrig har man længe haft en 6 måneders fredsobservatøruddannelse. I den tyske delstat Nordrhein Westphalen har man en 4 måneders uddannelse.

Vi har jo for ofte set, at med en indsats til så sent, at man må indsætte militær. Hvis man tidligt havde kunnet indsætte mange veluddannede fredsobservatører - måske med FN-soldater som grænsevagter.

I øvrigt har de danske FN-soldater først for nylig fået lidt uddannelse om konfrontation med civilister. Det samme gælder tilsyneladende politiet - som ved EU- og G7-møder optræder ualmindeligt og unødvendig brutalt. De burde have en bedre uddannelse.

Ved forsvarsforliget i 1997 er der sket det mærkelige, at man har fået afsat 1 million kroner hvert år i 5 år. I 2000 blev der brugt 200.000 kr på en rapport om "Belysning af mulighederne for og konsekvenserne af civil samfundspligt i Danmark".

Rapporten er en historisk gennemgang af samfundspligt helt fra hoveribonden. Den beskæftiger sig hovedsageligt med det arbejde, som militærnægtere udfører.

Det eneste, som har lidt med fred at gøre, er omtalen af det amerikanske peace-corps. I rapporten konsekvent

kun kaldt ameri-corps. De har i øvrigt bl.a. den opgave at lære folk at læse. I følge FN er 1/6 af jordens befolkning - i alt 1 milliard - analfabeter.

Det er da klart en forudsætning for demokrati, at man kan læse og skrive. Det må da være den vigtigste form for ulandshjælp. I Danmark kan man som militærnægter gøre u-landsarbejde.

I rapportens økonomiske konklusion regnes med, at det koster mellem 5 og 7 milliard kroner, og disse går især til administration og undervisning!!!

Rapporten, der er udgivet af Dansk Udenrigspolitisk Institut (DUPI) er blevet negativt anmeldt i Weekendavisen. I et svar gør rapportens forfatter Henning Sørensen opmærksom på, at det er forsvarsministeriet, der som den ansvarlige har nægtet at lave 3 interessant-analyser, som ellers var angivet i kommissoriet. Det må nok kaldes censur.

AMK har fra anden side erfaret, at vores ansøgning om tipsmidler har været forelagt Forsvarsministeriet!!!

Efter to afslag har det været forelagt for undervisnings-, kultur- og statsminister - uden resultat. Gad vide hvad de øvrige millioner er brugt til?

Sikkert til noget mere militært, men det vil jeg undersøge nærmere. 45.000 til en rapport om uddannelse af fredsobservatører er jo småpenge til en uddannelse, som hvis den ikke er med til at skabe fred på verdensplan i det mindste vil være gavnlig i familien og samfundet.

Raske drenge søges til plakat!

Aldrig Mere Krigs næste plakat kan forestille dit barn eller barnebarn! Send et skarpt og godt farvebillede til Geert Grønnegaard (adresse på bagsiden - alle forslag returneres). Det mest velegnede billede af en "rask dreng" vil blive udvalgt til en plakat med budskabet: "Raske drenge nægter militæret!"

Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed og Landsforbundet Aldrig mere Krig har indgået et bladsamarbejde.

Vi redigerer og udgiver bladene **fred og frihed** og **ikkevold** i fællesskab.

For- og bagsiden samt side 2 og næstsidste side er forbeholdt de to foreninger. Resten af bladet redigeres af en redaktion sammensat af begge foreninger.

Trådene samles af Annelise Ebbe (fred og frihed) og Tom Vilmer Paamand (ikkevold).

Stof til **fred og frihed** og **ikkevold** sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Ølstedvej 4, Lisbjerg
8200 Århus N
Tlf: 8623 0328
E-mail: ikkevold@fred.dk

Gamle numre af bladet kan læses på internet-adressen www.fred.dk/amk/ikkevold



Indhold:

Afghanere har ret til at leve i fred	4
<i>Af Homa Waziri</i> USA spreder blot flere våben og mere kaos i Afghanistan.	
Nye dimensioner i kamp mot terror	7
<i>Af Jørgen Johansen</i> USA har haft flere militære intervensioner end Romerriket.	
USAs nye oprustning	8
<i>Af Holger Terp</i> Våbenfabrikkernes aktier steg kraftigt efter terror-angrebet.	
Islam er ikke fjenden - krig er ikke svaret	10
<i>Af Kvinder i Sort</i> For et samlet, retfærdigt og lige verdenssamfund.	
Pressens blinde øjne	14
<i>Af Jan Øberg</i> Hvad den vestlige presse ikke dækker fra Makedonien.	
Potemkin-kulissen Jugoslavien	16
<i>Af Hanne Norup Carlsen</i> En tur med nødhjælp viste pæne kulisser og fattigdom.	
EU - et fredsprojekt?	20
<i>Af Annelise Ebbe</i> Et seminar under EUs topmøde i Göteborg svarede nej.	
Danske våben dræber i Palæstina	23
<i>Af Tom Vilmer Paamand</i> Ny praksis tillader våbensalg uden kontrol af modtagerland.	
Fredskultur på tryk	24
<i>Af Majken Jul Sørensen</i> Anmeldelse af et par tankevækkende bøger.	
Vil du have fred men betaler til krig?	25
<i>Af Fredsskattefonden</i> Militære skattepenge til ikkevoldelig konfliktløsning!	

Hovedparten af bladets artikler er skrevet før angrebet på Afghanistan. Bladet er forsinket på grund af tekniske problemer, samt travlhed.

Afghanere har ret til at leve i fred

USA kæmper mod den ene fundamentalistiske gruppering, og støtter den anden. Det vil blot sprede endnu flere våben og mere kaos i Afghanistan.

Af Homa Waziri

Terrorangrebene på USA den 11. september rystede enhver med respekt og kærlighed til menneskelivet. De mennesker der begik denne forbrydelse gav afkald på deres liv, men dem der organiserer terroristerne, dvs. bagmændene lever stadig. Det er dem, der skal fanges og stilles for retten.

Terrorismen har mange forskellige former, men sådan som vi ser den i dag, kan den deles i to kategorier.

I den ene kategori er der de svage, dem der hverken har den politiske, militære eller økonomiske magt. For at opnå deres mål begår de terror i det skjulte, eller simpelthen ved at begå selvmord, samtidig med at de dræber andre. Uanset om deres krav er retfærdige eller ej, er metoden til at opnå deres mål forkert.

I den anden kategori falder de stærke, dem der har den nødvendige militære, politiske og økonomiske magt. For at få deres vilje står de ikke tilbage for at bruge deres militære magt, og derved dræbe mange uskyldige mennesker. De svage begik terror den 11. september, og de stærke er i gang med det i dag.

For at straffe terroristerne er USA og England gået i gang med at angribe Afghanistan, et land der er hærget af 23 års krig, med deres mest avancerede våben.

Hvis det er retfærdigt at hævne 5000 menneskers liv ved at bombardere et land med uskyldige mennesker og dræbe dem, kan vi jo ikke klage over at Taleban krænker menneskerettighederne.

Talebans afstraffelsesmetode bygger på princippet om et øje for øje. Man så i fjernsynet, at de hængte en mand og skød en kvinde offentligt, fordi de var fundet skyldige i at have dræbt andre.

Ligeledes, da den nordlige alliances leder overtog magten i Afghanistan i

92, var der mennesker der blev offentligt henrettet pga. at de var modstandere.

Ved at begå disse hævnaktioner viste de foragt for livet, og det er præcis den samme forbrydelse som USA, Storbritannien og deres allierede gør sig skyldige i ved at bombardere Afghanistan.

Hvem er Taleban og Osama bin Ladin, og hvorfor er de i Afghanistan? For at få svar på dette spørgsmål må man forstå en del af Afghanistans historie.

I 79 invaderede de sovjetiske styrker Afghanistan, og det resulterede i at afghanerne gjorde oprør og kæmpede mod russerne. I denne kamp mod kommunisterne fik de både militær og økonomisk hjælp af USA, samt hele den vestlige verden.

Det var også på dette tidspunkt, at Osama bin Ladin - en arabisk milliardær - forlod sit land sammen med mange andre for at kæmpe i Afghanistan. Da de sovjetiske styrker var smidt ud af Afghanistan, tog Osama bin Ladin tilbage til Saudi-Arabien.

Og ligeledes svigtede USA og resten af den vestlige verden Afghanistan. I stedet for at hjælpe afghanerne med at danne en demokratisk regering vendte de dem simpelthen ryggen, fordi de havde opnået deres mål, nemlig at vælte kommunismen.

I stedet overtog Rabbani, dengang mujaheddins leder (dem, der kæmpede mod russerne) og den nuværende nordlige alliances leder, officielt magten.

I realiteten var der en indre magtstrid mellem dem. De kunne ikke enes om, hvem der skulle have magten, og dette fik borgerkrigens ødelæggelser til at fortsætte.

Rabbani var kun præsident af navn. I virkeligheden kunne han ikke engang styre hele hovedstaden, Kabul.

I forskellige områder regerede forskellige væbnede kommandanter. Det var i denne periode, at Afghanistan for



alvor blev hærget og ødelagt, folk blev dræbt og plyndret og kvinder blev voldtaget.

Som resultat af dette kaos opstod taleban-bevægelsen. Det var en bevægelse bestående af religiøse elever, der hurtigt voksede og kæmpede mod de gamle mujaheddin.

Folk støttede dem fordi de var trætte af alle de væbnede kommandanter og fordi Taleban påstod, at lige så snart de havde samlet alle våben og skabt fred, ville de vende tilbage til deres religiøse studier. Nu regerer de over 90% af Afghanistan, og de har ikke i sinde at overlade magten til andre.

I al den tid hvor Osama bin Ladin kæmpede mod russerne var han ikke kendt som terrorist, men tværtimod som en helt i den vestlige verden.

Under golf krigen, da USA's militærstyrker kom til Saudi-Arabien, begyndte konflikten mellem USA og Bin Ladin, hvor han forlod sit land og tog til Sudan. Da taleban overtog magten i 1996 kom han via Pakistan til Afghanistan, og han har været der lige siden.

I koalitionen mod terrorismen kan vi se, at blandt USA's vigtigste allierede er Pakistan, Saudi-Arabien og de Forenede Arabiske Emirater. Det er værd at huske, at det var disse tre lande der i sin tid anerkendte Taleban-bevægelsen.

Virkeligheden er den, at hvis USA fra starten af havde været modstandere af Taleban ville disse lande aldrig have anerkendt dem, og de vil aldrig have regeret over Afghanistan.

Oven over alle disse fejltagelser, som vesten med USA i spidsen har begået i Afghanistan, støtter de i dag den nordlige alliance, som har regeret i Afghanistan i ca. 4 år, og er hadet af folk.

USA kæmper mod den ene fundamentalistiske gruppe, og støtter den anden. De ignorerer de 4 år, hvor den nordlige alliance skabte kaos i Afghanistan, og som resultat kom Taleban regimet til.

I stedet for fred vil der nu endnu en gang blive spredt våben i landet, og som konsekvens vil krigen fortsætte, og der vil komme frygteligere regimer end Taleban til.

Afghanistan består af over 30 forskellige etniske folkeslag, og landet har en historie på over 5000 år. Gennem disse 5000 år har alle disse folk forsvaret Afghanistan fra Alexander den store, derefter tre gange mod Storbritannien og senere mod Sovjetunionen, blot for at nævne nogle få eksempler.

De har alle ret til at leve i Afghanistan i fred og ro. Det er på tid at der skabes fred, for denne 23 år lange krig har givet hver eneste afghaner sår på både krop og sjæl.

Afghanerne er ikke terrorister, det kan man se på krigen mod Sovjetunionen. Selvom de besatte vores land har der ikke været en eneste terroraktion på sovjetisk jord udført af afghanere.

Det er derfor nødvendigt, at alle de lande der i dag medvirker til at ødelægge Afghanistan og dræbe uskylde mennesker, også senere hjælper afghanerne med at danne en demokratisk regering, der er støttet af alle folk i Afghanistan.

Vi må vente og se, om de vil være parate til at bruge lige så mange penge til at genopbygge Afghanistan, som de er til at ødelægge det, eller om de endnu en gang blot vælger at vende Afghanistan ryggen, når de har plejet deres interesser.

Homa Waziri er afghaner og holdt denne tale ved en demonstration i Århus.

Appel mod blodhævn

Fra Aldrig Mere Krig

Blodhævn burde være fortid - bekæmp terrorisme med fredelig konfliktløsning og forsoningsarbejde.

Tusinder døde ved terroristangrebet i USA, og alle skriger på hævn. Men konflikter løses ikke med vold. Det fortæller vi vores børn, og det burde vi også selv vide som voksne.

Reaktionen lyder automatisk: De har dræbt nogen af vores slags, så nu skal vi dræbe nogen af deres slags. Og blodhævnen ruller, for så kan de fortsætte mod os, vi igen mod dem og videre ind til dommedag.

USA har ofret endeløse milliarder på militært isenkram, og nye milliarder bruges nu på raketskjoldet. Denne paniske jagt på sikkerhed har igen vist sig som en illusion. Alle de amerikanske kanoner og soldater kunne ikke hindre katastrofen, og selv et verdensomspændende raketskjold stopper ikke en kidnappet jumbojet.

Alligevel lyder reaktionerne omgående på endnu flere våben. De vestlige statsledere, inklusive statsminister Poul Nyrup Rasmussen, råber på blodhævn. Men mere militær og overvågning kan ikke redde vores demokrati, men vil ødelægge det.

Stop terrorismen med fredelig konfliktløsning, forsoningsarbejde og økonomisk udjævning. Det vil koste milliarder at løse de konflikter, der martrer vores klode - men vi har rigeligt råd til det, hvis våbenmilliarderne bruges til at gøre vores klode fredeligere.

Det lyder nok urealistisk og utopisk for de fleste mennesker, men tusinder af døde i New York burde føre til nytænkning.

Ideen om en fredeligere verden ved hjælp af fredeligere metoder er vel ikke mere urealistisk end troen på, at et stærkt militær kunne sikre USA mod angreb.

Tom Vilmer Paamand



Svar fra Kristeligt Folkepartis forsvarsordfører:

Kære Tom Vilmer P.

Jeg deler ikke din opfattelse, for du og din forening sætter fred højere end menneskerettigheder, frihed og demokrati. Jeg og mit parti (KRF) sætter sidstnævnte forhold så højt, at vi finder dem værd at kæmpe for - om nødvendigt også militært. Og det er ikke fred, men krig. Jeg støttede også NATOs angrebsbombekrig mod ex-jugoslavien af samme grund.

Spørg i det gamle Sovjetunionen, om de syntes, de havde en rigtig god fred fra 1919 - 1990? Svaret er nej. Din freds-propaganda bider ikke på mig. Vi har alt for mange "nyttige idioter", som med deres fredsbevægelser misbruges af diktatorer og af mørkets kræfter. Altså Frihed og menneskerettigheder først - fred derefter.

Med venlig hilsen Frank Dahlgaard

Til regering og Folketing

Kvindeligaens opfordrer til at stå fast mod presset om en øjeblikkelig hævn.

Af Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed

USA's allierede i NATO har taget en historisk beslutning om, at den såkaldte musketerparagraf, paragraf fem om gensidig politisk og militær hjælp i tilfælde af et angreb på et af medlemslandene, skulle træde i kraft i forbindelse med de terrorhandlinger, der ramte USA den 11. september.

Vi betragter beslutningen som forhastet og båret af det chok og den bestyrtelse, det fremkaldte over hele verden, da tusindvis af civile måtte lade livet, fordi terrorister ønskede at ramme symbolerne på USA's økonomiske og militære dominans i verden.

Vi vil opfordre den danske regering til i lighed med andre NATO-allierede at mane til besindighed, til ikke at drage forhastede konklusioner med hensyn til placering af ansvaret for terrorhandlingerne og til at overveje nøje, hvilke reaktioner et angreb af denne karakter bør følges op af og ikke lade en øjeblikkelig og blind hævntrang styre reaktionsformen.

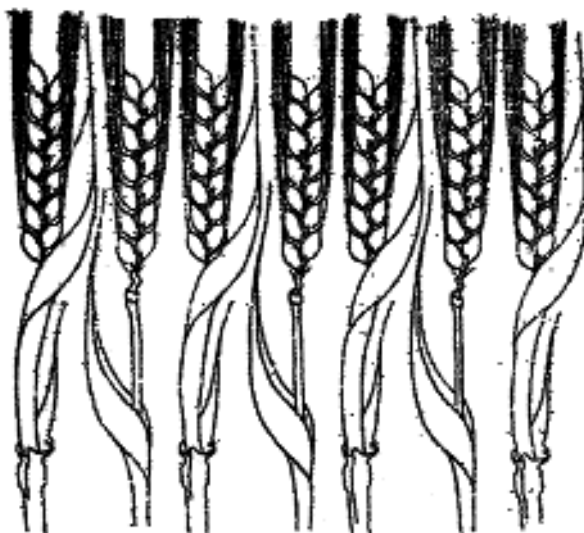
I de mange sympatierklæringer, der med rette er strømmet til det amerikanske folk, der i parentes bemærket er multietnisk, multikulturelt og multireligiøst, har et gennemgående træk været det urimelige i, at civile måtte lade livet ved denne terrorhandling.

Vi vil derfor også opfordre den danske regering til at være med til at lægge pres på den amerikanske regering, således at den ikke besvarer et angreb på civile i USA med et angreb på civile i et andet land.

Bush var meget hurtig til at kategorisere denne terrorhandling som krig. Og NATO konfirmerede denne katego-

risering med sin beslutning. Det er i givet fald et helt nyt ansigt af krigen, vi har set.

En krig mod symboler ført med civile midler og med civile ofre. Det er en nydefinering af krig, der i NATO-medlemslandene må føre til revision af egen politik og af holdningen til lande, der fører krig mod civile.



**VIMANGLER BRØD
IKKE SLAGMARKER**

Her blot et par eksempler på områder, hvor det er påkrævet, at NATO-medlemslande reviderer deres politik.

En af de seneste krige efter det gamle mønster, en traditionel krig mellem to stater, var Iraks invasion af Kuwait. Denne invasion førte til Golfkrigen og senere til sanktionerne mod Irak. Disse sanktioner kræver ufatteligt mange dødsopfre blandt civile.

Sanktionerne er en krig mod et regime, men en krig der udelukkende kræver civile ofre. Sanktionerne må derfor ophæves.

Terror af enhver art må fordømmes - også statsterror, man må derfor også fordømme den terror, som Israel udøver over for civile palæstinensere, en

terror der ydermere er intensiveret i ly af den megen medieopmærksomhed, der i disse dage vies terrorhandlingerne i USA og dermed forbundne temaer.

USA's egen militaristiske politik har kostet mængder og atter mængder af civile ofre især i Den Tredje Verden, og man må opfordre til selvransagelse i forhold til dette terrorangreb, der af nogle er betegnet som et resultat af "boomeffekten", altså et uundgåeligt resultat af amerikansk stormagtspolitik.

Et militært hævntogt i Afghanistan vil udstille den amerikanske regerings dobbeltmoral: Civile liv tæller kun, hvis de er amerikanske. Det vil destabilisere hele regionen, og det vil avle ny vold og terror.

I et brev til den amerikanske præsident, George W. Bush, skriver den amerikanske sektion af Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed bl.a.:

"Selvom mange i vores nation ønsker at finde den stærkeste mulige hævnakt, føler

vi, det er vigtigt at huske, at hvis vi anvender den samme form for vold mod andre, som de har anvendt mod os, tjener det kun til at placere os i samme kategori som dem, der begik masse-mord.

Vi opfordrer Dem til at vise det mod at stå fast mod presset om en øjeblikkelig hævn. En sådan hævn vil blot vise verden, at vi også er villige til at gå ind i vilkårlige gengældelsesaktioner mod civile mål."

Vi vil anmode den danske regering om at rette en lignende opfordring til den amerikanske regering.

*På Kvindeligaen vegne
Hind Al Naimi Kjær og Annelise Ebbe*

Nye dimensjoner i kamp mot terror

USA passerte noen år siden Romerriket i antallet militære intervensjoner i andre land.

Af Jørgen Johansen

Av de rundt to hundre og tyve ganger USA har brukt militær makt mot andre stater kan muligens noen av dem forsvares ut fra Internasjonal Rett. De fleste er brudd på såvel folkeretten som de konvensjoner og lover som gjelder når militær makt brukes.

Dette gjelder såvel de midler som er benyttet som i hvilke situasjoner militær makt har vært tatt i bruk. Begge disse forhold er regulert i et flertall konvensjoner og avtaler.

I tillegg har USA sjelden tatt hensyn til beslutninger i FNs Sikkerhetsråd, bortsett fra de ganger rådet har støttet USAs linje. I tillegg til de juridiske sidene ved disse overgrepene er mange av dem forkastelige fra moralske og politiske vurderinger. USA har vært militært aktive i alle verdensdeler i mange tiår og ekspanderer fortsatt med sine militære midler. NATOs utvidelse østover og den østasiatiske AMPO-alliansens militære ekspansjon er bare de mest tydelige tegn på dette.

Mange av de militære operasjoner USA har stått bak; de åpne krigene i Indokina, i de arabiske land og Afrika, og de halvt fordekte operasjonen i Latin-Amerika og andre deler av verden, har skapt en grobunn for et sterkt hat mot USA og alt hva supermakten står for.

I tillegg har den økonomiske imperialismen og utnyttelsen av fattige land og folk gjennom USA-dominerte institusjoner som Verdensbanken, Det Internasjonale Valutafondet, amerikanske globale konsern og politiske beslutninger i Kongressen i Washington vært med på å øke gapet mellom fattige og rike i verden.

Den kombinasjon av bombet infrastruktur og økonomisk boikott som Irak har vært utsatt for de siste ti årene har til nå tatt langt over en million liv. Listen kan gjøres alt for lang. I dette perspektivet er det ikke urimelig å se



terroraksjonene i New York og Washington som gjengjeldelsesangrep mot USA.

I et metaperspektiv er dette en krig der den militært og økonomisk sterke makt får "smake sin egen medisin". Mange av de angrep USA har gjennomført rundt om i verden bør klassifiseres som Statsterrorisme. Men skillet mellom krig og terrorisme har lenge vært i ferde med å viskes ut.

Når NATO, uten sikkerhetsrådet godkjenning og mot sine egne statutter, bombet Jugoslavia tre måneder i 1999 ble det av amerikanske og europeiske politikere kalt for en "humanitær intervensjon".

Når Russland nå har bombet i stykker rundt 85% av alle bygninger i Tjetjenia og fordrevet over halvparten av befolkningen kalles det "terroristbekjempelse". Og i dagene er det mange land, med USA og Frankrike i spissen, som uttrykker stor forståelse for terror-krigen Russland fører i Tjetjenia.

Vi har all grunn til å frykte at USA vil ty til samme en lignende for "terroristbekjempelse" som det Russland har benyttet i Tjetjenia siden 1994. Mange har uttrykt sin uro for at den amerikanske gjengjeldelsen vil gå ut over mange uskyldige sivile og at det er

grunn til ettertanke før aksjoner settes i gang. Andre har poengtert viktigheten av at de skyldige, og kun de direkte involverte, stilles for en domstol og dømmes etter normale rettsprinsipper.

Atter andre påpeker de allerede pågående overgrepene mot individer som har samme kulturbakgrunn som de utpekte grupper. Det vil si muslimer og araber som i dag blir angrepet på gatene i USA og Europa. Alle disse bekymringer bør tas på største alvor.

Det som bekymrer meg mest er den langsiktige konsekvensen av en massiv gjengjeldelse fra amerikansk side. Hva er konsekvensene langt etter at George W Bush for lengst har forlatt det Hvite Hus? Hvordan vil de langsikte relasjonene mellom USA/vestverden og de utpekte land/kulturer/grupper utvikles dersom den militære overmakten skal benyttes for å vise styrke ovenfor en hjemmeopinion som krever hevn?

Det som har blitt kalt "de nye krigene" har i dagene fått en ny dimensjon. Skillet mellom terror og krig er helt artfisielt. De asymmetriske krigene viser seg å være umulige å vinne. Ingen av partene kan avgå med seier i det lange løp.

I dagene konkurrerer Kongressen og presidenten om å gi de største bevilningene til et militært motangrep. USAs mange tiår av militær opprustning og milliarder av dollar satset på etterretning viser seg å være virkningsløse mot en liten gruppe utrustet med litt penger, noen kniver og viljen til å ofre alt.

Spørsmålene om årsak og virkning trengs til side for en primitiv ryggmargsrefleks om hevn. Vi vet at ethvert militært svar på det som skjedd vill skape grobunn for mange kommende generasjoner av kreative og offervillige USA-hatere. Det bør manes til besinnelse.

Jørgen Johansen er norsk fredsforsker ved Gøteborg Universitet.

USAs nye oprustning

Da New Yorks børs genoptog forretningen efter terror-angrebet raslede aktiekurserne på de fleste firmaer ned, men våbenfabrikkernes aktier steg kraftigt.

Af Holger Terp

Amerikanske våbenfabrikanter og sikkerhedsfirmaer så som Invision Technologies oplever ifølge Information stigende kurser på børsen i Wall Street efter terrorangrebet 11. september: "denne type virksomheder ventes alle at profitere på den nye usikkerhed i risikosamfundet, efter at Bush pumpede 40 milliarder dollar ind i mobiliseringen til den nye krig".

Siden murens fald og Golfkrigen i 1991 er våbenfabrikerne, i følge avisen Seoul Hangyore, næsten glemte. Men nu er de atter kommet frem i rampebelyset efter terroristangrebene.

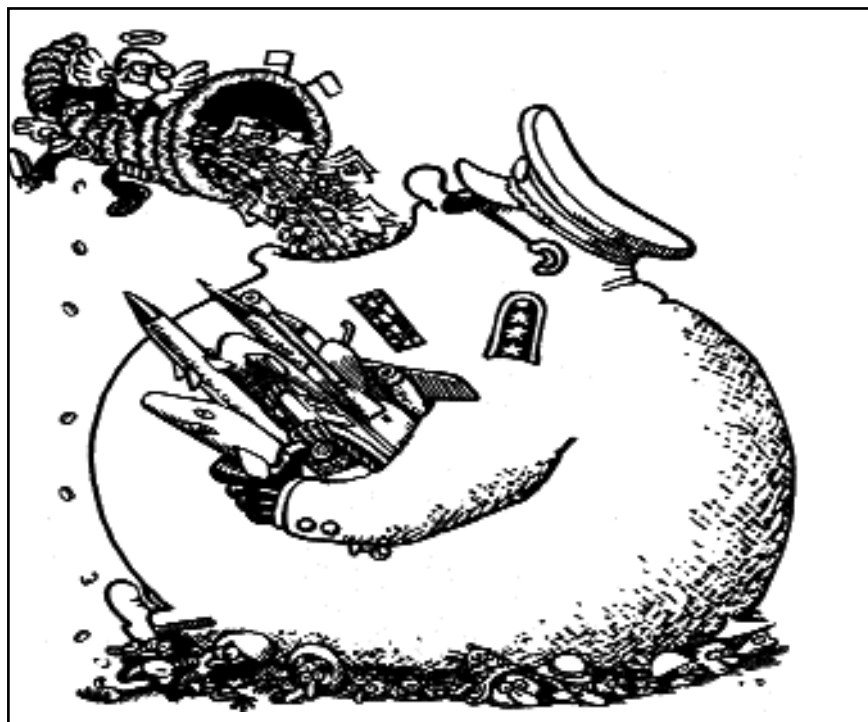
Amerikanske våbenfabrikker, iberegnet de fire store Lockheed Martin, Boeing, Raytheon, og TRW, træder nu frem samtidig med George W. Bush administrationens forberedelser til en "ny krig."

Krav om våbenkøb

Den amerikanske avis "The Defense Daily", som specialiserer sig i forsvarsspørgsmål, rapporterede fra militære kilder, at i kølvandet efter terroristangrebene henvendte det amerikanske forsvarsministerium sig i hemmelighed til de fire store virksomheder og bad dem om at forberede sig på operationer mod terrorister.

Avisen rapporterer, at forsvarsministeriet havde krævet, at våbenindustrien øger produktionen af en bred vifte af våben, herunder præcisionsvåben og reservedele. Ud over de fire store havde forsvarsministeriet kontakten General Dynamics, Northrop Grumman, Honeywell, ITT, Rockwell Collins, og den nordamerikanske afdeling af det britiske BAE Systems.

De våben som forventes at blive anvendt i den "nye krig" siges at være Boeings Conventional Air-Launched Cruise Missile [CALCM] og Joint Direct Attack Munitions [JDAM], Lock-



heed Martin's ballistic missile, og Raytheon's Tomahawk missile. Våbenfabrikerne er også begyndt at sikre reservedele til tanks og lignende våben.

Militæreksperten Lauren Thompson, ved US Lexington Research Institute, udtaler: "I en betragtelig tid har forsvarsministeriet ikke købt nok moderne præcisionsvåben så som krydsermissilet og Tomahawkmissilet. Lagrene af krydsermissiler kan blive tømt i løbet af en uge og forsvarsministeriet har intet andet valg end at øge lagerbeholdningen".

Specialiserede våbenfabrikker

Hvert af de amerikanske rustningsfirmaer har deres eget "specialiserede område". Lockheed Martin, verdens største rustningsfirma gør sig i elektroniske våben og raketaffyringsudstyr; Raytheon specialiserer sig i raket styringssystemer; Northrop Grumman i radarer placeret på fly; General Dynamics i slagskibe og tanks. Lockheed Martin har omkring 130.000 ansatte og

en årlig omsætning på 25 milliarder dollar.

I følge US Defense Information Center er der omkring 2,2 millioner mennesker, to procent af den arbejdende del af befolkningen i landet ansat i den amerikanske våbenindustri. Pengesummen som USAs forsvarsministerium omsatte i 1999 i den amerikanske rustningsindustri er 118 millioner dollar og en betragtelig del af dette beløb gik til de fire største rustningsfabrikker.

De producerer de mest moderne våben, og er gode til lobby-virksomhed. I løbet af 1997-98, mens debatten rasede over missilskjoldet, rapporteredes disse firmaer at have anvendt 34 millioner dollars til lobby-virksomhed.

Lockheed Martin og Raytheon forventes at høste den største profit i den "nye krig". Disse to firmaer udvikler automatisk styrede våben som rammer målet ved hjælp af forudinstalleret programmel. På den anden side er det sandsynligt at Boeing indtægter vil for-

mindskes, fordi der er et dramatisk fald i efterspørgslen på fly og til trods for virksomheden kan se frem til øget omsætning på dens våbenproduktion.

Nogle analytikere argumenterer med, at hvis kampene ikke bliver lige så store som under Golfkrigen, vil det blive virksomheder som specialiserer sig i efterretningsvirksomhed og rekognosceringssystemer som får den største fremgang, i stedet for de virksomheder som producerer bombefly og tanks.

Fremtidsudsigter

Den 17. september, den første dag New Yorks børs genoptog forretningen raslede aktiekurserne på de fleste firmaer ned, mens aktierne på rustningsvirksomhederne steg kraftigt.

Det ser ud til at disse rustningsvirksomheder går en indbringende fremtid i møde, fra 1990'erne, hvor de måtte slå sig sammen og afskedige et stort antal ansatte og leve med mangel på omsætning.

Raytheons aktiekurser steg så meget som 27 procent og Lockheed Martin og Northrop Grumman's kurser steg henholdsvis 15 og 16 procent.

Ekspertter tror, at i modsætning til Golfkrigen som førte til en kortvarig fremgang for rustningsindustrien, vil terrorangrebene sandsynlig føre til en langtidsfremgang for dem ved at styrke Raketskjoldet og føre til en politik, der øger militærbudgettet. Rustningsindustri-analytikeren Sam Perlstein fra First Union Securities, udtaler:

"De nuværende våbensystemer har mange aspekter som ikke passer ind i en krig mod terrorister eller moderne fjender. Vi må øge militære udgifter til efterretningsvirksomhed, overvågning og rekognosceringssystemer lige så meget som det vi bruger til præcisionsvåben, elektroniske våben og våbensystemer mod biologiske våben".

USAs årlige militærbudget nåede højdepunktet på 400 milliarder dollar i 1989, mod slutningen af den kolde krig, og begyndte at falde til det nåede 265,6 milliarder dollar i 1996.

Med præsident Bush ved magten er USAs forsvarsbudget for næste år budgetteret til 328,9 milliarder dollar, sti-

gende \$32,6 milliarder fra i år, og forventes at nå 400 milliarder i 2003. Det betyder, at forsvarsbudgettet er ved at nå den samme størrelse som under den kolde krig.

Banklove finansierer terrorister

I årevis har USAs og dets allieredes banklovgivning, ifølge Pacific News Service, beskyttet hvidvaskning, hvilket har øget bankerne og de riges fortjeneste, og endda har hjulpet Washington med finansieringen af "frihedskæmpere".

Men systemet finansierer og dækker også terrorister ifølge journalisten Lucy Komisar fra Pacific News Service, som siger, at systemet må ændres med nye love. Komisar har skrevet om bankhemmeligheder siden 1997.

I øjeblikket er der intet i amerikansk lovgivning som forhindrer Al-Shamal Islamic Bank i Khartoum, Sudan, fra at åbne en konto i en amerikansk bank og overføre penge til anvendelse i USA eller i et andet land. Denne bank blev etableret af Osama bin Laden.

Selv om der nedlægges forbud mod banken kan penge let bevæge sig gennem en tredje part i Nauru eller Liechtenstein eller et udenlandsk skattely for amerikanske banker, hvor ingen har ret til at stille spørgsmålstejn ved ejernes penge.

London-avisen The Sunday Times har rapporteret, at en mistænkt bin Laden mand, den saudiarabiske dissident Khalid al-Fawwaz, brugte en konto i en afdeling af Barclays Bank i London til at finansiere cirkulation af bin Ladens forordninger og fuldmagter gennem hans globale netværk.

Systemet kan ikke være en overraskelse for den amerikanske regering, for den har selv brugt det The Bank of Credit and Commerce International var en britisk-pakistansk bank som anvendte hemmelige udenlandske konti til at hvidvaske en verdensomspændende svindel som kostede ofrene 8 milliarder dollars.

Før banken blev lukket i 1991, blev den anvendt til at finansiere Mujahadeen, som dengang bekæmpede den Sovjet-støttede regering i Afghanistan. Pengene kom fra amerikanske og Saudiarabiske efterretnings tjenester.

De tjener på krisen

Der er, ifølge New York Times, 900 amerikanske rustningsvirksomheder organiseret i The National Defense Industrial Association.

Blandt de virksomheder, som forventes at deltage i USAs nye oprustning, er:

- Alliant Techsystems, en våbenfabrik i Minneapolis, fabrikerer præcisionsbomber og krydserraketter sammen med Boeing.
- Boeing udstyrer seks C-9'ere med avanceret overvågningsudstyr.
- Boeing har leveret de fire første overvågningsfly og forventer yderligere ordrer på F-18 E og F jagerfly.
- Continental Electronics EDO Corporation i New York producerer mål-radar jamming og sonar udstyr.
- General Dynamics skal erstatte de 24 atomare hoveder på aldrende Trident ubåde med 154 Tomahawk krydserraketter.
- Lockheed fabrikerer raketter og kommunikationsudstyr.
- L-3 Communications, en rum- og kommunikationsvirksomhed i New York.
- Northrop Grumman og General Dynamic laver sammen DD-21 Stealth destroyer.
- Raytheon moderniserer 644 ældre Tomahawk missiler med Global Positioning Systems.
- TRW producerer satellitter.
- United Defense laver United Defense's Crusader artilleri system.

Profetisk våbenhandel

Handlen med en række våbenfirmers aktier undersøges af det amerikanske børstilsyn, da aktierne blev handlet i usædvanligt store mængder i dagene før angrebet:

- Boeing Company, Lockheed Martin Corporation, Raytheon Company, L-3 Communications, Lone Star Technologies Incorporated, LTV Corporation.

Islam er ikke fjenden - krig er ikke svaret



Kvinder i Sort for et samlet, retfærdigt og lige verdenssamfund.

Den 11. september gik den vestlige verden i chok, da de mest magtfulde symboler på USA's økonomiske og militære dominans i verden, World Trade Center og Pentagon, blev udsat for et terrorangreb, der kostede tusindvis af civile livet.

Præsident George W. Bush var hurtig til at kategorisere denne terrorhandling som krig. Og NATO konfirmerede kategoriseringen med sin beslutning om at tage den såkaldte musketerparagraf i brug, paragraf fem om gensidig politisk og militær hjælp i tilfælde af et angreb på et af medlemslandene.

Nogle af NATO-landene har senere advaret mod krig. Det gælder imidlertid ikke den danske regering, der i lighed med den britiske vil stå USA bi i en krig.

Vi vil opfordre den danske regering til at mane til besindighed, til ikke at drage forhastede konklusioner med hensyn til placering af ansvaret for terrorhandlingerne og til at overveje nøje, hvilke reaktioner et angreb af denne karakter bør følges op af og ikke lade en øjeblikkelig og blind hævntrang styre reaktionsformen.

Internationale Kvinder i Sort

Det internationale Kvinder i Sort-netværk har vedtaget følgende udtalelse:

Under eftervirkningerne af det forfærdelige angreb på New York og Washington den 11. september vil vi indtrængende opfordre alle med ansvar og myndighed i vores nationale regeringer og internationale institutioner til at afholde sig fra krig.

Vores tanker går til de mennesker, der har mistet familie og venner, og vi har den dybeste sympati med de sårede.

De der øvede denne vold må bringes for en international domstol. Men vi mener bestemt, at presset om hævn



skal modstås. En krig ført af USA og USAs allierede vil forårsage mange uskyldige menneskers død, vil destabilisere mange regeringer og samfund, og krigens langvarige virkning på relationer mellem lande og regioner i verden vil blive katastrofal.

Terrorisme kan ikke bekæmpes med sådanne midler. Vi må spørge, hvorfor så mange mennesker i verden har haft blandede følelser som reaktion på de lidelser, man har set i USA.

Fattigdom og sult, uretfærdighed og udbytning opleves af mange mennesker på kloden, og de rige landes politik ses som et bidrag hertil. Derfor vil ægte fortvivlelse og håbløshed en gang imellem slå over i desperation og vil således bære ved til terrorismens bål.

Vi vil indtrængende opfordre alle politiske og militære myndigheder, nationalt og internationalt til at vende sig bort fra krigsstrategier og samle deres bestræbelser i en søgen efter strategier, der retter sig mod et samlet, retfærdigt og lige verdenssamfund. Uden det vil vi aldrig opnå fred.

Kvinder i Sort

Kvinder i Sort er et internationalt netværk af kvinder mod krig og militarisme.

Idéen stammer fra israelske og palæstinensiske kvinder, der mødtes på tværs af konfliktens grænser og demonstrerede, sortklædte og i tavshed.

Vi mener, at kvinders rolle i freds- og konfliktløsningsprocesser er meget vigtig, men vi ved også, at kvinder og mænd skal være sammen om at løse fredens opgave.

I 1991 startede Kvinder i Sort i Beograd. Senere er der kommet Kvinder i Sort-grupper i mange lande verden over. Kvinder i Sort har fået Millennium Peace Prize for Women. Bevægelsen er også nomineret til Nobels Fredspris.

I Danmark er manifestationen arrangeret af Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed og Kvinder i Sort-netværket.

*Kontaktperson: Annelise Ebbe.
Tlf: 3969 6775.*

Hævn vil skabe nye fjender

Tag luften ud af terrorismens ballon med almen fred og retfærdighed.

Af Jørgen Randsløv Madsen

Mandag den 10. september har verden været vidne til en helt ny type krig. Som al anden krig uhyggelig og destruktiv. Dertil ekstra chokerende på grund af skadernes omfang, at de dræbte primært er folk, som i alle henseender må regnes for uskyldige og at de færreste har kunnet forestille sig denne type angreb.

Hvis man holder sig til de helt store linier har verden hidtil kendt til åben krig enten mellem stater eller inden for stater og til skjult krig.

Hvor grænsen mellem økonomisk konkurrence og økonomisk krigsførelse sættes er lidt et spørgsmål om smag og behag. Det vi har set med angrebene på World Trade Center og Pentagon er en type uvarslet kortvarig krig, hvor den angribende part forsøger at skjule hvem man er, men ikke angrebets resultater. Som ved al anden krigsførelse er målsætningen at tilføje fjenden væsentlig større tab end det man regner med selv at blive udsat for.

Ved almindelig krigsførelse viser det sig ofte at der fejlkalkuleres fordi, der ikke tages højde for modpartens hævntrøst og dermed eskalerende krig og gensidig ødelæggelse. Eksempler herpå er Iraks invasion af Kuwait, krigen i Bosnien og Tjetjenien og kampene mellem Israel og Palæstinensiske grupper.

Den part, som har angrebet målene i USA, må enten satse på at andre tillægges skylden eller regne med at de i et eller andet omfang kan spores, og meget massive modforanstaltninger sættes ind. De har derfor formodentlig forberedt sig på sidstnævnte, hvorfor almindelig militær præget gengældelse fra USA nemt kan forfejle sit mål.

Hvad er så et intelligent og effektivt svar fra USA? For at kunne svare på det må man først se på hvem der kan finde på at benytte denne nye form for

krigsførelse og hvorfor samt mulighederne for forsvar herimod.

Det er klart, at der lige som ved guerillakrigens hit-and-run angreb er tale om et redskab, som benyttes af en militært (og sikkert også teknologisk og økonomisk) svagere part. Der vil typisk være tale om en part, som føler at de ikke har meget at miste og f.eks. ikke mener at de kan komme nogen vegne med politiske midler.

Denne holdning vil måske have et reelt udgangspunkt, men må være hjulpet på vej af noget der i mine øjne er politisk eller religiøs fanatisme. Derfor er det ingen tilfældighed, at det netop er USA, som er blevet ramt. Bortset fra Israel er det dem, der har formået at få flest muligt til at rejse det størst mulige had imod sig.

Både i en række konkrete områder og handlinger, men også i den almene selvpåtagne rolle som verdens politibetjent uden hensyntagen til hverken FN eller lokale forhold, og uden at tage ansvar for de globale forhold, andre mener er vigtige.

Man kan sige, at USA med udråbelse af despotiske stater og forberedelser til at kaste milliarder af dollars ud i et missilforsvarssystem var begyndt at tænke i disse baner og forberede sig mod en ny type krig, men det viser først og fremmest, at de netop kun tænkte i traditionelle militære baner, og at ethvert missilforsvar vil være håbløst i forhold til at skabe egentlig sikkerhed.

Hvad så med en indsats mod flykapringer svarende til den som Israel og El-Al udfører. Jo det kan gøre krigsaktioner som mandagens meget vanskelige, men uden at give dårlige ideer videre skal jeg gøre opmærksom på at andet end kaprede fly kan bruges til masseødelæggelse.

USAs regering og befolkning vil gøre sig selv en tjeneste ved hurtigt at gøre sig klart at det er komplet umuligt virkeligt at kunne forsvare sig mod

den ny type krigsførelse. Selv uhyrlige indsatser kan højst gøre det lidt vanskeligere. Det eneste effektive svar er altså et, der sørger for at man ikke har en fjende med kapacitet og villighed til denne type krig. Den simple hævnende og militære tankegang vil derfor diktere forsøg på simpelt hen at udrydde hele den fjendtlige organisering. Ud fra Præsident Bush tale og andre foreløbige udtalelser samt almindelig mistro til deres tankegang bliver dette USAs svar.

Hvis de er meget dygtige og heldige (og her hjælper gensidig ophidselse og tale om hævn og enhed bestemt ikke), vil de kunne få udryddet en pæn del af den angribende organisation uden at få alt for mange nye aggressive fjender. Men mere sandsynligt er, at den angribende organisation kun hæmmes, og at hævn og fejlaktioner bidrager til, at de krigeriske terrorister får masser af nye mulige rekrutter.

Den (fortsat) forventelige fejl ligger i den militært prægede tankegang og negligering af, at de 5,8 milliarder mennesker uden for USA faktisk er tænkende individer med forskellige meninger om, hvordan verden skal fungere. Den tankegang forstår ikke, at tryk avler modtryk og umulige forhold desperation.

Den tankegang som danskerne i stedet bør forsøge at bidrage med at få amerikanerne ind på drejer sig om at skabe almen fred og retfærdighed, mindre skel mellem nord og syd og hensyntagen til forskellige nationale udfoldelser. Så går luften ud af terrorismens ballon.

De første skridt kan være at USA betaler sit kontingent til FN, tilslutter sig den internationale kriminaldomstol og klimakonventionen, samt konsekvent fordømmer alle overtrædelser af international lov, herunder Israels.

Jørgen Randsløv Madsen er medlem af FN-forbundet.

Vold og terror løser ikke noget

Svarer magthaverne med selvransagelse og besindelse - på trods af forståelig fortvivlelse og vrede - er der håb om en ny verdensorden, bygget på tillid og retfærdighed.

Af Aase Bak-Nielsen



"Det er et kraftigt signal til USA om at ændre adfærd på den globale scene", siger oberstløjtnant Kurt B. Hansen til Nordjyske Stiftstidende den 12/9 om de forfærdende terroristangreb i USA.

"Vi må lære hinanden, at vold og terror ikke løser noget som helst. Vi må opbygge en ny verdensorden, baseret på tillid og retfærdighed", skrev lederen samme dag.

Hvis præsident Bush - hvis far som præsident talte varmt om en ny verdensorden - nu gennemfører de hævnaktioner, som han truer med, og som han indrømmer uvægerligt vil medføre endnu flere uskyldigt dræbte, så handler USA som om vold kan løse problemerne.

Den afsky, vi føler over for terroristerne fra 11. september, skal helst ikke sløves ved at folk, der ikke vil kaldes terrorister, bruger samme metoder.

Hvis ikke de demokratiske lande skulle gå foran med en ny verdensor-

den, hvem skulle så? De demokratiske lande med USA i spidsen bør sætte sig sammen og analysere, hvad det er for en adfærd, der har skabt et had mod især USA så voldsomt, at mange ofrer deres liv i protest derimod.

USA's adfærd for at beholde verdensmagten, har ofte givet bagslag. USA støttede Saddam Hussein til ganske kort før han angreb Kuwait med våben, han havde fået fra USA og andre vestlige lande.

Da han blev for overmodig, slog de tidligere venner til, og med de sanktioner, FN stadig opretholder, forarmes Iraks befolkning, og børn i tusindvis dør - ikke ved et voldsomt bombeangreb, men en langsom død på grund af sult og mangel på medicin.

I Afghanistan støttede USA muslimerne i deres magtkamp mod kommunisterne.

Muslimerne sejrede og magten er endt hos talibanerne, som vel har det

mest menneskefjendske og undertrykkende styre, der findes.

Tusindvis af landets borgerne lider eller er flygtet, mens verdens farligste terrorist, bin Laden finder beskyttelse dér.

USA har troet sig usårlig, og et fremtidigt missilskjold skulle sikre landet i al fremtid. Men al deres teknik har spillet fallit.

Trods mange advarsler har de ikke troet det muligt, at de kunne rammes med så uraffinerede "våben" som nogle kaprede fly, så deres egen befolkning skamløst dræbes i tusindtal. Den slags plejer kun at foregå i diktaturstater, som desværre har nydt støtte fra vestlig side.

"Menneskeliv er uerstattelige", skriver C. Bernhardt Thomsen i Nordjyske Stiftstidende den 13/9. Det er rigtig, men det er dybt beskæmmende at læse hans tilføjelse: "især i den vestlige verden"!

Nej, menneskeliv overalt på jorden er uerstattelige. De amerikanere, der forleden mistede deres kære, overvinder aldrig deres sorg - men det gør de mange i ulande og diktaturstater, der mister deres kære på grund af sult, undertrykkelse, social nød og meningsløse krige heller ikke.

Så længe nogen sætter magt højere end ret, fortsætter nød og undertrykkelse, der fører til had, vold og krig.

Svarer magthaverne med hævn, øges den onde spiral. Svarer magthaverne med selvransagelse og besindelse - på trods af forståelig fortvivlelse og vrede - er der håb om en ny verdensorden, der bygger på tillid og retfærdighed.

Aase Bak-Nielsen er med i Kvinder for Fred. Skrevet 13/9-2001 - inden angrebet på Afghanistan.

Spot på verden

Samlet af Tom Vilmer Paamand

NATO skal spille global rolle

NATO skal ikke længere kun være en defensiv sikkerhedsorganisation i Europa, men skal løse militære opgaver overalt i verden, siger forsvarsminister Jan Trøjborg. Regeringen har tidligere på et NATO-møde sagt, at Danmark er villig til at drøfte, hvordan NATOs rolle kan udvides.

Israel opruster den urolige del af verden

Stort set samtlige uro-centre i verden får våben fra Israel. Det viser en rapport fra Jaffee Center for Strategic Studies på Tel Aviv Universitet. Det drejer sig om lande som Cambodia, Chile, Cypern, Indien, Indonesien, Kina, Kroatien, Nicaragua, Sri Lanka og Uganda, der er blevet forsynet med alt fra jagerfly og missiler til rifler og militær træning.

Robotterne går i krig

Førerløse, missilbevåbnede jagerfly kan klare fremtidens krige, så soldaterne kan blive hjemme ved kontrolpulten. Ubemandede fly har længe været brugt til overvågning, men om to måneder prøveflyves en ny slags, der også kan angribe. Angreb sker dog ikke automatisk, men styres af operatøren, fortæller firmaet.

CIA må dræbe Osama bin Laden

Præsident George W. Bush har underskrevet et direktiv til CIA, hvori han beordrer efterretningstjenesten til total ødelæggelse af Osama bin Laden og hans organisation, al-Qaeda. Samtidig fik CIA mere end en milliard dollar ekstra til krigen mod terrorisme og et hidtil uset samarbejde mellem CIA, kommandosoldater og andre eliteenheder.

Danmark med i raketskjoldet

Danske våbenfirmaer med Terma i spidsen står til ordrer i milliardklassen til det amerikanske raketskjold. Udenrigsministeren har officielt meddelt, at der ingen principielle indvendinger er mod danske virksomheders deltagelse. Venstrefløjen mener, at det er forkert at blande penge og arbejdspladser ind i spørgsmålet.

Nye krigsskibe til Danmark

Lindøværftet ved Odense skal bygge to nye krigsskibe til det danske forsvar. Prisen bliver 1,6 milliarder kroner for de største krigsskibe, der nogensinde er bygget i Norden. Forsvarsministeren forudser, at skibene også vil udløse udenlandske ordrer til de danske værfter.

Svenske værnepligtige springer fra

Stadig flere unge springer fra værnepligten i Sverige, hvor militæret i forvejen har svært ved at skaffe unge nok. I fjor stod knapt 16 procent af alle nyindkaldte af, inden de var kommet igennem det første grundkursus. I år er endnu flere værnepligtige sprunget fra tjenesten.

Milliard-ordre til Terma

Det går godt for de danske våbenfabrikker. Forsvar har købt nye helikoptere for 3 milliarder kroner, og det vil udløse ordrer til våbenfabrikken Terma for mere end en milliard. Danish Aerotech må nøjes med ordrer for 250 millioner.

Rotter ryder landminer

Store afrikanske rotter er muligvis en billig og effektiv måde at finde miner på, på grund af deres effektive lugtesans. Et belgisk projekt i Tanzania træner gnaverne til at snuse sig frem til sprængstof med bananer som belønning. Rotterne er selv for små til at udløse landminer.

Der er flere fredsklip på internettet: www.fred.dk, hvor der også er angivet kilder og mulige links til historierne.

Pressens blinde øjne

Tænk om den vestlige presse dækkede dette fra Makedonien!

Af Jan Øberg

Det er kun få forundt selv at rejse til konfliktområder og udvikle en egen forståelse og danne en egen opfattelse. De fleste er afhængige af dagblade, radio og TV. Derfor står mediernes mellem os og begivenhederne.

Hvad vi får er derfor ikke nødvendigvis en opfattelse af virkeligheden, men et billede af den, af en del af den,

af nogle aspekter af den og vinkler på den og netop ikke af visse andre aspekter og vinkler. Det kan nok hverken være eller blive anderledes.

Men! Hvad hvis dækningen er systematisk skæv, hvis der er en tendens i, hvad der dækkes og ikke dækkes?

Nu er der igen en Balkankrise og igen er der nogen af os, som har været på stedet i omkring 10 år, der spørger: har vi nu også en fri presse, som dem

hjemme faktisk kan stole på? Her kommer ca. 20 spørgsmål/emner, som kunne have haft en fremtrædende plads i overskrifterne om Makedonien gennem de sidste måneder.

De fleste har formentlig ikke hørt meget om netop dem i de centrale (mainstream) medier og har derfor nok ikke tænkt over disse begivenheder/spørgsmål og deres følger/betydning:

- historien om amerikanernes samarbejde med KLA/NLA/UCK og en undersøgelse af, hvorfor NATO i modstrid med sit mandat i Makedonien evakuerede KLA/NLA/UCK soldater med deres amerikanske rådgivere og udstyr ud af Aracino
- hvorfor NATO/KFOR og FN i Kosova vendte det blinde øje til KLA/NLA/UCK operationer i den amerikanske sektor og i den demilitariserede sektor
- hvilke regeringer, organisationer, lejesoldatfirmaer og våbenhandlere der har leveret våben til KLA/NLA/UCK siden 1993
- hvilke typer af misinformation og propagandakampagner pressen selv udsættes for fra NATO og andre, f.eks. hvorfor makedonierne pludseligt kaldes for "slaver" eller "slaviske makedoniere", noget man aldrig har gjort før. Eller hvorfor makedonierne nu ofte kaldes nationalister, mens det ord aldrig bruges om albanere med gevær i hånd
- makedoniernes lidelser og det samfundsmæssige og økonomiske sammenbrud - krigene på Balkan har jo ikke kun ramt albanerne
- spørgsmålet om, hvilken grad af personlig skyld for destabiliseringen af Makedonien, der hviler på EUs "udenrigsminister" Javier Solana (NATO generalsekretær under bombningen af Jugoslavien) og nuværende NATO generalsekretær Lord Robertson (dengang britisk forsvarsminister)
- hvorfor får vi ikke dybtgående konfliktjournalistik - men bare overfladisk krigsreportage - f.eks. om hvorvidt der overhovedet fandtes et etnisk had i Makedonien, der var stærkt nok til at udløse en krig, før de vestlige magter begyndte at blande sig i Makedoniens indre anliggender
- historien om, hvorfor en af de bedste missioner i FNs historie - UNPREDEP - blev tvunget ud af Makedonien i 1999 for at tillade NATOs (mis)brug af landet til sine egne "fredelige" formål
- hvorfor er Hans Hækkerup, som FN-ansat højeste myndighed ("statsminister" i Kosovo, ikke blevet spurgt hvorfor de 46.000 NATO/KFOR soldater i Kosova ikke afvæbnede KLA/UCK, selvom det blev erklæret officielt i efteråret 1999, at de var afvæbnet og erklæret illegale

- hvad mener europæiske politikere egentlig om den kendsgerning, at Ohrid "freds"aftalen af 13. august i år er helt ensidig og ikke kræver hverken garantier eller forpligtelser af albanerne (bortset fra en frivillig aflevering af nogle våben) og kun belønner de albanske ekstremister, som har det fulde og hele ansvar for at det der var en konflikt eller meningsforskel nu er en krig
- hvordan man kan forvente en forbedret menneskerettighedssituation efter KLA/NLA/UCKs drab, etnisk rensede landsbyer og med leder der i måneder nægter at mødes med pressen indtil den politiske leder pludselig foran kameraerne erklærer sig for fred under NATOs, USAs, EUs og det albanske flag
- hvorfor KLA/NLA/UCK har fået lov til at begå 2 internationale aggressioner, en ind i det sydlige Serbien og en ind i Makedonien og er blevet kaldt "bevæbnede skurke" af NATO og EU, samtidig med at de har faktisk vestlig støtte og har været forhandlingspartner for NATO og tilbydes amnesti
- hvorfor NATO, EU, USA har arbejdet sammen om at forhindre den makedonske stat i dens ret til selvforsvar - i fuld overensstemmelse med FNs artikel 51 - ved at true med at holde økonomisk hjælp tilbage, hvis den slog til i "umådeholden grad" når KLA/NLA/UCK besatte område for område
- den kendsgerning, at Makedonien aldrig fik nogen kompensation for at acceptere 10 års vestlige sanktioner mod sin væsentligste handelspartner, Jugoslavien, ligesom det aldrig fik kompensation for, at NATO lavede Makedonien om til en kombineret flygtningelejr og militærbase
- hvorfor KLA/NLA/UCKs ledelse ikke er arresteret af NATO og FN for længe siden - de har myndighed til det - og hvorfor man sjældent hører om albanske ledere i forbindelse med Haag-domstolen
- og så er der forholdet mellem visse af de albanske politiske hardliners og handelen med narkotika, kvinder, cigaretter og andet på den sorte børs, som forsyner forbrugerne i området, inklusive personellet i internationale missioner, og andre europæiske markeder. Det er denne handel, som giver de fleste af de penge, som KLA/NLA/UCK køber våben for

- og hvad med at grave i og skrive om de vestlige landes yderligere (reelle) interesser på Balkan, f.eks. Caucasus' olie, de geostrategiske spørgsmål, USAs Bondsteel-base og dens funktion i Kosova, omringningen af Rusland, den voldelige udbredelse af markedsøkonomien, udvidelsen af NATO osv. i stedet for bare at trykke magthavernes noble sniksnak om menneskerettigheder, demokrati, fred og stabilisering

- hvorfor Hans Hækkerup - vor egen forhenværende forsvarsminister der ikke tidligere har haft et internationalt job men var den ansvarlige for vores del af bombningen af Jugoslavien fik et topjob i FN som fredsmægler i Kosovo, og hvorfor det er en dansk general, Gunnar Lange, der leder NATOs "Essential Harvest"-mission, selvom Danmark ikke har en eneste soldat i Makedonien

- hvorfor general Lange kraftigt undervurderer KLA/NLA/UCKs militære styrke og forlanger aflevering af kun 3,300 våben for at acceptere, at hæren er "afvæbnet" og "opløst"

- hvordan det kan være, at NATO efter 2 dage i Makedonien stiller sig på aggressorens KLA/NLA/UCKs side når det kommer til antal våben i stedet for at slutte op bag landets legitime regering (som vurderer antallet af våben til 60,000)

- årsagen til at general Lange og NATOs talsmand, Daniel Speckard, pludselig igen og igen gentager, at hvis ikke den makedonske regering accepterer, hvad NATO siger og gør, så "er alternativet klart: alternativet er krig" - en argumentation, for hvilken kun 2 betegnelser dækker: usandhed og afpresning

- hvorfor det vesten (både medier og beslutningstagere) som angiveligt interesserer sig så meget for mindretal og flygtninge faktisk intet gør for at hjælpe eller bare være opmærksomme på de 600.000 flygtninge i Jugoslavien, uskyldige almindelige borgere af serbisk afstamning, der er fordrevet fra Kroatien, Bosnien-Herzegovina og Kosovo

- de virkelige årsager til at FN i de sidste 6 måneder ikke har været blandet ind i Makedonien; det er ellers en klassik sikkerhedsrådsopgave og FN er den organisation, der kender landet bedst. Hvorfor er Kofi Annan tavs? Hvorfor er Makedonien spørgsmålet ikke taget op i FNs Sikkerhedsråd? Hvorfor har ingen nævnt den ellers helt indlysende ide, at indsætte en fredsbevarende FN-mission i Makedonien?

Hvis de største medier ikke tager spørgsmål/emner som disse op, kan vi så virkelig sige at de er frie? Eller skal vi snarere se dem som indblandet i magtpolitik, servile og politisk korrekte?

Opretholder de vestlige medier deres integritet og deres evne til kritisk undersøgelse, når deres egne regeringer går ud for at lave fred, men faktisk laver krig? Betyder "frie medier" at man har friheden til at formidle virkeligheden så ensidigt man ønsker - eller som man rådes til af magtfulde

kredse? Det sædvanlige argument er, at der er individuelle journalister, reportere, ledeskribenter og redaktører, som faktisk tager den slags op. Det er sandt.

Men desværre forbliver de en forsvindende minoritet i randen af det almindelige medie billede som er grundlaget for de fleste borgeres meningsdannelse.

Jan Øberg er direktør for Transnational Foundation for Peace and Future Research. Se også www.transnational.org.



Ulla Røder, Angie Zenter og Ellen Moxley på vej ud til lidt aktiv nedrustning.

Alternativ fredspris til Ulla Røder og Co.

Ulla Røder, Ellen Moxley og Angie Zelter har på vegne af nedrustningsbevægelsen Trident Ploughshares modtaget "The Right Livelihood Award 2001" - der også bliver kaldt for den alternative Nobelpris.

Trident Ploughshares hædres for principfaste, tydelige ikkevolds-aktioner for at befri verden for atomvåben og understrege disse våbens ulovlighed.

Trident Ploughshares nedrunder atomvåben gennem direkte aktioner og har specialiseret sig i de engelske Trident atomundervandsbåde, der har 144 atomspræghoveder klar til brug. Medlemmerne af gruppen er tilsammen blevet arresteret mere end 1.300 gange under deres aktioner.

Ulla Røder er lige blevet idømt tre måneders fængsel for de seneste aktioner, og er i alt blevet arresteret 17 gange. Nu er myndighederne blevet så træt af hende, at hun står til udvisning fra Storbritannien.

De øvrige modtagere er den israelske fredsbevægelse Gush Shalom og dens grundlægger Uri og Rachel Avnery - for deres faste overbevisning om at fred og en afslutning på terrorisme kun kan gennemføres gennem retfærdighed og forsoning.

Leonardo Boff, Brasilien, en af grundlæggerne af den latinamerikanske befrielsesteologi - for indsigt i forbindelserne mellem menneskelig spiritualitet, social retfærdighed og ansvar over for naturen.

José Antonio Abreu, Venezuela, grundlæggeren af The National System of Children and Youth Orchestras - som har bragt musikkens glæder til utalrige børn og samfund, specielt fattige.

Right Livelihood Award er stiftet i 1980 af den svensk-tyske filatelist Jacob von Uexkull, og overrækkes officielt den 7/12 i det svenske parlament. Udover hæderen består prisen af 2 millioner svenske kroner, der deles mellem årets fire prismodtagere.

.tom

Potemkin-kulissen Jugoslavien

En tur med nødhjælp til Jugoslavien viste både pæne kulisser og utilsløret fattigdom

Af Hanne Norup Carlsen

Den 28. maj i år trillede en lastbil igen af sted med nødhjælp til Jugoslavien. Denne gang primært med hospitalsudstyr til et hospital i Leskovac, indsamlet af Kvindeligaens Jugoslavienshjælp og medicin doneret af Folkekirkens Nødhjælp og Kvinde til Kvinde.

Inger Nyegaard og jeg fulgte med, først med et ophold i Beograd og dernæst i Leskovac. Begge steder var vi i kontakt med mange forskellige grupper. Nedenstående er et kalejdoskopisk billede af vore indtryk af situationen.

I Beograd indlogerede vi os på et billigt, men centralt beliggende hotel. Det var noget nedslidt, men der var da bad med varmt vand, som så ud til at fungere. Hovedgaden lå der lys og varm med velholdte bygninger, blomstrende forretninger og restauranter med fortovscafeer.

Velklædte kvinder og mænd - fortrinsvis unge - defilerede op og ned ad gaden i ihærdigt tempo. Alle veludstyrede med sidste nye mode af høj kvalitet. Hvad var nu det? Går det så godt? Ved nærmere eftersyn dannedes et andet billede:

De fleste butikker havde ikke mange varer bag facaden, og der var heller ikke mange kunder. Der var god plads både på fortovsrestauranterne og inde i selve restauranterne, og man skulle ikke langt ned ad en sidegade, før elendigheden viste sig. Usselt klædte fattige rodede i affaldscontainerne, som i øvrigt også var nedslidte uden låg og i stykker, så meget affald flød på gaden.

Men hvor kom de unge veludstyrede så fra? Som altid i et samfund er der her en overklasse, og vi fik oplyst, at de unge ikke bryder sig om universitetet, hvor undervisningen er for dårlig, og derfor ikke rigtigt har noget at tage sig til. Nu er alternative universiteter så småt ved at skyde op, f.eks. en arkitektskole på økologisk grundlag. Den støttes af private fonde.



Flygtninge i Leskovac-lejre savnede noget at sidde på.

Bureaucrati i slidte omgivelser

De to ministerier, vi besøgte for at få papirerne til lastbilen i orden, så lastbilen kunne komme igennem told og videre til hospitalet, var også en blandet oplevelse. Store, imponerende bygninger med højt til loftet og marmor på gulvene, mens polstringen stak ud af armlænene.

Betjeningen af os var overordentligt imødekommende, men noget kaotisk. Kun vores vedholdenhed fik papirerne igennem. Det er svært at nå til den, som skal skrive under. Han er som oftest "bortrejst", og der er ingen stedfortræder.

I ventetiderne talte vi med en ung jurist. Hun havde ikke meget tilovers for hverken systemet eller Kostunicas nu et år gamle styre. Af andre fik vi samme opfattelse. De mange små konger i de mange partier i parlamentet forsøger ihærdigt at bekriige hinanden, og ændringerne for landets borgere er kun få og små.

En vigtig ændring er dog ytringsfriheden. Man kan nu diskutere frit og

sige sin mening uden at blive fængslet eller forfulgt.

På det alternative tidsskrift "Republika" syntes journalisterne ikke at deres kritik bliver hørt eller forstået. De ville gerne indgå i en konstruktiv rådgivning, men det har ikke været ønsket.

Den 8. juni demonstrerede vi sammen med Kvinder i Sort imod Israels besættelse af de palæstinensiske selvstyremråder. Vi var ca. 20 kvinder med store bannere og pamfletuddeling. Kvinder i Sort føler sig ikke mere forfulgt for deres budskab. De får efter sigende god økonomisk støtte udefra.

Flygtningelejren Mikulja

Der er ifølge FN ca. en million flygtninge i Jugoslavien, flygtninge fra Bosnien-Hercegovina og fra Kroatien. Flygtninge fra Kosova indgår ikke i statistikken, da Kosova stadig er en del af Jugoslavien. De fleste af flygtningene er assimileret og bor hos private - kun en mindre del i flygtningelejre. Der er ni million mennesker i Jugosla-

vien og heraf er en million flygtninge. Forestil dig, at en niendedel af Danmarks befolkning var flygtninge - og så er det i Jugoslavien, som er så fattigt!

Vi har ofte tidligere besøgt flygtningelejren Mikulja, som ligger 90 km fra Beograd, med tøj og sko. Inger og jeg ville gerne besøge den igen, og vi henvendte os til Røde Kors, som tidligere har transporteret os derud. Der stod mange fine, nye, hvide biler med rødt kors i deres gård - en stærk kontrast til de bilvrag som kørte omkring i gaderne, men vi blev henvist til den serbiske flygtningehjælp, som er blevet udskilt fra Røde Kors og lå et stykke derfra.

Den første vi talte med anede ikke, at der var en flygtningelejr, som hed Mikulja. Den næste, en venlig kvinde, var øverste ansvarlig for lejren, men havde aldrig været der. Vi fremførte vores ønske om at besøge lejren og inviterede hende til at deltage, men hun undskyldte sig.

Det var weekend, og hun skulle have besøg af sine børn og børnebørn. Hun sagde først, at vi var kommet for sent, hun kunne ikke skaffe en bil sådan dagen før. Jeg holdt imidlertid fast, og da hun så nogle af de papirer, som viste, hvad vi havde medbragt til hospitalet i Leskovac, forsvandt hun i en halv times tid og kom tilbage med besked om, at vi havde en bil med chauffør og tolk næste morgen kl. 10. Næste morgen kl. 10 stod ganske rigtigt en splinterny FN-bil med chauffør og tolk foran vores hotel.

Mikulja var på én gang en opmuntrende og en nedslående oplevelse. Barakkerne var blevet sat i bedre stand, malet og pænt rengjort og saniteten forbedret. Vi forstod, at det var en japansk fond, som støttede. Den støttede også initiativer med børnenes skolegang og småhåndværk.

En familie, vi tidligere er stødt på, havde fået familieførelse, en lille pige, og morens mor var nu også indlogeret. Små værelse med to og tre personer på hvert. Men her var en forbedring. Tidligere havde 80 personer været indlogeret, nu var der kun 60 - det gav lidt bedre plads, tidligere var der op til fem i et værelse.

Småhåndværk kunne vi nu ikke se noget af, kun den gamle farmor med de fine, håndstrikkede sutsko, som vi også tidligere har købt. Mange af beboerne har nu været der i 10 år. Det er mest de gamle, som bliver tilbage, og de vil formentlig blive der, til de dør. En ca. 70-årig mand med en brok på maven så stor som et hoved fortalte, at han ikke kunne blive behandlet på hospital.

Det samme var vi stødt på tidligere i ventetiden på flygtningelejrens kontor, hvor en grædende kvinde ikke kunne få sin 25-årige søn behandlet på hospital.

Desværre var vor tolks engelske ikke meget bevendt. Hun kunne ikke forstå vore spørgsmål og heller ikke fortælle os noget af interesse. Vi måtte selv se og forstå. Vor konklusion på dette besøg var, at her kunne vi ikke - med det vi kan fra Danmark - yde nogen hjælp.

Vi sad på café og ventede på bussen. Her kørte tv i mere end en time med en mannequinopvisning med meget raffineret tøj på smalhøftede, langbenede Julia Roberts-lignende kvinder. Uden for caféen kunne vi se gamle morliller i usle klude og halvgamle kvinder med udslukte øjne. De gør rent og ekspederer, blandt andet på det hotel, vi bor på, som er så grimt og nedslidt.

Tæpperne og gardinerne er der brændt hul i, madrassernes fjedre er for længst holdt op med at fjedre. Det hele smånusset - trænger til fornyelse. Sådan er det overalt, og så sender tv mannequinopvisning i timevis.

I bus til Leskovac med soldater

Fire timers bustur til Leskovac i en rimelig pæn bus - dog uden plads til mine lange lår. Leskovac ligger sydligt i Jugoslavien 50 km fra Kosova og 50 km fra Makedonien. Efter tre en halv times kørsel er der næsten kun soldater og os tilbage i bussen. Jeg får et smil fra en, og jeg drister mig til at fortælle, hvem vi er, og hvorfor vi er her.

Han ryster bekymret på hovedet. "Der er så fattigt i denne region," siger han. Han taler udmærket engelsk. "Sanktionerne har ødelagt alle fabrikkerne, der har ikke været afsætning på varerne, så fabrikkerne har måttet

lukke og er ikke blevet moderniseret, så de kan ikke fungere nu. Sådan er det i hele Serbien. Sanktionerne er skyld i, at al vor produktion er stagneret eller ophørt." Han ser modløs ud.

Vi kører på motorvej gennem smukke landskaber præget af små marker, hvor mænd og kvinder står bøjet og renser ukrudt. Det er utvivlsomt ikke en "rentabel" produktionsmåde. Soldaten fortæller, at den nye regering satser på at gøre Jugoslavien til et landbrugsland. Jeg fortæller om de fejl, vi har begået i Danmark med pesticider og stråforkortere.

Så taler vi om krigene. "Omverdenen giver os skylden," siger han - og det har han vist ret i. "Skyld, skyld," siger jeg, "skal vi ikke sige, at der har været modsætninger, som har været svære at forvalte." "Jo," siger han gladede.

Det er soldatens sidste uge af militærtjenesten på et år. Han skal være på grænsen til Makedonien. Han har ikke været i kamp, og han glæder sig til at komme tilbage til universitetet. Han fortæller, at den nye regering vil afkorte militærtjenesten til 10 måneder. Det bliver fredskvinderne glade for at høre. Vi siger "Good Luck" til hinanden, for nu er vi i Leskovac

Leskovac

Åh, herregud da, var min første tanke. Hvor ser her dog ud! Affald og gamle biler. Bygninger uden ruder - alt mangler vedligeholdelse. Beograd var som en potemkinkulisse - alt det smukke og dyre på hovedgaden og i sidegaderne elendigheden. Her synes kun at være elendighed. Taxaen vi kører i, kan først ikke starte, men spyr endelig en stærk sort røg ud, slår en prut og starter. To af de fire døre kan åbnes.

Leskovac har 120.000 indbyggere, og har i høj grad været ramt af sanktionerne også. En stor tekstilfabrik er lukket, en kemikaliefabrik kører på halv kraft, en kosmetikfabrik ligeledes reduceret.

Vi ser mange store tomme bygninger med ituslåede ruder. Folk på stedet siger samstemmende, at al hjælp udefra går til Kosova og til Beograd - og helt forkert er det nok ikke. Hvem har hørt om Leskovac?

➔ Komitéen for Menneskerettigheder har etableret en række kontakter for os, og en intelligent engelsklærer på 27 år, Marija, står til vor disposition. Hun har sågar en gammel bil, hvor speederen ikke altid fungerer.

Den første aften har de arrangeret et møde, hvor vi ud over lederen af Komitéen for Menneskerettigheder møder sigøjnerbyens talsmand, en psykolog, som arbejder i skolevæsenet, en fagforeningsmand, en politiker fra kommunalbestyrelsen, og en kvinde med en SOS-Hotline telefonrådgivning. Vi får senere kontakt med dem alle på deres arbejdsplads.

Vi indlogeres privat og får familiens soveværelse og fine stue til rådighed. Den har store, sorte lædermøbler og en veludstyret bar i hjørnet, stort tv og musikanlæg. Glasskabe med krystalprydelser. Jugoslavien havde også engang en blomstrende krystalindustri, nu er den stoppet. Stuen ser ud, som om den aldrig bliver brugt. Familien lever i køkkenet i underetagen. Dette er stadsstuen. Alt er fra før sanktionerne, hører vi. En påbegyndt garagebygning står stadig ufuldendt.

Hospitalet i Leskovac

Den første morgen kører vi til hospitalet. Lastbilen med det indsamlede er lige ankommet og er ved at losse. Der er 40 senge med madrasser, som stammer fra Bispebjerg Hospital, hvor de er blevet udskiftet. Der er for 50.000 kr. medicin, som Folkekirkens Nødhjælp og Kvinde til Kvinde har skænket, og der er en del andet hospitalsudstyr, kitler, linned og hospitalstøj også fra danske hospitaler.

Hospitalets ledelse tager godt imod os. De er så glade for det medbragte. Der bliver arrangeret rundvisning og pressemøde. Rundvisningen viser os et hospital, som er nedslidt i en grad, så intet materiel synes at fungere. Senegene står tæt, op til 12 personer på en stue. Stuen vender mod syd, og lægen fortæller, at der kan være op til 50 grader varmt om sommeren. Airconditionen fungerer ikke.

En anden læge viser os sit laboratorium. Gardinerne hænger i laser, og der er en uafskærmet pære i loftet, det er hans belysning. Vand kommer ned



Sigøjnere i Leskovac.

igennem loftet. På gangen viser han, hvordan et stort stykke puds er faldet af en gesims i loftet. En tredje læge viser os sit kontor. En faldefærdig, lille skrivemaskine er hans "computer". Inger noterer sig, at gulvvasken fungerer her. Mange steder i bygningerne går der kvinder med kost og spand og vasker de hullede gulve.

Som man kan forstå mangler de også alt, hvad der hører til et velfungerende hospital. Lægerne er unge og entusiastiske og vil gerne gøre det godt, men har ikke midler. Lægerne ønsker også videreuddannelse.

Kun lederens kontor er veludstyret. Lederen er en kvinde på ca. 40 år. Hun er tandlæge af uddannelse. Vi inviteres på en splendid frokost med det lokale køkkens herligheder. Da vi en af de næste dage besøger en anden restaurant, sidder leder og souschef der med fire mænd fra EU, så måske får de alligevel lidt i Leskovac.

Over os hører vi jævnligt helikoptere. De bringer blandt andet sårede fra grænsen til hospitalet. Der dukker fire journalister og lokal-tv op til mødet på hospitalet. Vi fortæller, hvor vi kommer fra, og hvorfor vi er her. Det er os en glæde at kunne hjælpe ud af dansk rigdom, oparbejdet gennem 50 år uden krig. Vor pointe er hele tiden at krig løser ingen problemer, men skaber stadig nye. Der findes ingen militære løsninger. Derimod kan dialog på folke-

ligt plan føre til forståelse. De såkaldte "topmøder" løser heller ikke problemerne, hvis almindelige mennesker, folkene hader hinanden.

Sigøjnerbyen

Tæt ved centrum ligger en stor bydel, som ikke har telefonledninger! "Hvorfor ikke?" spørger man. "Fordi der kun bor sigøjnere!" Der bor godt nok 10.000 mennesker, men de har aldrig haft telefonledninger i området. Nogle driftige har selv etableret en linie. Og man må være driftig for at overleve her. Tilsyneladende ingen socialhjælp og ingen arbejde heller.

Dertil kommer en del nye, som er flyttet til området fra Kosova, hvor sigøjnerne ikke er populære hos albanerne. Her er meget sølle, men i solskinnet tager området sig farverigt ud. Ved et møde med det lokale råd, fortæller talsmanden, at de ønsker alt, hvad de kan få: tøj, tæpper, husgeråd, mad og penge naturligvis, hvis det er muligt. Vinteren er meget hård at komme igennem.

De vil også så gerne have en børnehave i området, så børnene kan lære at tale serbisk. Det er jo en forudsætning for, at de senere kan få uddannelse. De har en gruppe, som synger spiller og danser. Kan de komme til Danmark? Vi lover at se, hvad vi kan gøre. Stedet har gjort indtryk på os. Sådan må mennesker bare ikke leve!



Disciplineret dans i børnehaven.

Flygtningelejren "Kollektivet"

Men det blev værre endnu! På en nedlagt landbrugsskole boede ca. 100 mennesker, flygtede serbere fra Kroatien, Bosnien-Hercegovina og enkelte fra Kosova. Det er svært at beskrive hvor elendigt de boede. I en tidligere spisesal var der sat tynde skillevægge op, og de små rum var så boliger for mest ældre mennesker. Andre flygtninge boede i tidligere undervisningslokaler, mange i hvert værelse.

Alt er i en elendig forfatning, murene skaller, ingen lys i lamperne, saniteten fungerer ikke. Der løber vand ud over gulvet. Folk ser syge og grå ud og er dårligt klædt. Vi taler med en kvinde, som har en syg mand. Han sidder i rullestol og kan ikke komme ned fra anden sal, så han havde ikke været ude i flere år. Han har også store ligesår. Der kommer ingen læge.

Det var mest ældre mennesker, som boede i "kollektivet", men også en del familier med børn og børnebørn. En mand fortalte os, at han var kommet fra Kroatien med sin kone, datter, svigersøn og børnebørn. Hans hus i Kroatien var nu brændt. Han havde været vognmand med egen vognmandsforretning.

Familien havde boet i "kollektivet" i seks år. Han forsøgte at få arbejde blandt andet som frugtplukker. Han havde arbejdet i tre måneder, men ikke fået løn. Fire ældre mænd sad uden for

huset på en træstamme. De så på os: "Kan I ikke hjælpe med at skaffe noget, vi kan sidde på her?"

Skoler og børnehaver

Men ikke alt var elendigt. Vi besøgte to skoler og en børnehave. Den ene en kommuneskole. I et klasseværelse vi besøgte sad 34 børn sødt smilende. Det bedste ved at gå i skole var gymnastiktimerne, sagde de samstemmende. Den anden skole var en lille privatskole, hvor børnene lærer engelsk. Den ejedes af vores guide, Marija, og hendes veninde. De havde elever i alle aldre. Det var børn fra velstillede hjem, hvor forældrene ville give deres børn det bedste. Her var børnegruppen på 10.

Børnehaven, vi besøgte, syntes at fungere rigtig godt. Grupperne var aldersopdelte, og man lagde vægt på drama og musik og dans. I to af grupperne var der da også børn, som dansede. I en gruppe for lidt større børn sad de i en rundkreds og på opfordring rejste en sig op og foredrog en sang, og så ville de alle synge.

De syntes at være meget glade og frimodige - på trods af de noget mere disciplinerende rammer end danske børns. Selvfølgelig manglede denne børnehave også materialer, farver, papir osv. I forbindelse med en anden børnehave var der etableret en børnetandklinik. Her manglede man bl.a. gammeldags bor til tandlægestolen.

En fabrik

En fagforeningsmand inviterede os på et fabriksbesøg. Fabrikken producerede tandpasta og diverse cremer til babyer og voksne. Vi blev vist rundt i store, halvtomme fabrikslokaler, som før sanktionerne havde været fulde af aktiviteter.

Nu håbede man på, at EU ville åbne dørene, så markedet der kunne få hjulene i gang igen. En stor del af arbejdet foregik manuelt, og det så hyggeligt ud, at kvinderne sad rundt om et stort bord og klistrede etiketter på m.v., men særlig effektivt var det måske ikke.

Arbejdslønnen var lav. Vi havde en god diskussion med en gruppe om fagforeningernes betydning og betydningen af at tænke økologisk.

Hvad nu?

Som det fremgår af ovenstående, er der et stort behov for alt, hvad vi kan skaffe:

For hospitalsudstyr, for tandlægebord, for tøj, sko, mad, for bænke, for materialer til børnehaver og skoler. Men også for diskussioner med folk udefra om økologi, om demokrati, om EU, om landbrug, om fagforeningspolitik, om kultur. Der er også brug for udveksling af ideer og for kulturudveksling, f.eks. besøg i Danmark af en gruppe sigøjnere som spiller, danser og synger.

Lægerne på hospitalet ville gerne samarbejde med danske læger og ville gerne på kurser her, og en lærer på det alternative universitet ville gerne have kontakt til Danmarks Tekniske Universitet om vedvarende energi. Den kontakt er nu etableret, men andre institutioner, f.eks. universiteter, seminarier og skoler kunne med stor fordel etablere kontakt til tilsvarende uddannelser der.

Leskovac har en størrelse, som gør det muligt for en lille organisation som den danske sektion af Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed at yde noget mærkbart.

Lad os gøre det, men hjælpen skal ikke kun være materiel. Det personlige møde er mindst lige så vigtigt. Der skal skabes kontakter, og der skal diskuteres - ikke mindst hvorledes vi opnår fred og frihed.

EU - et fredsprojekt?

Dette spørgsmål blev stillet på et seminar under EUs topmøde i Göteborg. Svaret var og blev et stort, rungende nej.

Af Annelise Ebbe

"Den Europæiske Union - et fredsprojekt" var et seminar som FN-Forbundet i Sverige, Den Iranske Kvindeorganisation i Göteborg og Göteborgskredsen af Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed holdt den 15.-16. juni, mens EU holdt topmøde i Göteborg.

Seminarets titel var formuleret som et spørgsmål, og desværre kunne man gennem alle oplæg og workshops konstatere, at svaret på spørgsmålet var og blev et stort, rungende nej.

Min første oplevelse i disse urolige junidage, da regeringerne mødtes på de bonede gulve, og politi og hætteklædte sloges i gaderne, var en fastlåst bilkø.

Embedsmænd og regeringsrepræsentanter skulle fragtes fra et sted til et andet, og af sikkerhedsmæssige grunde kan biler med sådanne mennesker ikke holde for rødt, idet de derved er lettere at ramme.

Der var grøn bølge og politiskorte for dem og rød bølge, men i øvrigt stor tålmodighed i vores lejr.

Da vi til fods gik mod Götaplatsen fra en sidegade strømmede pludselig en masse unge ned mod os. Vi nærmede os tøvende. På Götaplatsen så vi hurtigt, hvad der var sket.

En kæde af politifolk med visir, skjolde og hævede knipler havde gjort udfald mod en gruppe hætteklædte. Politiet var ved at trække sig tilbage til sidegaden i den modsatte side af pladsen.

Hele sceneriet var uhyggeligt og virkede nærmest surrealistisk for en stilsfærdig by i Sverige. Vi søgte midlertidigt ly på trappen op til et museum. Et øjeblik efter kom en stor gruppe hætteklædte med brosten stormende frem mod politiet.

Det var en sælsom fornemmelse at være på vej til et fredsseminar og befinde sig midt i noget, der i betænkelig grad mindede om krig.



Hvem fører krig?

For mig er der ingen tvivl om, at politiet optrådte provokerende. Erfaringerne fra Genova viste tilmed, at politiet dér havde provokatører i demonstranternes rækker. Desuden er der naturligvis voldelige mennesker, og mennesker der lader sig provokere til vold.

Men baggrunden for det, der sker, må også analyseres. Magtesløsheden er iøjnefaldende både over for den globale ulighed, og når man f.eks. oplever, at EU sidder og planlægger sine Rapid Reaction Forces, der skal være klar til intervention i en radius af 6000 kilometer fra Bruxelles, en styrke der bl.a. tæller 1900 svenske soldater, tropper fra et land, der officielt ikke har opgivet sin neutralitet.

Det føles mildt sagt, som om toget er kørt, både globaliseringstoget og EU-militariseringstoget. Sammenhængen mellem EU og NATO bliver på én gang mere og mere udpræget og mere og mere uigennemsigtig. Også hele debatten og beslutningsprocessen i EU er totalt uigennemsigtig. Det folkelige element er en by længere væk end Rusland, og det demokratiske underskud er noget, enhver EU-borger må snuble over.

Med hensyn til Göteborg hørte vi, at der var blevet indkaldt politifor-

stærkning fra hele Sverige, og hvad der var mere interessant, vi hørte også, at politiet faktisk havde fået undervisning i ikkevoldelig konfliktløsning. De må være dumpet hver og én.

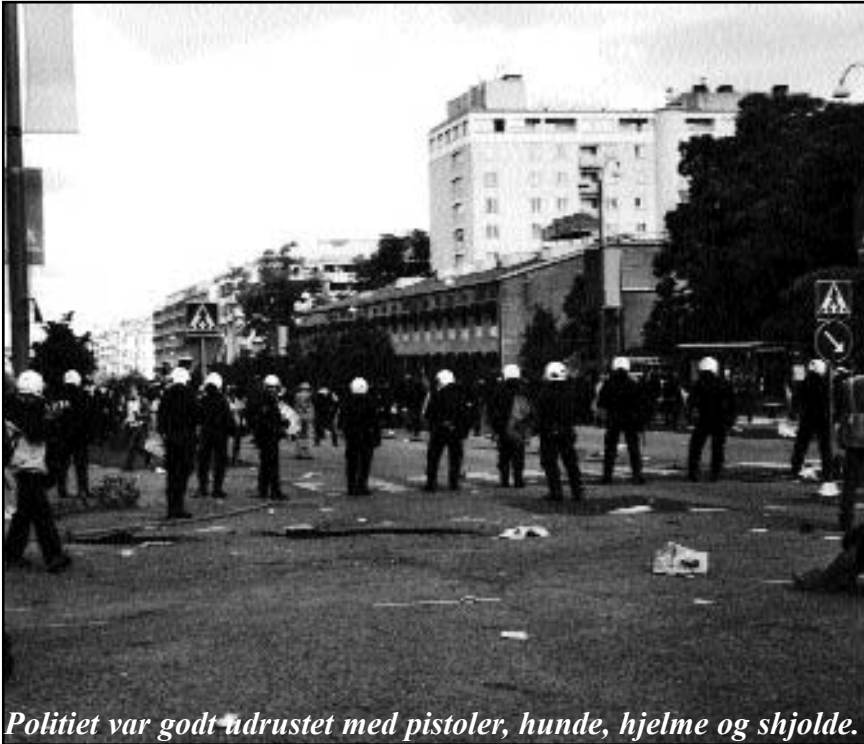
Medierne spiller naturligvis en voldsom rolle i optrapningen af den form for konflikter. Måske er det mest af alt en mediekrig, eller en krig, hvor medierne hælder benzin på bålet. Historien om et fredsseminar er en ikke-historie.

Brændende biler, barrikaderede gader, sortklædte hættebærere, harniskklædte politibetjente med tåregas på ryggen. Det er der billeder og nyheder i. På forsiden af Dagens Nyheter var der lørdag morgen et farvebillede, der dækkede mere end halvdelen af siden. En sortklædt, hættebærende i forgrunden, en væltet, brændende bil i baggrunden, afspærringer rundt omkring.

Hvem er de voldelige?

Har de mon været mere end højt sat et par hundrede, disse hætteklædte, der blev fejret af medierne? Siden hen har jeg hørt en serie radiointerviews med flere af de danske unge, der går under samlebetegnelsen autonome.

Nogle af dem er stærke modstandere af vold og også modstandere af, at man skjuler sit ansigt, når man kæmper for sin sag. Nogle mener, man kan komme



Politiet var godt udrustet med pistoler, hunde, hjelme og skjolde.

i en situation, hvor volden er den eneste løsning. Nogle mener, både vold og hætter hører med til deres kampform. Spektret er vidt, og erfaringerne fra Genova viste, at det er endnu videre, end man vil opleve ved interviews med såkaldt autonome, unge danskere, eftersom hætteklædt politi altså var at finde blandt de voldelige demonstranter.

Konspirationsteorier ynder jeg ikke, men det har slået mig, at det er forfærdende og foruroligende let at markedsføre en teori om, at unge såkaldt autonome fra alle dele af verden er frustrerede og søger identitet og mening ved at turnere rundt og opføre sig voldeligt, hver gang regeringer mødes, og der skal træffes store, økonomiske beslutninger.

Sådanne findes formodentlig, men når politi infiltrerer, og det bliver blæst op til, at urolighederne er så omfattende, at man må forbyde demonstrationer, sætte gældende grænseaftaler (herunder f.eks. Schengenaftalen) ud af kraft osv., mister vi den sidste rest af mulighed for at få indflydelse.

NGO'erne vil ikke blive hørt til et eneste møde. Mappede klædte mænd, der er talsmænd for store koncerner og multinationale virksomheder, vil træffe beslutninger med vidtrækkende be-

tydning for vores klode i hermetisk til-lukkede, afsides liggende bygninger.

Hvem sagde fredsarbejde?

Selv deltog jeg ikke alene i dette freds-seminar, som ikke ét eneste nyhedsme-dium dækkede på trods af, at en af hovedtalerne var den svenske EU-par-lamentariker Maj-Britt Theorin. Jeg deltog også i en totalt fredelig demon-stration med 16.000 mennesker. Var der nogen, der hørte om den?

Politibetjente i fuld harnisk stod pludselig på én af de containere, der blokerede adgangen fra samtlige side-gader til Kungssportsavenyn, Göte-borgs hovedstrøg. Det virkede stærkt provokerende. En enkelt demonstrant blev også provokeret, men han blev hurtigt talt til rette af andre, og politiet trak sig tilbage.

Maj-Britt Theorin var som nævnt en af seminarets hovedtalere. Hun, som tidligere har været i FN-systemet, arbejder i EU-sammenhænge på det kvindepolitiske område helt i overens-stemmelse med resolution 1325 vedta-get af FN's Sikkerhedsråd den 31. ok-tober sidste år.

Hun kræver f.eks. 40 procent kvin-der i alt fredsbevarende arbejde i EU-regi, og hun går i det hele taget ind for såkaldt mainstreaming af køn i EU's

sikkerhedspolitik, dvs. hun går ind for, at køn skal medtænkes overalt.

OSCE's rolle

Som fredsarbejder vil man naturligt satse på OSCE (Organisationen for sikkerhed og samarbejde i Europa). EU og OSCE er to organisationer, der har meget forskellig arkitektonisk struktur. I forhold til de mange nye til-tag, der sker inden for EU på det uden-rigs- og sikkerhedspolitiske område, bliver OSCE mere og mere marginali-seret. Der er ingen politisk vilje til at stille OSCE i forgrunden som den sik-kerhedspolitiske organisation, der skal tage hånd om konflikterne i Europa. Der satses mere og mere på de mili-tære løsninger, også hvad Europa angår. Etniske, religiøse og økono-miske konflikter i Europa skal ifølge EU løses med militære midler.

Hvad det kvindepolitiske angår, er "gender mainstreaming", altså det for-hold at man indtænker køn alle vegne, et vedtaget princip i OSCE. I EU hal-ter det, er nærmest ikke-eksisterende med få undtagelser som f.eks. Maj-Britt Theorin og EU's Kvindelobby. Der var ingen kvinder med i Dayton, én i Rambouillet, og kvinder er over-hovedet ikke nævnt i Stabilitetspagten.

Hvis man ønskede at styrke OSCE, ville man naturligvis tilføre organisa-tionen de økonomiske midler, der er nødvendige for dens fortsatte eksis-tens. Men det gør man ikke. OSCE's budget er 1/30 af NATO-budgettet. Den sovjetisk-georgiske politiker Edu-ard Sjevvardnadze, der var en af grund-læggerne af OSCE, erkendte på Buda-pest-topmødet i 1994, at det ikke var her, magten lå.

For NGO'erne er det imidlertid en meget uheldig udvikling. Hvor EU er lukket for NGO'erne og det civile sam-fund i det hele taget, er der tradition for, at NGO'erne høres i OSCE. Et mål for alle fredsgrupper kunne være at prøve at styrke OSCE også ved at kræve, at økonomien bringes i orden. Ingen organisation kan fungere på vel-vilje alene.

EU og Balkan

Jan Øberg skulle tale om EU og EU's politik på Balkan. Det var en meget



Container-barrikader gjorde det svært at færdes i gaderne.

oplagt og en meget vred Jan Øberg, der besteg talerstolen. Også han talte om de såkaldte Rapid Deployment Forces (RDF) der skal sætte EU i stand til at forsvare sine økonomiske og humanitære interesser 6000 km. fra Bruxelles. Jeg er ikke så god til kilometer, men allerede første gang jeg hørte det, kunne jeg da se for mig, at det rækker lidt ud over EU's og Europas grænser.

Jan Øbergs klare opfattelse var, at det var bombningerne af Jugoslavien, der havde sat gang i udviklingen af RDF. Den kom i Köln i juni 1999, og kom som et resultat af ydmygelsen ved ikke at have kunnet klare problemerne i Europas egen baghave. EU vil gerne optræde som supermagt, et alternativ til USA, og hvis man skal kunne det, må man naturligvis først og fremmest kunne løse konflikter i regionen. Det kunne man ikke. USA trådte til.

Jan Øberg tror ikke på OSCE. Ikke fordi organisationens oprindelige mål ikke er smukke og gode, men fordi den

er infiltreret af CIA, siger han. Faktisk kalder han af samme grund organisationen for OSCIA. Ligesom han i øvrigt som modstykke til NGO'erne kalder regeringerne for NPO'er (Non Peoples Organizations).

Jo, han var oplagt og vred. Han lægger megen vægt på CIA's og USA's rolle, og når han gennemgår den balkanske, lange og indviklede historie med start i anerkendelsen af Kroatien, hvor FN overhovedet ikke kom ind i billedet, er det helt tydeligt, at han ser klare sammenhænge mellem kapitalistiske kræfter (IMF, Verdensbanken og olieinteresser) og krigene på Balkan, der efter hans mening styres fra USA.

Jan Øbergs optimistiske slutpointer var, at vi skal arbejde for det, vi tror på, og ikke kun imod det, vi ikke tror på. Vi skal drives af positiv energi. Man kan også kun få folk i tale, hvis man går ind i en konstruktiv snak. De, der forhandler i EU, har ingen visioner. Vi må have en konstruktiv vision om

ikkevold. Vi må holde fast ved, at der er et andet Europa.

Kvinde til Kvinde

Sverige har Kvinna till Kvinna i en noget andet målestok end Danmark, fordi de får penge fra SIDA (Sveriges DANIDA). Seminarets sidste hovedtaler var Kerstin Grebäck, der skulle tale om Kønsliggørelse af fredsprocessen. Hun var helt nede på jorden og meget konkret. Hun beskrev simpelthen, hvordan Kvinna till Kvinna var startet, hvordan de konkret arbejder, hvilke grupper de satser på at støtte.

Kun folket kan ændre verden, sagde Kerstin, og fortalte, hvordan de på et feministiske grundlag havde skabt Kvinna till Kvinna (den svenske sektion af WILPF i et samarbejde med andre fredsorganisationer) i frustration over det, der skete i det tidligere Jugoslavien.

De vidste fra starten, at de ikke ville lave hjælpearbejde. Det er der andre, der kan bedre og har flere midler til. Kvinder kan se to generationer frem, sagde hun, men hvis de skal kunne gøre noget, må de have en stemme. På det grundlag har de bygget deres arbejde, der nu er meget vidt favnende og også begynder at brede sig til andre dele af verden.

Kerstin var enig med Jan Øberg i, at vi skal være kreative og visionære, og så havde hun en manende slutbemærkning: Selv fredsbevarende styrker har våben. Planlæg aldrig, aldrig med militæret!

Den bemærkning vil jeg lade stå som afsluttende svar på seminarets titel.

Høring om EU's militarisering

- mål og konsekvenser
- Danmarks forbehold

3. november klokken 15 på Borups Højskole, Frederiksholms Kanal, København.

Hovedtaler: Fredsforsker Jan Øberg, dr. TFF, Sverige

Fredsforsker Ulla Holm, Center for freds- og konfliktforskning: "EU og de arabiske lande"

Professor Niels I. Meyer: "EU's militarisering i globalt perspektiv"

Ordstyrer: Hanne Norup Carlsen

Arrangør: Fredsskattefonden, Aldrig mere krig, Fredsakademiet, Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed.

Danske våben dræber i Palæstina

En ny praksis tillader danske våbensalg uden kontrol af modtagerlandet af "ikke-dødbringende materiel" - som for eksempel dele til F-16 fly.

Af Tom Vilmer Paamand

Billeder af sønderskudte huse og politistationer på Vestbredden i det besatte Palæstina. De er det alt for velkendte resultat, når Israel hævner den seneste selvmordsbombe eller skudepisode.

Danmark kritiserer begge parter i konflikten, og forsøger at hjælpe begge parter. Men mens vi officielt kritiserer voldsanvendelsen, er Danmark i det stille med til at bevæbne Israel.

Den danske våbenfabrik Terma producerer dele til F-16 fly. Et af produkterne hedder "kombinerede videodisplay og tastaturenheder, som anvendes til betjening af undercomputersystemer på F-16 fly".

Beskrivelsen lyder ret uskyldig, men den danske elektronik gør flyet til en mere effektiv dræber. 144 af disse dimser bliver nu skruet fast i nye F-16 fly, som Israel har bestilt i USA.

Mistænkelige salg

Israel køber løbende våben i Danmark. Det kan muligvis undre, for praksis er officielt, at vi ikke eksporterer våben til lande, der er indblandet i krigsbegivenheder eller væbnede konflikter. Det var grunden til, at våbeneksporten til Tyrkiet kunne stoppes i 1995.

Indtil for et år siden var det stort set umuligt at få oplyst navnene på Danmarks kunder. Mens regeringen priste Danmark som et foregangsland, var vi det sidste EU-land, der offentliggjorde en sådan liste.

Rapporten om "Udførsel af våben" kom sidste jul og viste, at Danmark leverede til Gud & Hvermand. Selv Tyrkiet havde i al stilfærdighed sneget sig tilbage på listen igen.

Aldrig Mere Krig bad som et uddybende eksempel justitsministeren oplyse, om, "Danmark leverer komponenter til de F-16 fly, hvormed Israel bomber palæstinenserne. Vil ministeren i bekræftende fald tage initiativ til



Disse kampfly er nu officielt ikke dødbringende mere!

at salget indstilles, i lighed med, hvad regeringen gjorde for 5 år siden i forhold til Tyrkiet?".

Ny praksis åbner alle døre

Justitsministeren bekræftede vores mistanke, men havde ikke tænkt sig at stoppe eksporten. I stedet forklarede han om en ændring af praksis - gennemført administrativt og dermed uden lovændring.

I foråret 2000 besluttede regeringen, at "der som hovedregel bliver givet tilladelse til udførsel af underleverancer af dansk producerede dele til ikke-dødbringende materiel til EU- og NATO-lande uden krav om oplysning om eventuel reeksport, når ansøgningen vedrører bi- og multilaterale samarbejdsprojekter mellem militære myndigheder i Danmark og disse lande".

Denne beslutning giver meget frie rammer for dansk eksport, så vi ikke længere har indflydelse på, hvem den

eventuelle slutbruger er. Disse frie rammer er dog indskrænket til samarbejdsprojekter om "ikke-dødbringende materiel" - som for eksempel F-16 fly. Et kampfly er nemlig i sig selv "ikke-dødbringende", men kun en "våbenplatform"...

Danske våben, der er solgt i et samarbejdsprojekt med for eksempel USA, kan derfor helt legalt ende i et hvilket som helst diktatur, som USA for tiden anser som en god ven.

Danmark tillod udførsel af de nævnte F-16 dele i april måned, hvor forholdene i Israel både kunne kaldes krigsbegivenheder og væbnede konflikter. Slut med forsøg på moralsk korrekt våbenhandel, fremover er det mest profitten, der styrer.

Spørgsmålet er så, hvordan justitsministeren vil forklare de salg der skete *inden* praksis blev ændret.

Se www.fred.dk/artikler/vaabprod.

Fredskultur på tryk

Af Majken Jul Sørensen

Bogen "Cultures of Peace the Hidden Side of History" er en utrolig fin bog, der holder hvad titlen lover.

Bogen handler om nutidige fredskulturer og en række historiske eksempler på fredskulturer. Bogen handler både om fortid, nutid og fremtid og spænder over kulturer fra mainstream USA og Europa til inuitter og oprindelige folk i Afrika.

Elise Boulding bruger de to ord "fredskultur" og "krigerkultur" til at beskrive, hvad der er mest fremtrædende ved en kultur, men er udmærket klar over, at der ikke findes noget enten-eller. Alle kulturer har både noget fredeligt og krigerisk i sig, og der findes mange veje mellem de to yderpunkter.

Vold kan forekomme i pacifistiske samfund, og selv den mest krigeriske kultur har fredelige sider, der gør at samfundet kan fungere, f.eks. fødes der børn, der bliver produceret mad og handelsvarer og der findes en eller anden variation af fester og ritualer.

Bouldings budskab er ikke at skabe en verden uden konflikter, men at vi skal lære at håndtere konflikterne, så de ikke eskaleres til vold og krig, så vi kan leve i en fredskultur, hvor der er plads til både mænd og kvinder, børn og gamle, hvor samfundet lever i fredelig sameksistens med andre samfund, hvor der er mangfoldighed og plads til forskellighed inden for kultur, religion, kommunikation etc.

Elise Boulding mener, at der altid er noget positivt at bygge videre på i ethvert samfund, og at man skal lægge vægten på det, som er positivt, i stedet for at fokusere på det, der er negativt.

Hun skriver selv: "Det meste af menneskeheden lever i samfund mærket af en stadig stigende tæthed af våben, fra håndvåben til bomber og terror fra kemiske og biologiske våben.

Men under lagene af vold har ethvert samfund, uden undtagelse, sine fredelige måder at være på, vigtige res-

sourcer som kan være til rådighed for at skabe nye og mere blide former for styring både lokalt og i større stil i det næste århundrede" (side 101 i min oversættelse).

Boulding ønsker at præsentere en af de sider af historien, der er underrepræsenteret i almindelig historieskrivning, nemlig freden.

Det mål når hun over al forventning ved at beskrive forskellige fredelige samfund, som har eksisteret og stadig eksisterer, og ved at beskrive de drømme og utopier om fred, som alle store religioner, lige fra Islam til Buddhismen, har.

Hun beskriver den historiske udvikling hos anabaptisterne, de kristne pacifistiske grupperinger som kvækerne og menoitene, der traditionelt har været militærnægtere og bygger deres liv på pacifistiske idealer.

Hun fortsætter med fredsbevægelsen efter 1. verdenskrig, hvor bl.a. War Resisters' International og Women's International League for Peace and Freedom blev grundlagt, indiske forsøg på at oprette en "fredshær", der skulle stille sig midt på fronten, kampagnerne mod atomvåben efter 2. Verdenskrig og meget mere.

Desværre findes bogen kun på engelsk, men jeg kan kun sige, "læs den, læs den", for ud over at give en masse basal historisk viden, så er "Cultures of Peace" en bog fuld af håb.

Jeg sad tilbage med følelsen af, at arbejdet for en lidt mere fredelig verden trods alt ikke er helt forgæves.

*Cultures of Peace
the Hidden Side of History
Elise Boulding
Syracuse University Press
347 sider*



"No Logo" af Naomi Klein er blevet spået en fremtid som bibelen indenfor kampen mod de store multinationale mærkevarer, og det er ikke helt ufortjent.

"No Logo" er den første samling af de historier, der ligger bag forbrugerboycotterne mod bl.a. Nike, Shell og McDonald's.

Bogen er både morsom og hårrejsende, når Naomi Klein fortæller anekdoter fra sin egen barndom og studietid, og fremlægger de klare facts om børnearbejde, vold, trusler og underbetaling på de fabrikker i Asien og Latinamerika som producerer vores tøj, sko, legetøj, fjernsyn og computere.

I løbet af 1990'erne om lagde først Nike, og siden resten af mærkevarerne deres markedsføringsstrategi fra at sælge den bedste vare, til i stedet at sælge en livsstil.

Denne fokus på at sælge et "brand" tændte gnisten for kampagnerne, der protesterer mod at mærkevarerne overtager alt den fysiske og mentale plads i vores samfund med reklamer overalt, og en besættelse af at købe mere og mere, og ikke giver plads til kulturel mangfoldighed.

Bogen handler hverken om fred eller ikkevold, og får derfor kun en kort anmeldelse i dette blad, selvom boykot og demonstrationer er gamle ikke-voldelige teknikker.

Men "No Logo" er en klassisk lektion i det der på engelsk hedder "social empowerment" og handler om sociale bevægelser muligheden og evne til at finde de midler der giver dem styrke til at kæmpe.

*No Logo
Naomi Klein
Forlaget Flamingo 2000*



Vil du have fred men betaler til krig?

Hvad er løsningen på den konflikt, som det ulykkelige terrorangreb i USA har medført? Vi har siden 2. Verdenskrig oplevet utallige væbnede konflikter. Vi behøver bare her at nævne Vietnam, Kosova, Makedonien og Israel. Fra myndigheder verden over har det imidlertid oftere og oftere været hævdet, at "der ikke findes militære løsninger på denne konflikt". Sidst blev dette fremført af USA's tidligere præsident Clinton i forbindelse med konflikten i Israel og af talsmænd for NATO i forbindelse med konflikterne på Balkan.

Vi ser det som et stort fremskridt, at nogle myndigheder nu erkender, at krig ikke løser konflikter. Sikkert er det, at det også gælder denne, hvor vi end ikke kender den ene part. Krige avler ufred med nye krige i en uendelig voldsspiral. Desværre har det vist sig, at tilstedeværelse af et militær og våben i sig selv udgør - ikke en beskyttelse - men en trussel, som i bedste fald medfører oprustning i flere lejre og i værste fald: Krige.

For 9 år siden oprettede en gruppe mennesker med rødder i Fredsbevægelsen en forening, hvis mål er en gradvis afskaffelse af militæret gennem en demokratisk proces. Vi ønsker, at de uhyre summer, der derved kan spares, skal anvendes som støtte til projekter, som er reelt fredsskabende: Konfliktløsning gennem dialog og kulturelt samvær, og støtte til at økonomisk svage grupper selv kan arbejde sig ud af udsigtsløs fattigdom.

Foreningen hedder FREDSSKATTEFONDEN I DANMARK, og den støtter projekter for fred og arbejder for at lovliggøre, at vi på selvangivelsen kan anføre, at den andel af vedkommendes skat, som nu går til militæret, skal anvendes til ikkevoldelig konfliktløsning og til forebyggelse af konflikter.

I Danmark giver militærnægterloven ret til at nægte at bære våben af samvittighedsgrunde. Vi ønsker, at den ret udvides til også at gælde for skatter til militæret! Det er uetisk at betale andre (soldaterne) for at slå ihjel.

Vil du være med til at arbejde for denne sag?

Så udfyld nedenstående kupon og indsend den til os!

Med fredelig hilsen

for **FREDSSKATTEFONDEN I DANMARK**
Hanne Norup Carlsen - Ulla Moltved - Erik Lau Christensen

----- (klip her) -----

sæt kryds:

- - Ja, jeg ønsker med min underskrift at støtte Fredsskattesagen
- - Ja, jeg ønsker at blive medlem af foreningen, Fredsskattefondens i Danmark
- - Ja, jeg ønsker at give en gave som indbetales på giro nr. 6 139 949
- - Ja, jeg vil være aktiv med uddeling af pjecer og lignende

navn:

adresse:

evt tlf.nr og e-mail:

(vend)

FREDSSKATTEFONDEN I DANMARK

er stiftet den 10. maj 1990 af personer inden for Aldrig Mere Krig, Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed, Kvinder for Fred og Kvækerne.

Formålet er

- at bestyre "FREDSSKATTEFONDEN I DANMARK". Midlerne hertil indgår dels som kontingent, dels som gaver.
- at virke for udbredelse af ideen om militær-skattenægtelse og lovliggørelse heraf i lighed med nægtelse af militærtjeneste af samvittighedsgrunde
- at planlægge og udføre ikkevoldsaktioner og -kampagner
- at anvende de indsamlede midler til forebyggelse af voldelige konflikter og til ikkevoldelig konfliktløsning såvel i Danmark som i andre lande
- at samarbejde med tilsvarende fredsskattefonde i andre lande.

Hvad sker der i andre lande?

I FNs konvention om Menneskerettigheder står der i artikel 18: "Enhver har ret til tanke-, **samvittighedsfrihed** og religionsfrihed". At være militærnægter via selvangivelsen er derfor i overensstemmelse med FN's Konvention om Menneskerettigheder.

I mange andre lande: England, Tyskland, Italien, Belgien, Holland, Norge Sverige, Schweiz, Spanien, Japan, New Zealand, Australien, Canada og USA er lignende foreninger aktive. I Norge og England går flere parlamentsmedlemmer ind for sagen.

Ebbe Kløvedal Reich har skrevet følgende til os:

"Pengemagten er neutral, siges der. Den kan bruges til det, vi ønsker at bruge den til. Men hvis det var så enkelt måtte vi konkludere, at mennesker har mest lyst til at slå hinanden ihjel i krige De kapitalinteresser, som er bundet i våbenindustrien, har ingen modvægt i fredsskabende kapitalinteresser. For tiden er udvikelsen og nybevæbningen af Nato-alliancen et godt eksempel på, hvordan våbenindustrien efter den kolde krig stadig sætter dagsordenen

Derfor er det både logisk og rigtigt, at borgerne i demokratiske samfund får mulighed for at "stemme via pengepungen" imod dødens købmænd og for freden."

Og Klaus Rifbjerg:

"Forsvarstanken er i høj grad en trossag. Man kan tro på, at det hjælper at slå folk ihjel, hvis man vil beskytte sig selv. Tror man det ikke, men tværtimod mener, at vold avler mere vold, og at krig er en absurditet, kan man ikke melde sig ud og sige "den slags vil jeg ikke være med til at finansiere" - som man f.eks. kan, hvis man er ikke-troende og ikke vil være med til at betale til den danske folkekirke.

Derfor er tanken om en fredsskat både indlysende og tiltalende, og der er al grund til at støtte Fredsskattefonden."

----- (klip her) -----

FREDSSKATTEFONDEN
v. Erik Lau Christensen
Slagelsegade 7, 2.
2100 København Ø
Tlf. 3538 2702



Husk frimærke

Aldrig Mere Krig fejrer 75 års jubilæum

AMK er en af Danmarks ældste fredsbevægelser, og har nu haft 75 års fødselsdag.

Foreningen blev stiftet i Helsingør den 17. oktober 1926, og har bl.a. været initiativtager til dannelsen af Fredsvennernes Hjælpearbejde, det senere Mellemfolkeligt Samvirke og Kampagnen mod Atomvåben i 1960.

Jubilæet blev fejret med reception og en retrospektiv udstilling af sjældne plakater fra den internationale og danske fredsbevægelse på Den Internationale Højskole i Helsingør.

»Aldrig mere Krig«. Paa et Møde i Helsingør Søndag den 17. ds. dannedes Foreningen »Aldrig mere Krig« som dansk Afdeling af det internationale Krigsmodstanderforbund. Til foreløbige Forretningsudvalg valgtes: Magister Poul Rosenhoff, Gentofte, Hans U. Wølfel, Helsingør, og Hærbard Jonassen, Nærum.



AMK-medlemmer på 75-årsdagen foran Møllebakken 2A i Helsingør, hvor AMK blev stiftet.

Skriv af, kopier eller klip ud, sæt frimærke på - og send ind.

Jeg ønsker at:

- blive medlem af AmK
 få flere oplysninger om AmK
 få oplysninger om militærnægtelse
 få gratis prøvenummer af IKKEVOLD
 abonnere på tidsskriftet IKKEVOLD for 105,- kr årligt
 give én jeg kender et gavekort på IKKEVOLD for 50,- kr
 købe emblemet "det knækkede gevær" for 20,- kr
 købe dinosauer-trøje (angiv størrelse) for 70,- kr + porto

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr. og By: _____



**Aldrig mere Krig
 Nørremarksvej 4
 6880 Tarm**

Aldrig mere Krig

Aldrig mere Krig er en forening for pacifister, folk der søger fredelige/ikkevoldelige løsninger på konflikter.

At være pacifist er en livsholdning - derfor er Aldrig mere Krig en gammel forening, der ikke kun kører på enkelte mærkesager, - det er livet, det drejer sig om og den "sag" forældes ikke.

Aldrig mere Krig blev dannet i 1926 og er i dag en af landets ældste fredsorganisationer. Aldrig mere Krig er ikke knyttet til noget parti eller nogen religiøs forening.

Aldrig mere Krig er dansk af deling af Krigsmodstandernes internationale Forbund, War Resisters' International (WRI), med hovedkvarter i London.

Der er brug for pacifistiske synspunkter mere end nogensinde. Vi har brug for at blive flere.

Giv freden en chance - bliv medlem af Aldrig mere Krig. Medlemskab pr. år koster 200 kr. for enkeltpersoner, 250 kr. for par og 125 kr. for uddannelsessøgende, pensionister og civile værnepligtige.

Hovedbestyrelsen består af seks medlemmer: Geert Grønnegaard, Hermod Folke Hansen, Holger Terp, Majken Jul Sørensen, Tom Vilmer Paamand og Uwe Riggelsen. Suppleanter er Arne Hansen, Peter Henning og Ulla Røder.

Hovedbestyrelsen er konstitueret med:

Forretningsudvalg: Geert Grønnegaard (ordfører), Holger Terp (sekretær) og Majken Jul Sørensen (kasserer).

Internationalt udvalg: Majken Jul Sørensen (koo.).

Landskontor: Hermod Folke Hansen.

Medieudvalg: Geert Grønnegaard (koordinator.).

Redaktionsudvalg: Holger Terp og Tom Paamand (koo.).

Sessionsudvalg: Peter Henning (koordinator).

Våbenproduktionsudvalg: Geert Grønnegaard (koo.).

Landskontor

Aldrig mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro: 9 00 48 82
E-mail: amk@fred.dk

Besøg Aldrig mere Krig på internettet: www.fred.dk

Kontaktpersoner

Majken Jul Sørensen, Vigerslevvej 281A 1.tv.,
2500 Valby, tlf. 3617 7087

Holger Terp, Strandbyparken 4.1.tv.,
2650 Hvidovre, tlf. 3678 4028.

Finn Held, Aprilvej 24,
2730 Herlev, tlf./fax 4491 6967.

Hanna Lindstrøm, Christoffers Allé 132,
2800 Lyngby, tlf. 4444 3965.

Peter Henning, Unnasvej 3,
3000 Helsingør, tlf. 4921 6563.

Haakon Larsen, Skovbrynet 5,
3450 Allerød, tlf. 4817 2735.

Birte Wagner, Bavnebjergspark 71,
3520 Farum, tlf. 4495 3688

Erik Jeppesen, Paltholmterrasserne 77A,
3520 Farum, tlf. 4495 9141.

Else Dam, Smallesund 2,
3700 Rønne, tlf. 5695 5404.

Geert Grønnegaard, Leragervej 8,
4174 Jystrup, tlf. 5752 8250.

Uwe Riggelsen, Kåstrupvej 4, Spangsborg,
4400 Kalundborg, tlf. 5750 7429.

Hanne Nielsen, J. A. Larsensvej 5,
5300 Kerteminde, tlf. 6532 4474.

Peter Kragh Hansen, Gl. Banegårdsvej 50,
5500 Middelfart, tlf. 6441 8389.

Jørgen Burchardt, Nyborgvej 13,
5750 Ringe, tlf. 6262 3617.

Lars Bang Jeppesen, Kongeåvej 63,
6600 Vejen, tlf. 7536 2201.

Hermod Folke Hansen, Nørremarksvej 4,
6880 Tarm, tlf. 9737 3163.

Svend Haugaard, Violvej 2,
7800 Skive, tlf. 9752 1037.

Jens Thoft, Stadion Allé 43 A,
8000 Århus C, tlf. 8611 2177.

Tom Vilmer Paamand, Ølstedvej 4, Lisbjerg,
8200 Århus N, tlf. 8623 0328.

Poul Gunder Nielsen, Hørslevvej 107, Hørslevbol,
8462 Harlev J, tlf. 8694 1699.

Henning Sørensen, Irisvej 17, Postbok 87,
8500 Grenaa, tlf. 8632 1679.

Tine Forchhammer, Gadebakken 15,
8600 Skanderborg, tlf. 8692 6205.

Bitten og Troels Forchhammer, Gyvelvej 7, Rebild,
9520 Skørping, tlf. 9839 1663.

Arne Hansen, Sønderjyllands Allé 35,
9900 Frederikshavn, tlf. 9842 5542.



ikkevold



IKKEVOLD udgives af Aldrig mere Krig (AmK), dansk afdeling af War Resisters' International (WRI).

Fred er en menneskeret, og krig er en forbrydelse mod menneskeheden. Derfor er det AmK's formål at arbejde for at fjerne krigens årsager og at modarbejde enhver form for krig og krigsforberedelse.

Ved medlemskab af Aldrig mere Krig kræves frigørelse fra eventuel tilknytning til militæret, herunder beredskabstjeneste.

IKKEVOLD dækker ikke nødvendigvis AmK's hovedbestyrelses holdninger.

Abonnement:

IKKEVOLD udkommer med fire numre årligt. Abonnementet indgår i medlemskabet. For ikke-medlemmer koster et abonnement årligt 105,-. Løssalg: 30,-.

Abonnementsbestilling til:

Aldrig mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro 9004882

Adresseændring skal ske på posthuset i det distrikt, hvorfra der flyttes. Navneskift skal også meddeles til distriktets posthus.

Kopiering og eftertryk og anden gengivelse med angivelse af kilde anbefales.

Oplag 600. Eget tryk.

Kollektiv redaktion:

Tom Paamand 8623 0328
Holger Terp 3678 4028

Stof til IKKEVOLD sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Ølstedvej 4
Lisbjerg
8200 Århus N
E-mail: ikkevold@fred.dk

ISSN 0107-5276

Gode spørgsmål

Her er en række af de spørgsmål, som hverken medier eller politikere gad besvare under valgkampen.

Af Arne Hansen

Skal Danmark virkelig acceptere USAs stjernekrigsprojekt NMD? Det NMD, som jo skal gøre USA usårlig, for at USA kan bevare sit verdensherredømme gennem troværdige trusler om A-våbengældelse - eller trussel om førstebrug af atomvåben, som jo må kaldes en terrortrussel og så falder ind under anti-terrorloven?

Og om krigen i Afghanistan, der måske ender med at have dræbt mange gange flere civile end i WTC - og terrorismepakke med underminering af de demokratiske rettigheder - også lige er det rigtige svar på terrorismen, hvis man ønsker en fredelig verden for sine børn og børnebørn?

Hvad med at tage Venstres smarte forslag om flygtningelejre i nærområderne på ordet, behandle det seriøst og se det som en opgave at bringe en samtale i gang med de flygtningevenner der mener, at Danmark som krigsførende (uden et ordentligt FN-mandat) offensivt og af egen drift må hente de mest udsatte nødstedte bombeflygtninge, hvis politikerne virkelig ønsker

at bevare nogen som helst troværdighed?

Hvor var det ynkeligt at se DR hovedløst smide de forsvarsløse etniske minoriteter for de to lige kamplystne løver Rasmussen, ved at lancere spørgsmålet om familiesammenføring som et problem. Man vidste de ville kappes om at overgå hinanden med at foreslå indgreb imod familiesammenføring, som byggede på - og ville så - endnu større mistillid til en bestemt minoritetsgruppe. Og denne befolkningsgruppe havde man endog ikke givet nogen mulighed for at forsvare sig.

Derfor må de etniske minoriteter føle sig ofret på billedlig talt samme måde som de kristne, der blev smidt for løverne i det gamle Rom til underholdning for den blodtørstige romerske pøbel. Faktisk kommer jeg til at tænke på den fredsaktivist fra Beograd, Sonja Prodanovic, der som gæstelærer i 1992 sagde at ensidige medier også ville kunne skabe borgerkrig i Danmark. Dengang grinede eleverne overbærende ad hende. Tør vi også grine i dag?

Et godt valg for freden!

Af Tom Vilmer Paamand

Den borgerlige valgsejr ved folketingsvalget er godt nyt for freden. De fredelige kræfter havde ikke en chance i det forrige Folketing, men nu er der håb forude - for Socialdemokratiet har altid været til større gavn for freden i opposition, end i regering.

Danmarks krig var tabu under valgkampen. Alle fløje i Folketinget holdt borgfred, så det slet ikke kunne diskuteres, om oprustning og krig er det eneste svar på terror. Nu har borgfreden store chancer for at blive brudt. Uden de snærende bånd som regerende parti plejer socialdemokraterne at finde de gamle

militærkritiske toner frem igen. Socialdemokratiet har stolte traditioner som fredsparti - i opposition.

Allerede i 1909 lavede Socialdemokratiet et lovforslag om Danmarks afrustning - og de fleste kan huske de mange NATO-kritiske dagsordener fra 80'erne. Desværre ser det ikke ud til, at der denne gang bliver mulighed for et alternativt sikkerhedspolitisk flertal.

Alligevel tyder alt på, at freden får bedre kår takket være den store borgerlige sejr. Allerede på valgaftenen sang socialdemokraterne pludselig igen de gamle fredshymner "Where have all the Flowers gone" og "Krigsat av fiender"!

Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed og Landsforbundet Aldrig mere Krig har indgået et bladsamarbejde.

Vi redigerer og udgiver bladene **fred og frihed** og **ikkevold** i fællesskab.

For- og bagsiden samt side 2 og næstsidste side er forbeholdt de to foreninger. Resten af bladet redigeres af en redaktion sammensat af begge foreninger.

Trådene samles af Annelise Ebbe (fred og frihed) og Tom Vilmer Paamand (ikkevold).

Stof til **fred og frihed** og **ikkevold** sendes til:

Tom Vilmer Paamand
Ølstedvej 4, Lisbjerg
8200 Århus N
Tlf: 8623 0328
E-mail: ikkevold@fred.dk

Gamle numre af bladet kan læses på internet-adressen www.fred.dk/amk/ikkevold



Indhold:

Hele bladet er denne gang et temanummer med artikler om **EUs militarisering**.

Materialet blev fremlagt ved et møde på Borups Højskole i København den 3. november.



- | | |
|--|----|
| EUs militarisering - et fredsprojekt?
<i>Af Annelise Ebbe</i>
Terrorangrebet gav nok at snakke om. | 4 |
| En høring - en pamflet
<i>Af Hanne Norup Carlsen</i>
Om planlægning, indledere, økonomi. | 4 |
| EUs militarisering
<i>Af Niels I. Meyer</i>
Det er billigere at forebygge krig. | 6 |
| Militarisering er en fejl
<i>Af Jan Øberg</i>
Har EU-lederne den nødvendige kreativitet? | 8 |
| EUs konfliktstyring i 1990erne var for dårlig
<i>Af Jan Øberg</i>
Lande er både fredsmæglere og våbenhandlere. | 11 |
| Kan vi undgå krig og imperialistisk politik?
<i>Af Jan Øberg</i>
EUs militarisering er et udbrud af en voldelig kultur. | 14 |
| Et fredeligt Europa - noget nyt
<i>Af Christian Hårleman og Jan Øberg</i>
Fred fremmes gennem konstruktive forslag og dialog. | 19 |
| Desertør - en pligt og en menneskeret
<i>Af Mikael Witte</i>
Retten til at nægte at tage andres liv er en menneskeret. | 23 |

EUs militarisering - et fredsprojekt?

Terrorangrebet gav nok at snakke om - og det passede fint ind i temaet.

Af Annelise Ebbe

Den 3. november 2001 afholdt nogle fredsorganisationer en høring om EUs militarisering. Planlægningen af høringen var startet allerede året før. Den skulle have været en optakt til EU-topmødet i Göteborg, men måtte udsættes, hvilket ikke var noget problem: EU er et fortløbende projekt, og fredsbevægelsen har for længst sagt nej til militariseringen.

Den 11. september ramlede to fly ind i World Trade Centers tvillingetårne og et tredje ind i en fløj af Pentagon. Krig mod USA, kaldte Bush meget hurtigt terrorangrebet. Ground Zero kom ruinhoben i New York også hurtigt til at hedde med en uhyggelig henvisning til et atombombeangreb. Og krigstruslerne faldt også prompte fra Bush, og så fra NATO, og fra vores egen statsminister. Alle magthaverne ville have krig.

Aldrig har vi ment, man kunne løse konflikter med vold. Med bomber kan man ikke sikre menneskerettigheder, med bomber kan man ikke bekæmpe terror. Med terror kan man ikke løse verdens fattigdomsproblemer.

Uanset den danske regerings begejstring for denne krig fra første færd, fra den 7. oktober, da bombardementerne startede, mente trods alt mange af os fra fredsbevægelsen, at vi også denne gang kunne tage beskuers rolle og nøjes med at kritisere noget, som ret fjerne lande gjorde mod endnu fjernere lande.

Men nu vil også Danmark i krig. Danske soldater skal til Afghanistan. Det er ikke EU, der sender dem af sted. Det er vist end ikke NATO, men måske Koalitionen mod Terror, eller er det simpelthen USA?

Den sidste udvikling var ikke kommet, da vi holdt vores høring om EUs militarisering, men terrorangrebet havde sat os alle skakmat (væltet to tårne), og bombningerne af Afghani-

stan var startet, og den ret store skare, der kom til høringen, ville helst diskutere krigen i Afghanistan.

EUs Rapid Reaction Force, Hurtige Reaktionsstyrke, skal kunne operere inden for en radius af 6000 km. fra Bruxelles. Det er meget langt væk.

Krig eller terror

NATO har en paragraf 5 i sit Charter, musketer-eden, der tilsiger alle at stå bi militært og politisk, hvis ét land bliver angrebet. Der er himmelvid forskel på, hvordan man reagerer på krig og terror. Men man sammenlignede bevidst terrorangrebet i USA med Pearl Harbour, altså Japans militære angreb den 7. december 1941.

Det er en følsom og traumatisk episode i den kollektive, amerikanske erindring, og det var også et væbnet angreb, der kunne udløse anvendelse af militærmagt som reaktion. Men angrebene den 11. september var klare terrorhandlinger, og ikke en krig.

Krig eller ikke, det blev en relevant sag for NATO og ikke for EU. Og desertørerne kunne der slet ikke blive plads til, eftersom de tydeligvis slet inder havde med EU at gøre.

Med en høring om EUs militarisering stod man tilsyneladende med en ret svær sag. Tre kompetente oplæg, der gik i vidt forskellig retning, og et publikum, der ville tale om noget helt fjerde. Det skulle imidlertid vise sig, at brikkerne faldt på plads.

Sammenblanding af organisationer

Jan Øberg kom viden om. Han sagde bl.a., at denne skelnen mellem de enkelte organisationer EU, NATO, det hedengangne WEU osv. er ret omsonst. Faktum er, at de enkelte lande kobler sig på, alt efter hvad de vil deltage i og ikke efter, hvilken organisation de tilhører.

Norge kan være med i EU-aktioner, og Sverige - det neutrale Sverige - kan være med i NATO-missioner qua sin

tilknytning til EU. Man drejer kasketten og er med der, hvor man vil.

Niels I. Meyers satte de seneste globale interesser på dagsordenen, og han fik etableret sammenhængen mellem de beslutninger, USA er drivkraften i, og de manøvrer, der foretages i EU, f.eks. for at kunne føre en politik, der klistrer sig op ad den amerikanske og med den amerikanske som legitimering.

Bombetogter, hævnaktioner, statsterror - alt blev forsvaret med en henvisning til kampen mod terrorisme, og EU fulgte lige i hælene på USA. Også med en terrorlovgivning, som de enkelte lande, deriblandt Danmark, er ved at efterligne med et uspiseligt makværk af et lovkompleks. USA, EU og NATO, grænserne er glidende. Det hørte vi atter.


Alternativerne

Jan Øberg har en pointe, der går på, at fredsbevægelsen ikke bare skal være imod. Vi skal også være for. Vi skal være konstruktive i vores kritik. Jan Øberg havde et katalog over forslag, der kan stilles som alternativ til en militarisering af EU. Disse alternativer repræsenterer i hovedsagen ny tænkning. Kun i ringe omfang bringes for længst indhøstede erfaringer.

Men med Mikael Wittes oplæg om desertørerne kom et andet alternativ til krigen ind i billedet. Er det ikke lykkedes at få alternativerne igennem, har magthaverne f.eks. fået et militariseret EU, som faktisk går aktivt ind i en forsvars- eller angrebskrig, så kunne man tro, at løbet var kørt. Det er det ikke. Ikkevold er en menneskeret. Desertører bruger deres ret til at være mod vold. Med livet som indsats siger de nej til at slå andre mennesker ihjel.

Det er aldrig for sent at stoppe ens egen del af krigsmaskineriet.

Således føjede tre meget forskellige oplæg sig smukt til hinanden og til publikum. ●



Høring
3. nov. 2001 kl. 15 - ?
Borups Højskole,
Frederiksholms Kanal 24

EU'S MILITARISERING
mål og midler
Danmarks forbehold

Hovedtaler: fredsforsker Jan Øberg, dr. TFF, Sverige

Panel i øvrigt:
fredsforsker Ulla Holm,
Center for Freds- og Konfliktforskning:
EU og de arabiske lande

professor Niels I. Meyer,
Danmarks Tekniske Universitet:
EU's militarisering i globalt perspektiv

opsamling og spørgsmål: Annelise Ebbe.
ordstyrer: Hanne Norup Carlsen

arrangør: Fredsskattefonden, Aldrig Mere Krig,
Fredsakademiet, Kvinder for Fred,
Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed
Kvækerne
Fri entré

Tegninger: Alexander, 10 år

Alexander Svensson på 10 år lavede tegningerne til plakaten.

En høring - en pamflet

Om planlægning, indledere, økonomi og gennemførelse.

Af Hanne Norup Carlsen

I foråret 2001 besluttede hovedstyrelsen i Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed at ville gennemføre en høring om EUs Militarisering. Denne artikel handler om hvorfor der gik så lang tid før høringen blev gennemført, hvad det koster, om valg af indledere, om praktiske forhindringer og den endelige gennemførelse.

Tid og penge

I foråret 2001 blev beslutningen om en høring taget, hvorfor tog det så lang tid

inden den blev gennemført? Svaret er: Penge.

KILFF er som de andre fredsorganisationer, som gerne ville deltage, nemlig Fredsskattefonden, Aldrig Mere Krig, Fredsakademiet, og Kvinder for Fred, en fattig organisation og det koster at gennemføre et sådant arrangement.

Et budget blev udarbejdet. Det ville koste omkring 50.000 kr. Jeg udarbejdede en ansøgning til "EU-nævnet vedrørende oplysning om EU", som meddelte, at nævnet først trådte sammen i september, og at vi først kunne vente besked i slutningen af september. Beslutningen om en dato for af-

vikling blev derefter udskudt, da der skulle være tid til annoncering eller eventuel aflysning, hvis pengene ikke kunne skaffes.

I alt androg udgifterne kr. 48.325,50. Vi fik bevillingen, men konditionerne er bemærkelsesværdige. Vi skulle selv lægge pengene ud, og først når udgifterne er betalt og regnskabet er afsluttet, kan midlerne fra EU-nævnet frigøres. Det betød, at jeg gik i banken og lånte penge personligt.

I skrivende stund i december har jeg stadig ikke modtaget nogen penge. Er det ikke tankevækkende, at kun fordi jeg har sikkerhed i hus m.m. kan jeg låne penge. En person uden denne sikkerhed kan altså ikke stå for en sådan høring. Er det demokratisk? Man burde klage over denne fremgangsmåde!

Ingen kvinde som indleder

Indlederne var Jan Øberg, Niels I. Meyer og Mikael Witte. Mikael Witte kom til som suppleant for Ulla Holm fra Center for Freds- og Konfliktforskning

Ulla Holm meldte pludselig afbud få dage før høringen - måske fik hun ikke lov til at optræde ved mødet med sit kontroversielle emne "EU og de arabiske lande", altså at emnet var for "farligt" i den aktuelle situation.

Den endelige gennemførelse

Vi bookedede i god tid et lokale på Borups Højskole i København bag Christiansborg. Et lokale som kan rumme 90 mennesker. Vi kunne også have valgt det store til 300 - men hvor mange ville møde op?

Man er altid bange for at det kun er den faste garde på en 20 personer, som viser sig. Det væltede imidlertid ind med mennesker. Vi blev over 100 og ekstra stole måtte bæres ind.

De tre indledere gav hver sit oplæg. Jan Øberg i 45 minutter, Niels I. Meyer og Mikael Witte i 20 minutter, fulgt af en livlig debat. De tre indledere videregav deres manuskripter til offentliggørelse i denne pamflet.

Et godt arrangement synes jeg, og jeg ånder lettet op, når mine penge også er i hus!

EUs militarisering

EU burde overbevise NATO om, at det er langt mere effektivt at bruge pengene på at forebygge krig.

Af Niels I. Meyer

Efter ophøret af den kolde krig, Berlinmurens fald og den russiske præsidents Putins voksende anstrengelser for at blive integreret i de vestlige industrilands klub er det svært at få øje på militære trusler mod Europas sikkerhed.

Alligevel presser en række af de store medlemsstater i EU på for at få opbygget en militær dimension i unionen. Det store spørgsmål er, hvad denne militære dimension skal bruges til, og hvad de reelle motiver for denne militære udvikling kan tænkes at være.

En nærliggende forklaring kan være en ambition hos unionens toppolitikere om at blive en supermagt på nogenlunde samme niveau som USA. Europas Forenede Stater uden et stærkt militær vil i disse politikeres øjne ikke have nogen chance for at kvalificere sig som medlem af en fremtidig klub af supermagter sammen med Kina - og måske Japan og Indien - uden et stærkt, selvstændigt militær.

Sådan udtrykkes det dog ikke af EUs udenrigs- og forsvarsministre. I den kreds taler man mest om EUs muligheder for en fredsbevarende indsats, og for at holde orden på egen hjemmebane. De føler det nærmest flovt at komme rendende til USA efter hjælp, hver gang det brænder på fx på Balkan.

Ambitionen synes at være at komme til at ligne USA så meget som muligt - også på det militære område, selvom det er klart for enhver, at det er en meget langsigtet og meget kostbar ambition. Foreløbig er man ikke kommet længere end til planen om at opstille en udrykningsstyrke på 60.000 mand, som til gengæld i princippet kan blive sat ind langt fra EU i Afrika, Mellemøsten og Rusland i afstande på op til 4.000 km fra Bruxelles.

For disse militærambitiøse politikere er terroraktionen mod World Trade Center den 11. september blevet

en anledning til at presse på for en hurtigere udbygning af EUs militære dimension.

Ved et to-dages møde i Bruxelles for EUs forsvarsministre i oktober havde man ikke svært ved at komme frem til en opfordring om at accelerere udbygningen af den operationelle struktur af den fælles forsvarspolitik, således at EU kunne spille sin rolle i den globale kamp mod terrorismen.

Foreløbig synes det således ikke at have gjort noget større indtryk på forsvarsministrene, at USAs krig i Afghanistan mod terrorismen ikke har været særligt vellykket - for nu at bruge en understatement. Tværtimod er det endnu engang uskyldige civile borgere, der er blevet ofre i krigen, samtidig med at det er blevet demonstreret, at terrorisme ikke kan udryddes med bomber.

USA og England er på vej ud i et hængedynd af en håbløs krig, hvor den eneste chance er at holde inde så hurtigt som muligt. Problemet er, at præsident Bushs og premierminister Blairs retorik har gjort det mere end vanskeligt for dem at finde en passende undskyldning for at stoppe krigen.

EUs militæruddgifter falder svagt

Hvis EU skal leve op til medlemsstaternes ureserverede opbakning til USAs totalkrig mod terrorisme ikke alene i ord, men også i handling, er det bekymrende for de kampglade politikere, at EUs militæruddgifter gennem de seneste år har været faldende.

Der er dog stadig tale om et samlet beløb på omkring 150 milliarder dollars for år 2000, hvilket fx kan sættes i relation til verdens samlede u-landsbistand på omkring 50 milliarder dollars pr. år.

De ti største våbenfabrikanter i USA med Lockheed Martin Co. og Boeing Co. i spidsen havde i år 2000 en samlet våbenkontrakt i USA på omkring 50

milliarder dollars - altså det samme som verdens totale u-landsbistand.

I dag er dette tal meget større på grund af præsident Bush' nye militære ambitioner. Det er svært for EU at konkurrere med USA på våbenområdet, og der er derfor også planer om at koordinere og styrke EUs våbenindustri.

Forskellige skandaler i EU, fx i Storbritannien, har i øvrigt illustreret, at våbenindustrien ikke tager det alt for nøje, når det gælder om at finde kunder - også i lande som er krigstruede og derfor på den sorte liste, når det gælder våbeneksport. Der er stor usikkerhed og hemmeligholdelse omkring de nøjagtige tal for våbeneksporten fra lande som USA, Storbritannien, Frankrig, Rusland m.fl.

Danske politikere vil på banen

I lille Danmark har de unionsbejstrede politikere forstærket deres kampagne for hurtigst muligt at komme af med vores forbehold mod deltagelse i det militære samarbejde i EU. Et af hovedargumenterne har tidligere været, at det er pinligt for os, at vi ikke kan deltage fx i EUs aktioner med minerydning og i forskellige former for fredsbevarende indsats.

Disse argumenter har naturligvis ikke noget reelt indhold. Danmark kan sagtens komme til at rydde miner for FN, hvis vi har ressourcer til det, og der er nok at tage fat på. Det vurderes, at lande som Egypten, Iran, Angola, Cambodia, Irak og Afghanistan alle har mere end 10 millioner miner, der venter på at blive ryddet. Og det kan vel ikke være afgørende i hvilket regi, det foregår, bare minerne kommer væk. Det samme gælder for fredsbevarende aktiviteter.

De samme unionsbejstrede politikere er nu bekymrede for, at vi ikke kan deltage fuldt ud i EUs kamp mod den globale terrorisme. Det er åbenbart ikke nok, at vi er i fuld gang med at afskaffe en række af vore retsbegreber i forbindelse med straffen for en eller anden form for påstået støtte til en eller anden form for diffus terrorisme, hvor selv ytringer, der kan opfattes som støtte til terrorisme kan give mange års fængsel.

Hvis det lykkes politikerne at komme igennem med disse panikændringer af vores retssystemer, tegner der sig uhyggelige perspektiver i retning af manglende ytringsfrihed og påtvunget selvrensning.

Strafferetseksperter, lektor Jørn Vestergaard fra Københavns Universitet har påpeget, at regeringens terrorpakke indebærer et spring i strafferammen på en række områder på et vagt og usikkert grundlag, således at den generelle retssikkerhed skrider (Politiken 31/10-2001).

Man risikerer, at landmænd som blokerer Lillebæltsbroen, autonome som vælter en politibil og faglige demonstranter som laver blokader mod busser, fremover kan idømmes lange fængselsstraffe og måske fængsel på livstid.

Den samme risiko kan ramme fredsaktivister, Greenpeace og medlemmer af ATTAC. Vestergaard karakteriserer den samlede terrorpakke, som noget juridisk makværk.

Stop krigen i Afghanistan

Hvis Bush og Blair ikke selv kan finde ud af at stoppe krigen i Afghanistan, bør nogle af deres såkaldte allierede i NATO og EU holde op med deres følgeskab og i stedet udvise selvstændighed og besindighed.

Det første skridt bliver at lægge pres på Bush, så USA stopper krigen i Afghanistan og overlader koordineringen af indsatsen mod terrorismen til FN. USA har for mange særinteresser i de urolige områder, specielt i forhold til olieressourcerne, til at være en troværdig koordinator af disse aktioner.

Ganske vist har FNs Sikkerhedsråd givet USA et vist mandat til en indsats mod terrorismen, men det kan ikke fortolkes som en blankocheck til at føre en omfattende krig mod lande i Mellemøsten. Som påpeget af blandt andre erfarne svenske statsrets eksperter, så er retten til selvforsvar ikke det samme som retten til at føre krig mod en hel nation på et usikkert grundlag.

På kort sigt bliver det af politiske grunde nødvendigt at skærpe sikkerhedsforanstaltningerne mod terrorisme. Der kommer bevæbnede vagter i fly og ved atomkraftværker og andre

sårbare installationer. Samtidig får politi og efterretningstjeneste større beføjelser, således som der allerede er lagt op til i EUs "terrorpakke".

Kunsten bliver her at undgå en panikagtig overreaktion, der går ud over vores retssikkerhed og andre demokratiske rettigheder. Derfor bør en terrorlovgivning ikke jages igennem, men der skal være god tid til debat og overvejelse, således at der kommer rimelige proportioner i den lovmæssige reaktion.

På nogle punkter kan indsatsen mod terrorisme endda komme til at indebære konstruktive ændringer, fx når det drejer sig om at blokere terroristernes økonomiske kilder. Det vil kræve indgreb mod piratbanker og mod den generelle bankhemmelighed, hvilket der længe har været behov for i relation til andre former for økonomisk kriminalitet.

Alternativ til oprustning

Med bortfaldet af den militære trussel mod Europa har vi fået foræret alle tiders chance for at vise verden, at der er langt bedre alternative muligheder for at skabe fred end de traditionelle militære indgreb.

Mange af disse tanker er ikke nye, men det gør dem ikke nødvendigvis dårlige eller utidssvarende. Når man ser på resultaterne af de mange tragiske forsøg på at skabe fred med militære midler, senest i Mellemøsten, på Balkan og i Afghanistan, så burde det ikke være svært at skaffe genlyd for nytænkning. Men det er det åbenbart alligevel.

EU burde have udnyttet bortfaldet af den militære trussel mod Europa til at konvertere en væsentlig del af regionens militærudgifter til en virkelig fredsbevarende indsats, og til at overbevise NATO om, at det er både billigere og mere effektivt at bruge penge på en forebyggende indsats mod fremtidige krige.

Disse potentielle krige vil nemlig ofte have form af borgerkrige, som grundlæggende skyldes uligheder, undertrykkelse af minoritetsgrupper og elendige sociale forhold.

Religiøse forskelle kan også spille ind, men er ofte et overfladisk dække



Professor Niels I. Meyers forslag til en ændret rolle for FN er uddybet i hans debatbog:

"Udviklingen ulidelige skævhed - Manifest for en ny samfundsorden", der udkom på Gyldendal februar 2001.

for grundlæggende sociale problemer og uligheder. Hvis man accepterer dette som et udgangspunkt for fredsbevarende indsats, så bør pengene først og fremmest bruges på hurtig diplomatisk og mæglende indsats i krigstruede områder kombineret med forskellige former for økonomisk "Marshall-hjælp". En sådan indsats kan ikke på troværdig måde gennemføres med en supermagt som USA i førretøj.

Den koordinerende og udførende rolle bør overlades til et styrket FN, som kan oprette de nødvendige mæglerkorps og etablere kompetente analysegrupper, der følger udviklingen i de konfliktruede områder og tager initiativ til en indsats, inden det er for sent.

Samtidig bør FN tildeles langt større kompetence til at kontrollere våbenhandlen og de enkelte landes produktion af våben. For at komme hurtigt i gang kunne finansieringen af disse nye FN-opgaver i første omgang ske ved en global skat på våbenproduktion og våbenhandel. ●



Jan Øberg er direktør for TFF, Transnational Fond for Freds- og Fremtidsforskning.

Teksterne er oversat fra engelsk af Annelise Ebbe.



TFF har en omfattende samling af tekster om krig og fred på internettet, se www.transnational.org.

Militarisering er en fejl

Har EU-lederne den nødvendige kreativitet til at finde nye måder at handle på?

Af Jan Øberg

Det var helt forudsigeligt, at EU ville blive militariseret. Faktisk forudså en af verdens førende fredsforskere, TFF-rådgiveren Johan Galtung, det allerede i sin bog om EU fra 1972 "A Superpower in Making" (En supermagt på vej).

Det ligger ikke inden for stormagternes natur at se storheden i ikkevold, dialog, tolerance eller at spille rollen som en blandt mange.

EU, hvis hovedspillere er tidligere kolonimagter og nuværende atommagter og/eller kulturelt voldelige, begyndte sin militarisering for omkring ti år siden med det fransk-tyske militær-samarbejde, og den tog et nyt skridt frem med den fransk-tyske aftale i 1998 i Saint Malo.

Og vore dages Nice-topmøde har formodentlig sat militariseringen af EU ind på et nyt spor, hvorfra der ikke kan vendes tilbage, sandsynligvis sporet frem mod en ny Kold Krig.

I dag er det det såkaldte Eurocorps, der formelt har ansvaret for NATO/KFOR i Kosovo. Indadtil kæmper EU med en stadig mere lodret integration, dvs. højere og højere grad af standardisering og harmonisering af flere og flere områder, og med horisontal integration af flere og flere lande.

Udadtil besluttede EU på topmødet i Helsinki i december 1999 at blive en af verdens hovedaktører ved at oprette en anselig militær Rapid Reaction Force (hurtig reaktionsstyrke) i 2003.

Der er forskellige forslag i retning af Europas Forenede Stater, der er fælles valuta, fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik, fælles eller harmoniserede love, en struktur med funktioner, der i stigende grad ligner en superstat med en præsident.

Der foregår en intensiveret civil og militærindustriel integration og rationalisering. Og ved topmødet i Nice i 2000 var et Europæisk Charter på bor-

det. Vi får at vide, at en europæisk "hær" ikke er under opsejling. Men kan EU virkelig fortsætte med integration på bogstaveligt talt alle områder uden at ende med noget, der i forbløffende grad ligner et integreret militær?

Hvis det er tilfældet, er det historisk unikt. Hvad angår forsvar og militær, ligger det så ikke i sagens natur, at de kræver mere centralisering, central kontrol, harmonisering, samarbejde, standardisering og integration, end de fleste civile områder?

Målene for styrken i 2003 blev planlagt i 1999 til 60.000 mand. Men landene har allerede forpligtet sig til 70.000. Med reserverne vil man ende på 225.000 soldater. Og ikke just traditionelle fredsbevarende våben.

Sverige har for eksempel bevilget AJS 37 Viggen jagermaskiner, en undervandsbåd, korvetter og en mekaniseret bataljon. Storbritannien har forpligtet sig til 18 krigsskibe og op til 72 kampfly. Ministrene siger til borgerne, at det er til katastrofehjælp, humanitær hjælp, naturkatastrofer, minerydning og fredsbevarelse. Styrken skal tjene som støtte, og vil kun blive brugt som en sidste mulighed, når alt andet er blevet forsøgt for at forhindre konflikter i at udvikle sig til voldelige kampe.

Men hvis den modelleres efter Kosovo-tilfældet, så er netop Kosovo eksemplet par excellence på det forebyggende diplomatis fiasko og på, at diplomatiet støtter militæret.

Civile aspekter af krisestyring

Vi får også at vide, at EUs mest betydningsfulde del er civil, og at civil krisestyring sammen med tidlige analyser, tidlig varsling og voldsforebyggende diplomati er hovedsagen. Men den nuværende struktur og afbalancering af ressourcerne viser ikke den pointe.

Tidligere har Kommissionen udviklet en fortegnelse over 25 kategorier (der omfatter 300 specielle aktioner)

med civil krisestyring. Blandt dem finder vi bogstavelig talt alt, såsom operationer mod terrorisme, støtte til frie medier, uddannelse af efterretningstjeneste og juridisk personale, såvel som uddannelsescentre for konfliktløsning.

Der må altså opstilles nogle prioriteter. Ifølge dokumenter fra Det Europæiske Råds Feira-topmøde i juni 2000 havde en Midlertidig Komité for civile aspekter af krisestyningen sit første møde kun tre dage før topmødet (16. juni) og kunne næppe have nået at udvikle særlig megen identitet.

Appendix tre af Feira-dokumentet nærmer sig det civile aspekt på følgende måde:

“Forstærkningen af Unionens muligheder med hensyn til den civile krisestyring skal frem for alt forsyne den med tilstrækkelige midler til at stå over for komplekse politiske kriser ved:

- at handle for at forebygge udbrud eller eskalering af konflikter;
- konsolidere fred og indre stabilitet i overgangsperioder;
- sikre komplementaritet mellem de militære og de civile aspekter af krisestyring, så de dækker alle Petersberg-opgaverne.”

Hvordan gøres det så operationsdygtigt? De områder, der prioriteres sammen med målformuleringen er:

(I) Politisamarbejde under kriser og i relation til:

(II) Styrkelse af retssystemet, dvs. bistå med genetablering af et juridisk og strafferetsligt system til overgangssamfund og/eller genopbygning efter konflikt/krig.

(III) Styrkelse af den civile administration - uddannelse af eksperter til opgaver i forbindelse med genetablering af administrative systemer, der er brudt sammen.

(IV) Civil beskyttelse - såsom eftersøgning og redning i forbindelse med katastrofehjælp.

Det bør stå klart for enhver, at enhver henvisning til civil krisestyring - konfliktanalyser, tidlig varsling, opmærksomhed mod de menneskelige dimensioner af konflikter, uddannelse af mæglere, fredsarbejdere, socialarbejdere, psykologer, konfliktløsningseksperter, forhandlere og aktiviteter, der retter sig mod at styrke

civilsamfundet, forsoning og tilgivelse - mangler i betænkelig grad.

EU versus FN og OSCE

Feira-topmødet besluttede, at EU-styrken skal indsættes “både som reaktion på et krav fra en organisation som FN og OSCE, der skal stå i spidsen for en styrke, og hvor det er hensigtsmæssigt i en uafhængig EU-aktion”.

Det blev også besluttet, at “foreslå NATO at skabe fire 'ad hoc arbejdsgrupper' mellem EU og NATO inden for områder, der er identificeret i den sammenhæng: sikkerhedsspørgsmål, målduelighed, midler der giver EU adgang til NATO-aktiver og -muligheder og definition af permanente ordninger for EU-NATO-samaråd”.

Da FN var på sit højeste som fredsbevarende organisation var der udsendt omkring 70.000 Blå Baretter. Ved udgangen af oktober 2000, var tallet nede på 37.000, et tal der omfatter observatører, civilt politi og soldater.

Storbritannien, der vil indsætte 12.500 soldater i EU-styrken, har 312 i FNs fredsbevarende styrker. Sverige, der vil bidrage med 1500 til EU-styrken, har 192 i FN, hvoraf 46 er soldater. Hvis EUs stærkeste nationer ønsker, at FN skal være førende i det fredsbevarende arbejde, er det underligt, at organisationen systematisk er blevet drænet for økonomiske midler, arbejdskraft og legitimitet, mens EU søger at opbygge en operativ styrke, der er dobbelt så stor på bare tre år.

Det er de samme lande, der aldrig har kunnet levere tilstrækkeligt veltrænede Blå Baretter (for eksempel til Srebrenica i tide) med lettere og mindre sofistikeret militært udstyr til verdens vigtigste fredsskabende organisation.

Det er også dem, der under bombningerne af Jugoslavien i 1999 krænkede FN-Charterets basale værdier om at “skabe fred med fredelige midler”, og så bort fra bestemmelsen om at have et FN-mandat. Den svenske statsminister holder fast ved, at EU-styrken også vil være et bidrag til FN. Men det rejser øjeblikkelig spørgsmålet: Hvorfor beslutter USA og EU ikke omsider at gøre FN til det, FN burde være og havde en chance for at blive efter afslutningen på den gamle Kolde Krig?

EUs turbo-militarisme

Den vigtigste begivenhed i forbindelse med etablering af den politiske atmosfære, inden for hvilken turbomilitariseringen af EU nu finder sted, er erfaringen fra Kosovo i 1999.

De europæiske ledere accepterede, at USA overtog showet, tog den diplomatiske føring og bakkede den op med en overvældende militærmagt, som næsten hensatte de europæiske NATO-partnere i beskuers rolle. Førende EU/NATO-partnere anerkendte den strukturelle svaghed og den manglende evne til at bære byrden, og bakkede deres diplomatiske bestræbelser op med magt.

I forbifarten kan man notere sig, at Kosovo er den bedste enkeltstående illustration af den manglende evne til:

- a) at diagnosticere konflikten,
- b) at iværksætte tidlig varsling,
- c) at anvende tidlig lytning og
- d) at komme med en samling fornuftigt kreative og acceptable konflikt-dæmpende og mæglende initiativer.

Det er også den sag, hvor man har set hemmelig våbenhandel og militærtræning, efterretningstjenesters infiltration i fredsmissioner, dobbeltspil og vestlige alliance-dannelse med yderligtgående separatistiske nationalister og en seen bort fra moderate, ikkevoldelige, politiske faktorer. Det enkle faktum står tilbage, hvad enten det dækkes eller ikke dækkes i den vestlige mainstream-presse, om vi er længere væk fra en løsning på det egentlige spørgsmål, end vi nogensinde før har været.

Det er erkendt, at nogle vestlige ledere i 1999 fortalte deres befolkninger forskellige ting, der skulle retfærdiggøre 78 dages bombninger, og som viste sig enten ikke at være hele sandheden eller skamløse løgne.

Ingen af de dybe og komplekse konflikter er blevet løst i området - fem år efter Dayton og 18 måneder efter bombningerne (artiklen er dateret 7. december 2000, red.).

Den nuværende internationale mission har problemer med finansiering og har ikke været i stand til at forhindre etniske udrensninger, lovløshed og autoritære principper i Kosovo på trods af, at de har flere tropper og civile end Beograd nogensinde har haft til at opretholde lov og orden.

Kosovo er blevet et spørgsmål, der deler - om ikke ligefrem et vendepunkt i - de euro-atlantiske relationer. EU har brokket sig højt som svar på det, som amerikanerne de facto siger: vi klarede bombningerne og fik vores base dér, vi betalte langt det meste, nu er det jeres tur til at klare freden.

Kredse tæt på George W. Bush har mere end antydnet, at USA ikke bliver der meget længere. Så Europa kan sidde fast med en ekstremt dyr blindgyde-protectorats-lignende situation i de næste årtier. Først var der Kosovo, så var der Kosova og i en overskuelig fremtid vil der være "Kaosovo". En fiasko, hvad angår diplomati, moral og fredsskabelse, bliver nu gjort til en metode. Af EU.

Historiens ikkevoldelige ironi fortjener at blive nævnt. Kosovo-albanerne

startede på en ikkevoldelig vej og fik ikke andet end øjentjeneri fra Vesten. De endte med en ekstremt voldelig politisk kraft med Vestens opbakning.

Som kontrast til det blev de nationaliteter, Serbien udgøres af, i et årti eller mere spærret inde bag Milosevic' interner og Vestens ydre tremmer - kort sagt: alvorlig vold. De undgik imidlertid, hvad vi alle frygtede, nemlig borgerkrig og anden frygtelig intern vold og brød tremmerne ned med ikkevoldelige midler.

Officielt bliver de støttet af Vesten. Men hvor længe hvis de ikke efterkommer Vestens krav?

(Hvis hr. Kostunica forbliver den Vojislav Kostunica, jeg kender, og det tror jeg, han gør, er han ikke den mand, Vesten vil se som samarbejdspartner på lang sigt.)

Kosovo handlede om 10 andre ting

Det er ikke svært at se, at Kosovo ikke kun - og måske end ikke hovedsagelig - handlede om Kosovo. Sagen handlede om:

1) et element i opbygningen af den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik i EU, som var på vej "op";

2) en vadesten på vej til og ind i NATO-udvidelsen;

3) en chance for at styre det meget svækkede Rusland, og

4) en chance for at forbedre adgangen til olien i Kaukasus.

5) Yderligere kunne situationen bruges som brændpunkt for de indbyrdes forbundne konfliktformationer og strategiske teatre: Balkan, Mellemøsten og Kaukasus. Det skabte et modsætningsforhold til Rusland, nogle af naboerne i området, Indien og Kina og kunne således godt af fremtidige historikere beskrives som begyndelsen til en ny Kold Krigs-formation mellem Vesten og disse vældige magter.

6) Serbien-Kosovo-konflikten kunne også bruges til at fremme markedsøkonomien. Det blev skrevet ind i Rambouillet-teksten, at Kosovo skulle sætte gang i en markedsøkonomi, ligesom det havde stået i Dayton-aftalen. Vesten kunne én gang for alle få et fodfæste og sprede vestlige værdier og institutioner - og støvler - over hele Kosovo.

7) Kort sagt havde ikkevold tabt og militæret vundet.

8) Dertil kommer, at hele affæren kunne bruges som bevis på, at USA og NATO - ikke EU og bestemt ikke FN (som aldrig havde været på banen i en Kosovo-mission før krigen) eller OSCE - var fredsbevarende, fredsfrembringerne og fredsskaberne. FN blev tvunget til at forlade Makedonien, hvor organisationen havde haft en af sine mest succesfulde missioner, kun nogle få uger før bombningerne startede. Så FN (der er den eneste organisation, der kan sige at være synonym med det meget brugte udtryk det "internationale samfund") blev forkastet som verdens nye fredsbevarer.

9) Det næste er, at med CIAs infiltration af OSCEs KVM-mission blev Kosovo også en afslutning på den organisation som en vigtig og stærk regional organisation.

10) Og endelig kunne USA benytte lejligheden, som man også havde gjort i Bosnien og Kroatien, til at vise, at Europa ikke kunne handle sammen, og at USA måtte løse nogle problemer i Europas baghave. Kort sagt blev EU som EU ydmyget.

Den hurtige militarisering af EU sender nu et signal om et "aldrig mere".

Forsøg på verdensdominans

Hvis Vestens operationer på Balkan handlede om fred, var det en meget speciel fred, der blev fremkaldt på en meget speciel måde. Man må håbe, at dette ikke er, hvad EU har planer om at gentage i forskellige konfliktområder inden for 4000 kilometers rækkevidde, eller i noget som helst konfliktområde i verden.

Den svenske forsvarsminister, Björn von Sydow, har bekræftet, at der ikke er defineret geografiske grænser for, hvor EU-styrken skal intervenere. Kort sagt var Balkan og Kosovo især en gave til dem, der ønskede at fremme NATO og underminere FN og andre mere civile organisationer.

Det var et springbræt for dem der ønsker, at USA skal bevæge sig fremad, ikke som en kraft inden for civilisation og en kreativ, ny konfliktstyring, men i rollen som verdenspoliti, verdensdommer og verdensdominator. Er det langt ude at arbejde med den hypotese, at USA sigter mod verdensdominans i denne periode af historien mellem et meget svækket Rusland og et Asien på vej op?

Overvej de samtidige forsøg fra USAs side på at kontrollere moderne computerrelaterede teknologier og bioteknologi, verdensmarkedet og verdenshandlen, fredsbevarelse i verden, verdenshavene, verdens ressourcer og verdens miljø. (Sidstnævnte gøres ikke ved at blive enige om globale normer i Kyoto og Haag, men gennem miljømæssige modificeringsteknikker til krigsformål som HAARP).

USA er også den eneste stat, der planlægger at blive i stand til at udkæmpe en atomkrig, og endog med politiske formål og ikke kun som reaktion på et angreb. Eftersom en sådan krig betyder en mulig ødelæggelse af verden, har USA planer om at overleve den ved hjælp af det planlagte selvbeskyttende BMD, Ballistic Missile Defence (Ballistisk missilforsvar).

Yderligere er det sådan, at intet land i menneskehedens historie har udkæmpet så mange krige, intervenseret så mange steder, brugt sin efterretningstjeneste i så vid udstrækning og solgt så mange våben.

Tilføj så endelig til dette den styrke, med hvilken amerikansk kultur, amerikanske medier og nyhedsbureauer - end-

og som de stærkeste på verdensplan - former folks opfattelse af verden og hemmeligt aflytter folks holdninger (for eksempel gennem Echelon og andre lytteapparater rundt omkring i verden), og man har nogle ikke just uvæsentlige indikatorer på ovenfor nævnte hypotese.

EU burde yde et bidrag til fred

EU ser altså sin chance nu. Den ønsker også at værne sig selv mod for stor amerikansk dominans i fremtiden. Det nyeste eksempel på den mere og mere omfattende uenighed - hvis ikke værre - mellem EU og USA kom, da forsvarsminister William Cohen advarede de europæiske forsvarsministre i Bruxelles den 5. december (2000, red.) og i virkeligheden sagde, "prøv aldrig at konkurrere med NATO, koordiner med NATO, og lad os - USA - kontrollere anvendelsen af militærmagt og interventioner".

De midler, EU har valgt for at spille en rolle på verdensplan, var først økonomiske og fra nu af også militære. Mens det første kan lykkes, vil det sidste ikke gøre det i overskuelig fremtid. Hvis en lille magt ønsker at bekæmpe en større, er den første tommelfingerregel: Vælg ikke et felt, hvor modstanderen er meget stærkere. Så hvis EU vælger at militarisere sig, vil den vedblive at være en europæisk underafdeling af NATO.

Hvis EU derimod gør tingene anderledes, drager en anden lære af Kosovo, og beslutter sig for at håndtere konflikter rundt omkring i verden på en ny måde, kan den blive meget stærkere, og endog en moralsk kraft - og stærkere end USA på de fleste magtskalaer.

Den kan blive en fremtidens magt i stedet for en kopi af sin koloniale fortid og af det nuværende NATO. Den kunne formodentlig også skabe mindre mistro blandt mennesker og regeringer inden for en radius af 4000 kilometer og hinsides det, mennesker der vil have mindre grund til at spørge, hvad i alverden EU er ude på i fremtiden?

Vi må bestemt spørge, om EU-lederne har en vision om Europa i den fremtidige verden og den nødvendige kreativitet til at se en ny "civilisations-mission" som et led i denne nye måde at handle på.

Teksten er skrevet den 7/12-2000. ●

EUs konfliktstyring i 1990'erne var for dårlig

Det fører ikke nogen vegne, når lande på samme tid optræder som fredsmæglere og våbenhandlere.

Af Jan Øberg

Den foregående artikel handlede om de konklusioner, EU tilsyneladende har draget af Balkankrisen og især Kosovo. Den lærer jeg - der er fredsforsker med noget kendskab til området - vil præcisere, går i en helt anden retning, nemlig følgende:

1. EU må først og fremmest forbedre sin evne til at diagnosticere og forstå komplekse konflikter, sørge for tidlig varslings, tidlig lytning og tidlig handling og må gå ind med civilt beredskab for at skabe samtaler, dialoger, brainstorme og forhandlinger i tæt samarbejde med alle konfliktens parter. Jeg vil foreslå, at EU forsøger at skære ned på alle nationale interesser og at gribe ind så upartisk som muligt og angribe problemer snarere end aktører. Det er vigtigt at forstå, at jo tidligere vi intervenserer, og jo mindre voldelig en konflikt er, des lettere er det at kontrollere prestige, nationale interesser og andre - for konfliktløsning forstyrrende - overvejelser.

2. Det, vi kan lære af den dårlige krestyring på Balkan i de sidste ti år, er også, at de fleste regeringer og udenrigsministerier har brug for professionelle, når de skal håndtere konflikter, ligesom de har brug for professionelle, når de skal tage sig af militære spørgsmål. Det er helt åbenlyst, at mange NGO'er med professionelle folk inden for konfliktåndter har gjort mere godt og mindre skade end mange regeringer. De bør have plads i EUs konfliktåndterings-struktur.

3. Vi kan helt bestemt også lære, at det ikke fører nogen vegne, når enkelte lande forsøger at spille mange roller på samme tid, mæglere, dommere, fredsbearbere, fredsfremtvingere, våbenhandlere, sanktionsskabere, humanis-

ter etc. Det fører ingen vegne, når de har nationale/nationalistiske interesser, mens de underviser i at få fred i stand sammen med lokale parter. Hvis Tysklands egentlige interesse på Balkan er at opnå indflydelse og sprede D-marken, så lad være med at kalde det "fred". Hvis amerikanerne vil have Bondsteel-basen på Jugoslavisk territorium, den største base de har bygget siden Vietnamkrigen, så sig ærligt til folk og medierne, at USA er engageret af andre grunde end en bekymring for menneskerettighederne.

4. Vi kan også lære, at fredsplaner nok skal udvikles ovenfra, men bestemt også nedefra, og at alle konfliktens parter skal have en andel. For eksempel kunne forskellige fredsplaner præsenteres forud for folkeafstemninger, og folk kunne få en mulighed for på demokratisk vis at stemme for den fredsplan, de tror tjener deres interesser for fremtiden bedst - af én eneste grund: at det er dem, der skal leve med den. Og af den nuværende situation i Kosovo kan vi lære, at det ikke er let at besætte et uroligt område og konstruere det socialt som et demokrati med tolerance og forsoning.

5. Mere end enhver anden lære vil jeg understrege én: at fred og fredsskabelse til syvende og sidst handler om at sætte mennesker øverst på dagsordenen. Vi må beskæftige os med folks opfattelser af det, der adskiller dem fra deres medmennesker, hvordan de opfatter sig selv, konflikten og de "andre". Vi må beskæftige os med frygt (der er meget vigtigere end "det onde", når man skal forklare, hvorfor folk skader hinanden), med had, intolerance, fortvivlelse. Kort sagt med de grundlæggende årsager til volden, snarere end blot at lægge låg på ilden og lade hånt om de grundlæggende årsager. ➔

Og jeg mener, at vi må udvikle kriterier for de bedste praksiser, og at beslutningstagere både burde være mere ydmyge og mere selvkritiske over for det arbejde, de har lavet i fredens navn.

Jeg må vedgå, at den lære jeg her taler for hører til et nyt paradigme. Hvis man skal dømme ud fra EU-dokumenter og planer, ønsker EU ikke noget af det. Nogle af grundene hertil synes at være, at læren og paradigmet er uforenelige med et traditionelt magtbegreb (magt er magt over andre, ikke over én selv), de har ikke "sex appeal" over for karrieremagere, de vil ikke gøre EU til en ny supermagt eller tilfredsstille det militærindustrielle kompleks.

De er også helt uforenelige med mandlig tankegang i almindelighed og mandlig elitær tankegang i særdeleshed.

EUs krisestyringsorganisation

Der er ikke meget tilgængeligt om det, men EUs krisestyring er ved at tage form. Krisestyringen vil blive varetaget inden for Generalsekretariatets regi (GAC). Komitéen for Permanente Repræsentanter (COREPER) - medlemsstaternes faste repræsentanter - træffer mange af beslutningerne, efter at de forskellige spørgsmål er behandlet i arbejdsgrupper.

Brændpunktet i krisestyringsstrukturen bliver den Midlertidige Politiske og Sikkerhedspolitiske Komité (IPSC). Repræsentanterne fra EU-Kommissionen og Rådssekretariatet, Tidlig Varsling og Planlægnings-enheden (PU) og EUs Militære Stab (EUMS) tager del i møderne. Komitéen for Civile Aspekter af Krisestyring tager ikke del i møderne, men rådgiver.

Så er der den midlertidige Militære Stamme, der senere skal blive til EUs Militære Komité (EUMC), og som består af medlemsstaternes forsvarschefer og skal rådgive Solana, øverste leder (HR) for den Fælles Udenrigs- og Sikkerhedspolitik (CFSP) og Generalsekretær (SG).

PU der blev etableret forud for Helsinki-topmødet i 1999, er tilknyttet Solanas kontor, der også huser Situationscenteret (SITCEN), der samler civil og militær ekspertise til vurdering af efterretningsinformationer.

Civil dimension er underudviklet

Hvad angår arbejdskraft, vil for eksempel EUs Militære Stab med militære og civile eksperter nå op på omkring 100, dobbelt så stor som det gamle WEU og halvt så stor som NATOs internationale militære stab. Der vil blive omkring 100 militære eksperter, der skal vurdere efterretningsdelen.

Det er værd at citere fra oktober-udgaven (2000, red.) af European Security Review (europæisk sikkerhedspolitisk magasin), der bliver udgivet af Center for Europæisk Sikkerhed og Nedrustning (CESD) og den Internationale Sikkerhedspolitiske Informationstjeneste i Europa (ISIS), hvorfra ovenstående sammendrag af strukturen er hentet:

"I sammenligning med forberedelsen til den militære vurdering af information, der har med krisestyring at gøre, ser de nye civile strukturer i Rådet ud til at være ret svækkede. Politienheden har en samlet stab på 20, der vil blive hårdt pressede, når de skal møde de udfordringer, der ligger i at behandle information fra medlemsstaterne, åbne kilder (inklusive rapporter fra NGOer) og de andre EU-institutioner."

Det er helt tydeligt, at den civile dimension ikke bliver prioriteret. Sverige har været en vigtig fortaler for denne civile dimension, og Sverige opretholder sammen med andre EU-politikere det synspunkt, at den civile komité er helt fundamentalt betydningsfuld, mens den militære "kun" tjener som sidste udveje.

Men som det står nu, er dette ikke troværdigt. Det er tydeligt, at der ikke er arbejdskraft og andre ressourcer til effektivt at overvåge og analysere udviklingen i konfliktområder rundt om i verden. Og det er relevant, eftersom EU ikke har defineret grænser for en eventuel intervention.

Ingen koordinering

Det er også indlysende, at der ikke er nogen forsamling, råd eller komité, der systematisk koordinerer og samarbejder med organisationer i det civile samfund, NGOer der har med konfliktløsning at gøre eller fredsforskningsin-

stitutter. Så længe EU bliver kaldt et fredsprojekt, og dens militærstyrke retfærdiggøres med henvisning til fredsskabelse, er et råd af ovennævnte karakter meget relevant.

Dertil kommer, at mens der er fire arbejdsgrupper til koordinering af EU-NATO i krisestyring, og den centrale skikkelse i alt dette er Javier Solana, tidligere generalsekretær for NATO, synes der ikke at være nogen parallelle råd eller komitéer til koordinering mellem EU på den ene side, og organisationer som FN, OSCE, OAU og andre regionale regeringsorganer og potentielle konfliktløserne på den anden.

EU-NATO samarbejdet blev presset igennem i Nice, uden at der samtidig blev lavet en lignende funktion i forhold til de ovenfor nævnte organisationer. Hvis EUs bestræbelser først og fremmest gik i civil retning, ville det være naturligt at diskutere den grundlæggende relation til og samarbejdet med OSCE, den eksisterende, civile, europæiske sikkerhedsorganisation.

OSCE er stadig uforskammet underbemandet med kun en håndfuld civile på Center for Konfliktforebyggelse i Wien. Med den skrappe reduktion i organisationens indflydelse skulle man have troet, at EU ville have draget nogle konklusioner af det, da man skulle opbygge en lignende enhed.

På basis af dette lader der til at være meget få beviser for, at EUs krisestyring, som den ser ud i dag, er stærk, hvad angår civile foranstaltninger, og at man kun vil bruge militære midler som sidste udveje.

Indtil videre ser det organisatorisk ud, som om det er omvendt. Og det er sandsynligt, at EUs Hurtige Reaktionsstyrke (RRF) og militære opbygning vil gøre den europæiske "sikkerhedsarkitektur" endnu mere kaotisk og uigenensigtig. Den kunne faktisk være konfliktskaber inden for Europa og over for USA.

EU afhængig af USA og NATO

Det er ikke nogen hemmelighed, at EU militært er meget mindre og mindre effektivt end USA. Tallene taler for sig selv: Mens USAs militærudgifter ligger omkring 300 milliarder dollar (3,2 procent af bruttonationalproduktet),



ligger EUs på 165 milliarder dollar (2,1 procent af deres samlede bruttonationalprodukt), og mens USAs udgifter stiger, falder EUs støt.

USA bruger 39 procent af sine militæruddgifter på personel, EU 61 procent, hvilket er tegn på, hvor meget mere teknologi- og kapitalintensivt det amerikanske forsvar er. USA bruger 24 procent af sine forsvarsbudgetter på nyt udstyr, gennemsnittet i EU er kun 14.

Og det måske vigtigste for fremtiden: USA brugte 36,5 milliarder dollar på militær forskning og udvikling i 1999, mens de europæiske NATO-medlemmer til sammen kun brugte 8,9 milliarder dollar. Europæiske NATO- og EU-medlemmer er også historien om fordobling og langt mindre integration og fusion end den amerikanske militærindustri.

Man kan finde eksperter, der mener at den amerikanske Revolution i Militære Anliggender, RAM, øger kløften mellem Europa og USA i en sådan grad, at europæisk militær snart vil være ude af stand til at operere side om side med amerikanerne, fordi de teknologisk set er bagefter!

I en overskuelig fremtid vil EU militæraktioner være stærkt afhængige af ressourcer i NATO og USA, det være sig forskellige former for efterret-

ningstjeneste, satellitovervågning, luftbro-kapacitet, kodede kommunikationssystemer osv. Husk at USA varetog omkring 70 procent af alle bombetogterne mod Jugoslavien. Og på trods af det faktum, at EUs allierede på papiret havde omkring to millioner mand under våben, tog det dem lang tid at få omkring 30.000 (omkring to procent af dem) på jorden i Kosovo.

Hvis EU skal optræde som mili-

tærmagt i krig og/eller fredsskabelse, må EU overvinde denne historiske og strukturelle underlegenhed. Det vil kun være muligt, hvis EU (og NATO-allierede i Europa, der ikke er medlemmer af EU) rationaliserer og koordinerer alle militære funktioner meget mere effektivt i fremtiden og øger deres militære investeringer betragteligt.

Det er yderligere min påstand, at EU - ved at vælge militærkraften som målestok - vil bringe sig selv i stadig voldsommere konkurrence med USA og forblive afhængig af USA i årtier. Hvad EU skulle gøre for at blive mere uafhængig er at udvikle en niche for sig selv, en niche der vil stå for verden omkring EU som meget mere attraktiv og forenelig med fremtidens professionelle konfliktstyring.

Formelt medlemskab irrelevant

Ordene Europæisk Hær er irrelevante. To hypoteser kan fremsættes her: Den første er, at bortset fra den symbolske betydning for nogle østeuropæere, betyder det overhovedet ikke længere noget, hvilken organisation et land formelt bliver optaget som medlem af. Den flydende "arkitektur" gør det irrelevant.

Sverige kan deltage i det hele uden at være medlem af NATO. Og Norge, der ikke er medlem af EU, har til hen-

sigt at yde det største bidrag pr. indbygger til EU-styrkerne. EU vil samarbejde med ikke-EU-lande inklusive USA og Canada, og ikke-EU-lande opmuntres til at deltage i EU-styrken - overlappende med aktiviteter og øvelser med ikke-NATO-lande, der deltager i en række NATO-aktiviteter.

Den anden er, at det kun er et figenblads-argument, når vi får at vide, at EUs Hurtige Reaktionsstyrke ikke er og ikke vil blive en europæisk "hær". Man kan tilføje: I det mindste ikke endnu. Hvis EU en skønne dag bliver en føderation, bliver styrken til en EU-hær.

Men pointen er, at det vi traditionelt forbinder med en national, stående, indkaldt, territorial hær ikke længere er relevant. Den nuværende model arbejder med kontingenter af tropper, der vil blive trænet og samlet med kort varsel og sat under en central kommando.

Den tyske generalmajor Klaus Schuwirth, øverstkommanderende for den Tyske Hærs Fjerde Korps i Potsdam, er allerede udpeget som leder af EUs Militære Stab i Bruxelles, med den britiske generalmajor Graham Messervy Whiting, der leder EUs militære komité, som næstkommanderende.

Figenbladsdiskussionen blev opsummeret vidunderligt af Romano Prodi, formand for EU-Kommissionen: "Hvis man ikke vil kalde den en Europæisk Hær, så lad være med at kalde den en Europæisk Hær. Man kan kalde den Margaret. Man kan kalde den Mary-Ann." (Daily Telegraph, 17/11-2000).

Den 10. februar 2000 erklærede Romano Prodi også over for et lettisk publikum, at "et hvilket som helst angreb på eller en hvilken som helst aggression mod et EU-medlemsland vil være et angreb eller en aggression mod hele EU, det er den højeste garanti".

Som jeg tidligere har skrevet: "Hvis denne udtalelse implementeres, som den er udtalt, markerer den et kvantespring af EU fra en socio-økonomisk union til en militær forsvarsalliance. Sådan en udvikling kan risikere at fremme udviklingen af en ny kold krig i Europa".

Alt, hvad man behøver at gøre, er at konsultere Lewis Carrolls *Alice i Eventyrland*, hvor Klumpe Dumpe siger: "Når jeg anvender et ord, så betyder det lige, hvad jeg vil have, det skal betyde - hverken mere eller mindre".

Og Alice svarer: "Men spørgsmålet er, om du kan få ordene til at betyde vidt forskellige ting".

Og Klumpe Dumpe svarer: "Spørgsmålet er, hvem det er, der bestemmer - det er det afgørende".

Han kommer derpå med et eksempel på, hvor meget et ord kan betyde ("u-ransagelig") og opsummerer: "Når jeg lader et ord arbejde så meget, betaler jeg det altid ekstra -".

Alice er bestemt kommet til Euro-land.

Teksten er skrevet den 11/12-2000. ●

Navne og forkortelser

Center for Europæisk Sikkerhed og Nedrustning (Centre for European Security and Disarmament, CESD)

Den Internationale Sikkerhedspolitiske Informationstjeneste i Europa (International Security Information Service, Europe, ISIS)

Den øverste leder (High Representative, HR) for den Fælles Udenrigs- og Sikkerhedspolitik (Common Foreign and Security Policy, CFSP) og Generalsekretær (SG)

EUs Militære Komité (EU Military Committee, EUMC)

EUs Militære Stab (EU Military Staff, EUMS)

Generalsekretariatet (General Affairs Council, GAC)

Hurtig Reaktionsstyrke (Rapid Reaction Force, RRF)

Komitéen for Permanente Repræsentanter (Comité des Représentants Permanents, COREPER)

Midlertidig Politisk og Sikkerhedspolitisk Komité (Interim Political and Security Committee, iPSC)

OAU (Organization of African Unity)

Tidlig Varsling og Planlægningsenheden (Early Warning and Planning Unit, PU)

Kan vi undgå krig og imperialistisk politik?

EUs militarisering skyldes, at den vestlige kultur grundlæggende er militaristisk og tilbøjelig til vold.

Af Jan Øberg

Hvordan er det muligt at militarisere den Europæiske Union med så ringe opmærksomhed fra og så lille viden om det i medierne, i den offentlige debat og blandt de politiske beslutningstagere?

Hvordan går det til, at idéer som militær, humanitær intervention, bombing, krigsførings-strategier og en uophørlig strøm af nye, mindre våben såvel som masseødelæggelsesvåben bliver "solgt" til offentligheden som fredsinstrumenter? Lad os begynde med nogle få afsøgende teser, som jeg tror understøtter de nuværende globale militariseringstendenser, gennemtvunget som de er af Vesten.

1) På trods af alle de gode ting, der også kan siges om Vesten, er den vestlige kultur en grundlæggende militaristisk, voldstilbøjelig civilisation. Direkte og strukturel vold, psykologisk vold, kulturel vold og vold som underholdning er så gennemstrømmende i kulturen, at det tager sig "naturligt" ud for flertallet.

Tese 1: Systemet er kulturelt blindt og fundamentalt voldeligt. Den vestlige sociale kosmologi taler for en fred, der tillader, ja endog kræver og legitimerer vold.

2) Konflikter handler om to parter, af hvilke den ene repræsenterer det onde. "Problemet" lokaliseres hos en aktør og ikke i strukturen, tankegangen eller situationen. Konfliktløsning handler om at udslette det onde, dvs. en aktør og ikke konflikten mellem aktører. På den måde skal ond vold kontrolleres eller bekæmpes med god vold. Kort sagt: Fortæl mig om din kosmologi, og jeg vil fortælle dig, hvilken form for konfliktløsning du

sandsynligvis vil anvende! Buddhas udtalelse om, at det eneste vi behøver at dræbe er viljen til at dræbe, en udtalelse som peger på den fundamentale ærbødighed for liv, er uforenelig med den generaliserede, vestlige kosmologi og dominerende politiske doktriner.

Tese 2: Vestlig kosmologi er monoteistisk og tror på én sandhed - vores egen naturligvis. Mulige andre sandheder opfattes som truende, korrupte, slyngelagtige og "onde". Parter i konflikt med hinanden ses som enten helt gode eller helt slemme/"onde", ikke som komplekse, som blandede. Sameksistens? Ja, men kun med dem der fundamentalt set er som vi eller vil leve i overensstemmelse med vores kosmologi, med "os" men ikke med "dem". Det betyder grænseløs ekspansion: jo større, jo mere kontrol - og jo mere frygter vi at tabe.

3) Supplerende hertil: Vesten i almindelighed og ledere i USA/EU ser sig selv som udvalgte, som (selvophøjede) prinser for fred, som dem der må tage den "hvide, civiliserede mands byrde" på deres skuldre og bringe fred til verden efter at have udslettet det onde i mindre civiliserede områder.

Tese 3: Lederne har messianske motiver.

4) Verden bliver kompleks, informationer og beslutninger kommer så hurtigt i vej, at de fleste borgere ikke har en chance for at få den relevante, alsidige viden og tage del i en demokratisk debat, før der allerede er truffet beslutninger, der ikke står til at ændre. Der er en truende afgrund, hvad angår informationer og tillid, mellem repræsentanterne og dem, de repræsenterer, og den bliver større i takt med disse processer, om ikke hurtigere.



Tese 4: Borgerne føler sig magtesløse, og den politiske apati og fremmedgørelse truer demokratiske normer og regler. Borgerne mangler tro på politikerne, men politikere, der fører sig frem som frelsere, udviser også foragt for borgerne, når de er skeptiske over for de storslåede projekter og den voldsomme hast, de føres frem med.

Det er en farlig blanding: Vold snarere end ikkevold + enevælde snarere end pluralisme + frelseradfærd snarere end ydmyghed + fremmedgørelse af borgerne snarere end deltagelse. Med systemer der spændes til bristepunktet og endnu flere kæmpestore (og storhedsvanvittige) projekter, til at reparere systemet, kan disse elementer i den moderne politik fremkalde et generelt systemnedbrud, fulgt af udbrud af decentraliseret, borgerbaseret vold, borgerkrig eller international krig. Lad os på dette punkt introducere optakten til den femte tese:

5) Vrangforestillingen om storheden (tese 3) kan forbindes med en anden type selvbedrag i den klassiske psykologi: fornemmelsen af at blive forfulgt. Det kan ske indefra eller udefra.

Kan det være sådan, at Vestens ledere og lederne i den EU-verdensmagt, der er ved at se dagens lys, føler, at de kan blive forfulgt indefra af deres politiske modstandere og nogle af deres borgere? Jeg tænker her på populistere, nynazister, ressource- og informationsfattige, venstreorienterede, grønne,

kvinderne og de unge, der alle har forskellige grunde til at være alt andet end begejstrede for den fremtid, der bliver skabt for dem og hen over hovedet på dem?

Se på de "familiefotos" der bliver taget med de samme få statsmænd og ministre, når de mødes i EU, NATO, OSCE, Davos eller IMF. Det er ikke usandsynligt, at de har en stærk gruppefølelse og bliver betragtet af deres respektive vælgere derhjemme som mere loyale over for hinanden, end over for vælgere.

Kan det være sådan, at lederne - mere eller mindre bevidst - føler, at de en skønne dag kan blive forfulgt udefra, fra ikke-Vesten, af bogstaveligt talt resten af verden på to måder:

a) af verdens samspilsramte, fattige, asylansøgere og andre ofre for globalisering og for Vestens grådighed og luksus midt i en verden, hvor flertallets basale behov stadig ikke opfyldes?

b) af nyopståede magter i Asien og andre steder, der ikke længere vil finde sig i et Vesten, der ikke har nogen svar på de virkelige globale problemer ud over fortsat udbytning, marginalisering, pervers forbrugerisme og - hvis det er nødvendigt - militær dominans? Og så:

Tese 5: EU-ledere frygter, at Vesten skrumper ind, om ikke synker i et makrohistorisk perspektiv på grund af tendenser og dilemmaer som disse? De frygter, at den amerikanske politik, der sigter mod verdensdominans, i stigende grad vil skabe modsætninger mellem alle, herunder dem selv, i en sådan grad, at enden på det vestlige overherredømme vil komme snarere før end siden, og de ønsker at beskytte det ikke-amerikanske Vesten mod den skæbne. De tror kort sagt, at de kan redde Vesten - eller friholde Vesten i længere tid - fra dette sammenstød af civilisationer (der er helt forskelligt fra Huntingtons).

EU som en modmagt til imperialismen? Mange europæere er opmærksomme på det europæiske projekts mangler og risici, men de fremmer EU som en magt, der skaber balance i forhold til amerikansk "imperialisme" og domi-

nans, hvilket i nogen grad ligger mellem linjerne i ovenstående teser.

Men ét spørgsmål må stilles: er de kun mod USA som en imperialistisk magt, og ikke mod supermagt-adfærd og imperialismen som sådan? Tror de, at EUs imperialismen og militære intervention er foreneligt med det, som de også taler for og opfatter som et fredsprojekt? At EU i løbet af de næste 30-50 år vil blive mere menneskelig og ikke basalt set vise de samme træk som alle de andre imperialistiske aktører i historien, at EU vil blive en ny form for næstekærlig imperialismen? Er der rent faktisk nogen pointe i at være mod amerikansk imperialismen og for EU-imperialisme?

Er det virkelig sandt, at der ikke er nogen anden vej til at danne modvægt til USA end at imitere det og blive lige så "væmmelig", som USA er blevet i manges øjne rundt omkring i verden? For mig ser det ud til, at den intellektuelle, politiske og moralske udfordring ligger i at tænke mere kreativt, at gøre noget helt nyt for en helt ny fase af menneskehedens historie og ikke erstatte et imperium med et andet. Europa og resten af verden burde have set nok, mere end nok af den slags nu.

Jeg mener, at vi har brug for noget, der går ud over politisk videnskab, økonomi og forsvar for at forklare EU-projektet. Jeg tror, vi har brug for et perspektiv, der omfatter makrohistorie, verdensorden og psyko-kulturelle dimensioner. Jeg har hentydet til nogle elementer og vil overlade til folk, der har større ekspertise, at kritisere de fem - indrømmet impressionistiske - teser ovenfor og komme med mere indsigtfulde og dybtgående idéer. Lad os nu vende tilbage til EU-bureaukratiet mikroniveau.

Demokrati i militarisering.

Punkt 1: Hvordan overbeviser man borgerne i stedet for at lytte til og repræsentere dem?

EU's eliter er tilsyneladende ude af stand til at forestille sig en ny supermagt, der retter sig mod værdier som kulturel, økonomisk og politisk ikkevold, bløde værdier, alternativ sikkerhedspolitik, økologisk balance, retfærdighed og en verdensorden, der tillader

en grundlæggende standard for de mange, før de få klatrer højere op ad den materielle, forbrugeristiske stige. Derfor går EU efter at blive en traditionel form for imperialistisk magt.

Det er derfor også usandsynligt, at EU vil udvikle sig uden en stærk militær komponent. I det lange løb må EU blive mere selvstændig og mindre afhængig af USA. Der er tegn på en stigende selvhævdelse og derfor allerede stor amerikansk bekymring.

Den nye militaristiske stemning vil fuse ud uden forskellige konkrete manifestationer. Rationalisering, samarbejde og militærindustrielle sammensmeltninger kan give nogle resultater. Men højere militærudgifter er et sine qua non.

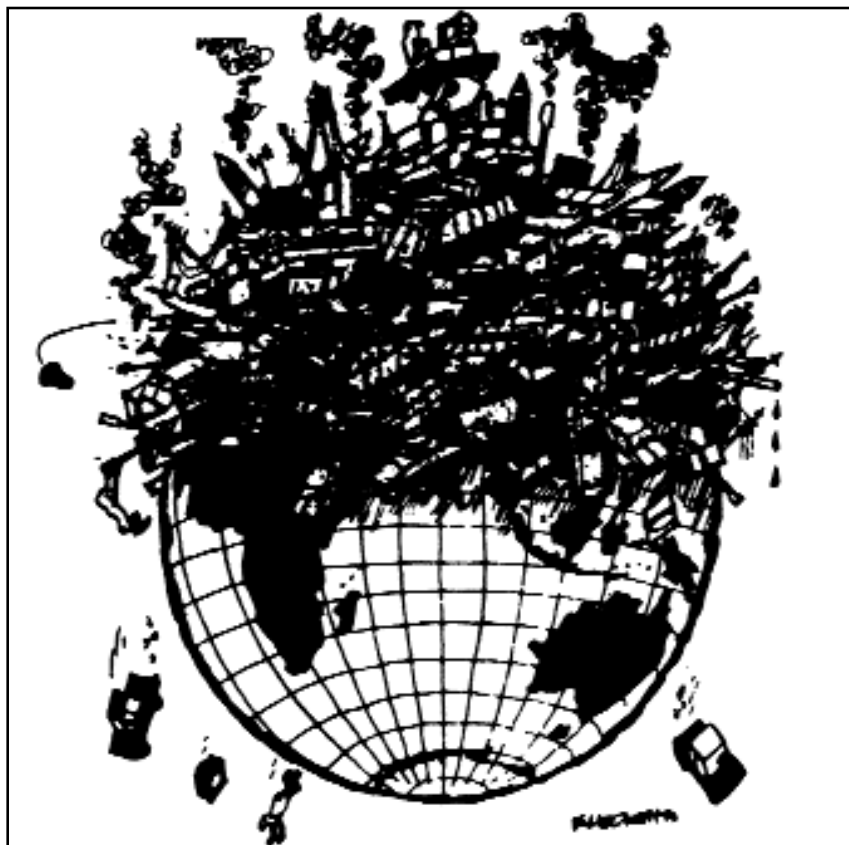
Det peger tilbage på projektets demokratiske fundament: vil de europæiske skatteydere automatisk acceptere alt dette på det politiske og det økonomiske plan? Eller vil de kun gøre det, hvis de får at vide, at verden i stigende grad er et farligt sted, endnu farligere end det var i den Kolde Krigs velmagtsdage.

EU-ledere vil blive fanget i dilemmaet mellem på den ene side den politiske argumentation for, at alt dette kun tjener ædle mål som minerydning, fredsbevarelse og humanitær hjælp og på den anden side de økonomiske byrder, der må lægges på borgerne i forbindelse med de højere militærudgifter, der skal virkeliggøre drømmen om en militariseret supermagt.

Punkt 2: Militarisering behøver ingen trusler og tillader ikke gennemsigthed.

Problemet er, at der ikke er nogen trusler i eller omkring Europa, over for hvilke EUs militarisering og Hurtige Reaktionsstyrke er (det mest passende) svar. Ingen af dem, der taler for den udvikling, har sat grænserne: Hvilke opgaver skal vi ikke udføre, hvilke missioner skal vi ikke engagere os i, hvilke geografiske grænser sigter vi ikke ud over?

Det er blevet et mantra, at hele denne nye "sikkerhedsarkitektur" er åben, indbydende, overlappende, den arbejder i netværker og er baseret på skiftende grupper eller alliancer, på repræsentation i forskellige organer og ad hoc-arrangementer, som senere -



hokus-pokus - bliver permanente organer. Medierne har tabt sporet og citerer overvejende pressemeddelelser, dvs. det som beslutningstagerne ønsker, at folk skal vide, og ikke det de bør vide. De er fyldt med formaliteter og legitimeringer snarere end med realiteter og problemer.

Dette er kort sagt ikke alene et demokratisk underskud. Det kan gøre demokratiet til en parodi. Det svækker ansvarlighed, forpligtelse og gennemsigthed. Der er for mange kokke, der fordærver maden i dette fredsprojekt, og de kunne meget vel ende med at forberede krig, selvom de ikke havde intentioner om det.

EU-systemerne er overbelastede, EUs rolle på verdensplan er allerede alt for bred og urealistisk at dømme efter de seneste ti års bemærkelsesværdigt forvirrede politik på Balkan. Spørgsmål om beslutningstagernes normer og delingen af magten, indflydelsen og stemmerne står stadig uløste tilbage, mens EU bliver ved med at storme frem mod nye og endnu større megaprojekter som for eksempel militarisering.

For at få alt dette til at se rigtigt ud og få EU til at fremstå som ædel, må

man enten opfinde pseudokriser/-trusler og puste proportionerne op eller finde en virkelig, der helst skal ligge langt væk fra europæisk grund. At vende opmærksomheden væk fra indre problemer og (bogstaveligt talt) samle kræfterne mod en ydre udfordring er ikke noget nyt.

Punkt 3: Europas sikkerhed er som arkitektur mere vakkelvorn end smuk.

Den europæiske sikkerhedsarkitektur af i dag er uigennemtrængelig. Der er overlappende medlemskab af NATO, det tidligere WEU, EU, OSCE, Europarådet, Partnerskab for Fred, det Euro-Atlantiske Partnerskabsråd, det NATO-Russiske Råd osv. Der er ingen grænser for antallet af koordinerende organer mellem dem og for antallet af undergrupper, ad hoc-enheder, komitéer osv. inden for hver enkelt.

Ikke-NATO-lande deltager i NATO-operationer; ikke-EU-lande vil deltage i EU-operationer. Hvis et land af en eller anden grund ikke kan deltage i en aktivitet med én identitet, kan det finde en anden blandt et antal evigt skiftende "alliancer", "forsamlinger", "associerede aftaler", "arrangementer", "initia-

tiver”, “partnerskaber” og “netværker” og alligevel komme med sit bidrag.

Denne spredning er så kompleks for ikke at sige kaotisk, at man kan undre sig over, hvordan den skal kunne fungere, hvis den en skønne dag skal. Med anvendelse af sociologisk lov er min hypotese enkel, og vi så den konkret udfoldet i tilfældet med bombningen af Jugoslavien. De stærkeste, de der er størst og kontrollerer informationer og efterretninger, og som investerer mest, tager føringen - uden hensyn til formelle beslutningsstrukturer, der under alle omstændigheder vil blive overset, når man skal have tingene gjort i en krigsituation.

Punkt 4: Autoritære principper - at stemme om, men ikke vælge det uigenkaldelige.

Tre demokrati-relaterede aspekter kan tages op i forbindelse med EU. For det første har europæerne, så længe EU har eksisteret, fået at vide ved hvert vendepunkt, at der kun var én vej frem, hvis deres land ikke skulle “lukkes ude og miste indflydelse der, hvor beslutningerne bliver taget”. De kunne kort sagt stemme, men ikke vælge mellem flere alternativer for fremtiden.

For det andet har der været en betragtelig systemforøgelse. En valgmulighed forude præsenteres som “naturligvis med de beslutninger, der er truffet eller den Traktat, der er underskrevet ved det ene eller det andet møde engang i fortiden”. En beslutning har med andre ord en række relaterede beslutninger på lager.

Og for det tredje er en truffet beslutning uigenkaldelig. Prisen for at have afvigende synspunkter kan blive høj i enhver organisation, som kæmper for at tale med én stemme i komplekse sager.

Hvis man kombinerer de tre, har man en cocktail, der øger det fæmøse “demokratiske underskud” snarere end mindsker det. Ingen institutionelle reformer kan afhjælpe EU-projektets fundamentalt topstyrede, autoritære karakter. Hvis de karakteriserer den generelle udvikling i EU, karakteriserer de sandsynligvis ikke mindre militariserings specielle proces.

Tolv konfliktscenarier

Hvad vil fremtiden bringe for et militariseret EU?

Af Jan Øberg

Hvis moderne våbens livscyklus er omkring 20 år, er det den minimumstidshorizont, som ansvarlige beslutningstagere bør arbejde med.

Vi ved ikke, hvad fremtiden vil bringe i EU eller andre steder, men man kan forestille sig forskellige udviklinger og situationer - her med et blik på hvad den reelle funktion af et militariseret EU kan blive.

1. EUs borgere vil udgøre omkring fem procent af verdens befolkning.

Hvordan vil de 95 procent se på et militariseret Festsung Europa,

der bliver ved med at sidde på privilegier og udnytter relativt underbetalte menneskelige og naturlige ressourcer til sine egne formål? Hvis EU i stigende grad bliver lukket for dem, der banker på døren med endog meget klare humanitære formål?

2. Hvad med *indre konflikter i EU-sfæren* - etniske, socio-økonomiske konflikter, klassekonflikter, konflikter mellem et første-, et andet- og et tredjeklasses Europa? Hvad med stigende spændinger mellem EUs indbyrdes stridende ledere, Frankrig, Storbritannien og Tyskland? En sådan strid behøver ikke at blive militær for at blive alvorlig for projektet.

Hvis projektet efterhånden falder fra hinanden, hvilke valgmuligheder vil nytillkommende have, hvilke andre europæiske strukturer, nye eller gamle, er der at bygge på? (Det er usandsynligt, at alt går godt eller sker i overensstemmelse med deklamationer og handlingsplaner.) Og hvad med mere eller mindre militariserede lokale, indre majoritets-/minoritetskonflikter i fremtidige medlemsstater? Hvad med

tilfælde som albanske væbnede aktiviteter i Sydserbien eller opbygningen af en spænding mellem Beograd og Podgorica?

3. Hvordan skal EU håndtere en *voksende konflikt med USA*? Vil det ske ved at holde kursen og skærpe modsætningen mere og mere, klare sig igennem på bedste beskub eller generelt føje sig efter diktater fra storebror, hvis tankegang har gennemsyret NATOs udenrigsministerier i en sådan grad, at det er svært at se, hvordan de fleste af dem ville blive i stand til at skifte om og begynde at tænke og handle uafhængigt.

4. Hvad med risikoen for *en splittelse basalt set i en nordlig, sydlig, vestlig og østlig regionalisering*, hvis centrum ikke holder? Ville Sverige i så fald vælge at regruppere sig sammen med de andre nordiske

lande eller blive en vasal af Tyskland?

5. *Hvis de østeuropæiske kandidater efterhånden bliver vrede* på grund af skuffede forventninger, vil de så gå sammen og danne deres eget Øst-EU og knytte sig til andre længere sydpå i Mellemøsten og Kaukasus og et fremtidigt, reformeret og stærkere Rusland?

6. I tilfælde af en - lad os sige - *fremtidig militær amerikansk og/eller NATO-intervention i Mellemøsten* (det kan ikke for evigt fortsætte, som det kører nu) eller i Kaukasus, hvordan vil EU som EU reagere? Vil EU være på den ene side, på den anden side eller neutralt over for parterne, vil EU være med, mod eller neutral over for NATO i almindelighed og USA i særdeleshed?

7. Eftersom der ikke er noget tegn på et strategisk koncept, som EUs konfliktstyring er baseret på, *kan EU så*



forblive neutralt i en konflikt om kaspisk olie og dens tilstrømning til Vesten?

8. Der er en alvorlig konflikt i Georgien mellem den centrale regering i Tblisi og udbryderrepublikken Abkhasien og nogenlunde det samme er tilfældet med Sydossetien. Hvad er det præcis, EUs konfliktstyringseksperter vil have EU til at gøre og ikke gøre i tilfælde af en øget spænding? Er styrkens sammensætning og antallet af våben, der er overført til den nye EU-styrke, resultatet af en underbygget vurdering af behov, civile såvel som militære? Eller i denne region: hvad med Tjetjenien, kan EU se en rolle for sin Hurtige Reaktionsstyrke der?

9. Det kurdiske problem kunne være et andet fremtidigt urocenter. Det ville være interessant at se en liste med mulige aktioner, som EU kunne anvende. Og der må helt bestemt eksistere sådanne dokumenter, der kan tjene som basis for udviklingen af det maskineri, der skal stå for den militære og civile krigsstyring.

10. For nylig tilbød TFF-rådgiveren og medlem af Europaparlamentet Per Gahrton i et svensk dagblad et konkret scenario: *et statskup i Saudi Arabien*. Nogle revolutionære overtager olien, smider udenlandske kapitalinteresser ud og begynder at hænge regimets folk i lygtepæle og fængsler i hundredvis af borgere. Landets betydning og dets olie-rigdom taget i betragtning vil USA måske gå enegang øjeblikkelig. Men hvorfor ikke EU engang i fremtiden? EU er også afhængig af olie og kan bestemt ikke sidde med hænderne i skødet, når menneskerettigheder bliver så groft krænkede.

11. Og hvorfor så ikke tage det *lange blik i tid og rum*? EU planlægger at blive i stand til at intervenere så langt som *6000 kilometer fra Bruxelles*. Det dækker steder som størstedelen af Rusland, Beijing, Thailand, Kuala Lum-

pur, Afrikas sydlige spids, Sao Paolo, Equador og Columbia, Centralamerika minus Mexico. I det store og hele alle tidligere kolonier og måske omkring 40 af verdens igangværende krigsteatre. At holde fred inden for dem - sandsynligvis omkring 75 procent af verden - er ikke nogen ydmyg plan. Det blotte faktum, at der tilsyneladende eksisterer sådan en ramme er nok til at kalde projektet megalomanisk. Hvordan forventer EUs ledere, at disse områder, der skal interverneres, og steder, der skal pacificeres, vil reagere? Hvor stor en våbenspredning kan denne horisontale militarisering sætte i gang i løbet af de kommende få årtier (mens USA sørger for den vertikale militarisering af rummet og havene)?

12. En ny kold og efterhånden varm



krig kan udgøre *et afsluttende civilisations-scenario*. Hvis Vesten føler en relativ svækkelse over for magter, der er på vej op, såsom sandsynligvis Kina, Indien, dele af Fjernøsten og Rusland, som så snart det er i stand til det kunne ønske at rejse sig fra sin

nuværende ydmygelse og genopbygge sin globale status.

Det er slet ikke usandsynligt, at disse tre giganter vil komme tættere på hinanden i løbet af de kommende årtier. Andre kan slutte sig til i et nyt toblok-system under ledelse af disse tre på den ene side og USA og EU (NATO+EU-militær) og amerikanske allierede inklusive Japan mod øst på den anden. Det er altså et scenario, hvor Vesten og Orienten i en vis udstrækning kæmper mod hinanden, naturligvis ikke så skarpt, men noget der er langt mere globalt, langt mere civilisationsbetinget og langt mere skæbnesvangert end den Kolde Krig, der holdt sig inden for Vesten og havde sit Jerntæppe hængende mellem et østligt og et vestligt Europa, der var baseret på vesteuropæiske filosoffer som Karl Marx og Adam Smith.

Hvad skal vi med scenarierne?

Realistiske? Sandsynlige? Maler vi bare fanden på væggen? Scenarier er per definition spekulative og afsøgende. De kan hjælpe os til at tænke mere dækkende på fremtiden og på, hvordan vi skal håndtere problemerne. De kan også være en hjælp til at afklare forholdet mellem mål og midler.

Det fuldkomne fravær af sådanne scenarier i den offentlige debat og af offentligt tilgængelige planer for anvendelsen af EUs Hurtige Reaktionsstyrke og mekanismer til konfliktstyring er til syvende og sidst måske det mest bekymrende aspekt af militariseringen af EU. Det EUs ledere nu konstruerer skal vi leve med, betale for og se i funktion de næste 5, 10 eller 25 år.

Ingen af de nuværende EU-aktiverter sender signaler om en filosofi, en politik eller en organisation, der tager sigte på tidlig varsling, voldsforebyggelse og fred med fredelige midler. Hvis europæiske ledere sætter al deres prestige og 95 procent af konfliktstyringsmidlerne og de menneskelige ressourcer ind på opbygning af militære interventionsstyrker, så er de *civile* midler forudbestemt til at blive det svageste element.

De vil komme ind, efter at våbnene er blevet brugt af de stridende parter og af USA/NATO/EU, når krigshærgede samfund skal genopbygges (erfaringen fra Kosovo). Vore dages almindelige tankegang med hensyn til konfliktstyring er kort sagt, at man sandsynligvis tillader om ikke ligefrem skaber spiraler af vold og modvold, lokalt og globalt.

Bekymringen med hensyn til EUs militarisering og præsentationen af mulige og ønskværdige alternativer *kan kun udtrykkes ikkevoldeligt med værdighed og tungtvejende argumenter*.

Deltagere i protestbevægelser, der bruger vold, fordi de mangler kreativitet og engagement, har ingen moralsk baggrund for at overbevise politikere, der mangler kreativitet og fremmer voldelige konfliktstyring, om ikkevolds-princippets fortrin!

Teksten er skrevet den 3/1-2001. ●

Et fredeligt Europa - noget nyt

Fred fremmes gennem konstruktive forslag og dialog

Af Christian Hårleman og Jan Øberg

I de foregående artikler er der udtrykt bekymring over den fortsatte militarisering af EU. Nogle vil sige, at der ikke findes alternativer. Vi tror, at der altid er alternativer, at demokratier er karakteriseret ved alternativer, og at åbent diskuterede alternativer vil forbedre kvaliteten og legitimiteten af den måde, hvorpå samfundet træffer beslutninger.

Dertil kommer, at det er en intellektuel og demokratisk udfordring ikke kun at kritisere, men også at være konstruktiv. Hvis vi kun fortæller folk, at vi tror, de tager fejl, så er det ikke sandsynligt, at de vil lytte.

Hvis vi imidlertid siger: "Hvad er jeres holdninger til denne form for idéer og handlemuligheder?" kan vi nu og da komme i dialog med dem og så et frø. De fleste mennesker i magtcirklerne lever deres hverdag i en tidsramme og et socialt rum, hvor visse tanker, holdninger og idéer simpelthen ikke tages op. TFF er en lille og konstruktiv

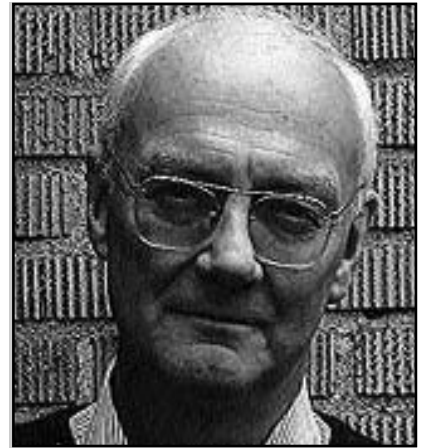
stemme med forslag, der så snart det er muligt reducerer brugen af strukturel og direkte vold. Når det handler om EU, fører det igen vegne at være "anti" over for projektet eller skeptisk over for nogle af dets manifestationer, såsom EUs militarisering og rolle i konfliktstyring.

Det, der er brug for, er en systematisk, verdensomspændende dialog om betydningen af fred og hvordan forskellige betydninger vil konkurrere om at få indflydelse på fremtiden for EU og EUs daglige politik. En første betingelse er, at vi befrier os selv fra den tro, at de ting, der sker, er de eneste ting, der kan eller skal ske.

Demokrati handler ikke om at stemme ja eller nej til en mulighed, der præsenteres, det handler om at engagere folk i dialogen om mange alternativer og så tage en afstemning for at nå frem til det, der passer bedst med situationen.

Fred fremmes af konstruktive forslag og dialog.

Autoritære principper og vold med det modsatte.



Christian Hårleman er rådgiver ved TFF, Transnational Fond for Freds- og Fremtidsforskning.

Med henblik på at gøre EU og Europa til en faktor i verdensfreden følger her 32 forslag, store og små, som alle kan diskutere. De er grupperet i nogle få kategorier. Listen er ikke udtryk for prioriteringer. En EU-politik må stykkes sammen af mange elementer, idéer og foranstaltninger i forskellige kombinationer afhængig af omstændighederne.

32 forslag til yderligere brainstorm og dialog

A) Mod et økonomisk fredeligt Europa

Ny økonomi - kan betyde noget andet
- Hvis EU udviklede en ny økonomi og nye relationer til dårligt stillede lande og folk over hele verden og i stadig mindre grad benyttede sig af udbytende handels- og investeringsbetingelser, ville man - på lang sigt - yde et synligt bidrag til fattigdomsreduktionen, og også reducere risikoen for krig og miljøkatastrofer. Hvis EU ikke kun skal definere sig selv som et

fredsprojekt, men rent faktisk være det, må man ikke alene hjælpe med at reducere den direkte vold, men også reducere det nuværende bidrag til strukturel vold.

- I sine konkrete dag for dag-operationer med verden må man sætte mennesker øverst på dagsordenen, sætte tilfredsstillelsen af basale menneskelige behov blandt de fattigste som den absolutte, indiskutable topprioritering.
- EUs ledere må endog have nok mod til at sige til de europæiske borgere: "Vi i Europa er så mange gange mere

velhavende og har så meget mere sikkerhed end dem i bunden af samfundet. Vi behøver jeres forståelse og hjælp til at løse det største problem af dem alle og løse det så hurtigt, vi kan: vi må for altid afskaffe de mekanismer, der tvinger 1,2 milliarder mennesker til at leve for under én dollar om dagen og 2,4 milliarder til at mangle tilstrækkelig sanitet. Vi i Europa må holde vores luksusforbrug tilbage et stykke tid, indtil de liv reddes." (Tallene stammer fra UNDP, FNs Udviklingsprogram.)

Et historisk bidrag til global voldsreduktion

- Og de skulle ikke bare nøjes med at tale om det. De skulle gøre det. Og når de så har gjort det, har de ydet et større bidrag til verdensfreden end nogen anden organisation i historien. De har givet ordene "humanitær intervention" et relevant indhold. De har globaliseret humanismen, og ikke kun økonomiske transaktioner og profitmageri. De har vist, at EU er noget nyt og noget helt andet end USA. Og de har vist, at alt dette kan gøres for blot en brøkdel af verdens militæruddgifter i dag. Og når det er gjort, vil der være mindre brug for militæruddgifter, fordi krige også (ikke kun, naturligvis) opstår på grund af ulige forhold, håbløshed og uretfærdighed på mange niveauer.

- At gøre sådan noget kræver mere moralsk mod og flere visioner, end det kræver at lade militærindustrielle komplekser og interventionisme, forbrugerrisme og miljø-ødelæggelse, markeds- og profitmotiver fortsætte usvækket og at rubricere de lappeløsninger, man laver på grund af dem, som "fredsskabelse" og "konfliktstyring".

B) Menneskelig sikkerhed og alternativt forsvar

Reduktion af vold mod kvinder og børn

- Rundt omkring i verden har omkring hver tredje kvinde oplevet vold i et nært forhold. Over hele verden bliver omkring 1,2 millioner kvinder og piger under 18 år handlet til prostitution hvert år. Der er 100 millioner børn, der lever på gaden, der er 300.000 børnesoldater og 6 millioner, der bliver såret i væbnede konflikter. Vi har set, hvordan soldater opfører sig ikke kun i krige, men også i såkaldte fredsmissioner som for eksempel i Bosnien og Kosovo. De der ønsker, at EU skal være en militariseret aktør kan ikke også handle med troværdighed, hvad angår reduktion af kønsspecifik vold og vold mod børn. EU kan kort sagt ikke udvikle sig på den måde, som EUs voksne, mandlige ledere ønsker og samtidig kalde EU for et fredsprojekt.

Alternativt forsvar og fælles sikkerhed

- Sikke en fantastisk lejlighed i menneskehedens historie: ingen lande i EU

føler sig truet af et andet EU-land, og mange ser ikke en militær trussel fra nogen som helst anden side. Det betyder, at alt hvad de har brug for, er et defensivt militær, en civil komponent og så beskyttelse af borgerne mod handelssanktioner, miljøkatastrofer og den slags. Det kan naturligvis ikke udelukkes, at en eller anden form for truende situation kan udvikle sig i fremtiden. På den måde behøver EU ikke længere nogen langtrækkende, offensive våben til at afskrække fjender, som man gjorde før i tiden. Det betyder omlægning til rent alternative forsvarsmetoder, overvejende civile men måske også militære (defensive, kun til forsvaret af ens eget territorium, men ikke truende over for andre), eftersom det i lige så høj grad er en demokratisk ret at gå ind for militært forsvar, som det er udelukkende at gå ind for ikkevold.

- Fælles sikkerhed var en idé, der blev udviklet i slutningen af den Kolde Krig, og den kan ikke anvendes i dag. Men i et bredere perspektiv havde Palme-Kommissionen en meget klog pointe: vi kan ikke opbygge sikkerhed og tillid med nogen, hvis vi samtidig truer dem eller har kapacitet til at true eller dræbe dem, hvis vi en skønne dag skulle beslutte os for det.

- Er det ikke på tide at udvikle en form for sikkerhedsdoktrin for fælles forsvar i Europa - før vi fortsætter med våbenteknologier, strategier og doktriner, der var passende under den Kolde Krig - og før EU vover sig ud i freds-, sikkerheds- og stabilitetsaktioner på jorden op til 6000 kilometer fra Bruxelles?

- En sådan ny tankegang vil også reducere europæiske selskabers våbenhandel og anden indtjening på krig. De vil kun producere det, deres egne lande har brug for.

Styrk og udvid OSCE

- Ingen anden statslig organisation har været så nyttig med hensyn til opbygning af tillid og reduktion af spændinger i det moderne Europa. OSCE har et maskineri til konfliktanalyse, tidlig varsling og missioner på jorden, som - når man tager organisationens lille størrelse og ressourcer i betragtning - har gjort meget imponerende ting. Med alle medlemmerne i det tidli-

gere Sovjetunionen og organisationens fundamentalt civile fremgangsmåde vil det være meget mere relevant at opbygge fred med OSCE, end med EU.

- En styrkelse af OSCE vil også være en virkelig gave fra EU til FN, til FNs fredsskabende muligheder og FN-Charterets normer, hvorimod EUs integration med NATO ikke vil være en gave til FN.

Atomvåben-frihed og -fri zoner

- Så længe europæiske stater enten besidder atomvåben eller deltager i atom-baserede strategier og politikker, er der intet hold i den påstand, at Europa er et fredsprojekt. Det er heller ikke demokratisk. Hvis regeringerne turde, ville de lade europæiske borgere deltage i en folkeafstemning med spørgsmålet som: Vil I gerne have at jeres land skal forsvares med brug af atomvåben? Der ville næppe være 10 procent for. Så længe EU-lande fører en atompolitik, giver de også en undskyldning til lande, der er på tærsklen til at blive atommagter. Når nogen ejer våbnene, betyder det, at de spredes. Løsningen er afskaffelse af dem.

Vurdering af konflikt- eller voldsrisiko

- På samme måde som miljøstudier fokuserer på de mulige konsekvenser for miljøet ved visse økonomiske, teknologiske og andre politikker, kunne EU være spydspids for en lignende udvikling på fredsfeltet: EU kunne vurdere risikoen for øget spænding, konfliktadfærd og direkte vold som følge af EU-politik og politikkers sandsynlige virkninger inden for og uden for EU.

Forsoningsinstitutter, Øst-Vest og Nord-Syd

- Det vil være naturligt for Europa, der er centrum for humanisme og oplysning, at fokusere kraftigere på den menneskelige dimension af konflikter, krig og fred. Hvad vil være mere naturligt end at etablere centre for forskning i forsoning og handling på steder, hvor der er konflikter, inden for Europa - lad os sige i Serbien eller Kroatien, den baskiske provins, Kosovo, et eller andet sted på den linje der engang udgjorde Jerntæppet?

- Hvad med en afrikansk-europæisk

bestræbelse på at håndtere den skade og den fortræd, der er gjort gennem historien, og hvordan skal man gøre brug af den på en konstruktiv måde for at hjælpe det afrikanske kontinent til omsider at komme på linje med Europa, hvad angår kultur, religion og mange andre ting.

- Hvad med en lignende bestræbelse på at bringe fredselkende palæstinensere og israelere sammen i en længevarende bestræbelse på at fokusere på de menneskelige, socialpsykologiske, kulturelle og samfundsmæssige faktorer i den konflikt? Med et blik på fremtiden kunne det også være nyttigt for europæere at lære mere om islam, arabisk kultur og den måde, man lever på i hele Mellemøsten og i Kaukasus-området.

C) Borgeres fredsuddannelse, tolerance og forsoning

Folk til folk: EU og verden

- Et meget godt argument for EU er, at den hjælper med til at bringe unge mennesker sammen og hjælper dem til at studere i udlandet og på den måde fremmer international forståelse. Det er sandt, godt og rigtigt. Men inter-europæisk forståelse er allerede meget bedre og går lettere end bredere interkulturelle møder. Det er ikke nok at bedre den europæisk-europæiske forståelse. I en globaliseret verden er det faktisk provinsialisme. Bedre global forståelse (og således fred) kræver mange flere programmer, der gør det muligt for unge europæere at møde, arbejde sammen med og lave projekter sammen med arabere, folk fra Afrika, Mellemøsten, Sydamerika, det tidligere Sovjetunionen, Indien, Asien osv. - og udveksle steder at bo i længere perioder, gensidig hjælp og ikke envejs-hjælp.

Uddannelse i fred, konfliktanalyse, konfliktløsning og ikkevoldelig politik

- Hvis EU-diplomater i stigende grad skal tjene som konfliktstyrere, har de brug for uddannelse og træning i begreber og færdigheder, ligesom de ville have i enhver anden profession som jura, medicin eller økonomi. Fredsakademiet, der er nævnt nedenfor, kunne være et sted, men EUs universiteter kunne fokusere mere på

disse emner, og NGOer kunne også yde nogen træning, når de har praktisk såvel som teoretisk kompetence.

- Lad os antage, at europæiske unge og andre borgere ville være interesserede i en generel fredsuddannelse og lære om andre kulturer, måder at tænke på og fredskulturer for at navigere mere gnidningsløst i en internationaliseret, globaliseret verden. EU kunne etablere en fond med midler, der skulle sætte internationale, nationale, offentlige og private skoler og nye eksperimenterende fredsskoler og NGO-universiteter i stand til at påtage sig en systematisk fredsuddannelse af borgerne.

- Idéen er ikke at have et specielt fredsemne, idéen er at udvikle et fredsperpektiv på alle emner, det være sig historie, litteratur, kultur, teknologi eller fysik. - Europæiske medier kunne opmuntres til at rapportere om fredsnyheder, positive begivenheder, at rapportere fra fredsområder. Radiostationer kunne begynde med en fredshistorie om morgenen, telefonprogrammer med fredsforslag til forskellige store og små konflikter, og vi kunne se fredskonkurrencer om aftenen. TV kunne sende fredsdokumentar-programmer og have studiediskussioner om freds- og udviklingsspørgsmål, hvilket alt sammen ville tjene til at øge bevidstheden om verdens problemer og skærpe kreativiteten over for løsninger. Og alle frie medier ville fungere som en blæselampe ved at spørge EUs offentlige personer, hvad EU gør for freden, og hvordan fred bygges ind i EU-politikker og -programmer.

Et europæisk fredsakademi

- Måske skal det ses som en paraplyorganisation for fredsakademier i forskellige lande. Et sted hvor studerende, NGOer, officerer og diplomater kunne komme og arbejde sammen og studere fred, konfliktløsning, fredskultur og ikkevolds-teorier og -politikker, et sted hvor akademiske publikationer også ville blive konverteret til populære skrifter og internet-dialoger med borgere overalt.

- Internet og andre elektroniske ressourcer kunne bruges til at skabe gensidige undervisningsprogrammer, seminarer, debatter og færdighedstræning i

alt, der har med voldsforebyggelse og fredsskabelse at gøre, og man kunne både lave programmer for europæere i forhold til europæere og for europæere i forhold til folk fra Tredje Verden. En ny type fredsforkningsinstitutter kunne skyde op som paddehatte både i konfliktthærgede områder og andre steder, noget i retning af det Nye Nordiske Fredsforknings-Institut (i virkelige såvel som virtuelle versioner).

D) International konfliktstyring

Et Europæisk Civilt Fredskorps, ECPC

- Idéen og et konkret forslag eksisterer allerede i Europa Parlamentet. Bortset fra at betone politisk, intellektuel og civil tidlig varsling og civil konfliktstyring er dette forslag et vigtigt bevis på, at der eksisterer alternativer. Den første prioritering for et ECPC vil være at omdanne menneskeskabte kriser, det vil sige forebygge at voldelige konflikter trappes op og bidrage til at nedtrappe konflikter. ECPCs opgaver bliver udelukkende civile. Speciel vægt vil blive lagt på konfliktforebyggelse, fordi det er mere menneskeligt og koster mindre i sammenligning med genopbygning efter konflikter. Korpsset kunne også tage humanitære opgaver op i forlængelse af naturkatastrofer. ECPC skulle ikke begrænse sit engagement til opgaver, der var inden for et bestemt område (dvs. Europa).

- Det er på tide at benytte ekspertisen og de menneskelige ressourcer, der ligger i de fleste landes Civilforsvar og bruge dem i fredsbevarende missioner i udlandet. Det er let at forestille sig en EU Frivillig Service, der er lavet efter en FN-model eller noget i retning af de Hvide Baretter, der blev foreslået for nogle år siden af Mexico. De Internationale Fredsbrigader udfører allerede en vigtig mission, herunder ledsagelse af flygtninge, der vender hjem.

NATO i en ny rolle

- Hvad så med NATO? vil nogle fuldt berettiget spørge. Forestil jer NATO ribbet for alt anden end forsvarsvåben, og at den ekstremt professionelle civile og militære stab blev trænet i civilforsvar, konfliktstyring og ikkevold. Forestil jer NATOs sofistikerede efter-

retningssystem blev brugt til at tjene som tidlig varsling og overvågning af fredsplaner og våbenhviler. Forestil jer NATOs transportkapacitet blev brugt til at bringe humanitær hjælp, udføre redningsoperationer i områder, hvor der var sket naturkatastrofer, og hjælpe med at fragte alt, hvad der kræves for at genopbygge krigshærgede samfund. NATO kunne endog bekæmpe narko og kriminalitet.

- Hvis man kan bringe soldater til et hvilket som helst sted i verden med tungt udstyr og lade dem kæmpe i månedsvis, kan man også gøre næsten alt, hvad man ønsker, for at beskytte folk, at gå mellem stridende parter og hjælpe dem med at genopbygge en normal tilværelse, hvis der har været krig. NATO ville kort sagt som en forsvarsalliance være i stand til at lave humanitært arbejde bedre og hurtigere end nogen anden organisation og ville kunne fungere som fredsbevarer sammen med FN. Det ville ikke være nogen dårlig opgave for stolte og kompetente NATO-officerer. Jeg gætter på, at de hellere vil gøre det end at planlægge atomvåben og lokale krige, hvis de fik valget af beslutningstagerne i deres demokratiske lande.

- En mere og mere vigtig dimension er at se på latente konflikter, der i øjeblikket er langt fra at være voldelige og derfor lettere at håndtere. Det kan være i socialgrupper, sprogsamfund, minoriteter i mulig konflikt med centrale regeringer, stigende racisme og fremmedhad, hvilket i stigende grad er tydelige fænomener, der forårsager voldelige episoder over hele Europa.

Positive eksempler - konfliktkonsortier - lokal ekspertise

- En anden opgave er at sprede information om eksempler/tilfælde af gennemførlig konfliktløsning, store og små - som for eksempel Trentoprovinsen, Ålandsøerne og Schleswig-Holstein.

- Etablere konfliktkonsortier i EU-lande, små organisationer, hvor områdedeeksperter, tidligere nødhjælpsarbejdere og andre feltarbejdere, NGO'er og diplomater kommer sammen og vurderer risikoen for vold og konflikter i valgte områder og giver råd til deres regeringer og det internationale sam-

fund om, hvad der kan gøres for at forebygge vold.

- Europa er fuld af folk fra konfliktregioner, dvs. folk fra Balkan eller Somalia. De kunne tilbyde betydningsfulde input til spørgsmålet: Hvordan skal vi forstå konflikterne i deres lande, og hvad ville det være klogt eller ikke klogt at gøre i forhold til den lokale kultur? Hvordan vil forskellige forsøg på at hjælpe med at løse en konflikt blive set med deres øjne?

Der er kort sagt ingen grænser for, hvad der kan gøres for at skabe et mere fredeligt EU på vejen til et ikke-dræbende Europa.

Mod et ikke-dræbende Europa?

Europa har udkæmpet tilstrækkeligt mange krige i årtier og århundreder. I et historisk perspektiv har Europa skabt kolonial og økonomisk vold andre steder. Europæiske lande udbytter og marginaliserer og skaffer sig stadig profit på andres ulykke. Den epoke, vi lever i, giver en gylden lejlighed til at drage den eneste relevante konklusion: Vold skal reduceres, og krige afskaffes. Vi må omsider finde nye og mere intelligente metoder til håndtering af vores konflikter. Europa kan angive vejen i den globale ændring af civilisationen. Det er intet mindre end det højeste mål, der er angivet i FNs Charter. Europa bør blive en ikke-krigs-zone.

En af verdens førende forskere i ikke-vold, Glenn Paige, bruger termen ikke-dræbende til at beskrive de normer og politikker, der karakteriserer en ny udvikling for fred. Hvis vi anvender Paiges begreb om ikke-dræbende på Europa, vil det få følgende karakteristika:

- For det første vil ingen europæer blive dræbt af en europæer, og ingen trues til at dræbe.

- For det andet vil ingen europæer blive dræbt af udlændinge, og ingen trues til at dræbe.

- For det tredje bliver ingen udlændinge dræbt af europæere, og ingen trues til at dræbe.

- For det fjerde har europæerne ingen våben til at dræbe hinanden, udlændinge ingen våben til at dræbe europæere, og europæere ingen våben til at dræbe udlændinge.

- For det femte er der ingen ideolo-

giske doktriner - politiske, religiøse, militære, økonomiske, juridiske, sædvanemæssige eller akademiske - der giver europæere lov til at dræbe europæere, udlændinge lov til at dræbe europæere, eller europæere lov til at dræbe udlændinge.

- For det sjette er der ingen forhold i de europæiske samfund - politiske, økonomiske, sociale og kulturelle - eller ingen forhold mellem europæere og udlændinge, der kun kan opretholdes eller ændres ved trusler eller ved brug af drab.

EU er ikke Europa, EU er en aktør i Europa. Vælg den bredeste definition på Europa i jeres diskussion og spørg: Er et ikke-dræbende Europa muligt? Hvis ikke, så hvorfor? Hvis ja, så hvorfor og hvordan? Og spørg så: Hvad skal vi gøre, hvis EU fremmer et dræbende snarere end et ikke-dræbende Europa i de kommende år og årtier? Hvad er kort sagt EUs dræbende og ikke-dræbende kapacitet nu og i fremtiden? Og hvad er resten af Europas ikke-dræbende og dræbende kapacitet?

Vi har brug for tusindvis af fornuftige dialoger over hele Europa, brede rammer og mange niveauer. Men jeg tror ikke, vi har brug for en ny (freds)bevægelse, der kun taler om, hvad den er imod eller laver lobbyarbejde i NGO'er, hvis N står for Near-Governmental (tæt på statslig), eftersom alt hvad de går efter er mindre ændringer til regeringernes dagsorden uden at komme med uafhængige alternativer til den.

Med et ordspil, der spiller på kontraster, har vi brug for NPO'er: regeringer der er Near-Peoples Organisations, men ikke regeringer, der er Non-Peoples Organisations. Dialoger om sikkerhed, konfliktløsning, fred og udvikling må bringes i samklang med det 21. århundredes behov og ikke med det 20., der var det mest voldelige i menneskehedens historie.

Derfor 32 forslag til et fredeligt, ikke-dræbende Europa. Kasser nogle, arbejd videre med andre, producer selv mange nye, og spørg beslutningstagerne, hvorfor den slags ikke er på deres dagsorden. For demokratiets og fredens skyld!

Teksten er skrevet den 17/1-2001. ●



Forfatteren Mikael Witte udgav i 1999 "Forslag til Danmarks grundlov - om menneskerettighedernes republik" på forlaget Klim.



Desertør - en pligt og en menneskeret

Det er på høje tid, at vi gør retten til at nægte at tage andres liv til en menneskeret.

Af Mikael Witte

I krig risikerer soldaten at blive ramt af fjendens kugle. Krig skal føres i overensstemmelse med de internationale konventioner, regeringerne har vedtaget; ifølge Haagkonventionen af 1907 skal en regulær krigserklæring eller et ultimatum med en betinget krigserklæring således afgives, før fjendtlighederne må indledes. At føre anstændig krig er tilsyneladende regeringernes ideal.

Som al teknologi udvikles også krigsteknologien. I effektivitetens navn bliver våbensystemer udviklet så de kan overvinde modparten. Da modparten atter udvikler sine våben, bliver våbenkapløbet en realitet.

At bruge våbnene mod civilbefolkningerne er tilsyneladende fremtiden. Statistikker dokumenterer, at krige i voksende omfang har kostet forholdsvis flere civile ofre livet. Terror mod civilbefolkning oplevede man i Coventry, i Dresden, i Hiroshima, i Sarajevo, i Grosnij, i Rwanda, i New York, i Kabul - for blot at nævne nogle få massegrave.

Og desertøren? Han har altid været sikker på at blive skudt. Intet system viser nåde overfor den soldat i krig, der deserterer. Det straffes med døden. En soldat skal adlyde ordrer betingelsesløst. Men en desertør følger sin overbevisning, at man ikke må slå ihjel. Og derfor modsætter han sig det autoritære kommandosystem, flertal, løgn og hetz.

At insistere på desertering er at fastholde håbet i det umulige; desertøren fastholder menneskets værdighed. Desertøren er hunderød, har vished om konsekvensen for ham eller hende selv. Men desertøren risikerer at betale med sit eget liv for at nægte at slå et medmenneske ihjel.

FN blev grundlagt efter Anden Verdenskrig for at skabe en bedre verden for alle mennesker; imidlertid mistede FN sin effektivitet, bl.a. som følge af konfrontationen mellem Sovjetunionen og USA.

I FN-pagten lyder artikel 2, stk. 4: "Alle medlemmer skal i deres mellemfolkelige forhold afholde sig fra trussel om magtanvendelse eller brug af magt, det være sig mod nogen stats territoriale integritet eller politiske uafhængighed eller på nogen anden måde, der er uforenelig med de Forenede Nationers formål."

Ind i NATO

Det var dansk politik at holde Danmark uden for stormagternes blokdanelser, og i maj 1948 erklærede statsminister Hedtoft, at "verden i dag præges af brydningerne mellem to systemer: den amerikanske kapitalisme og den russiske tvangskollektivisering. Nordens socialdemokratiske arbejderbevægelse vil ingen af delene".

Fra september 1948 undersøgte Danmark, Norge og Sverige mulighederne for et forsvarsfællesskab. Da USAs regering meddelte, at et fritstående skandinavisk forbund ikke kunne vente amerikansk våbenhjælp, brød planerne sammen.

Efter dansk anmodning blev Danmark stiftende medlem af NATO, og den 4. april 1949 kunne udenrigsminister Gustav Rasmussen underskrive Atlantpagten i Washington. Danmark havde erklæret sig for USA.

I NATO-traktaten lyder artikel 1: "Parterne forpligter sig til, som det er bestemt i FN-pagten, at bilægge enhver mellemfolkelig stridighed, de måtte blive involveret i, med fredelige midler, således at den internationale fred og sikkerhed og retfærdighed ikke

sættes på spil, og til i deres internationale relationer at afstå fra brug af magt på en måde, som strider mod FNs formål.”

Smukke ord.

Gennem NATO-medlemsskabet blev Danmark imidlertid medansvarlig for de allieredes mange krige ud over kloben. Mest direkte blev ansvaret dog den 24. marts 1999, da NATO valgte at angribe Jugoslavien. Med en regn af krydsermissiler og computerstyrede bomber førte NATO sine trusler om krig ud i livet. Eller ud over livet.

Med NATOs vedtagelse af den såkaldte musketer-ed i forlængelse af terrorangrebet den 11. september 2001 mod World Trade Center og Pentagon er Danmark atter gjort til krigsførende land. USA ville forpligte NATO-partnerne. Den egentlige krig i Afghanistan udfører USA, Storbritannien og Afghanistans Nordlige Alliance selv med logistisk, efterretningsmæssig og politisk støtte fra de allierede.

Ud fra en dansk menneskerettighedssynsvinkel løber der en rød tråd fra Kosova-krigen til Afghanistan-krigen - og den tråd er rød af blod. Tråden binder ufatteligt lidelse sammen.

I dagene efter 11. september udtrykte mange deres dybe medfølelse med ofrene i USA. I disse dage udtrykker langt færre medfølelse med ofrene i Afghanistan; afghanerne har ellers længe lidt under talibanernes regime, før de nu bombes af USA.

Som NATO-allieret har Danmark ikke bare krænket de smukke ord i NATO-traktaten, men har også overtrådt FN-pagtens forbud mod magttrusler og magtbrug, når der med dansk støtte regner død over menneskene i Jugoslavien og Afghanistan.

Danmark i krig

Uanset hvad toppolitikere i USA, EU, NATO eller FN vedtager, uanset om de mener der er tale om selvforsvar eller en politiaktion, uanset om præsident Bush hævder at han fører krig mod terror og terrorister og ikke mod islam og afghanerne - så hjælper det ikke de mennesker, der bliver ramt.

Når en krig er besluttet af folkevalgte politikere, så påstår de at krig

har fået demokratisk legitimitet. Men det er lige omvendt: De folkevalgte har mistet deres legitimitet, når de stemmer for krig. Når Folketinget har stemt for at støtte krigen, kan vi danskere ikke bare følge den med almindelig medfølelse - vi bliver nødt til at følge den med skyldfølelse. For Danmark er på krigslinien; Danmark er i krig.

Alle ved at krig er forfærdelig. Alle burde vide at selv NATOs smarteste flyvere og skjolde, bomber og missiler, der klinisk, præcist og uden at vi ser rædslen i kroppen trænger direkte ind i fjendens hovedkvarter, alle ved at disse våben lemlæster mennesker, dræber, slår ihjel. Der kan være tale om civile eller om soldater, men også soldater er mennesker.

Fredsbevægelserne skal altid kræve våbenhvile, fordi det er det eneste lys ud af den sorte nat. Vi skal kræve våbenhvile, fordi vi tror på livet, fordi vi vil forsvare alles liv, fordi retten til liv er den vigtigste menneskeret.

Våben skaber ikke fred

Våbnene har for længe vist deres totale nyttesløshed til at skabe fred. Terrorisme kan ikke bombes væk, lige som nazismens menneskeforagt ikke forsvandt som følge af bomber.

Det er en drøm at tro at man kan bombe had, nazisme og terrorisme væk - helt på linie med dem der tror at feberer forsvinder, når blot man slår termometeret i stykker.

Terrorismen har dybe rødder og der må man tage fat. Bomber duer kun til at smadre, dræbe og vise at politikerne gør noget samt til at udpege globale syndebugge og slyngler.

Fredsbevægelserne skal støtte den demokratiske opposition, selv om den også rammes hårdt af krigen. Mange vil afvise det som utopi og hævde at oppositionen er ikke-eksisterende, og at det er ulidsomt. Alligevel er det der vi skal tage fat med oplysning, dialog, fredskultur og forsoning.

Selv i det rædselsfulde Nazityskland fandtes en militær modstand i form af desertørerne - altså fravær af militær. Fortæl det til dem der har glemt at håbe. Fortæl om de soldater som opdagede, at våben blev endnu mere magtfulde, hvis de blev ødelagt.

Det reelle antal soldater, der nægtede at følge Hitlers ordre til at skyde for at dræbe, kendes ikke og vil aldrig blive fastlagt. Men halvtredstusind tyske soldater blev i slutningen af Anden Verdenskrig dømt som desertører og militærnægtere. Cirka halvdelen blev henrettet, de andre sendt i særlige straffebataljoner. Kun de færreste overlevede krigen, men de havde vist, at der findes andre veje.

Fredsbevægelserne skal lære af deres historie. Disse desertører var tilsyneladende helt almindelige mennesker, men de nægtede at fortsætte Hitlers krig. Og det var ret ualmindeligt.

Nogle få flygtede til Danmark, og ganske få blev hjulpet til Sverige. Den danske modstandsbevægelse vidste ikke rigtigt hvordan man skulle forholde sig til disse desertører. Det skal vi lære af.

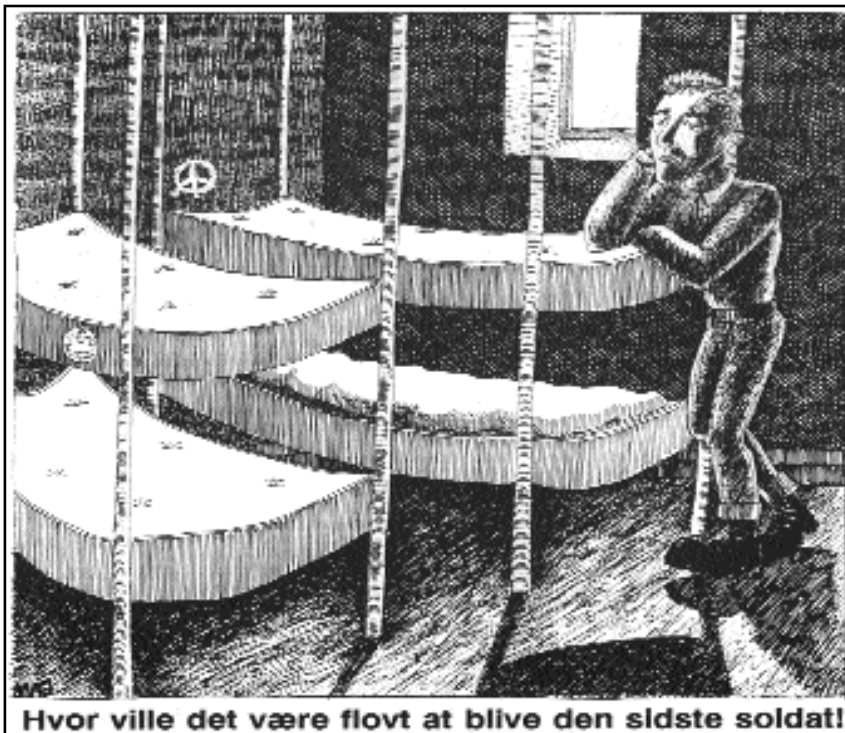
Fortsat uretfærdighed

Fredsbevægelserne skal også lære af den måde jurister opbyggede Vesttyskland på: De erklærede de nazistiske rædselsdomme for lovlige. Således blev tyranniet legitimeret med tilbagevirkende kraft. Efter nazismen angiveligt var knust stod ofrene for nazijustitsen stadig som tidligere straffede.

Halvtreds år senere - under en høring i Forbundsretsudvalget i december 1995 - erklærede Otfried Keller, CDU/CSU-fraktionens talsmand, at dommene i sin tid uden tvivl var blevet gennemført ved en retsstatslig fremgangsmåde. Keller havde selv været militærdommer i nazitiden.

Forbundsrepublikken genansatte dommere og officerer, der havde arbejdet for nazismen. Man lærte også at vise respekt for nazismens ofre: Døde jøder og homoseksuelle, præster, socialister og kommunister var tavse, og kunne indgå i Forbundsrepublikkens demokratiske legitimering.

Men desertørerne, de få der levede endnu, måtte ikke hædres. Igen og igen argumenterede man med, at disse overlevende havde en straffeattest som dømte med rette, og deres krav om erstatning og pension blev nedsat. De havde jo siddet i fængsel, i stedet for at arbejde og spare op til alderdommen, skrev man officielt.



I 1995-debatten i Forbundsdagen om desertørerne afviste Forbundsda- gens flertal forslaget om rehabilitering. CDU/CSU-medlemmerne gentog, at desertørerne havde skadet deres kam- merater og Værnemagten, og derfor afvist rehabiliteringen.

Et halvt århundrede efter Nazitysk- land var knust betragtede flertallet af Tysklands folkevalgte stadig de dømte desertører som kriminelle.

Den offentlige diskussion gjorde at situationen blev stadig mere pinlig. Den 18. oktober 1996 vedtog Tysk- lands Forbundsråd omsider sin udta- lelse "Rehabilitering, godtgørelse og understøttelse til desertører og militær- nægttere og 'sabotører' under det nation- alsocialistiske voldsherredømme".

Indledningsvist konstaterede For- bundsrådet, at det var enighed om, at Anden Verdenskrig havde været en folkeretsstridig og forbryderisk an- grebskrig. Derefter skrev Forbundsrå- det, at mange krigsdeltagere ikke havde forstået de fulde konsekvenser heraf eller ikke havde set muligheden at nægte at deltage i krigen.

Forbundsrådet viste både politisk korrekthed over for desertørerne, tys- kerne og omverdenen - og hensyn til tidligere soldater og deres efterkom- mere og veteranorganisationerne. For-

bundsrådets udtalelse kom 51½ år ef- ter at det nazistiske rædselsregime var nedkæmpet, og efter at mange desertør- rer havde lidt og kun et fåtal var i live.

En amerikansk propagandaradio op- fordrer netop nu talibansoldater til at desertere. På samme måde opfordrede NATO på løbesedler under Kosovakri- gen de serbiske soldater til at desertere. Men NATO opfordrede kun fjendens soldater til at desertere.

Det er ikke ualmindeligt, at hærle- delser opfordrer modpartens soldater til at desertere; derved bruges desertør- rer som en mellemting mellem 5- kolonne folk og krigsfanger. Når den ene part opfordrer modpartens soldater til at desertere sker det som led i kri- gen; opfordringen er del af den psyko- logiske krigsførelse.

Jeg opfordrer alle til at sige farvel til våbnene. Jeg må derfor præcisere, at når jeg taler om retten til at desertere forsvarer jeg desertører på begge sider af fronten: Under Anden Verdenskrig burde også engelske, amerikanske og russiske soldater nedlægge våbnene - ikke kun de tyske.

Forråd af NATO

De serbiske desertører fra Kosovova- krigens blev forrådt af NATO, og mange blev sendt tilbage til straf og

fortsat krigsindsats. Men da krigen sluttede fortsatte den tyske fredsbevæ- gelse sin støtte til desertørerne og pres- set på de tyske politikere. Fredsbevæ- gelserne kan lære der.

Byrådet i den tyske by Münster (hvor den vestfalske fred for 353 år si- den satte slutstregen under datidens re- ligionskrige) inviterede serbiske deser- tører til byen. Den 12. november 1999 fik to serbere 1 års visum.

Forinden havde den tyske ambas- sade afkrævet Münster et løfte om, at byen ville påtage sig alle udgifter til desertørerne. Serbernes visum blev i december 2000 forlænget indtil Jugo- slavien vedtog en amnestilov.

Byrådet i Göttingen vedtog sidste år enstemmigt (efter forslag fra PDS og De Grønne) på samme måde at invitere navngivne serbiske desertører. Det tyske udenrigsministerium afviste imidlertid at udstede de nødvendige visa. Også byrådene i München, Bonn, Freiburg/Breisgau, Erfurt og Rostock fulgte Münsters eksempel; deres be- slutning blev også stoppet af udenrigs- minister Joschka Fischer. Andre tyske byråd (fx Potsdam og Osnabrück) ved- tog at invitere serbiske desertører, men de satte ikke navne på invitationerne. Og så behøvede udenrigsministeriet ikke nægte noget visum.

Tyske fredsaktivister agiterer for so- lidaritets med desertørerne fra Jugosla- vien-krigene. De forlanger beting- elselsløs opholds- og arbejdstilladelse, og protesterer mod at den tyske rege- ring reelt straffer de mennesker, som havde ryggrad og moral til at nægte at slås. Mange af desertørerne lever nu under usle forhold i flygtningelejre i Ungarn. De har ikke mulighed for at vende tilbage til Jugoslavien, for Milo- sevic-støtter dominerer stadig bureau- kratiet, og fordi Jugoslavien endnu ikke juridisk havde sikret militærnæg- telse. Jugoslavien vedtog den 3. marts i år en amnestilov. Alligevel blev en desertør, der vendte tilbage efter loven var vedtaget, anholdt da han ville rejse ind i sit fædreland.

Desertører i Israel og Tjetjenien

Der er andre desertører. Stadig flere unge israelere nægter at aftjene deres værnepligt, også reservister siger fra, ➡

når de bliver kommanderet til at gøre tjeneste i de besatte områder. Det er svært at imødegå hærens krav, der støttes af domstolene i det militariserede Israel.

Almindeligvis fængsles militærnægterne, og efter to uger bag tremmer prøver officerer at overtale nægteren. Hvis det ikke lykkes spærres han/hun inde igen. Der er betydelige fredsbevægelser og voksende nægterorganisationer i Israel; bedst kendte er "Ny Profil", "Der er en Grænse" og "Det andet Israel".

Under den første fem år lange intifada foretrak 180 soldater fængsel frem for at gøre tjeneste på de besatte områder. Under Libanon-krigen valgte 170 denne vej. Det antages, at ti gange så mange når frem til et kompromis med hæren, inden de når at blive sat i fængsel. Jeg har ikke nyere tal fra Israel.

Også i Tjetjenien er der desertører. Krigen raser videre, selv om man ikke hører så meget om den i vores massemedier i øjeblikket. Også der er det vigtigt at være konkret, støtte desertører, militærnægtere og soldatermødre. Desertører bruger sig selv til at vise, at krig ikke løser nogen konflikt, men blot skaber nye.

Både desertører og soldatermødre

rene, både tjetjenere og russere, har krav på støtte, for de har vist det største menneskelige mod. De har vist vejen frem mod konfliktløsning.

Desertering som menneskeret

Man hører og læser en foragt for desertører: Desertører er dem der svigter, når det gælder, de er bange og tænker bare på sig selv, det er faneflugt, fordi de støtter fjenden.

Denne opfattelse af desertører er resultatet af en autoritær tænkning, af magttænkning. Hvis fredsbevægelserne vil genskabe tro, håb, forståelse og måske hen ad vejen kærlighed, så må disse påstande imødegås.

Retten til livet er en menneskeret; det er nærmest fundamentet for menneskerettighederne. Det har længe været på høje tid, at vi gør retten til at nægte at tage andres liv til en menneskeret. Lad mig minde om FN-pagtens ord i artikel 2, stk. 4 om at medlemslandene skal afholde sig fra trussel om magtanvendelse og fra brug af magt.

Vores grundlovs paragraf 81 bestemmer, at "enhver våbenfør mand er forpligtet til med sin person at bidrage til fædrelandets forsvar efter de nærmere bestemmelser, som loven foreskriver". Dette er den almindelige værnepligt, og den bygger på forestillingen

om at mænd med skydevåben skal slås mod andre mænd. Denne krigstanke har domineret samtlige danske grundlove siden Junigrundloven blev vedtaget i 1849 midt under den første slesvigske krig.

Når jeg foreslår, at vi skriver en ny grundlov, en demokratisk grundlov der sikrer menneskerettighederne i Danmark, så skal fredsbevægelserne forlange, at krigstanken skal vige for ønsket om fred. Fredsbevægelserne skal forlange, at grundloven beskytter retten til militærnægtelse og at den beskytter de desertører, der med livet som indsats nægter at slå medmennesker ihjel.

Fredsbevægelserne skal forlange, at Danmarks udenrigspolitik bygger på ikke-vold. Hvis det bliver del af debatten og del af Danmarks nye grundlov, så skal forsvaret omlægges totalt, så det bygger på ikke-voldsprincipper, forsoning og udvikling.

I stedet for våbentræning skal værnepligtige dyrke menneskekærlighed og -kundskab. Kun sådan kan vi forbedre verden. Det er en lang proces, men nogen skal begynde.

Dermed gør vi op med krigstanken, sikrer retten til at desertere, og gør det til en pligt at respektere livets mangfoldighed. ●

Litteratur om EF, EU og WEU

Forslag til videre læsning om EU og militarisme

Officielle EF-publikationer : En oversigt / Lene Knudsen - København : Det kongelige Bibliotek, 1992.

WEU : Den vesteuropæiske union / Frede P. Jensen - København : SNU, 1994.

Nielsen, Reimar R.: Den europæiske forsvarsdimension : baggrund og perspektiver. - København : DUPI, 2001.

Report on the International Conference on European Arms Export Controls : 13-14/11 1997 Riksdagshuset Stockholm / [ed] Bjarte Björsvik ; [ed] Steve Shropshire. - London ; Stockholm : Kristna Fredsrörelsen ; Safeworld, 1998.

EU som supermagt / Bent Brier ; Poul Gerhard Kristiansen - København : Folkebevægelsen mod EU-Unionen, 1998.

Nehring, Niels-Jørgen: EF, det indre marked og sikkerhedspolitikken / Niels-Jørgen Nehring - København : SNU, 1989.

European Aerospace and Defence Company : Betænkning om meddelelsen fra Kommissionen om "Europas forsvarsrelaterede industri og de udfordringer, den står overfor, et bidrag til indsats på europæisk plan". (KOM(96)0010 - C4-0093/96) fra Udvalget om Udenrigs-, Sikkerheds- og Forsvarsanliggender / Ordfører: Gary Titley.

Ubåde på dybt vand

Af Geert Grønnegaard

Det er blevet fortalt, at Socialdemokratiet kort tid efter Berlinmurens fald og Sovjetunionens smuldring nedsatte et internt udvalg, der skulle se på dansk forsvarspolitik i den nye situation. Man mente, at der var basis for en vis "fredsdividende", når en stor trussel mod Danmarks sikkerhed så at sige smuldrede væk.

Det blev så også fortalt, at en af de institutioner, som da stod overfor sparekniven, skulle være Søværnets ubådsflåde. Det var der mange gode grunde til at beslutte, blandt andet at ubåden er et rent offensivt våben, utrolig sårbar, og tilmed forfærdelig kostbar at vedligeholde, endsi- gte at forny. Tyske og franske værfter regner i dag med stykpriser på 2 milliarder kroner for en moderne ubåd. Da partiet kom til at stå for regeringen, blev lukningsafgørelsen udsat lidt, så man bevarede de ubåde, der stadig kunne sejle og dykke, nærmest for ikke at skuffe kredse i søværnet.

Men ubådene bliver ved med at stå på forsvarets ønskesedler for fremtiden. De er nævnt i de to seneste forsvarsforlig, fra 1995 og 2000, hvor man årligt sætter mange millioner kroner af til at udvikle en ny generation, gerne i et nordisk samarbejde. I foråret 2001 gav man yderligere liv til Søværnets forhåbninger ved et nærmest impulsagtigt indkøb af en brugt svensk ubåd.

Hvad skal der til, før Socialdemokratiet gør alvor af at nedlægge den danske ubådsflåde?

Ulla Røder er ikke smidt ud af Storbritannien - endnu.

Ulla har lige modtaget The Right Livelihood Award i Stockholm for sit engagement i gruppen Trident Ploughshares, der nedrunder atomubåde i Skotland.

Hun har derefter talt ved en række offentlige møder i Danmark. Imens kører retsmaskineriet videre i et forsøg på at smide hende hjem fra Storbritannien. Hun fortæller blandt andet følgende:

Deportationsordren vil virke som en bremse for mig i at deltage i mindre aktioner i fremtiden, så lidt undertrykkelse har de opnået. Nu kan jeg kun deltage i aktioner, der er store nok til at gå i fængsel og/eller blive deporteret for, ærgerligt nok.

En god ting, hvis de deporterer mig, har de kun en trussel tilbage, hvis jeg skulle snige mig tilbage til Faslane og det er at deportere mig igen. Det bliver dyrt for dem i det lange løb. Jeg har ikke tænkt mig at give op og lade min ret til at udføre demonstrationer blive undertrykt uden modstand.

Vi må også tænke på konsekvenserne for andre udenlandske aktivister, hvis den form for politik bliver dagligdag i UK. Det kunne let spredes til andre lande i Europa. Uhyggelig tanke, at vi kun skulle kunne demonstrere i det land vi bor i. Hvad tænker de på i disse globaliseringstider?

Det lader til at krigen i Afghanistan vil åbne øjnene hos flere og flere for hvad der foregår rundt omkring, men desværre er flertallet stadig domineret af propagandaen. Det er i disse tider vi må vise, at fredsbevægelsen har en berettigelse og kan gøre en forskel. Hold ud venner!

Skriv af, kopier eller klip ud, sæt frimærke på - og send ind.

Jeg ønsker at:

- blive medlem af AmK
- få flere oplysninger om AmK
- få oplysninger om militærnægtelse
- få gratis prøvenummer af IKKEVOLD
- abonnere på tidsskriftet IKKEVOLD for 105,- kr årligt
- give én jeg kender et gavekort på IKKEVOLD for 50,- kr
- købe emblemet "det knækkede gevær" for 20,- kr
- købe dinosauer-trøje (angiv størrelse) for 70,- kr + porto

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr. og By: _____



Aldrig mere Krig
Nørremarksvej 4
6880 Tarm

Aldrig mere Krig

Aldrig mere Krig er en forening for pacifister, folk der søger fredelige/ikkevoldelige løsninger på konflikter.

At være pacifist er en livsholdning - derfor er Aldrig mere Krig en gammel forening, der ikke kun kører på enkelte mærkesager, - det er livet, det drejer sig om og den "sag" forældes ikke.

Aldrig mere Krig blev dannet i 1926 og er i dag en af landets ældste fredsorganisationer. Aldrig mere Krig er ikke knyttet til noget parti eller nogen religiøs forening.

Aldrig mere Krig er dansk af deling af Krigsmodstandernes internationale Forbund, War Resisters' International (WRI), med hovedkvarter i London.

Der er brug for pacifistiske synspunkter mere end nogensinde. Vi har brug for at blive flere.

Giv freden en chance - bliv medlem af Aldrig mere Krig. Medlemskab pr. år koster 200 kr. for enkeltpersoner, 250 kr. for par og 125 kr. for uddannelsessøgende, pensionister og civile værnepligtige.

Hovedbestyrelsen består af seks medlemmer: Geert Grønnegaard, Hermod Folke Hansen, Holger Terp, Majken Jul Sørensen, Tom Vilmer Paamand og Uwe Riggelsen. Suppleanter er Arne Hansen, Peter Henning og Ulla Røder.

Hovedbestyrelsen er konstitueret med:

Forretningsudvalg: Geert Grønnegaard (ordfører), Holger Terp (sekretær) og Majken Jul Sørensen (kasserer).

Internationalt udvalg: Majken Jul Sørensen (koo.).

Landskontor: Hermod Folke Hansen.

Medieudvalg: Geert Grønnegaard (koordinator.).

Redaktionsudvalg: Holger Terp og Tom Paamand (koo.).

Sessionsudvalg: Peter Henning (koordinator).

Våbenproduktionsudvalg: Geert Grønnegaard (koo.).

Landskontor

Aldrig mere Krig
Nørremarksvvej 4
6880 Tarm
Tlf. 9737 3163
Giro: 9 00 48 82
E-mail: amk@fred.dk

Besøg Aldrig mere Krig på internettet: www.fred.dk

Kontaktpersoner

Majken Jul Sørensen, Vigerslevvej 281A 1.tv.,
2500 Valby, tlf. 3617 7087

Holger Terp, Strandbyparken 4.1.tv.,
2650 Hvidovre, tlf. 3678 4028.

Finn Held, Aprilvej 24,
2730 Herlev, tlf./fax 4491 6967.

Hanna Lindstrøm, Christoffers Allé 132,
2800 Lyngby, tlf. 4444 3965.

Peter Henning, Unnasvej 3,
3000 Helsingør, tlf. 4921 6563.

Haakon Larsen, Skovbrynet 5,
3450 Allerød, tlf. 4817 2735.

Birte Wagner, Bavnebjergspark 71,
3520 Farum, tlf. 4495 3688

Erik Jeppesen, Paltholmterrasserne 77A,
3520 Farum, tlf. 4495 9141.

Else Dam, Smallesund 2,
3700 Rønne, tlf. 5695 5404.

Geert Grønnegaard, Leragervej 8,
4174 Jystrup, tlf. 5752 8250.

Uwe Riggelsen, Kåstrupvej 4, Spangsborg,
4400 Kalundborg, tlf. 5750 7429.

Hanne Nielsen, J. A. Larsensvej 5,
5300 Kerteminde, tlf. 6532 4474.

Peter Kragh Hansen, Gl. Banegårdsvej 50,
5500 Middelfart, tlf. 6441 8389.

Jørgen Burchardt, Nyborgvej 13,
5750 Ringe, tlf. 6262 3617.

Lars Bang Jeppesen, Kongeåvej 63,
6600 Vejen, tlf. 7536 2201.

Hermod Folke Hansen, Nørremarksvvej 4,
6880 Tarm, tlf. 9737 3163.

Svend Haugaard, Violvej 2,
7800 Skive, tlf. 9752 1037.

Jens Thoft, Stadion Allé 43 A,
8000 Århus C, tlf. 8611 2177.

Tom Vilmer Paamand, Ølstedvej 4, Lisbjerg,
8200 Århus N, tlf. 8623 0328.

Poul Gunder Nielsen, Hørslevvej 107, Hørslevbol,
8462 Harlev J, tlf. 8694 1699.

Henning Sørensen, Irisvej 17, Postbok 87,
8500 Grenaa, tlf. 8632 1679.

Tine Forchhammer, Gadebakken 15,
8600 Skanderborg, tlf. 8692 6205.

Bitten og Troels Forchhammer, Gyvelvej 7, Rebild,
9520 Skørping, tlf. 9839 1663.

Arne Hansen, Sønderjyllands Allé 35,
9900 Frederikshavn, tlf. 9842 5542.